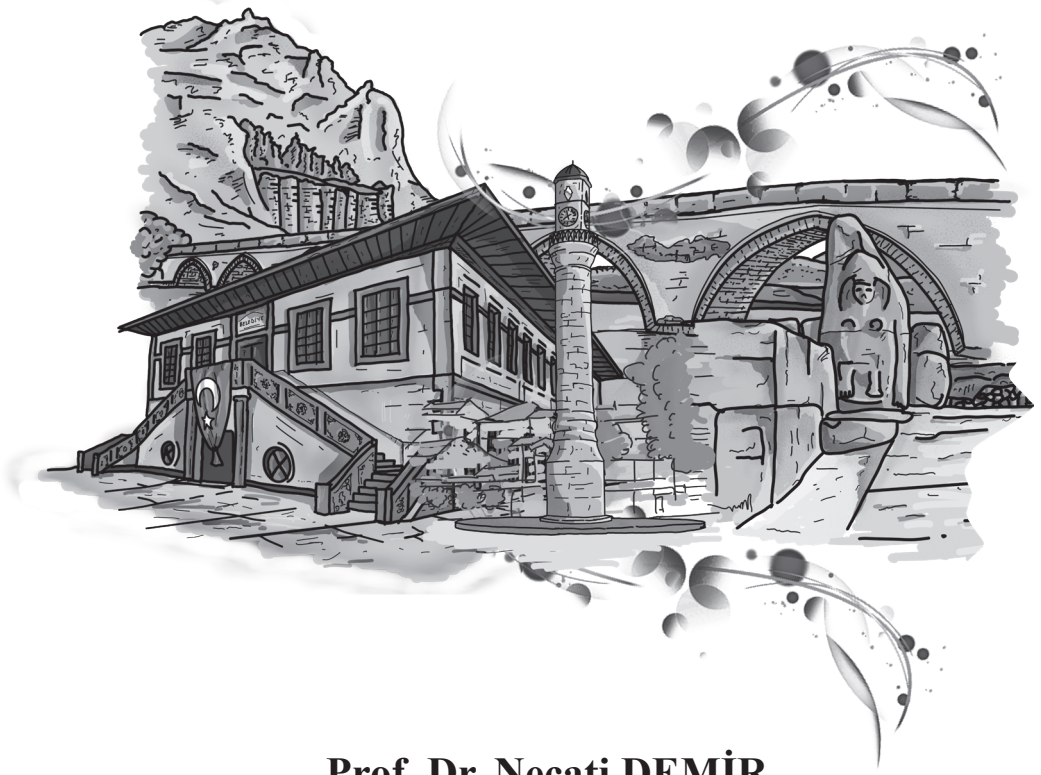

ÇORUM MASALLARI

Prof. Dr. Necati DEMİR

**ÇORUM
2021**

Birinci Baskı

Şubat 2021

*Bu kitabın bütün hakları Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince yazarına aittir.
İzinsiz çoğaltılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. Ancak sanatsal amaçlı etkinliklerle
tanıtım amaçlı kullanımlarda yazar, yapıt adı belirtilerek alıntı yapılabilir.*

Baskı Cilt

Semih Ofset Matbaa. Sek. Yay. Sağ. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1. Cadde Yapıcı İş Hamı No: 74 İskitler Altındağ / ANKARA
Sertifika No: 40581

Grafik ve Kapak Tasarım

Selçuk USTA

ISBN: 978-605-70296-1-4

Yayına Hazırlayan

Çorum Belediyesi Kent Arşivi

İsteme Adresi

Çorum Belediyesi Kent Arşivi
Yeniyo Mh. Gazi Cd. Turgut Özal İş Merkezi Kat:4
ÇORUM
Tel: 0364 225 08 10/1541/1539

**Bu Eser Çorum Belediyesi'nin Kültür Yayınıdır.
PARA İLE SATILMAZ**

TAKDİM

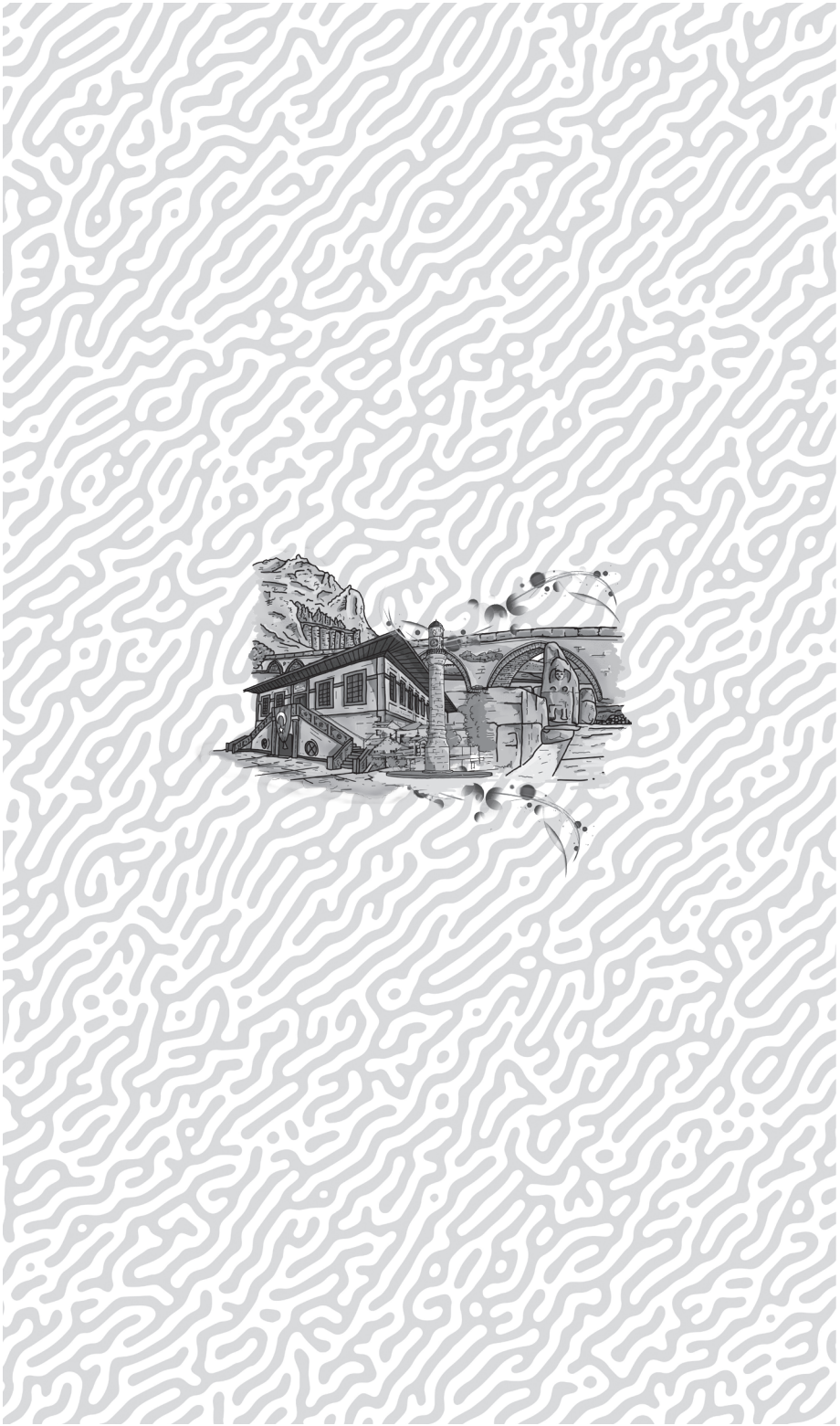
Hikâyeleri, bilmeceleri, ninnileri, koşmaları ile zengin bir külliyata sahip olan halk edebiyatımızın önemli türlerinden biri de masallarımızdır. Genellikle yaşanmamış, yaşanması imkânsız hadiseleri konu edinen masallar, yaşanmış fakat sonradan anlatıla anlatıla olağanüstülük kazanmış hadiseleri de konu edindir. Sözlü kültürümüzün en önemli kaynaklarından biri olarak kuşaktan kuşağa, nesilden nesile aktarılmıştır.

Masallar her ne kadar halk edebiyatımıza ait bir tür olsa da özellikle çocukların hayal güçlerinin gelişmesi, çözüm üretme kabiliyetlerini güçlendirmesi, sebep-sonuç ilişkisi kavratması, kelime dağarcığını zenginleştirmesi, iyi ve kötü farkındalığını artırması, üretkenlik, cesaret gibi pek çok duygu ve beceri kazanması açısından da oldukça önemli bir edebi türdür. Masallar bu özellikleriyle evlatlarımızın kişisel gelişimine katkı sağlamaktadır.

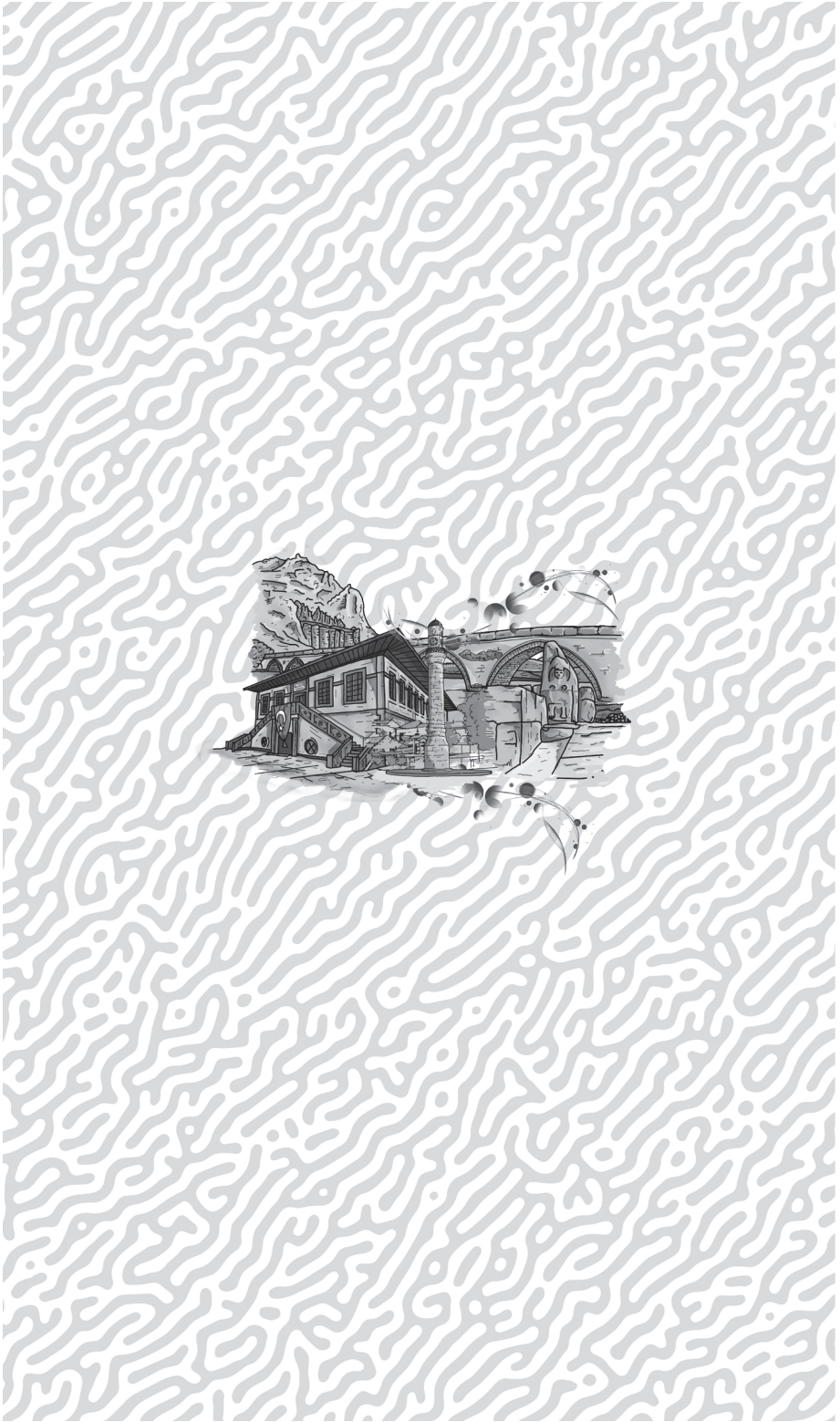
Masallarımız sade bir dille, akıcı bir üslupla anlatılagelmiştir. Bu yüzden de kolay akılda kalmıştır. Masallar yedi yaşından yetmiş yaşına kadar toplumun her kesimine hitap edebilecek bir ifade gücüne de sahiptir. İçerisinde anonim halk edebiyatımıza ait atasözü, alkış, kargış, tekerleme gibi türleri barındırması nedeniyle de masallar edebiyat kültürümüzü de geleceğe taşır.

Çorum Belediyesi olarak şehrimizin kültürel birikimine katkı sağladığına inandığımız çalışmalarını her zaman destekliyoruz. Sanatın, edebiyatın yalın, naif ve kuşatıcı ikliminden istifade edilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu düşüncelerle Prof. Dr. Necati Demir Hocamızın kaleme aldığı “Çorum Masalları” adlı eserimizi sizlerle buluşturuyoruz. İlçe ilçe, köy köy gezerek, incelikli bir çalışma ile şehrimizin masallarını derleyen ve yayına hazırlanan Necati Demir Hocamıza teşekkür ediyor, kültür ve sanat dostlarına selam ve saygılarımı sunuyorum.

Dr. Halil İbrahim AŞGIN
Çorum Belediye Başkanı

Bu çalışmamı;
araştırmalar yaptığım süre
içerisinde bizi ağırlayarak
misafirperverliğin en güzel
örneğini gösteren
çalışkan ve misafirperver
Çorum halkına ithaf ediyorum.

Prof. Dr. Necati DEMİR

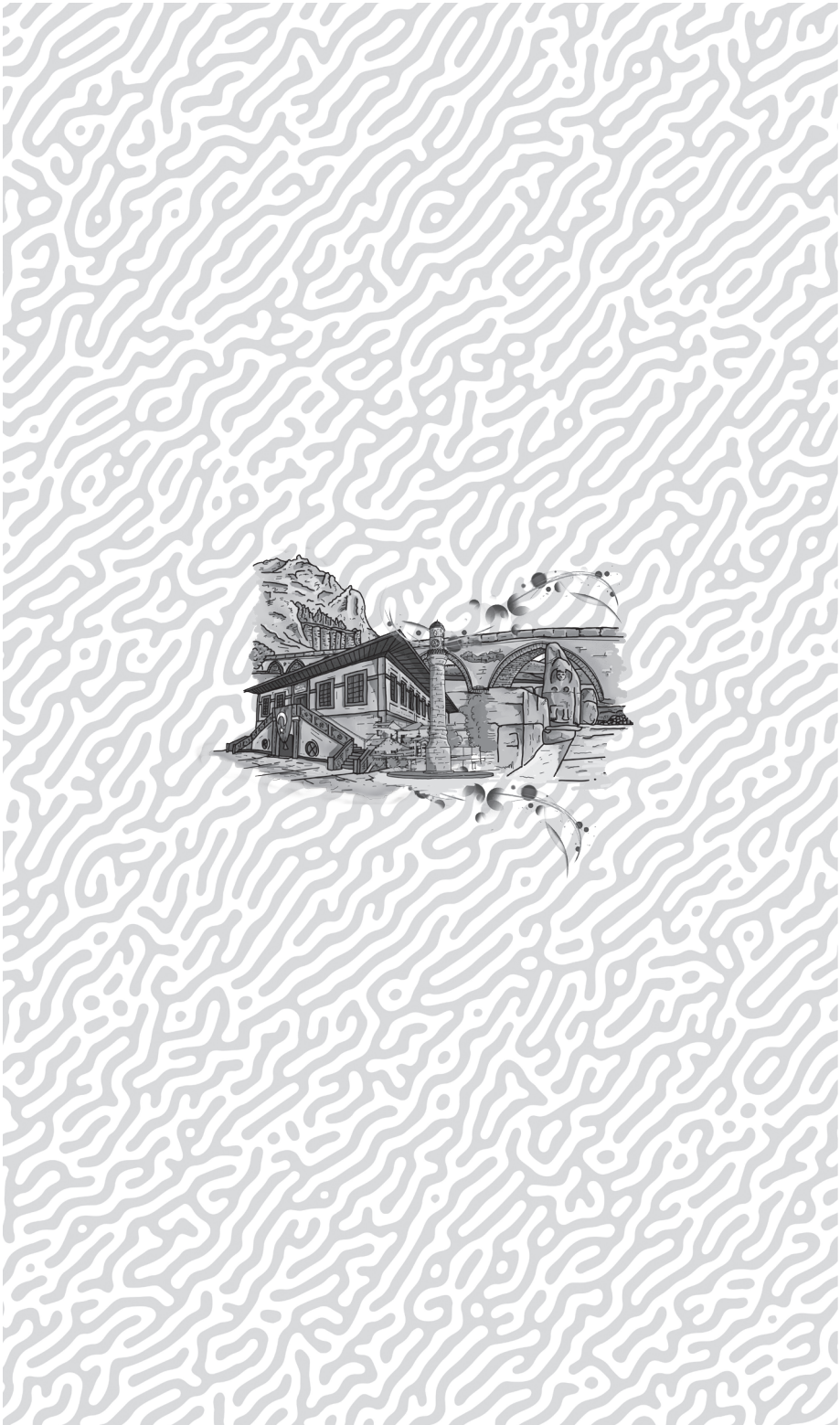
20 Nisan 1964'te Ordu'ya bağlı Ulubey ilçesinin Kumanlar köyünde doğdu. Kumanlar İlkokulu (1974), Ordu Fatih Ortaokulu (1977), Ordu Fatih Lisesi (1980) Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (1987) mezunudur.

Yüksek lisansını Cumhuriyet Üniversitesinde (1992), doktorasını Selçuk Üniversitesinde (1996) tamamladı. Gaziantep Sarılsalkım Ortaokulunda Türkçe Öğretmeni (1987-1990), Sivas Cumhuriyet Lisesinde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Cumhuriyet Üniversitesinde Türk Dili Okutmanı olarak çalıştı.

13 Haziran 1996'da Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümüne Yardımcı Doçent olarak atandı. 30 Kasım 2000'de Doçent, 9 Şubat 2006'da Profesör oldu. Yüzü aşkın kitabı, yüzü aşkın makalesi ve bildirisi bulunmaktadır. Bu kitaplarından dört tanesi Harvard Üniversitesinde, yirmi yedi tanesi Almanya'da, bir tanesi Avusturya'da, bir tanesi de Danimarka'da yayımlanmıştır.

1996-2010 yılları arasında Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Bölümünde öğretim üyesi ve bölüm başkanı olarak görev yaptı.

2010 yılında Gazi Üniversitesine atandı. Hâlen Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

Takdim	III
Sunuş.....	XIII
Önsöz	XIV
Dibi Görünmeyen Kuyu.....	1
İyi Kız ile Kel Kız.....	4
Kör Tantan.....	7
Padişahın Üç Oğlu	11
Yılan Bey	14
Cıddan ile Dev Karısı	17
Saka Güzeli ile Vezirin Kızı.....	20
Köse Değirmenci	22
Üç Kılçık.....	24
Tilki ile Ayı	26
Avcı ile Ceylan.....	30
Eskici Zenci ile Padişahın Kızı.....	32
Neydim, Ne Oldum ve Ne Olacağım.....	35
Nene Kadınla Tilki Baba.....	37
İki Kardeş.....	39
Kız ile Çoban	41
Tığ Dede.....	43
Kedi ile Kaplan	45
Serçeyle Dört Yavrusu	47
Güneşin İmzası.....	49
Tak Tak Eden Kabacık	50
Üç Kardeş.....	52
Bedavacı Keçi	54
Ayı ile Çiftçi.....	56
Sedef Elbise	58
Tembel Keloğlan.....	60

Fahfiri Fincan Bacı.....	62
Kötü Huylu Dev ile Yiğit Delikanlı.....	64
Peri Kızı ve Padişahın Oğlu.....	66
Üç Limon.....	68
Kurda Ders Veren At.....	70
Mercan Kız.....	72
Yılanbey ile Gelenbey.....	74
Ardıç Dalı Kız.....	76
Oduncu ve Aslan.....	78
Kargalar Padişahı.....	80
Avcı Köse.....	82
Üvey Annenin Zalimliği.....	84
Çoban ile Tilki.....	87
Baltacı.....	89
Gülünce Güller Açan Kız.....	91
Öküz.....	93
Altın Kaz.....	96
İyiliğe Kötülük.....	98
Nasibini Aramaya Çıkan Adam.....	100
Allah'ın Takdiri.....	103
Yılan Doğuran Kız.....	105
Çocukların Sabrı.....	107
Bey Oğlu ile Kara Gelin.....	109
Karga ile Bülbül.....	111
Kurnaz Horoz.....	113
Sevginin Gücü.....	116
Üç Nasihat.....	118
Tilki ile Karı Ana.....	120
Oduncu ve Çocukları.....	123
İlimsiz Alim.....	125
Dürüst Çocuk.....	127
İnsan Aslına Benzer.....	129
Yusufçukla Fatmacık.....	131
Sihirli Göl.....	133
Keloğlan ve Arkadaşları.....	136
Hacca Giden Kurt.....	138

Padişah ve İhtiyar.....	140
Deli Zor Mustafa Bey	142
Köse ile Köylüleri.....	144
Alçakgönüllülük.....	146
İyilik ile Kötülük.....	148
Kaybolan Hazineler	151
Avcı ile Kuş.....	153
Töreman	155
Tuzcunun Kızı.....	157
Gözüm Yaş Dolu, Sepet Taş Dolu.....	159
Horoz ile Tilki	161
Nergiz Efendi	163
Aslan ile Adam.....	165
Geçimsiz Karga.....	168
Sarı Su ile Siyah Su.....	170
Değirmenci ve Tilki	172
Dizil İncim Dizil	174
Farenin Süslü Kuyruğu	176
Tanrı'nın Yazısı	178
Sabırlı Adam	181
Oduncunun Kızı.....	183
Tavuk Kız.....	185
Akılsızın Da Akılsızı.....	187
Şehzade ile Süpürge Hoca'nın Kızı	189
Solmayan Gül.....	191
Garip Oğlan.....	193
Mumdan Hanım	195
Uyanık Tilki	197
Kıraç Ahmet.....	199
İnsan Evladı	201
İki Öksüz Kardeş.....	203
Akıl Akıldan Üstündür.....	205
Üvey Anne	207
Alicik ile Dev.....	209
Yedi Kardeşin Bir Bacısı.....	211
Tembel Ahmet.....	214

Kaynana ile Gelinler	216
Padişahın Çocuğu.....	218
İyi Arkadaş	220
İnci Diş Sıçan ile Karaböcü	222
Kuşlar ve Ali	225
Deli Oğlan.....	227
Kız Babası ile Oğlan Babası	228
Tilki ile Leylek.....	230
Kurnaz Tilki	232
Tilki ile Yılan	233
İnatçı Keçiler.....	234
Kurt ile Kara Koyun.....	235
Tembel Kız.....	236
Balıkçı ile Zengin Kardeşi	238
Hırsız Değirmenci.....	239
Hane Sahibinin İşine Karışılmaz	240
Billur Köşk.....	241
Beyoğlu ile Kara Gelin	243
Nohut Bebekler	245
Cadı Kadın	246
Tın Tın Kabacık	248
Şah İsmail.....	249
Gençlikte mi? Kocalıkta mı?	253

SUNUŞ

Kültür, bir millet veya topluluğa özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünüdür. Tarihi ve toplumsal gelişme süreci içerisinde yaratılan maddi ve manevi değerlerin tamamıdır. Kültür; toplumları birleştirir, bütünleştirir, barış içerisinde yaşamalarını sağlar.

Kültürümüzün çok uzun bir geçmişi ve muazzam bir derinliği bulunmaktadır. Dolayısıyla çok büyük bir zenginliğe ve köklü bir yapıya sahiptir. Bu yüzden Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini yüksek Türk kültürü olarak belirlemiştir.

Kültürümüzün en önemli görevlerinden biri de eğitimidir. Okul kavramının ve okulların olmadığı zamanlarda eğitimin bütün çeşitleri halk kültürü ile yapılmaktaydı. Yani halk, tecrübeleriyle kültürünü oluşturuyor, onunla nesillerini eğitiyordu. Bu kültür unsurlarının bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

1. *Ninniler*: Ninnilerle 0-6 yaş arası çocuklar eğitilmekte, çok küçük yaştan itibaren hayata hazırlanmaktaydı. Çocuk ufku ninnilerle geliştirilmekte, yüksek seviyeli bir insan olmasının temeli atılmaktaydı. Alplığa veya bilgeliğe hazırlanan çocuğa söylenen şu ninni, sadece bir örnektir:

*Benim oğlum yiğit/bilge olacak
Güzel eli kılıç/kalem tutacak
Düşmanı önüne katacak/önünde eğilecek
Ninni benim kuzuma ninni*

2. *Çocuk Oyunları*: Çocuk oyunları, gerçek hayata hazırlama okuludur. Gerçek hayattaki meselelerin biraz hafifletilmiş şekilleridir. 6-15 yaş arası çocuk eğitimi içindir. *Ok yay oyunu, başkan seçme, kurt koyun, esir almaca, eşkıya*, ... gerçek hayata hazırlamak içindir. *Birdirbir, ip atlama, köşe kapmaca, seke, "Tavşan kaç, tazi tut", yağ satarım bal satarım, kaydırak, ip atlama*, ... ise beden idmanı bakımından çok önemlidir. *Üç taş, dokuz taş, saklambaç*, ... da beyin faaliyetlerini geliştirmeye yöneliktir. Çocuk oyunları vücut yani beden, beyin idmanı, yarışma, rekabet, sürat, enerji, örgütlenme için önemlidir. Çocuğu ileriki hayata hazırlamada önemli bir kilometre taşıdır. Bu tür oyunları oynamış çocuklar, yani günümüzün büyükleri kararlı, cesur, yaratıcı ve olgundur. Pratik bir zekâ yapısına ve çoğunlukla sağlıklı bir vücuda sahiptir.

3. *Mâniler*: Mâni, Türkiye’de *atma türkü*, *imece türküsü*, *eski türkü*, *dömbelekçi türküsü* isimleriyle de bilinmektedir. Mâni zor olan işlerde, zorluğu bir parça azaltmak, zor işi kolay ve eğlenceli hâle getirmek için genellikle karşılıklı olarak, türkü atarak söylenir. Yaşlı ve bu konuda tecrübeli olanlar, karşılıklı olarak veya tek başına mâni söylerken gençler de çeşitli şekillerde kismetini almaktadır. İletilecek mesajı estetik bir biçimde dile getirmek ise genellikle gençler arasında görülmektedir. Genç erkekler ve kızlar gönül meselelerini iletme veya iletilen gönül meselelerine cevap vermek için genellikle mâni söylemek yolunu seçerler. Teknolojinin gelişmesi, göçlerin yoğunlaşması ve yaygınlaşması bunlara bağlı olarak tarım alanlarının daralması ile imece geleneği ortadan kalkmıştır. Her nedense gönül meseleleri ve gönül meselelerinin iletilmesi de kimlik değiştirmiştir. Bunların sonucu olarak mâni söyleme geleneği de zayıflamıştır. Konu bütünlüğü olmayan, kafiyesi bozuk, hece sayısı eksik veya fazla mâniler bunun bir göstergesidir.

Mânilere genel anlamda bakıldığında, Türk insanın sosyal, ekonomik, kültürel yapısının çok güzel bir biçimde yansıtıldığı görülecektir. Daha ayrıntıya incek olursak giyim, kuşam, mutfak, mimarî, ... açık bir şekilde gözler önüne gelmektedir. Net bir biçimde akseden diğer bir konu da coğrafi yapıdır. İnişler, çıkışlar, dereler, tepeler, ırmaklar, ormanlar, yaylalar, tarlalar, harmanlar, mısır ve fındık bahçeleri, meyve bahçeleri; dahası güzel Türkiye’imiz canlı bir tablo gibi göz zevkine sunuluyor gibidir. Diğer bir deyişle derleyebildiğimiz yaklaşık on bin mâni, Türkiye’nin güzel bir aynasıdır.

4. *Masallar*: Masallar ise ahlak terbiyesi bakımından çok önemlidir. Masalların büyük çoğunluğunun şahıs kadrosu kötü ve iyi insanlardan veya nesnelere oluşur. Hemen her masalda iyiler, kötülüklerle çatışır. Ama en sonunda hep iyiler galip gelir. Sürekli masal dinleyen bir çocuk bu bakımdan kendini eğitir. Sonunda hep iyilerin kazançlı olduğunu görünce iyi bir insan olmak için elinden geleni yapar. Yüzü nurlu yaşlılarımızın her konuda olumlu düşünmesinin temelinde bu yatmaktadır. Çünkü onlar masalları dinleyerek büyüdüler.

5. *Fıkralar*: Fıkralar yalnızca gülmek, gülümsemek için değildir. Fıkraların sosyal hayatta çok önemli yerleri vardır. Bunun en güzel örneği Osmanlılar dönemidir. Osmanlılar döneminde pek çok insan tipi bir arada barış içerisinde yaşamıştır. Bu farklı insan tipleri bir arada yaşarken birbirlerini eleştirmişler, ama bunu fıkra yoluyla yapıp hem de eğlenmesini bilmişlerdir. *Temel Dursun*, *Bekri Mustafa*, *Bektaşî*, *Nasreddin Hoca* fıkraları bunun örnekleridir.

6. *Atasözleri*: Zamandan en iyi tasarruf, tecrübelerden istifade etmekle mümkündür. Eğitimin ilerlemesi, bir önceki neslin getirdiği noktaya bağlıdır. Tecrübeli ve eğitilmiş olmak için zor şartları hep aynı neslin yaşaması

gerekmez. Atasözleri, bu konuda yeri doldurulamaz hazinelerdir. Şu birkaç atasözü konuyu açıkça ortaya koymaktadır: *Aç gözünü açarlar gözünü; Adama dayanma ölür, ağaca dayanma kurur; İnsan kıymetini insan bilir; Tanrı sabırlı kulunu sever; Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste; Aman diyene kılıç kalkmaz; Aşını, eşini, işini bil; Atalar sözü tutmayı yabana atarlar; At binenin, kılıç kuşananındır; Az ile yetinmeyen çoğu hiç bulamaz; Bakan yemez, kapan yer; Baskın basanıdır; Beyler buyruğu yoksula kan ağılatır; Bilmemek ayıp değil, öğrenmemek ayıptır; Bin bilsen de bir bilene danış; Bin dost az, bir düşman çoktur; Bir korkak bir orduyu bozar; Cömert derler maldan ederler, yiğit derler candan ederler; Çok koşan çabuk yorulur; Dağda gez, belde gez insaflı elden bırakma; Danışan dağı aşmış, danışmayan yolda şaşmış; Dokuz kere ölç, bir kere biç; ...*

7. *Efsaneler*: İnsanlar; yaşadığı coğrafyaya ait önemli gördükleri kişileri, nesnelere ve mekânları kutsallaştırırlar ve sırrını çözemedikleri konuları çeşitli biçimlerde yorumlarlar. Bunlara, yaşanmış bazı olayları da katıp nesilden nesile aktarırlar. Kutsallaştırma, yorumlama ve aktarmaların pek çoğu sözlü olarak yayılır. Bu, sonuçta bir sözlü kültür oluşturur.

Sözlü kültürün en önemlilerinden biri de efsanelerdir. Efsaneler, insan ile insanı, insan ile coğrafyayı, insan ile diğer varlıkları, insan ile maneviyatı birbirine gönül bağı ile bağlayan unsurlardır.

Efsaneler, muazzam bir eğitim aracıdır. Efsanelerin konuları çoğunlukla çocuk, genç ve orta yaşlıların eğitimi ile ilgilidir. Güzel ahlaklı olmanın faydalarını ve nasıl güzel ahlaklı olunacağını işlemektedir. Onlar hilenin, düzenbazlığın, nankörlüğün, cimriliğin kötülüğünü; dürüstlüğü, sağlam karakterli olmanın, cömertliğin güzelliklerini en iyi bir biçimde anlatmıştır.

Bir kısmı coğrafyayla ilgilidir. Coğrafyaya mühür vurma aracıdır. Coğrafyayı vatan yapma, vatanda kök salma, vatana ruh verme unsurlarıdır. Konusu fabl ve tarihî şahsiyetle ilgili olanlar da vardır.

8. *Destanlar*: Destanların kültür tarihimizde çok önemli bir yeri vardır. Onlar edebî bir mahsul olmakla beraber tarihin kırık dökük aynalarıdır. Konuları çoğunlukla tarihî gerçeklere dayanmaktadır. Geçmiş zaman içerisinde yaşanmış olaylar ve yaşamış kahramanlar hakkındaki bilgileri, hiç değilse ana hatlarıyla, öğrenmemizi sağlamaktadırlar. Bu türdeki yazılı metinler dikkatli bir şekilde incelendiğinde uzak geçmiş ile ilgili çok kıymetli malzemeler elde edilmektedir.

Destanlar milletlerin ansiklopedileridir. Tarihî unsurların yanında milletlerin geçmişteki gelenek, görenek ve yaşayış tarzları ile ilgili olarak belki de hiçbir kaynaktan bulunamayacak bilgiler destanlarda yer almaktadır. Geçmişte Türklerin yedikleri yemekler, çaldıkları çalgılar, kullandıkları savaş

aletleri, ağırlık ölçüleri, giydikleri elbiseler, ... hakkındaki ayrıntılı gerçekleri destan yazarları farkında olmadan bizlere kadar ulaştırmıştır.

Destanlar, zoru başarmanın hikâyeleridir. Başarılması hemen hemen imkânsız hadiselerin zekâsı ve gücü ile bir kahraman tarafından olumlu bir sonuç ile bitirilmesi, destanların genel olarak konusudur. Bu olaylar bazı destanlarda bir milletin yok olması veya varlığını sürdürebilmesi gibi hayatî meselelerdir. Bazılarında ise olağanüstü başarılar anlatılmaktadır.

Bu eserler aynı zamanda yazı dilinin önemli belgeleridir. Türkçenin tarihî gelişmesinin araştırılmasında çok kıymetli malzemelerdir. Genellikle halk ağzından derlenip yazıya geçirildiği için dilin özelliklerini çok yönlü yansıtan bu yazılı metinler, tarihî Türkçe açısından âdeta bir hazine durumundadır.

Yukarıda saydıklarımız Türk kültür unsurlarından yalnızca birkaç tanesidir. *Türkülerimiz*, Türk inanın kimliğini; *bilmecelerimiz*, Türk inanın fitrî zekâsını yansıtmaktadır. Hepsi ele alındığında konunun önemi ve ciddiyeti çok açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Türk kültürü, her sahada önemli ve nitelikli insan yetiştirmek bakımından dünyada eşi olmayan bir kültürdür. Türk tarihinde alp ve bilgenin çok olması bundandır.

Türk kültürü; kız çocuğuna kız, erkek çocuğuna erkek görevini beşikte yükleyecek kadar ince ve asildir. Ancak Türk kültürü binlerce yıldır gölgede bırakılmanın sıkıntılarını yaşamaktadır. Bir süre Arap ve Fars kültürü esas alınmıştır. 18. yüzyılın sonlarından beri ise Batı kültürünün gölgesindedir.

Türk düşüncesinin kaynağı Türk kültürüdür. Türkler, bugün, Türk kültürünün binlerce yıldır ikinci plana itilişinin acı sonuçlarını yaşamaktadır. Çağımızın iletişim araçlarının bu konulara yer vermemesi, bu kültürün sahiplerini *hazinenin üzerinde oturup sadaka toplayan kişiye döndürmüştür*.

Türkiye'deki günümüzde durumu ele alacak olursak, özetle, şu sonuçlara varılabilir: Artık ninniler söylenmemekte, çocuklarımız çeşitli basın ve yayın organları vasıtasıyla yabancı kültürlerle yetişmektedir. Ders kitaplarındaki başka milletlerin masalları, çocuklarımızın ufkunu daraltmaktadır. Fıkraların ortadan kalkmasıyla insanlar meselelerini kaba kuvvetle çözmeye başlamıştır. Atasözleri unutulduğu için tecrübelerin aktarılması tarihe karışmıştır. Türk destanlarını okumayan gençler, yabancı kahramanların hayranı olup çıkmaktadır.

Türk milletinin çalışkanlığı; yiğitliği, hoşgörülülüğü, gönül zenginliği, iç dünyasının derinliği, temiz ruhu ve temiz yüzü, ekmeğindeki ve aşındaki bereketi, fitrî zekâsı, güzel sanatları sevmesi, dünya bilimine ve barışına katkısı ve asilliğinin kaynağı Türk kültürüdür. *Bilge Kağan'ı, Kül Tekin'i, Alparslan'ı,*

Yunus Emre'yi, Hacı Bektaş Veli'yi, Hacı Bayram Veli'yi, Mevlana'yı, Fatih Sultan Mehmed'i, Nene Hatun'u, Mustafa Kemal Atatürk'ü, Çanakkale, Kurtuluş Savaşı kahramanlarını ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucularını; Türkiye'yi gözünün nuru ve alnının teriyle yoğuran anne ve babalarımızı yetiştiren bu kültürdür. Yukarıda saydığımız unsurlardır. Zira: "Gölgede olanın gölgesi olmaz".

Türk milletinin yeniden bu ve benzeri şahsiyetleri yetiştirmesi, Türk toplumundaki sorunların onarılması, ahlaki çöküşün önlenmesi, Türk nesillerinin öz güveninin canlanması; Türkiye'nin millî birliği ve bütünlüğü Türk kültürünün yeniden öne çıkması ile mümkündür. Bu kültürün çağa ve günümüzün bütün yeniliklerine uyumu sağlanarak yaygınlaştırılması ve eğitimde uygulanması ile mümkündür.

Türk milletinin vergisiyle okuyarak bu günlere geldiğinin bilincinde olan biz; Türk kültür ürünlerinin derleme, kaynakları tarama, yazıya aktarma, değerlendirme, yayımlama ve çağa uyumunu sağlayarak eğitimde kullanma çalışması başlatmış bulunmaktayız. Bu çalışma dizisi; 1984'te Necati Demir tarafından başlatılmış, hiçbir kurum, kuruluş ve şahıstan maddi yardım almadan 36 yıl aralıksız sürdürülmüş, bu konularda dünyanın en büyük arşivlerinden birisi oluşturulmuştur. Daha sonra diğer bilim adamları da katılmış ve çeşitli boyutlarda katkıda bulunmuşlardır. Bu çalışmayı yapmadaki amaçlarımızın bazıları şunlardır:

1. Cumhuriyetimizin kurucusu XX. yüzyılın en büyük alpi ve bilgisi *Mustafa Kemal ATATÜRK*'ün Türk kültürü konusundaki vasiyetlerini ve hayallerini gerçekleştirmek. O'nun: "*Millî kültürümüzü muassır medeniyet seviyesinin üzerine çıkarma.*" düşüncesine katkıda bulunmak. Bunu gerçekleştirirken: "*Yurtta barış, dünyada barış*" ilkesini esas almak.

2. Türk halk kültürünün tamamını (*ninniler, çocuk oyunları, mâniler, masallar, fıkralar, atasözleri, efsaneler, destanlar*) derlemek, değerlendirmek, yurt içinde ve yurt dışında yayımlamak.

3. Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni nesillerine kaynağı Türk kültürü olan okuma kitapları ve kaynaklar sunmak.

4. Kaynağı Türk kültürünün ürünleri olan ninniler, çocuk oyunları, maniler, masallar, fıkralar, atasözleri, efsaneler, destanlardan oluşturulacak okuma kitaplarını her bir seviye için ayrı ayrı düzenleyerek *okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, üniversite* öğrencilerimizin hizmetine sunmak.

5. Okul çağı dışında kalan Türk halkına kaynağı Türk kültürü olan okuma kitapları ve kaynaklar sunmak.

6. Türkçenin daha iyi öğrenilmesine ve gelişmesine katkıda bulunmak.

7. Giderek azalmakta olan okuma alışkanlığını ülkenin dört bir yanında bu eserler vasıtasıyla yaygınlaştırmak.

8. Çalışmalarımızı yurt dışında da yayımlayarak yurt dışında yaşayan ve asimilasyon tehlikesi ile karşı karşıya bulunan Türk çocuklarına, Türkçe ve yaşadıkları ülkenin dili ile Türk kültürünü sunmak.

9. Derlenerek yazıya geçirilen ve yeni yazıya aktarılan (Türk Destanları) halk kültürü ürünlerini dünya ve Türk bilim adamlarının hizmetine sunmak.

10. Dünya bilim âlemine Türk halk kültürü ile başka kültürleri karşılaştırma imkânları sunmak.

Bu çalışmalar; ben ve arkadaşlarım tarafından güzel ülkemizin bütün vatandaşlarına ve bilim adamlarına hediye edilmiştir. Özellikle her türlü sosyal bilimlerin kaynağını farklı kültürlerde ve farklı milletlerde arayan bilim adamlarımızın bu metinleri iyi değerlendirmesini istirham etmekteyim. Bu çalışmalardan iyi biçimde yararlanılması, okunması ve sahip çıkılması dileklerle ...

Ümitköy / Ankara, 23 Nisan 2020

Prof. Dr. Necati DEMİR

ÖNSÖZ

Çorum ilini 1982 yılında Bursa'ya Üniversite sınavına girmek için Ordu-Bursa yolculuğu sırasında görmüştüm. Çorum'dan girişten il topraklarının çıkışı olan Sivas yol kavşağına kadar meraklı gözlerle otobüsün camından sağı solu gözlemiş, bu şehirden çok etkilenmişim. Belki de çok okuduğum tarihi ile coğrafyası arasında bağlantı kurmak içindi, bilemiyorum...

1990 yılında Sivas'a öğretmen olarak geldikten sonra ortalama her iki ayda bir bu ilin çeşitli yollarından geçerek memleketim olan Ordu'ya gidip geldik. Her mevsimi bir başka güzeldir. Fakat her 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı tatillerinde Tokat, Amasya ve Çorum çevrelerine mutlaka alan araştırmasına çıkar, doğanın renklerini hayranlıkla seyrederdim.

1991'den itibaren Danışmendnâme nüshalarını toplamaya başlamıştım. 1993'te de bu eseri doktora tezi olarak çalışmaya başladım. Danışmendnâme'de en önemli mekan Çorum ve çevresidir. Bir dil tezi hazırlamakla birlikte eserde geçen bütün yer adlarını görmek ve incelemek merakı doğdu, esere hayranlığımdan. Böylece Çorum ili ile daha yakından tanışmış olduk.

Doktora tezim 1996'da bittiğinde artık Çorum ili tarihi uzmanlarından biri olarak sempozyumlara katılmaya başladık. Bildiriler, makaleler derken Çorum ili bizde bir tutku durumuna geldi.

Hazırlamış olduğumuz Danışmandnâme, 1999 yılında yayımlanmıştır.

Daha öğrencilik yıllarımda iken sözlü kültür unsurlarının bir sonraki nesle değil de onları bilenlerle, yani son temsilcisi ile, birlikte ahirete intikal ettiğini fark ettik. Bu, gerçekten çok kötü bir durumdur ve ileriki yıllarda telafisi edilemeyecek bir kayıptır. Bizim sözlü kültür ürünlerimizi derleyip arşivlememizin sebebi budur. Yani hiç değilse bir kısmını derleyerek kayda geçirmek, ahirete intikalini önlemek ve sonraki nesillere ulaştırmaktır. Ne kadar başarılı olduk onu zaman gösterecektir. Bu masalları derlediğimiz kaynak şahısların ne kadarı hayatta şimdi bilinmemektedir. Ama şurası bir gerçektir ki bu masalları bugün dinleyebileceğimiz kişi sayısı gerçekten çok azalmıştır.

2000 yılında doçent olduktan sonra sözlü kültür ürünleri derleme programına Çorum ilini de ekledim. Planlı ve programlı bir biçimde Çorum ilinin pek çok köyüne giderek sözlü kültür ürünlerini derlemeye çalıştık.

Bunun dışında Çorum'dan derlediğimiz *ninniler, maniler, efsaneler, masallar, çocuk oyunları, ...* çeşitli çalışmalarımızda yerlerini alarak tarihe not olarak düşülmüştür.

Sözlü kültürü derleme ve kayda alma çalışmalarımızı Türkiye'nin tamamında ve bazı konularda Türk dünyasının ulaşabildiğimiz yörelerinde sürdürmekteyiz. Sözlü kültür derleme çalışmaları hem zahmetli hem de bir dizi çalışmayı gerektirmektedir. Derleme, yazıya geçirme ve metin haline getirme gibi pek çok işi arka arkaya gerçekleştirmek gerekmektedir.

2020 yılında bütün dünyayı kasıp kavuran koronavirüsü salgını döneminde uzun süre sokağa çıkma yasağı getirilmiştir. Bu süre içerisinde daha önce derlemiş olduğumuz pek çok metni yazıya geçirme ve metin haline getirme fırsatı bulduk. Bu çalışma sonucu olarak *Çorum Masalları* adlı bir çalışma da ortaya çıkmış oldu.

Çorum Masalları adlı çalışma, daha önce Çorum ilinin hemen her yöresinden bizzat derleyip yazıya geçirdiğimiz, daha sonra da metin haline getirdiğimiz 123 masaldan oluşmaktadır.

Çalışmamızda masallar, sadece masal metinleri şeklinde verilmiştir. Herhangi bir tahlil ve incelemeye tabi tutulmamıştır. Böylece alan ile ilgili çalışacak bilim insanlarına kaynak; özellikle de ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerimize okuma metni sunulmuştur.

Masal metinlerinde hiçbir müstehcen unsur yer almamaktadır. Toplum kurallarına ters düşen hiçbir metne yer verilmemiştir. Masalların bazılarında kısmen de olsa toplum kurallarının, gelenek ve Türk töresinin sınırları zorlansa da bunun bizden değil masalın kendisinden kaynaklandığını, sonuçta bu masalların binlerce yıldır anlatıldığını dikkate almak gerekmektedir.

Masalın kaynak şahısları her masalın sonunda gerekli bilgilerle birlikte verilmiştir. Etik kurallar açısından kaynak şahsın isminin ilk harfinden sonrası verilmemiştir.

Çorum ile ilgili uzun yıllar süren alan araştırmaları sırasında pek çok dostumuzdan yardım aldığımız belirtmek isterim.

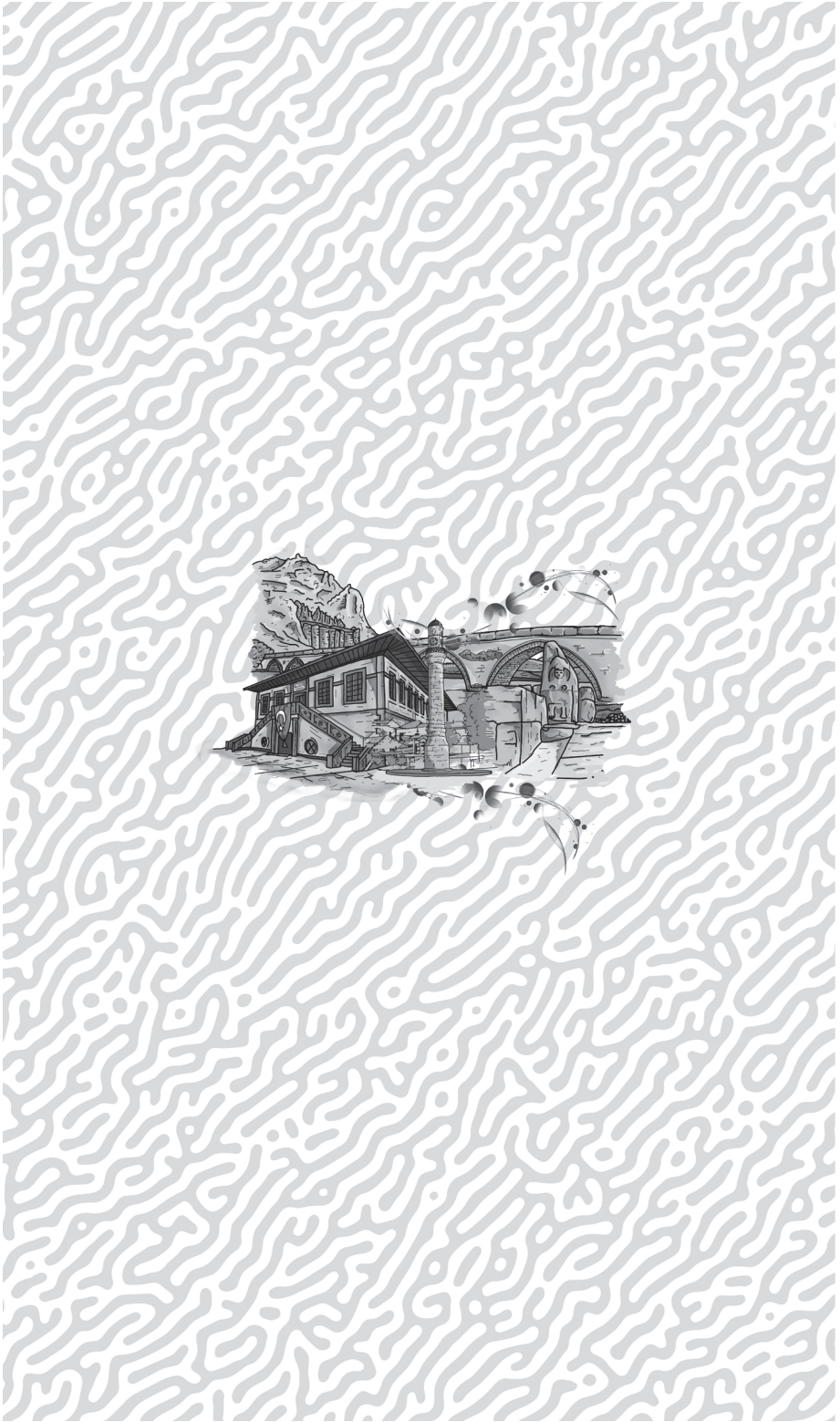
Her şeyden önce bizi hoş karşılayan, misafir eden, ekmeğini suyunu bizimle paylaşan, sorduğumuz sorulara sabırla cevap veren, işini bırakıp bize sözlü kültürü ürünleri anlatan, dahası bizi bir evladı gibi bağrına basan Çorum halkına sonsuz teşekkür ediyorum.

Çorum'da yaptığım derlemelere başladığım ilk günden zamanımıza kadar bizden hiçbir yardımını esirgemeyen değerli dostum ve meslektaşım Ümit Çiftbaş'a teşekkür etmek benim için borçtur.

Ayrıca yok olup gitmek üzere iken derleyip kitap haline getirdiğim çalışmamın yayımlanması için gösterdikleri yakın ilgiden dolayı Çorum Belediye Başkanı Sayın Dr. Halil İbrahim Aşgın'a, Çorum Belediye Başkan Yardımcısı Sayın Turhan Candan'a, Çorum Belediye Başkan Yardımcısı Sayın İsmail Yağbat'a özellikle teşekkür etmek benim için ayrı bir zevktir.

Ümitköy / Ankara, 30 Ağustos 2020

Prof. Dr. Necati DEMİR

DİBİ GÖRÜNMEYEN KUYU

Bir gün üç kardeş dolaşırken bir mağarada, dibi görünmeyen bir kuyu görmüşler. Daha sonra eve dönmüşler. Bu kuyu kardeşlerden küçüğün aklına takılmış, merak etmiş kuyunun başına gitmiş. Eğilip bakarken kuyuya düşmüş. Orada üç güzel kız görmüş. Şaşırان genç, onlara:

— Sız ins misiniz? Cin misiniz? Burada ne arıyorsunuz, diye sormuş. Kızlar da:

— Biz ne insiz ne de cin. Senin gibi bir âdemiz. İçeride üç başlı bir dev var. Bizi kaçırdı getirdi. Altı gün uyuyacak, sonra kalkıp bizi yiyecek, demişler.

Genç de çaresiz beklemeye koyulmuş. Kardeşlerini merak eden iki ağabey, kardeşlerini aramaya çıkmışlar, bulamamışlar. Sonunda mağara akıllarına gelmiş ve ortanca olanı ipe kuyuya sallanmış. Bakmış ki kardeşinin yanında üç de güzel kız var. Şaşırmış, olan biteni anlatmışlar, devi göstermişler.

Ortanca kardeş etrafına bakmış ve orada kocaman bir kılıç görmüş. Sonra:

— Ben bu kılıç ile devi öldürürüm, demiş. Kızlardan biri:

— Benim büyüklerimden duyduğuma göre devin bir kafasını kestikten sonra fırsat vermeden ikinci ve üçüncü kafasını da kesmek lazımmış. Yoksa dev hemen uyanırmış, demiş.

Bunun üzerine ortanca kardeş kılıcı almış, önce devin birinci kafasını, sonra hemen ikinci kafasını kesmiş. Tam üçüncü kafasını kesecekken dev kılıca vurmuş, kılıç düşmüş. Hemen koşan genç kılıcı almış ve devin üçüncü kafasını da kesmiş. Bunun üzerine dev ölmüş.

Küçük kardeş hemen ortanca kardeşini ve kızları da alıp kuyunun dibine gelmiş. Önce ağabeyini ipe bağlamış, o çıkmış. Sonra kızlardan birini bağlamış, o da çıkmış. Arkadaşına bağırılmış:

— Ağabey, bu kız senin kısmetin. Sonra diğerini bağlamış ipe ve bağırılmış:

— Ortanca ağabey! Bu da senin kısmetin. Sonra da üçüncü kızı bağlamış ve bağırması:

— Bu da benim kısmetim, demiş. Sonra kendini de bağlamış ve kardeşleri kendi kendilerine demişler ki:

— Bu devi öldürdü, bizi kurtardı. Bu çıkarsa bize üstünlük sağlar. Daha sonra hırsla kapılmışlar ve ipi keserek oradan uzaklaşmışlar. Küçük kardeşin kısmeti olan kız çok ağlamış ama dinlememişler. Ancak bu kız mağaradan çıkarken küçük kardeşe:

— Eğer burada kalırsan, seni çıkarmazlar ise al sana iki tane saç teli. Bunları birbirine sürüt, o zaman iki tane koyun gelir. Biri siyah, biri beyaz. Sakın ola ki siyah olana binme. Beyaz olana binersen o zaman çıkarsın, demiş.

Mağarada yalnız kalan gencin aklına saç telleri gelmiş. Hemen ikisini birbirine sürtmüş, koyunlar gelmiş. Genç karanlıkta fark edemeyip siyah olana binmiş ve koyun onu yerin yedi kat dibine indirmiş.

Oraya gidince genç görmüş ki kocaman bir şehir, ama karanlık. Biraz dolaşmış sonra bir şenlik görmüş. Hemen yanaşmış, düğün yeri gibiymiş ama insanlar ağlıyorlarmış. Sormuş:

— Neden ağlıyorsunuz, diye. İçlerinden biri:

— Burada kocaman bir dev var, bu her ay birimizin kızını yiyor. Vermezsek onun zulmünden kurtulamıyoruz. Her ay birimizin kızını kınıyoruz, düğün eder gibi gönderiyoruz. Dev onu yer ve bize de dokunmaz, demiş. Genç onlara:

— -Beni de oraya götürürseniz ben de o devi öldürürüm, demiş. Hemen götürmüşler ve genç diğer devi öldürdüğü kılıç ile bu devi de öldürmüş. Bunun sonucunda halk gence minnettar kalmış ve:

— Dile bizden ne dilersen demişler. Genç de:

— Sizden hiçbir şey istemem. Sadece beni ışık dünyaya götürecek bir yol söyleyin, demiş. Bunun üzerine oradaki halk şaşırmış. Kendi aralarında konuşmuşlar ve içlerinden biri gelip gence:

— Bize biraz fırsat ver konuşalım, bunun yollarını arayalım. Bulunca gelir sana söyleriz, demiş.

Genç biraz dolaşmış ve bir ağacın altına uzanıp beklemeye koyulmuş. Biraz sonra bir kuş bağırtısı duymuş. Sese doğru biraz yaklaşmış ve ne görsün

ki, büyük bir ejderha ağacın üstündeki büyük kuşa ve onun yavrularına doğru ilerliyor. Bir taraftan da korkan çaresiz kuş ve yavruları bağıyor. Bunun üzerine genç, devleri öldürdüğü kılıcı çıkartıp hemen ejderhayı öldürmüştü. Sonra anne kuş sevinmiş ve gence:

— Benim ve yavrularımın hayatını kurtardın. Dile benden ne dilerse, demiş. Genç de:

— Bana ışık dünyaya kavuşmanın bir yolunu söyle, demiş. Kuş da:

— Eyvah! Birkaç kere ışık dünyaya gitmiştim ama şimdi yaşlandım, gücüm yok. Yalnız sen bana üç tane davar gövdesi, iki tulum su getir ve burada hazır ol. Seni bütün gücüm ile ışık dünyaya çıkartmaya çalışırım, demiş.

Bunu duyunca sevinen genç, hemen aramaya koyulmuş ve kuşun istediklerini bulmuş getirmiş. Kuş hemen gelmiş, eti bir yanına, suyu bir yanına almış, genci de üstüne bindirmiş. Tam yola çıkacaklarken gence:

— Bak insanoğlu, seni çıkartacağım ama sen ağzıma “gag” deyince et, “gıg” deyince su vereceksin, demiş.

Sonra yola çıkmışlar. Genç, kuşa “gag” deyince et, “gıg” deyince su vermiş ama artık et bitmiş. Kuş “gag” demiş et yok, yine “gag” demiş et yok.

Hemen genç kılıcı ile bacağından et kesmiş ve kuşa vermiş. Bunu anlayan kuş eti yememiş, dilinin altına saklamış. Bir zaman sonra ışık dünyaya gelmişler. Kuş insanoğlunu indirmiş. Bakmış ki genç topallıyor. Hemen seslenmiş:

— Dur insanoğlu, senin etini yemedim, demiş. Hemen eti ağzından çıkarmış ve elini gencin bacağına sürmüştü. Genç hemen iyileşmiş, kuşa teşekkür etmiş ve kuş geri dönmüştü.

Genç hemen evine gitmiş, gitmiş ki kardeşleri de yaptıklarına pişman olmuşlar. Kız da onu beklemiş. Sonra genç kardeşlerini affetmiş, kızla da evlenmiş. Mutlu mesut yaşamışlar. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine.

Dibi Görünmeyen Kuyu Masalı; *Çorum, Osmancık Kumbaba köyünde oturan Ev hanımı 82 (1925) yaşındaki Ü. Topçu'dan 8 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

İYİ KIZ İLE KEL KIZ

Bir kadının kızı varmış. Kızı çok kıymetliymiş. Ana babasının tek kızıymış. Kız bahçe beklemiş. Bir gün kız bahçedeyken bir karga gelmiş:

— *Ah kız sana*

Vah kız sana!

Hayıf sana, yazık sana

Bastığım dallar kuruya, demiş.

Karganın bastığı dallar kurumuş. Kız anasına gelip olanları anlatmış. Anası:

— Kızım, bu katranı götür, o dala sür. Karga kalkacağı zaman tut, bana getir. Neden böyle dediğini soralım, demiş. Kız katranı dala sürmüş, karga gelmiş:

— *Ah kız sana*

Vah kız sana!

Hayıf sana, yazık sana

Bastığım dallar kuruya, demiş.

Karga kalkacağı zaman kız kargayı tutmuş, anasına getirmiş. Anası kargaya:

— Sen benim kızımdan ne istiyorsun? Niye böyle yapıyorsun, diye sormuş. Karga:

— Senin kızın kırk gün kırk gece meyyit başı bekleyecek, demiş.

Aile çok üzölmüş. Kızlarının meyyit başı bekleyemeyeceğini düşünüp göçlerini alıp gitmişler. Bir çayıra yerleşmişler. Çayırdaki yemek yerken kızın babasının boğazına ekmek kaçmış. Kıza:

— Git de kızım şu gözeden su getir, demiş.

Kız gitmiş. Gözeden suyu dolduracağı sırada orası büyük bir delik olmuş, kız içine düşmüş. Ailesi kızı beklemiş, ama kız gelmemiş. Çeşmenin başına varmışlar. Kızları:

— Ana, karganın dediği çıktı. Meyyit burada. Siz gidin, ben onun başını bekleyeyim, demiş.

Ailesi ağlaya sızlaya gitmiş. Kız delikte kalmış. Orada gezerken kırk tane anahtar, kırk tane de oda görmüş. Odaları açmış ki birinde tavuk, birinde çulluk, birinde davar, birinde de mal var. Birini de açıyor ki meyyit içeride. Meyyitin başında beklemeye başlamış.

Bir gün işini bitirmiş, kızın canı sıkılmış. Deliğin ağzına gelmiş. O sırada göçmenlerin Kel kız, suya gelmiş. Kel kız, diğer kızın suda şavkını görüp:

— Ben ne güzelim, diye düşünmüş ve testileri kırmış. Göçmenler niye suyu getirmediğini sorunca Kel kız:

— Vıy! Ben sizin içinizde ne yapayım? Ben çok güzelim, demiş. Kel kız yine suya gelmiş, şavkına bakmış. Testiyi kıracakken İyi kız:

— Kel kız, testileri kırma, o şavk benim, demiş.

Kel kız kendisini de yanına alması için İyi kıza yalvarmış. İyi kız, Kel kızın çeke çeke delikten içeri sokmuş. Meyyitin başını beraber beklemeye başlamışlar. Meyyit uyanacağı zaman Kel kız, İyi kız'a:

— Sen git. Mala, davara bak da ben bekleyeyim, demiş. İyi kız gitmiş. Meyyit uyanınca Kel kızın görmüş.

— Kırk gündür başımda sen mi bekledin, deyip Kel kız'a sarılmış. Kel kız almış.

İyi kız, hiç sesini çıkarmamış. Ağlamış, yanmış. Bir gün oğlan çarşıya gidecekmiş. Kızları çağırıp:

— Ne istiyorsunuz, diye sormuş. İyi kız:

— Bir iğne, bir sabır taşı, bir de ustura bıçağı isterim, demiş.

Oğlan Kel kızın dediklerini almış, İyi kızınkileri unutmuş. Bir duman çökmüş, geri dönmüş. Bir dükkâna girmiş. Alacaklarını söylemiş. Dükkâncı oğlanın istediklerini verip:

— Sen bunları kime alıyorsan onun başını boş bırakma, demiş.

Oğlan eve dönmüş. İyi kız, oğlanın getirdiklerini alıp eve kapanmış. Başına gelenleri sabır taşına anlatmış. Sabır taşı çat diye çatlamış. Kız:

— Sen bile dayanamadın ben nasıl dayanayım, demiş.

Ustura bıçağını kendine saplayacağı sırada oğlan bileğini tutmuş. Her şeyi anlamış, Kel kızı çağırmış:

— Kama bıçağına mı razısın, kır ata mı razısın, demiş. Kel kız:

— Kama bıçak içerine ilensin, kır ata biner babamın evine giderim, demiş.

Oğlan kır atı getirmiş. Bir kuyruğuna teneke bağlamış, bir kuyruğuna köpek bağlamış, bir kuyruğuna da Kel kızı bağlamış. Kır atı bırakmış. Köpek “Hav” demiş, teneke “Dan” demiş, kır at kaçmış. Kel kız’ı almış götürmüş.

Oğlanla İyi kız konuşmuş. Yemişler, içmişler, hoş muratla geçinmişler.

İyi Kız ile Kel Kız Masalı; *Çorum Büyük Palabıyık köyünde oturan 58 (1952) yaşındaki ev hanımı N. Benli'den 26.04.2010 tarihinde derlenmiştir. Okur-yazar olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

KÖR TANTAN

Bir varmış, bir yokmuş; evvel zaman içinde bir Kör Tantan varmış. Bir gün bu Kör Tantan:

— Kızlar hadi gelin süpürge toplamaya gidelim, demiş. Kızlar da:

— Hadi gidelim, demişler. Daha sonra kızlar ile Kör Tantan süpürge toplamaya gitmişler. Aradan epeyce vakit geçmiş. Bir de bakmışlar ki hava kararmaya başlamış, akşam olmuş. Kızlar:

— Bu karanlıkta geri dönemeyiz, demişler. Kör Tantan da o zaman:

— İt ürüyen köye mi gidelim, yoksa tütün tüten köye mi gidelim, demiş. Kızlar:

— İt ürüyen köye gitsek itler bizi yaralar, en iyisi biz tütün tüten köye gidelim, demişler.

Az gitmişler uz gitmişler en sonunda tütünü tüten bir köye varmışlar. Kör Tantan kapının birinden içeriye bakmış ki, bir dev karısı içerde oturuyor. Dışardan bağırılmış:

— Ana bizi misafir alır mısın, diye. Dev karısı ağzında bir sakız, dışarı çıkmış:

— O ne demek oğlum, sizi hem de sakız çiğneyerek misafir ederim, demiş. Hepsi birden içeri girmişler. Dev bunların karınlarını bir güzel doyurmuş. Daha sonra Dev:

— Siz yolcusunuz, yorulmuşsunuzdur, diyerek yataklarını sermiş. Bir tarafa da kendi çocuklarının yataklarını yapmış. Kör Tantan ile kızlar bir tarafta, dev ile çocukları bir tarafta yatmışlar. Dev uyumamış, içinden:

— İyi bugünkü avlarım kendi ayakları ile geldiler, demiş. Sonrasında:

— Uyudunuz mu kızlar, demiş. Kör Tantan:

— Uyumadık, anamız bize, yatmadan önce helva yapar, yedirirdi de öyle uyurduk, demiş. Dev kalkmış bunlara bir güzel helva yapmış, kendi elleri

ile bir güzel yedirmiş. Daha sonra ışığı kapatıp, tekrar yatmışlar. Aradan biraz zaman geçtikten sonra Dev yine sormuş:

— Uyudunuz mu kızlar, diye. Kör Tantan:

— Yok uyumadık, annem bize, yatmadan önce çörek yapar, yedirirdi de öyle uyurduk, demiş. Dev kalkmış bunlara bir güzel çörek yapmış, kendi elleri ile bir güzel yedirmiş. Sonra yeniden yatmışlar. Aradan belli bir süre geçtikten sonra Dev yine sormuş:

— Uyudunuz mu kızlar, diye. Kör Tantan:

— Yok uyumadık, annem bize yatmadan önce halbur ile çeşmeden su getirirdi, içer öyle uyurduk, demiş. Dev kalkmış köy çeşmesine gitmiş. Halburu tutuyormuş ama bir türlü dolmuyormuş. Bu arada Kör Tantan kızları uyandırmış:

— Kalkın kızlar kalkın! Devi suya saldım, gelmeden biz kaçalım, demiş. Kızlar kalkıyor, tülbentlerini devin çocuklarının kafalarına sarıyorlar. Kendi yataklarının içine yastıkları diziyorlar. Dev gelmeden evden uzaklaşıyorlar. Onlar kaçmakta dursun, Dev eve dönüyor ve tekrar soruyor:

— Uyudunuz mu kızlar, diyor. Bakıyor ki hiç ses çıkmıyor, hemen kızlar sandığı kendi çocuklarını yemeye başlıyor. Sonra bakıyor ki, yedikleri kendi çocukları, sinirinden bir sakız alıyor ve tandırım başına geçip oturuyor.

Dev böylece kalsın, biz gelelim Kör Tantan'a. Kör Tantan'ın aklına bir anda bıçağı düşüyor. Kızlara:

— Benim bıçağım devin evinde kaldı, siz gidin, ben hemen alırsam gelirim, diyor. Kızlar:

— Yapma, etme, dev seni kesin yer, deseler de Kör Tantan onları dinlemiyor ve geri dönüyor. Tekrar devin kapısına geliyor ve:

— Ana burada bıçağım kalmış, onu alabilir miyim, diye sesleniyor. Dev de:

— İçeri gel, al, diye karşılık veriyor. Kör Tantan içeri giriyor, tam bıçağını almak isterken, dev bunu kolundan yakalıyor. Kör Tantan'ı götürüyor, pekmez tuluğunun dibine bağlıyor. Dev:

— Eğer seni, bu pekmez tuluğu* gibi darmadağan etmezsem bana da dev demesinler, diyor. Kör Tantan, devin dalgınlığından yararlanarak

pekmez tuluğunun arkasına geçiyor. Dev o siniriyle geliyor, pekmez tuluğunu darmadağın ediyor.

— İşte şimdi çocuklarımın intikamını aldım, ben adamı işte böyle darmadağın ederim, diyor. Kör Tantan:

— Ana ben buradayım, ölmedim, diyor. Dev hemen atlıyor, Kör Tantan'ı tekrar yakalayıp ahıra götürüyor. Ala danasının yanına bağlıyor. Dev, daha sonra dışarı çıkıyor.

Kör Tantan hemen ala danayı kendi yerine bağlıyor ve ahırın bacasına çıkıyor. Dev ahıra giriyor ve:

— İşte şimdi intikamımı alacağım, diyerek ala danayı yemeye başlıyor. Sonrasında ise:

— Uşaklarımı yedirmekmiş, pekmez tuluğumu parçalatmış, işte şimdi yedim seni Kör Tantan, diye övünüyor. Kör Tantan ise bacadan bağıyor:

— Ana ben ölmedim, buradayım, hâlâ yaşıyorum. Dev hemen dışarı koşuyor ve:

— Nerdesin Kör Tantan, diye bacaya sesleniyor. Kör Tantan hemen bacadan iniyor ve evin karşısındaki kavak ağacına çıkıyor. Kör Tantan kavaktan deve bağıyor:

— Buradayım ana buraya gel. Dev bakıyor ki Kör Tantan kavağın başında. Hemen soruyor:

— Sen oraya nasıl çıktın Kör Tantan, diye. Kör Tantan da diyor ki:

— Bir ateş yaktım, üzerine sacı koydum, bu kızgın sacın üzerine basıp sıçradım, çıktım. Dev hemen gidiyor bir sac getiriyor. Altına ateşi yakıp, bir güzel kızdırıyor. Ayağının birini sacın üstüne koyar koymaz:

— Yandım Allah, diye bas bas bağıyor. Kör Tantan:

— Ana tek ayakla olmaz, ikisini birden koyacaksın ki sıçrayıp çıkabilesin, diyor. Kör Tantan'a inanan dev iki ayağını birden sacın üstüne koyuyor ve yanıp kül olup gidiyor. Dev in öldüğünü gören Kör Tantan, hemen kavaktan aşağı iniyor, devin ne kadar malı mülkü varsa öküz arabasına atıyor.

Kör Tantan doğru köyünün yolunu tutuyor. O gelmekte olsun, kızlar çotkan köylerine varıyorlar. Herkes Kör Tantan'ı soruyor. Bir de bakıyorlar ki Kör Tantan malı mülkü toplamış geliyor.

Köylüler hemen karşılamaya çıkıyorlar, kızlar ise anasına müjdeliyorlar. Uzun zaman boyunca bu mallar ile yiyip içip muratlarına eriyorlar.

Gökten üç elma düşmüş; bunlardan ilki bu hikâyeyi söyleyene, ikincisi nefes tüketene, üçüncüsü ise bana.

*tuluk: Peynir, yağ, pekmez vb. yiyeceklerin konduğu hayvan derisinden yapılmış kap, tulum

Kör Tantan Masalı; *Çorum Osmancık ilçesi Kumbaba köyünde oturan Ev hanımı 82 (1925) yaşındaki Ü. Topçu'dan 8 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

PADIŞAHIN ÜÇ OĞLU

Bir varmış, bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Yalan söylemesi ise çok günahmış. Ülkenin birinde bir padişahın üç oğlu varmış. Bu padişahın bir tane de çok güzel karısı varmış. Günlerden bir gün bu kadın hamile kalmış. Tam dokuz ay sonra bir tane kız çocuğu dünyaya getirmiş.

Padişah çok zenginmiş. Hiç kimsede olmayan atlara sahipmiş. Ancak bu kız doğduktan sonra her gün bu ünlü atlardan biri kaybolmaya başlamış. Hiç kimse bu işe anlam verememiş. En sonunda padişah büyük oğluna:

— Oğlum bu gece sabaha kadar ahırda bekleyeceksin, bunu yapan kim ise onu yakalayıp bana getireceksin, demiş. Padişahın büyük oğlu o gece ahırda beklemeye başlamış. Ancak bir süre soma uykusuna yenik düşmüş ve yatmış uyumuş. Sabah kalkmış, bir de bakmış ki yine atın biri yok.

Padişah bu durumu öğrenince büyük oğluna çok kızmış. Sonrasında bekleme görevini ortanca oğluna vermiş. Ortanca oğlu o gece ahıra gitmiş. Bir beklemiş, iki beklemiş ne gelen var ne giden vurmuş kafayı o da yatmış uyumuş.

Sabah kalkmış ki, ne görsün, yine atın biri yok. Padişah ortanca oğluna da çok kızmış. Bu sırada padişahın küçük oğlu:

— Baba bu işi ben hallederim, diyerek babasının huzuruna çıkmış. Padişah:

— Git oğlum, sen daha çok küçüksün, diyerek izin vermemiş. En sonunda küçük oğlunun ısrarlarına dayanamayıp, bekleme görevini ona vermiş. Küçük oğlan ahıra gitmiş, beklemeye başlamış. Sonunda onun da uykusu gelmeye başlamış.

Küçük oğlan bu işi çözmeye kararlıymış. Uyumamak için küçük parmağını kesmiş, kanayan yere tuz basmış. Duyduğu acıdan dolayı uykusu neyi kalmamış. Ahırda, acısından bir o yana bir bu yana dolanırken bir ses duymuş ve hemen saklanmış. Bir de bakmış ki ne görsün, içeri giren beşikteki bacısı. Bacısı atın birinin yanına gitmiş, atı arkadan yemeye başlamış. Küçük oğlan hemen saklandığı yerden çıkmış, oracıkta bacısına bir kılıç darbesi

indirmiş. Bacısı, kanlarını saça saça hemen ahırdan çıkmış ve gitmiş beşiğine yatmış. Sabah olmuş, padişah küçük oğlunun yanına gelmiş. Küçük oğluna sormuş:

— Oğlum, hırsız yakaladın mı? Küçük oğlan ise:

— Baba, hırsız beşikte yatan bacımmış, diyerek karşılık vermiş.
Padişah:

— Hiç öyle şey olur mu, diyerek küçük oğlunu bir güzel azarlamış.
Küçük oğlan:

— Baba, inanmıyorsan git, beşiğine bak, onu kılıcımla yaraladım, demiş. Küçük oğlunun ısrarı üzerine padişah gitmiş, bakmış ama kızında yara falan bulamamış. Padişah oğlunun bu yalanına çok kızmış ve onu ülkesinden kovmuş.

Küçük oğlan çok üzülmüş ama elinden ne gelir. Yanına iki heybe dolusu altın alarak ve babasının ünlü atlarından birini de çalarak sarayı terk etmiş.

Küçük oğlan az gitmiş, uz gitmiş sonunda komşu ülkeye varmış. Karşısına çıkan avcıdan bir aslan bir de kaplan yavrusu almış. Aradan uzun yıllar geçmiş. Küçük oğlan, bu aslan ve kaplan yavrusunu, en güzel şekilde eğiterek büyütmüş. Bir gün küçük oğlan aslanı ve kaplanı ile gezerken, yolda kendi ülkesinden bir adama rastlamış. Adam hemen bizim küçük oğlanı tanımış. Küçük oğlana:

— Oğlum, senin bacın, babanı, ananı, kardeşlerini ve halkın çoğunu yedi, demiş. Bu haber üzerine küçük oğlan, hemen kendi ülkesine dönmeye karar vermiş. Atını, aslanını ve kaplanını yanına alarak yola koyulmuş.

Az gitmiş uz gitmiş sonunda kendi ülkesine varmış. Aslanı ile kaplanını sarayın bacasına yerleştirmiş. Atını götürmüş ahıra bağlamış. Dışardan bacısına bağırması:

— Bacı ben geldim, senin küçük kardeşin, beni misafir eder misin, demiş. Bacısı:

— İçeri gel gardaş ben seni misafir etmem de kimi ederim, demiş. İçinden de: “Yemeğim çıktı” diye sevinmiş. Oğlan girmiş, içeriye oturmuş. Bacısı:

— Ben sana yemek hazırlayım, yoldan geldin, acıkmışsındır, demiş. Bacısı hem oğlana yemek hazırlıyormuş hem de gelip gittikçe oğlanın ahırda bağlı atını yiyormuş. Oğlan yemeğini yemiş. Bacısı sormuş:

— Gardaş başka bir şey istiyor musun” Oğlan:

— Bacı bana bir su getir de içeyim, demiş. Bacısı su getirmeye mutfağa gitmiş. Bu sırada oğlan hemen sarayın bacasına çıkmış. Bacısı suyu getirmiş, bakmış ki kardeşi yok. Hemen bağırmaya başlamış:

— Gardaş! Kaçtın da kurtuldun mu sandın, en sonunda seni de yiyeceğim. Oğlan bacadan bağırmış:

— Bacı puhariden* bak, beni görürsün, demiş. Bacısı tam alttan bakarken, oğlan daha önceden çizmesine doldurduğu tandır külünü aşağıya boşaltmış. Kül ile bacısının gözleri görmez olmuş. Bacısı o sinirle hemen bacaya koşmuş. Oğlan:

— Hemen aslan tut, kaplan yırt, diyerek hayvanlarına emir vermiş. Bacısını aslan tutmuş, kaplan yırtmış. Böylelikle oğlan ailesinin intikamını almış, ülkesine kavuşmuş.

Gökten üç elma düşmüş; bunlardan ilki bana, ikincisi bu masalı söyleyene, üçüncüsü ise bu masalı anlatıp nefes tüketene.

*puhâri: Dumanın dışarı çıkmasını sağlayan baca.

Padişahın Üç Oğlu Masalı; *Çorum Osmancık ilçesi Kumbaba köyünde oturan Ev hanımı 82 (1925) yaşındaki Ü. Topçu'dan 8 şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

YILAN BEY

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde bir karı bir koca yaşarmış. Bunların çocukları olmazmış. Bunlar çocuğumuz olsun diye ülkedeki tüm hacıları hocaları gezmişler. Ama çare bulamamışlar. Sonunda kadın hamile kalmış.

Dokuz ay on gün sonra çocuğun doğum zamanı gelmiş. Memlekette ne kadar ebe varsa gelmiş ama doğum yapılamamış. Çünkü bu çocuk yılanmış ve gelen ebeleri sokarak öldürüyormuş. Bu memlekette bir yetim kız varmış. Anılığı durumu öğrenince:

— Bu kız gitsin de yılan bunu soksun, öldürsün, kurtulayım, demiş. Kız bunu öğrenince gece gündüz ağlamış. İki gözü iki çeşme dolaşmış ortalıkta. Bu kızın ebellekle hiçbir alakası yokmuş aslında ama gideceği gece kız rüyasında aksakallı bir dede görmüş. Dede, kıza:

— Benim söylediklerimi yaparsan yılan sana hiçbir şey yapamaz, demiş.

— Gittiğin zaman ev sahibinden bir tencere süt, bir kalbur pamuk, bir de çalı çubuğu iste. Süt dolu tencereyi yılanın yani çocuğun önüne koy ve Allah'a yalvar ki yılan, süt dolu tencerenin içine düşsün, demiş.

Kız bunları dinlemiş. Sabah olunca kız gitmiş ve dedenin dediklerini yapmaya başlamış.

Sütün içine düşen yılanı çalı çubuğu ile kalbur dolusu pamuğun içine koyarak yüksek bir yükün üstüne bırakmış. Böylece yılan kızı sokamamış. Kız da evine sağ salım gelmiş. Üvey annesi:

— Başımın belası yine geldi, demiş.

Aradan on dokuz yirmi sene geçmiş. Yılan Bey evlenmek istemiş ve bu duruma babası çok sevinmiş. Zengin babası kız bulmak için diyar diyar gezmiş. Yılan Bey kaç kez evlendiyse hepsini sokarak öldürmüştü.

O kızın üvey annesi bunu duymuş ve hemen harekete geçmiştir:

— Bu kızı yılan bu sefer soksun da kurtulayım, demiş. Yılan Bey’in babasına haber göndermiş.

Adam dünür gelmiş. Üvey anne kızı sabaha kadar hazırlamış. Kız ağlamış, yatmaya gitmiş. Yine rüyasında o aksakallı dedeyi görmüş. Dede kıza:

— Kızım sen ağlama. Sen yine benim diyeceklerimi yap ondan kurtulursun. Sabah kalk kırk kat elbise iste. Onların kırkını da üst üste giy. O yılanın kırk kat gömleği olur. Yılan sana soyun da yatalım derse sen de de ki beraber soyunalım. Bir o soyunsun bir de sen soyun. Böyle böyle onun kırk kat gömleği çıkar. Yılan Bey böylece yılanlıktan çıkar, demiş.

Kız dedenin dediğini yapmış ve kurtulmuş. Yılan Bey askere gideceği zaman kaynanasının yanına gitmiş. Kadın önceden duymuş ki kızı yılan sokmamış. Buna çok üzülmüş. Damadın yanına gelmesini fırsat bilen kadın ağlayarak:

— Bu kız iyi ayak değildi, demiş. Oğlan eve gelmiş ve kızı kapıya koymuş.

Kız başını alıp gitmiş. Fakir bir ailenin yanına gelmiş. Bunlar ana oğul yaşayan iki kişilermiş. Kimi kimsesi yokmuş bunların. Kız ile biri evlenmek istermiş. Oğlanın adı da İlhan Bey imiş.

Bu arada Yılan Bey de gerçeği öğrenerek kızı aramaya çıkmış. Kız ile İlhan Bey bir gün konuşurken Yılan Bey, konuşmalarını duymuş. Yılan Bey, İlhan Bey’e:

— Bu kızı neden rahatsız ediyorsun, diye sormuş.

O da başından geçenleri anlatmış. Yılan Bey, İlhan Bey’e “Bu benim karım,” demiş ve ikisi tartışmaya başlamış. Yılan Bey:

— Bu iş böyle olmaz, gel kadıya gidelim. O kimin derse onun kismetidir, demiş ve kadıya gidip olanları anlatmışlar. Kadı bunlara demiş ki:

— İkiniz de tuzlu birer çörek yapıp kıza yedirin. Kız hanginizden su isterse onun kismetidir. Kadın, “Yılan Bey Yılan Bey bir su ver İlhan Bey,” derse İlhan Bey’in; “İlhan Bey İlhan Bey bir su ver Yılan Bey,” derse Yılan Bey’in kismetidir, demiş. Kadın da:

— İlhan Bey İlhan Bey! Bir su ver Yılan Bey, demiş. Bu duruma İlhan Bey bir şey dememiş.

Böylece Yılan Bey'in karısı olarak devam etmiş. Onlar mutlu mesut bir hayat sürmüşler.

Gökten üç elma düşmüş. Biri anlatanın diğerleri de dinleyenlerin başına düşsün. Bu elmayı yiyen ömrünün sonunda kadar mutlu olsun.

Yılan Bey Masalı; *Çorum'da Büyük Palabıyık köyünde oturan 58 (1952) yaşındaki ev hanımı N. Benli'den 26.04.2010 tarihinde derlenmiştir. Okur-yazar olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

CİDDAN İLE DEV KARISI

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; pireler berber iken, develer tellal iken ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, zamanın birinde bir köyde Cıddan isminde bir kız yaşar imiş. Bu kızın kırk da arkadaşı varmış.

Cıddan ile kırk kız arkadaşı bahar mevsiminde yeşillik toplamaya gitmişler köyün dışına. Baharı bilirsiniz köyde, bahar yeşilliklerle çok güzel olur.

Cıddan kırk tane kız arkadaşını topluyor, gidiyorlar gidiyorlar. Çok uzak yerlere gidiyorlar. Orada bir çukura girip madımak toplaya başlıyorlar. O yana bu yana madımak toplarken lafa dalıyorlar vakit geçiyor. Akşamleyin bakıyorlar ki karanlık çökmüş:

— Biz bu vakit nereye gideceğiz, diyorlar.

Bunlar orda bir tepenin başına çıkıyorlar, bakıyorlar ki karşıda bir yerde bir ışık yanıyor, bir kapıda köpek ürüyor. Bir de evin bacasından duman çıkıyor. Cıddan soruyor:

— Kızlar kızlar, it ürüyene mi gidelim, dumanı tütene mi gidelim? Işığı yanana mı gidelim, dumanı tütene gidelim?

— Bizi misafir almaz. İt ürüyene gitsek itler bizi parçalar. En iyisi biz ışığı yanarı gidelim, diyorlar.

Işığı yanana gidiyorlar. Kapıyı dövüyorlar dövüyorlar, bir dev karısı çıkıyor.

— Buyurun buyurun... Dev karısı bakıyor ki kırk tane kız, kendi kendine:

— İyi ben bunları yerim, karnım da güzelce doyar, diyor.

Bunları içeri alıyor, kırk tane kıza kırk tane kaz kesiyor. Yediriyor, içiriyor bunları yatırıyor. Aradan bir hayli zaman geçtikten sonra:

— Bir sorayım bakayım, bunlar uyanıklar mı değİller mi, diyor. Hani yiyecek ya! Soruyor:

— Kızlar kızlar kim yatık kim uyanık?

— Nene nene bütün kızlar yatık da Cıddan uyanık.

— Ey Cıddan! Balam, yavrum, sen niye yatmıyorsun?

— Nene nene oooo şimdi anam olsaydı, kalkar bize bir tas helva yapardı. Yer, içer mışıl mışıl nasıl yatardık, der.

Nene kalkıyor bir tava helva çalıyor, bunları kaldırıyor; yediriyor, içiriyor bunları, yatırıyor. Az sonra bunlara bir daha soruyor:

— Kızlar kızlar, kim yatık kim uyanık?

— Nene nene bütün kızlar yatık da Cıddan uyanık.

— Ey Cıddan! Balam, yavrum, sen niye yatmıyorsun?

— Nene nene şimdi benim anam olsaydı, bizim bir alaca ineğimiz vardı, ineği keserdi onu pişirirdi; bizi yedirir, içirir, yatırır.

Nene erinmiyor, gidiyor alaca ineği kesiyor; yediriyor, içiriyor, yatırıyor. Yalnız vakit gece yarısı oluyor. Bunlar yiyorlar, içiyorlar, yatırıyorlar. Herkese hayırlı sabahlar olsun. Bu arada nene diyor ki bir daha sorayım, diyor, bir daha soruyor:

— Kızlar kızlar, kim yatık kim uyanık?

— Nene nene bütün kızlar yatık da Cıddan uyanık.

— Ey Cıddan! Balam, yavrum, sen niye yatmıyorsun?

— Gözlerime uyku gelmiyor. Nene ben nasıl yatayım? Kırk tane kazı yedik, bir tava helvayı yedik, alaca ineği yedik; susuzluktan ciğerlerimiz yandı. Benim anam olaydı kevgir ile bize gözeden su getirirdi. Bir güzel içer, yatardık.

Nene kalkıyor, kevgiri eline alıyor, dereye gidiyor. Bu arada şafakta atıyor, hava ışımaya başlıyor. Kevgiri dereye daldırıyor dolu, kaldırıyor boş; daldırıyor dolu, kaldırıyor boş. Gözlerinin dibine çamur sıvıyor, kevgiri dolduruyor.

Bu arada Cıddan'a gelelim. Cıddan kızların hepsini kaldırıyor.

— Aman kalkın, kaçın. Bu nene bizi yemeye yiyecek. Siz kaçın ben sonradan gelirim, diyor.

Kızları yola vuruyor, kendi de ambarlar varmış, ambarların üstüne çıkıp saklanıyor. Nene geliyor elinde suyla bakıyor ki kızlardan hiçbiri yok.

— Vay Cıddan! Sen ettin, benimki kaldı.

O yana dolaşüyor, bu yana dolaşıyor. Bir de bakıyor ki ambarların üstünde saklanmış. Bunu oradan indiriyor, torbanın içine sokup torbanın ağzını da bağlıyor.

— Dur ben seni bir yiyim de senin aklın başına gelsin, diyor.

Gidiyor tandırı yakıyor. Tandırda bir ateş ki cayır cayır yanıyor, üstüne de getirip iki kulplu kazanla da suyu koyuyor.

Bu arada nene su ile ateşle uğraşırken Cıddan cebinden bıçağı çıkarıyor, torbanın ağzını kesiyor; ahıra gidiyor. Bakıyor ki ahırda bir horozla bir keçi kalmış, ikisini de bir torbaya koyup ağzını bağlıyor. Ambarların arkasına kendi tekrar saklanıyor.

Nene geliyor ki su fokur fokur kaynıyor, torbayı kaldırıp ta kazanın içine koyunca keçi “beeee” diye, horoz da “gıygılıguuuu” diye bağıyor. Cadı kadın ambarın arkasından:

— Seni böyle keçi gibi beeeletirim, horoz gibi de öttürürüm. Ben seni şimdi bir yiyeyim de bunların hepsi yerine, diyor.

Bunları iyice haşlıyor torbayı çıkarıyor soğuduktan sonra torbayı açıyor bir de ne görsün keçi ile horoz:

— Vay Cıddan vay! Sen ettin benimki kaldı. En sonunda beni bir keçiyle horozdan da ettin, diyor. Cadı kadın şaşkın şaşkın dolaşırken Cıddan gelip bunu itiyor ve kazana düşürüyor.

Cıddan geri dönüp unuttuğu eşyalarını alıyor. Sonra cadı kadının altın keselerini de buluyor. Onları da alıp yola çıkıyor. Arkadaşlarına yetişiyor, hikâyede burada bitiyor.

Cıddan ile Dev Karısı Masalı; *Çorum, Osmancık Kumbaba köyünde oturan Ev hanımı 82 (1925) yaşındaki Ü.Topçu'dan 8 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

SAKA GÜZELİ İLE VEZİRİN KIZI

Bir varmış, bir yokmuş... Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, dedem ninemin beşiğini tıngır mıngır salları iken, eski zamanlarda bir hükümdar, bir de veziri varmış. Bunların da birer kızı varmış. Bu kızlar çok güzelmış. Bunlar birbirine öyle sıcak sevgi içinde yaşarlarmış ki, hiç birbirinden ayrılmazlarmış.

Bir gün o civardan geçen bir saka güzeli su satıyormuş. Bunlar pencereden bakmışlar, saka güzelini görünce, saka güzeline:

— Hangimiz güzelsin, demişler. Saka güzeli:

— İkiniz de güzelsiniz, demiş. Saka güzeli en sonunda vezirin kızını daha fazla beğenmiş. Hükümdarın kızı çok kıskanmış.

Aradan zaman geçmiş, hükümdarın kızı hasta gibi olmuş. Babası hastalığını sorunca:

— Baba, sorma benim hastalığımı, bir doktora göster, demiş. Doktoru göndermişler. Bu doktora para veren hükümdarın kızı:

— Söyle de babama, vezirin kızının kanını akıtsın. Kanını getir; kanı kızına içir ki iyi ola, yoksa iyi olmaz de, demiş. Doktor da gitmiş söylemiş hükümdara. Hükümdar da vezire haber salmış, demiş ki:

— Durum böyle. Kızının kanını bir şişeye doldur getir. Yoksa ikinizin de kellesini kestirim.

Hükümdarın korkusundan panikleyen vezir, olanları karısına anlatmış. Birlikte bir plan yapıp bir kedi yavrusunu kesmişler. Kedinin kanını bir şişeye doldurup hükümdara götürmüşler. Vezir kızını da götürüp nehre bırakmış.

Kız nehirde sürüklenerek denize kadar ulaşmış. Avlanan balıkçıların avına düşmüş. Balıkçılar kızı alabilmek için birbirleriyle tartışmaya başlamışlar. Kız:

— Bir ok atacağım. Hanginiz önce getirirseniz ona varacağım, demiş.

Kız oku atmış. Balıkçılar okun peşinden koşup kızını yalnız bırakınca kız kaçmış gitmiş.

Kız kaçarken haramilere rastlamış. Haramiler bunu almışlar. Kızını yakalamışlar, götürmüşler.

Kız, haramilere de bir plan uydurup onların elinden de kurtulmuş. Ondan sonra bir çeşmeye ulaşmış. Çeşmede de atını sulamaya gelen bir şehzade kızını görünce hayran olmuş. Kızını almış evine götürmüş. Fakat onu sadece misafir etmiş.

Bir gün kız, şehzadeden resmini çeşmenin başına yaptırmasını istemiş. Şehzade kızının istediğini yerine getirmiş, resmini çeşmenin üzerine yaptırmış.

Bir gün böyle o balıkçılar kızının resmini çeşmenin üzerinde görmüşler. Demişler ki:

— Yahu bu kız, bize ok attırıp kaçan kız. Acaba şimdi nerede, demişler.

Bu resmi duyan saka güzeli de gelmiş, resme bakmış. Saka güzeli o resmi görünce demiş ki:

— Kız hayatta, yaşıyor. Arayayım, demiş. Bu arada resmi haramiler de görmüş:

— Bizi kandırıp kaçan kız sağ imiş, arayıp bulalım, demişler.

Vezirin kızını misafir olduğu şehzadenin oğluna:

— Şu balıkçıları, saka güzelini, haramileri buraya çağır. Onlara ayrı ayrı bu bana yaptıkları muameleyi ve kötülükleri anlatayım, demiş. Hep onları toplamış. Kız bir bir anlatınca her biri şaşmışlar. Utanmışlar yaptıkları işten. Pişman olmuşlar. Nihayet bu sonraki vardığı şehzade demiş ki:

— Ben seni sadece misafir ettim. Senin esas eşin, saka güzelidir. Sen ona var. Muradınıza eriş, demiş ve böylece tekrar ilk varacağı adama saka güzeli için düğün yapılmış, ona varmış.

Orada yemişler, içmişler, muradına yetmişler. Masalım erdi selamete, cemaatin ortasına bir yük kuru incir gele.

Saka Güzeli ile Vezirin Kızı Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinen 53 (1954) yaşındaki H. Duran'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

KÖSE DEĞİRMENCİ

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, deve tellal iken, bit süvari iken bir padişahın üç oğlu varmış. Bunlardan en küçüğü bir gün değirmene gitmiş.

Bunlar değirmene un öğütmeye gitmiş. Değirmenci de köse imiş. Bu köse çok yalancı bir adam imiş. Değirmene gelenlerle yalan yarıştıran ellerindeki unu almış. Padişahın oğullarına:

—Su getir, un getir, su getir, unu getir diyerek, şehzadenin öğüttüğü ekinin hepsini şuraya koymuşlar. Çörek yapmışlar. Kim yalanı çok söylerse, bu çöreği o alıp gidecek demişler.

— Anlat bakalım Köse Dayı, demiş şehzade. Köse Dayı başlamış şimdi:

— Bizim, şu değirmenin önü kocaman bir arpalık idi, buraya bir bostan ektilik, bostan büyüdü ve öteden bir yolcu geliyordu, Köse Dayı şuradan bir bostan kes de yiyelim, dedi. Ben de bir tane bostanı aldım, kestim, bostanı keserken bıçak bostanın içinde kayboldu. Bostanın içine girdim, aradım taradım bıçağı bulamadım. Şehzade:

— Bu mu yalanının hepsi, demiş Köse Dayı'ya. Köse Dayı'nın kaldığı yerden padişahın küçük oğlu devam etmiş:

— Bizim bir kovan ak arımız vardı. Arıların içinde total bir arı vardı, bunların içinden kaçıp gitti. Ben bunun peşine düştüm. Ararken, ararken, ararken bir çiftçiye denk geldim. Bir de baktım ki çiftçi, öküzü yormuş, bizim total arıyı öküzün bir tarafına koşmuş, çift sürüp duruyor. Bunun elinden arıyı aldım. Baktım arının boynu yara olmuş, buna ne yapmam lazım dedim, çiftçiye. Çiftçi de bunun boynuna ceviz sar, dedi. Cevizi sardım. Ceviz bunun boynunda büyümeye başladı şimdi. Ceviz büyüdü, büyüdü, yıllar geçti, ceviz yetişti. Bundan cevizi derdik, ceviz çıktı. Arada kalan cevizlere de gelen giden okul talebeleri; kimisi taş, kimisi tezek attı, bunun boynunda kocaman bir tarla oldu. Tarlaya öküzü koştum, oraya ekin saçtım. Ha babam de babam bu ekini bitirdim, ekin de zamanı gelince ağardı, ekin biçmeye başlandı. Ekini biçerken, onun içinden bir tilki çıktı, orağı attıydım, tilkinin poposuna

geçti, tilki kaçtı, orak biçti, tilki kaçtı, orak biçti. Böylece tarla kendiliğinden biçildi. O arada baktım postacı bir mektup getirdi. Okudum, orada yazıyordu çörek bana düştü.

Bu kadar yalanın üzerine söyleyecek söz bulamayan köse değirmenci, şehzadenin karışı kazandığını kabul eder ve çöreği ona verir.

Köse Değirmenci Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan 87 (1920) yaşındaki ev hanımı H. Cırıl'dan 18 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

ÜÇ KILÇIK

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, bit süvari iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, ülkenin birinde bir köyün ücra köşesinde yaşayan güzel mi güzel bir kız varmış. Bu kız o kadar güzel o kadar alımlıymış ki köyün bütün delikanlılarının gözü onun üzerindeymiş. Her kız gibi onun gönlü bir yiğitteymiş.

Annesi kızını çok seviyormuş. Bu yüzden kızını sevdiği ile evlendirmiş. Gel zaman git zaman bu çiftin bir türlü çocukları olmuyormuş. Bu duruma çok üzülüyorlarmış. Her gün dua ediyorlarmış.

Bir zaman sonra kadın hamile olduğunu anlamış ve akşam kocası geldiğinde müjdeyi vermiş. Zamanla kadının karnı büyüyormuş. Kadın bir gün çok rahatsızlanmış. Adam onu köyden şehre götürene kadar kadın yolda doğum yapmış ama kendisi ölmüş. Adam çok üzülmüş. Ağlamaktan, üzülmekten üç günde saçına aklar düşmüş.

Çocuk gittikçe büyüyor, büyüdükçe annesi gibi güzel oluyormuş. Kızına bakması için adam köyden başka biriyle evlenmiş.

Kadın önceleri kızı kendi çocuğu gibi seviyormuş. Kız büyüdükçe güzelleşiyor, güzelleştikçe üvey annesi onu kıskanıyormuş. Sürekli ona kötü davranıyor, onu evden dışarı çıkarmıyormuş.

Kız o kadar iyi niyetliymiş ki kapıya geleni hiç geri çevirmezmiş. Üvey anne de hep kızıyormuş ona.

O gün baba akşama kadar üç balık tutmuş. Akşam yemeğinde yemişler balıkları. Evde yiyecek hiçbir şey yokmuş. Akşamki balıktan üç tane kılçık kalmış geriye. Ertesi gün üvey anne döne döne tembihlemiş:

— Sakın kimseye kapıyı açma, demiş daha sonra ormanda odun kesen kocasına yardım etmeye gitmiş.

Kız, evde yalnızken kapı çalmış. Bir dilenci kadın, kızdan yiyecek bir şeyler istemiş. Kız o kadar iyi niyetliymiş ki dayanamamış, kapıyı açmış.

Evde yemeğe dair yiyecek tek şey yokmuş. Bu yüzden üç kılçığı vermiş. Kızın annesi eve gelmiş, baştan sona olanları kız anlatınca kızmış, kızını iyice azarlamış.

Dilenci kadın da bu kılçıkları küçümsemeyip alıp götürmüş. Toprağı kazıp koymuş. Üç gün sonra merak etmiş, bakmış. Üç kılçık üç küp altına dönüşmüş. Kadın zengin olmuş. Fakat bu dilenci, küçük kızın iyiliğini unutamamış. Sonra dönüp gelmiş, iki küpünü küçük kıza vermiş.

Küçük kız böylece çok zengin olmuş. Hanlar, evler yaptırmış.

Bu masal da burada bitmiş. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine. Gökten üç elma düştü, biri senin, biri benim, biri de bu masalı dinleyenlerin başına.

Üç Kılçık Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinen 53 (1954) yaşındaki H. Duran'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

TILKI İLE AYI

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, ülkenin birinde bir tilki ile ayı varmış. Tilki bir gün ayının yanına gitmiş, gel seninle arkadaş olalım demiş. Ayı kabul etmiş. Tilki, ayıya:

— Gel seninle bağa gidelim. Üzüm yapıp karnımızı doyuralım, demiş. Ayı da:

— Tamam, gidelim demiş. Tilki bağda karnını doyurmuş. Ne gördüyse yemiş. Ayı da üzüm yiyormuş. Tilki bağın sahibini görünce hemen kaçmış. Ayıya söylememiş. Bağın sahibinin geldiğini görmeyen ayı, yemeye devam etmiş. Bağın sahibi ayıyı sopayla dövmüş. Tilki, tepeden:

— Vur ayıya, diye bağırır. Ayı güçlkle kurtulup bir çalının dibinde sızlanırken tilki ayının yanına gelmiş. Ayı, tilkiye:

— Ben dayak yerken sen niye vurun ayıya dedin, demiş. Tilki, ayıya:

— Sen yanlış anladın, ben sana boz sırttan yukarı kaç diye bağırdım, demiş. Ayının gönlünü almış.

Tilki, ayı kendine geldikten sonra ayının tekrar yanına gelmiş:

— Gel bir bahçeye gidip karnımızı doyuralım, demiş. Ama bu sefer ben kaçtığım zaman sen de kaçacaksın, ben sana haber vereceğim, demiş. Ayı, kabul etmiş.

Tilki ile ayı bahçeye gidip meyveleri yemiş. Bahçenin sahibi geldiğinde tilki, ayıya:

— Kaçalım, demiş. Tilki dar bir yerden çabucak kaçırvermiş. Ayı geçememiş. Ayı yine dayak yemiş.

Ayının canı bir daha yanıyor. Ayı, kurnaz tilkiye bir daha güvenmeyeceğine kendi kendine söz vermiş.

Bu masal da burada bitmiş. Gökten üç elma düşmüş. Biri bana, biri sana, biri söyleyene...

Tilki ile Ayı Masalı; *Çorum Osmancık ilçe merkezinde oturan 44 (1963) yaşındaki memur F. Çıplak'tan 12 Şubat 2007'de derlenmiştir. Yüksek okul mezunu olan kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

KUYRUK ACISI

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; pireler berber iken, develer tellal iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken; tıngır elek, tıngır felek, demişler, bu masalı şöyle anlatmışlar:

Memleketin birinde ailesinin geçimini odunculuk yaparak sağlamaya çalışan bir adam yaşarmış. Bu adam her gün sabah erkenden ormana gidip odun toplarmış.

Bir gün ormanda yine odun toplarken karşısına aniden büyük bir yılan çıkmış ve çok korkmuş. Ancak yılanı hiç karışmamış.

Bunun üzerine yılan başlamış konuşmaya ve adama, ilk kez bir insanın kendisine iyi davrandığını anlatmış. Sonra da adama başı her sıkıştığında yanına uğramasını söylemiş.

Adam ilk başta yaşadıklarına inanmamış, biraz bocaladıktan sonra kendisine gelmiş ve odunlarını alıp köyüne dönmüş. Bugünden sonra da başı her sıkıştığında yılanın yanına gitmiş, yılan da ona yardım etmiş.

Bir gün adam aniden hastalanmış. Bu nedenle ormana gidememiş. Onun için de maddi açıdan sıkıntı çekmeye başlamış. Sonunda adam mecburen oğlunu yanına çağırıp ona bütün olan biteni anlatmış. Ardından oğluna, ormana yılanın yanına gidip bütün olup bitenleri yılanı anlatarak ondan yardım istediklerini söylemesini istemiş.

Bunun üzerine çocuk hemen yola koyulmuş. Ormana varıp yılanı görmüş ve babasının söylediklerini ona iletmiş. Yılan da adamın isteğini kırmayıp altın almaya kuyusuna inmiş.

Bu arada çocuk da yılanı öldürürsem kuyudaki bütün altınları alabilirim, diye düşünmüş. Yılanın kuyudan çıktığı sırada arkadan hemen yılanın kuyruğunu tutmuş, ancak yılan kendisini çocuğun elinden kurtarmış. Tabii kuyruğu kopmuş bir şekilde. Bunun üzerine yılan kuyruğunun verdiği acıyla dönüp çocuğu zehriyle öldürmüştü.

Bu sırada hasta yatağında oğlundan gelecek iyi haberi bekleyen adam, köylülerin oğlunun cesedini getirdiklerini görmüş ve çocuğunun neden öldüğünü hemen anlamış.

Aradan biraz zaman geçtikten sonra adam tekrar, ormana, yılanın yanına gitmiş. Yılandan bütün olup bitenleri öğrendikten sonra tekrar dost kalmayı teklif etmiş. Ancak yılan ona:

— Bende bu kuyruk acısı, sende de bu evlat acısı oldukça, senle biz artık asla dost kalamayız, demiş. Bunun üzerine adam tekrar geldiği yoldan köyüne geri dönmüş.

Kuyruk Acısı Masalı; *Çorum Bayat ilçesinde oturan 63 (1944) yaşındaki çiftçi H. Çelebi'den 13 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

AVCI İLE CEYLAN

Bir varmış, bir yokmuş; deve tellal iken, pire berber iken, ben babamın beşliğini tıngır mıngır salları iken, çok uzun zaman önce memleketin birinde bir avcı yaşamış. Bu avcı her gün yaptığı gibi avlanma araç gereçlerini omzuna alıp, avlanmaya çıkmış. Uzun yollar aşmış, ormanın her yerini aramış ama avcının o gün kısmeti pek açık değilmiş. Hava kararmaya yakın olduğu hâlde bir tane bile av bulamamış.

Avcı tam ümidini kaybedip evine döneceği sırada, dere kenarında bir ceylanın su içtiğini fark etmiş. Sessizce ona doğru yaklaşmış. Ceylan da bu esnada avcıyı fark etmiş ve kaçmaya başlamış. Ceylan hızlandıkça, avcı da hızlanmış, avının peşini bırakmamış.

Ceylanın peşinde bilmediği yerlere sürüklenen avcı, köyden epey uzaklaşmış. Ceylanın hızına yetişemediği için, bir süre sonra ceylanın izini kaybetmiş.

Yorgun, argın yollarda ilerlerken bir mağara önüne gelmiş. Bir de ne görsün! Mağaranın üzerinde, insan gözüne benzeyen elmas parlaklığında, yan yana iki taş durmakta. Avcı, bunların ne olduğunu merak etmiş, dayanamayıp taşları sökmüş ve evine götürmüştü.

Taşların çok kıymetli olduğunun farkına varan avcı, taşları nereye saklayacağını düşünmüş. Günlerce düşündükten sonra, taşları un ambarına, onların arasına saklamaya karar vermiş.

Aradan bir müddet geçince, taşları kontrol etmeye gitmiş. Gördüklerine inanamamış. Taşlar çoğalmış, bu duruma çok şaşırarak avcı ne yapacağını bilemez hâlde evinin yolunu tutmuş.

Günleri, taşları düşünmekle geçmekteymiş. Taşların çoğalmasına bir türlü akıl erdirememekteymiş. Dayanamayıp tekrar taşları kontrole gitmiş. Aman Allah'ım ne görsün! Taşlar yine çoğalmış, aynı zamanda büyümüşler de.

Avcı, en sonunda taşları aldığı mağaraya götürmeye karar vermiş. Bu kez de taşlar büyüdüğü için yerlerine sığdıramamış.

O esnada mağaranın içinden ses gelmiş. Bir de bakmış ki; bir tane ceylan, iki yavrusuyla mağaraya sığınmış. Avcı anlamış ki bu ceylan, taşı bulduğu gün öldürmek istediği ceylandır. Bu taşlar, ceylanı öldürmemesi için mağaranın duvarına ilahi hikmet tarafından yerleştirilmiştir.

Ceylan, o gün bu gündür mağarada saklanmaktadır. Bunu fark eden avcı, pişman olur ve bir daha hayvanları öldürmemeye karar verir.

Avcı ile Ceylan Masalı; *Çorum Osmancık ilçe merkezinde oturan 44 (1963) yaşındaki memur F. Çıplak'tan 12 Şubat 2007'de derlenmiştir. Yüksek okul mezunu olan kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

ESKİCİ ZENCİ İLE PADİŞAHIN KIZI

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; deve tellal iken, eşek berber iken, bit süvari iken, pire pehlivan iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallan iken bir padişah varmış. Bu padişahın yaşadığı yerde bir de zenci bir eskici varmış. Ona Eskici derlermiş. Eski ayakkabı falan tamir eder, onunla geçinirmiş.

Bir gün, padişah deniz kenarına geziye gidince iki kişinin kâğıt yazıp denize attıklarını görmüş. Yanlarına giden padişah:

— Bunu ne yapıyorsunuz, demiş. Adamlar:

— İşte, falanın oğlunu falanın kızına yazıyoruz, demişler. Padişah:

— Benim kızımı kime yazdınız, demiş. Adamlar:

— Senin kızı da Eskici Zenci'ye yazdık, şu ilerde oturuyor, demişler. Padişah sinirlenmiş:

— Siz onu yazsanız da ben onu bozarım, demiş. Adamlar:

— Biz yazdık, sen de boz, demişler. Saraya dönünce padişah eskiciyi huzuruna çağırtmış.

— Şu elimde gördüğün şeyi alacaksın. Kaf Dağı'na gidip oradan can suyu doldurup getireceksin, demiş. Eskici,

— Ben nereden bulayım şimdi o dağı? Eğer getiremezsem de padişah beni asar, diye geçirmiş içinden. Çaresiz görevi kabul etmiş. Aslında padişah eskiciyi oraya ölüme göndermiş.

Eskici umutsuzca yola çıkıyor, bir süre gidiyor. Şehrin dışına çıktıktan sonra bakıyor ki bir atlı gelmekte. Bu atlı durup:

— Atla, atın arkasına, Gözünü yum, ata bin, demiş.

Eskici gözünü kapatmış; atına binmiş. Bir de omzuna heybe almış, eski zaman heybelerinden almış, yola çıkmış. O can suyu dedikleri yerde, o can suyu çeşmesinin başında adamı indirmiş. İndirdikten sonra demiş ki;

— Can suyu burada. Şişeyi doldur, bir de yıkan. Buradaki taşlardan heybene doldur. Hazır olunca ben yine gelir, seni alırım.

Zenci söylenilenleri yapıyor. Suyu doldururken o yıkanmayı unutuyor. Su böyle şişeden taşınca ellerine dökülüyor, zencinin elleri beyazlaşıyor.

— Eyvah! Adam bana yıkan, demişti. Orda bir yıkanıyor adam, zenciliği siliniyor. Tekrar şişeyi de dolduruyor. Önüne alınca o atlı gelmiş:

— Bin atıma, demiş. Binmiş. Padişahın sarayına yaklaşınca oraya gelince, adama,

— Bu taşları ağır sarraflara bozdur, ucuz bozdurma, demiş ve attan indirmiş.

— Tamam, demiş. Adam, zenciye bırakıp gitmiş. Bu gelmiş, o taşlardan küçük bir tanesini sarrafa götürmüş. Sarraf demiş ki:

— Bizim buna gücümüz yetmez.

— Yarına kadar bir ekmek parası ver o zaman, demiş. Neyse bu küçük taşı bozduruyor adam. Bu taşın parası ile de padişahın sarayının karşısına bir saray yaptırıyor, ama ondan daha gösterişli.

Şimdi bu bir taş da padişaha hediye göndermiş. Gönderince, vezirlerini çağırılmış padişah, demiş ki:

— Acaba bu taşı ne yapmamız lazım. Biz bunun karşılığına ne verelim, Bu karşıdaki adam böyle böyle yapmış. Onun can suyunu almak için gönderdiği Eskici Zenci olduğunu bilmiyor tabii. O zaman vezirler demiş ki:

— Padişahım, o adam bekâr, kızını ver.

— Tamam, gelsin, haber verin.

Zenci gelmiş. Artık zenci değil tabii. Kırk gün kırk gece davul zurna çalınıyor. Düğün yapıyorlar. Evleniyorlar, bir çocuğu oluyor. Çocuğu olunca padişahın bir zaman önce istediği can suyunu yanına da alıyor, padişahın kızını da alıyor, padişahın evine padişahı ziyarete gidiyor.

Oraya varıp da can suyu şişesini padişahın önüne koyunca, padişah:

— Eyvah! Yazıya boz olmazmış, diyor.

Onlar yemiş, içmiş, muradına geçmiş, darısı size.

Eskici Arap ile Padişahın Kızı Masalı; *Çorum Bayat ilçesinde oturan 63 (1944) yaşındaki çiftçi H. Çelebi'den 13 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

NEYDİM, NE OLDUM VE NE OLACAĞIM

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; pireler berber iken, develer tellal iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken; tıngır elek, tıngır felek, demişler, bu masalı şöyle anlatmışlar:

Padişahın bir kızı varmış, Allah bir hastalık veriyor; nice hekimler, nice doktorlar geliyor, bunun bir çaresini bulamıyorlar. Eriyip bir deri bir kemik kalmış. Yani kendi öldürecek ama kıyamıyor evladına. Vezirine diyor ki:

— Bunu bir götürün; bir dağın başına bırakın da gözüm görmesin, bari kurt kuş yesin.

Bunu alıyorlar, götürüyorlar bir dağın başına bırakıyorlar. Ertesi gün orda o yana bu yana sürünürken, tabii hasta, bakıyor ki, aşağıda bir su parlıyor. Kız:

— İneyim de şuradan bir su içeyim, diyor.

Aşağı iniyor, bakıyor ki orda bir yılan. İçti gitti. Geri kustu, geçti gitti. Kız oraya yaklaşıyor; su içerken bakıyor ki su değilmiş, süt imiş.

— Sahibi gelene kadar ben içeyim de ben öleyim. Nasıl olsa zehir, diyor.

Kız orda o sütü içiyor. Buna bir baygınlık geliyor, orda bu bayılıp düşüyor. Biraz sonra çoban sütünü içmek için bu yana gelirken bakıyor ki orda bir kadın. Yaklaşıyor, kıza soruyor:

— İns misin, cin misin?

— Valla ne insim ne de cinim, seni beni yaradan Allah'ın kuluyum, diyor.

Çoban merhamete geliyor. Çobanların bir eşiği olur. Öteberi taşımak için. Eşeğe biniyor, alıp getiriyor evine. İşte o yılanın zehri de buna şifa geliyor, Allah'ın hikmeti. Sütü içerken içerken kız düzeliyor.

Kız epey düzeldikten sonra çoban, kıza evlenme teklif ediyor. Kız kabul ediyor. Bunlar evleniyorlar. Bunun üç tane çocuğu oluyor. İsimlerini “Neydim”, “Ne oldum” ve “Ne olacağım” koyuyorlar.

Padişah bir gün tebdil-i kıyafet ediyor, veziriyle beraber gezmeye çıkıyorlar. O köye isabet ediyor. Köylüler:

— Valla efendim, çoban diyorlar ama onun hanımı çok maharetli; size karşı güzel yemekler falan yapar, diyorlar.

Geliyorlar, çoban bunları misafir ediyor. Kız babasını tanır ama babası kızını tanımıyor ki. Ondan sonra sabah oluyor, kız yine kalkıyor, sofrayı kuruyor, bunların sabah yemeğini hazırlıyor. Çocuğun biri geliyor. Padişah:

— Oğlum adın neydi, diyor.

— Neydim, diyor. Öbürü gelince Padişah:

— Senin adın ne?

— Ne oldum, diyor. Üçüncü kardeş geliyor. Padişah:

— Senin adın ne yavrum?

— Ne olacağım, diyor. Padişah Vezirine dönüp diyor ki:

— Vezir, bunda bir oyun var, bu bilmeceyi bir çözmek lazım, diyor.

Neyse biraz sonra Padişah rahat edemiyor. Çocukların annesine sesleniyor.

— Kızım! Nerden icap etti de bu çocukların adını Neydim, Ne oldum, Ne olacağım koydun, diyor. Kadın bu kez dayanamıyor, orda ağlamaya başlıyor.

— Baba ben senin kızın değil miyim? Sen beni götürdün, dağın başına bıraktıydın, kurtlara, kuşlara. Ben işte senin kızınım, böyle böyle oldu, diyor.

Padişah yaptıklarından utanıyor. Kızını kucaklayıp özür diliyor.

Onlar erdi muradına, darısı bize. Gökten inen üç elmanın biri anlatanın, biri dinleyenin, biri de masal kahramanımızın başına...

Neydim, Ne Oldum, Ne Olacağım Masalı; *Çorum Osmancık ilçe merkezinde oturan 44 (1963) yaşındaki memur F. Çıplak'tan 12 Şubat 2007'de derlenmiştir. Yüksekokul mezunu olan kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

NENE KADINLA TILKI BABA

Bir varmış, bir yokmuş; evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, anam düştü eşikten, babam düştü beşikten; ben dedemin beşiğini tıngır mıngır sallarken, anam kaptı saçmayı, babam kaptı dolmayı; derken, çok uzun zaman önce bir nene kadınla tilki baba varmış. Nene kadın yaylaya çıkar hasıl tutar, yağ peynir yaparmış.

Yayla dönüşü tilki baba nene kadının yanına gitmiş. Nene kadın tilki babaya yemek vermiş. Tilki baba da nene kadına dönüşte yardım etmiş. Yağ kovasını almış ve yola koyulmuşlar.

Yol ikiye ayrılmış. Nene kadın bir yoldan, tilki baba bir yoldan gitmiş. Tilki baba yolda yağı yemiş ve içine başka şeyler koymuş. Eve varmışlar, nene kadın, tilki babaya:

— Yağda kırılmış yumurta yapayım, demiş. Tilki baba:

— Yok, demiş.

Kıvranmış, kaçmaya çalışırken nene kadın şark etmiş ve kapıyı kapatmış. Tilki babanın kuyruğu kapı arasında kalmış ve kopmuş. Tilki baba kaçmış. Tilki babaya yolda gülmüşler:

— Kuyruksuz tilki mi olur, demişler.

Tilki baba, nene kadına gitmiş yalvarmış, kuyruğunu istemiş. Nene kadın yağını getirirse vereceğini söylemiş. Tilki baba önce:

— Kimse bana yağ vermez, demiş.

Ancak yaşlı kadın, kuyruk karşılığında yağını istemiş. Tilki baba kabul etmiş ve yola çıkmış.

Tilki gitmiş, bir keçi bulmuş. Ondandır bir okka yağ istemiş. Keçi, tilki babaya:

— Bir şartım var. Bana karşıdaki ağaçtan dallar getir, demiş. Tilki baba ağaca gitmiş ve dal istemiş. Ağaç, tilki babaya:

— Bir şartım var. Şu kuyu suyunu benim üzerime bırakın, demiş. Tilki baba kuyuya gitmiş. Suyunu ağacın üzerine bırakmasını istemiş. Kuyu, tilki babaya:

— Bir şartım var, kızlar gelsin etrafımda halay çeksin, demiş. Kızlar:

— Ayakkabılarımız yırtık, önce bunları tamir ettir, demişler. Tilki baba, ayakkabı tamircisine kızların ayakkabısını götürmüş. Ayakkabıcı, tavukları için bir çuval buğday istemiş.

Tilki baba gece gitmiş, bir tarladan bir çuval buğday uçurmuş. Getirmiş adama vermiş.

Adam kızların ayakkabılarını dikmiş. Kızlar kuyunun etrafında halay çekmişler. Kuyu, suyunu ağaca dökmüş. Ağaç da dallarını tilkiye vermiş. Tilki dalları keçiyeye vermiş. Keçi dalları yemiş, bir kova süt vermiş. Tilki baba yağı yaşlı kadına vermiş. Kadın da ona kuyruğunu vermiş.

Tilkinin arkadaşları onun kuyruğunu çok beğenmişler. Nereden getirdiğini sormuşlar. Kurnaz tilki baba:

— Şu gölün dibinde buldum. Siz de dalın, orada çok var, demiş. Bütün arkadaşları göle dalmışlar. Hepsini de su sürükleyip götürmüş.

Nene Kadınla Tilki Baba Masalı: *Çorum merkez ilçede oturan 42 (1965) yaşındaki ev hanımı N. Çakan'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

İKİ KARDEŞ

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğinde tıngır mıngır sallanırken bir ülkede iki kardeş varmış. Bu kardeşlerden biri çok fakirmiş ve üç tane oğlu varmış. Diğeri ise çok zenginmiş. Onun da üç tane kızı varmış. Zengin olan kardeşin, bir ahır dolusu atı varmış. Her gün bir atı çalınıyormuş. Büyük kız:

— Baba, ben bekleyeceğim, demiş. Babası da:

— Bekleme, dayanamam; uyuyup kalırsın kızım, demiş. Kız, beklerken uyuya kalmış, atlardan bir tanesi yine çalınmış. Daha sonra ortanca kız:

— Baba, ben bekleyeceğim, demiş. O da dayanamamış, uyuya kalmış; atlardan bir tanesi yine çalınmış. Küçük kız:

— Baba, ben de bekleyeceğim, demiş. Babası yok dese de o da beklemeye başlamış. Babaları:

— Boşuna bekliyorsunuz, ben atı kimin çaldığını biliyorum, demiş.

Kız parmağını kesmiş ve acıdan uyuyamamış. Başlamış beklemeye. Hırsız gelince, tahrayı başına vurup yaralamış. Bakmışlar ki, amcasının oğlu.

— Amca tarafı, “Kanımıza kan isteriz!” diye tutturmuşlar. Küçük kız oğullarına almışlar.

Kızla oğlan atla giderlerken, oğlan attan inmiş. Pınarın başına oturmuş, bir sigara içmiş. Çakmağını orda unutmuş. Sonra kız sık bir ormana bağlamış; kız yakacaktı. Bakmış ki çakmak yok, çakmağını almaya gitmiş.

O gelinceye kadar kız, ipleri çözmüş, kaçmış. Saçına başına çamur sürmüş, yırtık pırtık elbiseler giymiş. Kendini Keloğlan’a benzetmiş.

Kaz güden bir ağa oğluna rast gelmiş. Konuşup anlaşmışlar; kız, oğlanın kazlarına çoban olmuş.

Bir gün oğlandan kazan, sabun gibi şeyler istemiş. Oğlan, bunları vermiş, sonra da izlemiş. Bakmış ki dünya güzeli bir kız. Sonra kızın yine

saçına başına çamur sürdüğünü, eskileri giydiğini görmüş. Oğlan, annesine anlatmış:

— Kızı alacağım, demiş. Almış, varmış evlerine götürmüş. Yıkamışlar, düğün dernek kurmuşlar. Oğlanla kız evlenmişler. Onlar ermiş muradına, bir çikalım kerevetine...

Gökten üç elma düşmüş; biri söyleyene, biri dinleyenlere, biri de bu masalı başkalarına aktaranlara olsun!

İki Kardeş Masalı; *Çorum merkez Bayat ilçesinde oturan 63 (1944) yaşındaki çiftçi H. Çelebi'den 13 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

KIZ İLE ÇOBAN

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken, vaktiyle genç bir adam varmış. İnsanlardan nefret eder, topluma girmeyi hiç sevmezmiş. İnsanlardan nefret ettiği için uzaklara ıssız, insanların ulaşamayacağı bir dağa gitmiş. Giderken de yanına kundaktaki bir kız almış. Günler geçmiş aylar geçmiş, yıllar geçmiş. Kız büyümüş, evlenme çağına gelmiş. Çok güzelleşmiş.

Adam her gün kızdan gizli çarşıya gidip kıza eşyalar almış. Kız sorunca da eşyaları kendisi yaptığını söylemiş.

Adam çarşıdan kıza aynalı tarak almış. Kız derenin kenarında saçlarını tararmış. Adam yetenekli olduğu için kızın resmini aynanın arkasına çizmiş.

Kız bir gün dere kenarında saçını tararken aynalı tarağı düşürmüş. Dere aynayı götürmüş. Dere kenarında genç bir çoban koyunlarını otlatırken aynayı görmüş. Aynaya bakınca kızın resmini görmüş. Kız çok güzel olduğu için ona âşık olmuş.

Resmi kontrol edince kızını hiç tanımadığını fark etmiş. Dereyi takip edip kızını bulmuş. Kızını görmüş, kız da onu görünce kız ilk kez farklı bir insan görünce korkup kaçımaya başlamış. Çoban, kıza:

— Dur kaçma, ben de senin gibi bir insanım. Korkma benden, sana zarar vermeyeceğim, demiş.

Kıza yaklaşmış, anlatmış. Kız da kendi durumunu anlatmış:

— Ben böyle bir adamı tanıyorum sadece, demiş. Bu arada kız da çobana âşık olmuş. Bu arada başka insanların da yaşadığını fark etmiş.

Adam bir gün şehirden gelirken çobanı görmüş. Önce çok sinirlenmiş. Lakin kızın âşık olduğunu anlayınca müdahale etmemiş. Çoban, adamdan kızını istemiş. O da evlenmelerine izin vermiş.

Çoban kızını köye getirip farklı insanların yaşadığını da göstermiş. Adamın kendisini kandırdığını söylemiş. Kız da durumu anlamış. Çoban

ile evlenip mutlu bir hayat sürmüşler. Onlar ermiş muradına, bir çikalım kerevetine...

Gökten üç elma düşmüş; biri söyleyene, biri dinleyenlere, biri de bu masalı başkalarına aktaranlara olsun!

Kız ile Çoban Masalı; *Çorum merkez Bayat ilçesinde oturan 63 (1944) yaşındaki çiftçi H. Çelebi'den 13 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

TIĞ DEDE

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken, köyün birinde bir Tığ Dede varmış.

— Tığ satarım, tığ satarım, diye sokaklarda geziyormuş. Bir köye varmış. Bu köyde de üç tane bacı varmış. Tığ almaya gelmişler. Kızlar bakmış bakmış, tığı beğenmemiş. Tığ Dede demiş ki:

— Gel kızım, bizim evde var. Seni götüreyim tığları beğen, demiş. Kız da:

— Tamam, demiş. Kız, Tığ Dede'nin peşine düşüyor. Giderken kızın bir de büyük kedisi varmış, yanına alıp gitmiş.

O küçük kız, Tığ Dede'nin evine varıyor. Tığ Dede, iyi bir dede değilmiş. Kötüymüş. Kıza demiş ki:

— Kızım yemek yapalım, yiyelim. Kız da:

— Tamam, demiş. Yemek yapıp yemişler. Kız, Tığ Dede'ye güveniyor.

— Kızım, ben tığ satmaya gideyim. Sana anahtarı vereyim. Benim burada yüz tane evim var. Hepsine bak birine bakma, demiş.

Dede anahtarı vermiş. Gitmiş. Kız hepsini açmış, baksa ki birisini açmamış. Sonra dede gelmiş. Dede kızın güvenini kazanmak için:

— Yemek yaptın mı, demiş.

— Yaptım, demiş. Dede ile oturup yemek yemişler.

— Kızım parmaklarımı yer misin, demiş. O da:

— Yerim, demiş. Sonra dede parmaklarını kıza vermiş. Kız da parmaklarını kediye yedirmiş. Sonra dede demiş ki:

— Parmaklarım neredesiniz, demiş.

— Sıcak karnın içindeyim, deyince de kız yedi, demiş. Sonra dede kıza

iyice güvenmiş. Dede yine satmaya gidince kız huylanmış. Gitmiş, o kapıyı açmış.

Kapıyı açsa ki içinde genç bir oğlan, ellerinden çivi ile çakmışlar. Tığ Dede, oğlanı oraya çakmış. Hapsetmiş. Oğlan demiş ki kıza:

— Dede gelince kafana bakayım diyerek saçının ucundan kes. Saçından kesince bayılır. Beni kurtar, ikimiz kaçalım, demiş. Kız:

— Tamam, demiş. Dede gelmiş yine. Kız demiş ki:

— Dede bakayım saçlarına.

Kız dedenin saçlarına bakarken saçından kesmiş. Tığ Dede bayılmış. Gidip oğlanı oradan kurtarmış. Odada altınlar varmış. Oğlanla kız altını alıp, koyup kaçmış. İkisi birlikte mutlu mesut yaşamış.

Onlar ermiş muradına, bir çikalım kerevetine...

Gökten üç elma düşmüş; biri söyleyene, biri dinleyenlere, biri de bu masalı başkalarına aktaranlara olsun!

Tığ Dede Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinden 43 yaşındaki H. Kabasakal'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı amcasından dinlemiştir.*

KEDİ İLE KAPLAN

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben ninemin beşiğini tıngır mıngır salları iken, bu tekerleme de böyle devam ederken ülkenin birinde, çok uzun zaman önce kedinin biri bir obada kalırmış. Bir gün aç kalmış. Oraya yanaşmış, buraya gitmiş ama yüz bulamamış. Üstüne üstlük bir de dayak yemiş.

Bu durum kediyeye çok ağır gelmiş. Obadan ayrılmaya karar vermiş. Başını alıp dağlara çıkmış.

Kedi çok geçmeden bir kaplanla karşılaşmış. Kaplan kediyeye bakmış ve demiş ki:

— Sen kimsin? Nesin? Ne türlü birisin? Kedi ezilerek büzülerek kaplanın yanına yanaşmış. Demiş ki:

— Ben de vaktiyle bir kaplanın oğluydum. Ama ben insanoğlunun eline düştüm. Beni böyle bir hâle soktular. Boyum büyümedi. Küçük kaldım, demiş. Kaplan da hiç insan görmemiş. Kediyeye demiş ki:

— Bana bir insanoğlu göster. İnsanoğlu nasıl bir şeymiş? Kedi de bir kaplanla arkadaş olmuş. Dağlarda dolaşırken birden bir çobana rastlamışlar. Çoban onları görünce bağırılmış. Kedi korkup kaçmış. Kaplan, kedinin kaçtığıını görünce gülmüş ve demiş ki:

— Tüh sana! Sen bu yaratıktan mı korktun? Bir pençelik canı var, demiş.

Kaplan, çobanın üstüne doğru yürümüş. Bu sırada çoban kepeneğinin altından silahını çıkarmış. Kaplana ateş etmiş. Kaplan, sağ bacağından vurulmuş.

Bunun üzerine kaplan kaçmış. Kediyeye birlikte bir derenin kenarına gelmiş. Kaplan, kediyeye demiş ki:

— Küçük kardeşim, bu insanoğlu senin dediğin gibi ne kadar kötüymiş. Sen çok haklıymışsın, demiş. Bir daha insanoğluna yaklaşmaya tövbe etmiş.

O günden sonra kaplan ve kedi arkadaş olmuşlar. İyi bir arkadaşlıkları varmış. Dağlarda yaşamaya karar vermişler.

Kedi ile Kaplan Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinden 53 (1954) yaşındaki H. Duran'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

SERÇEYLE DÖRT YAVRUSU

Bir varmış, bir yokmuş; bir serçeyle onun birbirinden güzel dört tane yavrusu varmış. Serçe sıcak yaz aylarında yuvasında yavrularını büyütüyormuş. Gün boyunca yuvaya yem toplayıp taşıyormuş. Her geçen gün yavrularının biraz daha büyüdüğünü, güçlendiğini görüyormuş.

Sonbahara doğru yavrular iyice büyümüşler, kanatlarını denemeye, hoplamaya zıplamaya başlamışlar. Kanatlarını denerlerken aniden esen rüzgâr yavruları yuvadan alıp uçurmuş.

Anne serçe akşam yuvaya dönünce yavrularını bulamamış ve çok üzülmüş. Onların artık uçabildiklerini biliyormuş. Ama onlara hayata dair ders vermeden, vedalaşmadan gitmelerine çok üzülmüş.

Kış ayları yaklaştığı zaman anne serçe tarlada yem toplarken aniden yanına yaklaşan dört küçük serçe görmüş. Gelenlerin onun kendi yavruları olduğunu hemen anlamış. Birbirleriyle kucaklaştıktan sonra anne serçe nasıl hayatta kaldıklarını sormuş. Önce büyük yavru başlamış anlatmaya:

— Önce bahçede yaşadım, kirazlar olunca kiraz yedim. Sonra solucan topladım. Karnım hiç aç kalmadı, demiş. Anne serçe:

— Yavrum bu hayat çok tehlikelidir, başkalarına ait şeylerle yaşamaya alışanın başına kötü işler gelir, demiş. Sonra bir sonraki yavru anlatmaya başlamış:

— Ben konağın yakınında yaşadım. Orada her zaman yiyecek bir şeyler oluyordu. Ben orada hiç aç kalmadım, demiş. Anne serçe:

— Zenginliğin yanında yaşamak hoştur ama zenginlikle beraber alçaklık da orda olur, demiş. Sonra üçüncü yavru başlamış anlatmaya:

— Ben yol boylarında yaşadım. Orada hep yiyecek şeyler buldum, karnım hiç aç kalmadı, demiş. Anne serçe

— Yol boyları tehlikelidir. Sen yem toplarken yaramaz çocuklar sana taş atıp yaralayabilir, demiş. En küçük yavru başlamış anlatmaya:

— Anne ben ormanda kaldım, ağaçların arasında yer buldum kendime, kimseye zararım dokunmadan özgür yaşadım, kimseye bağımlı olmadan yaşamak çok güzel bir duygu, demiş. Hayatımdan çok memnunum, demiş. Anne serçe:

— En küçük sensin ama aynı zamanda en akıllı yavrum da sensin, özgür olan, kimseye muhtaç olmayan en mutlu hayatı bulacaktır, senin hayatın kardeşlerine de örnek olmalı, demiş.

Serçeyle Dört Yavrusu Masalı; *Çorum Sungurlu'da oturan 44 (1963) yaşındaki ev hanımı H. Köslüoğlu'dan 10 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı Ahmet Köslüoğlu (babası)ndan dinlemiştir.*

GÜNEŞİN İMZASI

Zengin bir adamın kızı varmış. Kapısındaki çobana âşık olmuş. Ağa demiş ki:

— Ben kapının çobanına nasıl kız vereyim, demiş.

— En iyisi ben bunu aldatıyım. Başımdan def edeyim, demiş. Oğlanın eline bir altın heybe vermiş, bir eline de kâğıt vermiş. Sen bu altınları bitirene kadar, güneşi bulana kadar git, demiş, oğlana. Bu kâğıdı da güneşe imzalatır, demiş.

Oğlan kâğıdı almış, sırtına da altınını almış, atıyla köy köy gitmiş. Aşarken, aşarken karşısına bir adam geçmiş. Oğlum nereye gidiyorsun, demiş. Oğlan:

— Benim bir ağam var, onun da güzel bir kızı var. Ağa elime şu kâğıdı verdi. Şu kâğıdı güneşe imzalatırırsan, kızımı sana veririm, dedi. Ben de güneşe gidiyorum, demiş. Önüne geçen adam:

— Güneşe imza attırılmaz, bulamazsın, demiş. Oğlan geri dönmüş bir ırmak kıyısından geçerken elini yıkamış. Oğlanın eli bembeyaz olmuş. Akça pakça bir delikanlı olmuş. Gele gele ağanın kapısına gelmiş.

— Ağam beni çoban alır mısın, demiş. Kendisinin öbür oğlan olduğunu söylememiş.

Ağa da oğlana sen iyice bir oğlana benziyorsun. Gel kapımda hem çoban ol hem de kızımı sana vereyim, demiş. Ağa kızını vermiş. Kısmetin önüne geçilmez, güneşe de imza olmaz.

Güneşin İmzası Masalı; *Çorum, Osmancık Kumbaba köyünde oturan Ev hanımı 62 (1945) yaşındaki F. Karakuş'tan 8 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı komşusundan dinlemiştir.*

TAK TAK EDEN KABACIK

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu pek çokmuş. Bir adamın bir karısı bir oğlu varmış. Karısı ölünce adam yeniden evlenmiş. Evlendiği kadın:

— Ben bu bebeği istemem. Ben bakmam bu çocuğa, demiş. Adam düşünmüş taşınmış, varayım bu çocuğu bir dağa bırakayım, demiş. Çocuğu almış gitmiş bir de kabak almış. Çocuğu bir tarafa koymuş:

— Oğlum ben odun yaracağım, sen burada dur, demiş. Oğlan oynamış, etmiş. Adam da çocuğu koymuş, gitmiş.

Çocuk beklemiş beklemiş, akşam olmuş daha tak tak sesi gelir. Gidiyim de bir bakayım babama, demiş. Oğlan bir varsa ki tak tak eden kabak. Ağlamış inlemiş:

— Tak tak eden kabacık, beni bırakıp giden babacık, diye ağlamış, inlemiş. Sonra akli başına gelmiş.

Nere gitsem nere gitsem diye etrafına bakınmış. Bir tarafta tütün tütüyormuş, bir tarafta da horoz ötüyormuş:

— Tütün tüten tarafa gideyim. Hem ısınırım demiş. Oralarda dolaşırken bir kadın:

— Ee ne arıyorsun buralarda, demiş. O da bir dev karısıymış. Çocuğa, gel yavrum gel, demiş. Çocuk gitmiş kadının yanına.

— Yavrum karnın acıktı mı, demiş. Acıktı, demiş çocuk.

— Dur ben sana yemek yapayım, demiş. Hemen ocağa bir su koymuş. Kapağı açmış, hemen kafasını ırgalamış, kafasından şıkır şıkır bit dökülmüş. Tencerede onu pişirmiş, çocuğa yedirmiş. Sonra çocuğa:

— Uykun geldi mi, demiş. Uyu yavrum uyu, yorulmuşsundur, demiş çocuğu yatırmış, çocuk öyle bakıyormuş.

Kadın çocuğun uyumasını beklerken kendisi uyuyuvermiş. Çocuk uyuduğunu görünce sıyrılmış kaçmış.

Tak Tak Eden Kabacık Masalı; *Çorum Osmancık Kumbaba köyünde oturan Ev hanımı 62 (1945) yaşındaki F. Karakuş'tan 8 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı komşusundan dinlemiştir.*

ÜÇ KARDEŞ

Üç kardeş varmış. Adamın biri bir kuyuda buğday tanesi bulmuş. Bunun ne olduğunu bilememiş. Bilemeyince bunu bir bilene sorayım demiş. Bir ihtiyar var ona danış o bunun ne olduğunu bilir demişler. Adamda gitmiş ihtiyarın yanına:

— Selamünaleyküm, bu nedir demiş. Adam:

— Benim kardeşim var, filanca memlekete git, o bilir. Ben küçükleriyim ben bilmem, demiş.

Adam vara vara onun yanına varmış. Bakmış ki öteki vardığı adamdan bu adam genç. Bu adama sormuş:

— Bu nedir, demiş. O adam da:

— Ben bilmem. Başka memlekette benim bir kardeşim var, o benden büyüktür, o bilir demiş.

Çıkmış gitmiş adam vara vara varmış adamın yanına. Filancanın selamı var, demiş. Yalnız, bakmış ki o adam diğerinden daha genç:

— Bu nedir, demiş, buğdayı göstermiş. Adam bilmiş, daha büyük olduğundan.

— Bu buğdaydır, demiş. Onu öğütüyorlar, ekmek yapıyorlar, demiş. Evveli buğdayın tanesi yüz gram geliyormuş. Adamın aklına takılmış:

— iyi, demiş ve devam etmiş:

— Filan yerde bir adam var o bilir, dediler, gittim. Yaşlıca adam ben bilmem, benim büyüğüm var, o bilir, dedi. Ona gittim, o öbüründen genç, o da sana yolladı, büyüğüm bilir, diye sen de onlardan gençsin, ne oluyor demiş. Adam anlatmış:

— Öbürünün karısı çok zalimdi, öyle olunca da adamı kocattı. Beriki de biraz daha iyiydi, o da öyle kocadı. Benim karım da mazlumdu. Ben ne dersem onu yapardı. Ben de kocamadım, demiş.

Kadın kısmı çok edepsiz olursa, koca da mazlum olursa, adamı öyle kocatırmış.

Üç Kardeş Masalı; *Çorum Osmancık Kumbaba köyünde oturan Ev hanımı 62 (1945) yaşındaki F. Karakuş'tan 8 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı komşusundan dinlemiştir.*

BEDAVACI KEÇİ

Zamanın birinde bedavadan geçinen bir keçi varmış. Bu keçi herkesin malını izinsiz almış. Bu şekilde hayatını sürdürürmüş.

Bir gün yine bir sokaktan geçerken keçi, burnuna gelen kokuya doğru yönelmiş. Bakmış ki pencere önünde iki tane taze çörek var. Birisini izinsizce almış.

Ertesi gün yine aynı yere gidip yine aynı çörekten birini daha izinsiz almış. Keçi bunu adet hâline getirmiş. Her gün gider, iki çörekten birini izinsiz bir şekilde almış.

Çöreklerinin bir bir kaybolduğunu gören yaşlı kadın, bir gün çörekleri yine pencereye koymuş ve pencerenin altına saklanıp, keçinin gelmesini beklemiş. Keçi yine gelip tam çöreği izinsiz alırken, nine keçinin sakalını tuttuğu gibi koparmış.

— Nine sakalımı ver! Nine sakalımı ver! Nine:

— Eğer bana bir adet çörek getirirsen. Sana sakalını veririm. Keçi hemen çörek bulmaya çıkmış. Fırına gitmiş.

— Fırıncı kardeş! Fırıncı kardeş! Ne olur bana bir çörek ver. Nine sakalımı vermiyor. Fırıncı:

— Eğer bana un getirirsen, sana çörek yapıp vereyim. Keçi koşmuş değirmene.

— Değirmenci kardeş! Değirmenci kardeş! Ne olur bana un ver. Değirmenci:

— Eğer bana buğday getirirsen, sana un yapıp vereyim. Keçi koşmuş tarlaya.

— Toprak kardeş! Toprak kardeş! Ne olur bana buğday ver. Toprak:

— Eğer beni ekip, sulayıp, bir sene bana bakarsan, sana buğday veririm.

Keçi buna razı olmuş. Hasat etmiş. Buğdayı değirmene götürmüş.

Değirmenci, buğdayı una çevirmiş. Keçi unu almış, fırına götürmüş. Fırıncı unu çörek yapmış. Keçi çöreği almış, nineye götürmüş. Nine keçinin sakalını geri vermiş.

O gün bu gündür keçi bir daha kimsenin izinsiz bir şeyini almamış.

Bedavacı Keçi Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 77 (1930) yaşındaki ev hanımı S. Yaman'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

AYI İLE ÇİFTÇİ

Bir varmış bir yokmuş. Fakir mi fakir bir çiftçi varmış. Bu çiftçi her sabah tarlasına gidip akşam geri dönermiş. Çiftçi yine sabahın erken saatinde tarlaya gidiyormuş. Yolunda giderken kocaman bir ayı görmüş. Ayı hızlı hızlı bir şeyler yapıyormuş.

Fakir çiftçi ağacın arkasına saklanmış ve ayının yaptıklarını izlemeye koyulmuş. Biraz zaman geçtikten sonra ayının tuzak kurduğunu anlamış. Fakir çiftçi etrafına bakmaya koyulmuş. Biraz uzakta kırmızı mı kırmızı, hareketli mi hareketli bir tilki görmüş.

Çiftçi, ayının da tuzağı tilkiden saklanarak kurduğunu görmüş. Çiftçi izlemeye devam etmiş. Tilki geze geze tuzağa yaklaşmış. En sonunda ayının kurduğu tuzağa yakalanmış. Ayı saklandığı ağaçların arasından birden çıkmış.

Ayı, tuzağa düşürdüğü tilkiyi bir güzel dövmeye başlamış. Bu olanları gören çiftçi saklandığı yerden çıkmış. Çiftçiyi gören ayı hemen dövdüğü tilkiyi bırakmış. Çiftçiye:

— Bu yaptıklarımı eğer kimseye söylemezsen her gün sana bir petek bal vereceğim, demiş.

Çiftçi her sabah tarlaya giderken yolda ayıyı görüp bir petek balını alıyormuş. Bu balı eve getiriyormuş. Çiftçinin karısı balı nereden aldığını sormaya başlamış. Fakir çiftçi her gün bir petek balla geliyormuş eve. Artık çiftçinin karısı çiftçiyle kavga etmeye başlamış. Ayı da artık çiftçiye balı sabah veriyormuş ve akşama kadar çiftçiyi bekliyormuş. Akşam da çiftçiyle birlikte evine gidiyormuş. Gizlice çiftçinin karısıyla konuştuklarını dinliyormuş.

Çiftçinin karısı çiftçiyi daha çok sıkıştırmaya başlamış. Artık kocasının bal çaldığını düşünmeye başlamış. Bu düşüncesini de kocasına söylemeye başlamış. Çaresiz çiftçi olanları karısına anlatmış. Gizlice dinleyen ayı, çiftçinin karısına anlattıklarını duymuş. Ayı sinirlenerek çiftçiye:

— Sen sabah tarlaya gelmeyecek misin, demiş. Oradan söylene söylene ayrılmış. Çiftçi, ayının olanları duyduğunu anlamış. Çiftçi sabaha kadar uyuyamamış. Sabah çiftçi düşünceli düşünceli tarlanın yolunu tutmuş.

Yolda ayının elinden kurtardığı tilkiyi görmüş. Tilki düşünceli düşünceli yürüyen çiftçiye ne olduğunu sormuş. Çiftçi korkarak olanları tilkiye anlatmış. Tilki:

— Sen benim hayatımı kurtardın, ben de senin hayatını kurtaracağım, demiş.

Çiftçi tilkinin bu sözlerinden sonra biraz olsun umutlanmış. Tilki, küçük bir ateş yakmış. Koşarak ayının yanına gitmiş.

— Seni karşıda avcılar arıyor, demiş. Ayı korkmuş. Çiftçinin olduğu yere doğru koşmaya başlamış. Çiftçinin önüne çıkmış. Çiftçiden yardım istemiş:

— Beni öldürmezsen seni avcılardan kurtarırım, demiş. Ayı mecburen kabul etmiş. Çiftçi gidip tilkinin yaktığı ateşi söndürmüş. Ayının elinden kurtulmuş. Tilki, çiftçinin yanına gelmiş:

— Ben seni ayının elinden kurtardım. Bana senin vücudundan iki parça et ver, yoksa seni ayıya söylerim, demiş. Çiftçi korkudan garip garip sesler çıkarmaya başlamış. Tilki bu seslerden korkmuş. Çiftçiye seslerin nereden geldiğini sormuş. Çiftçi tilkiden kurtulmak istemiş.

— Ben küçükken iki tane tazı yedim. Onlar bize izin ver, şu tilkiyi yiyeyim diyorlar, demiş. Tilki korkarak çiftçiden kaçmış. Çiftçi tilkiden kurtulmuş.

Ayı ile Çiftçi Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 77 (1930) yaşındaki ev hanımı S. Yaman'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

SEDEF ELBİSE

Bir varmış bir yokmuş. Bir adamın üç tane kızı varmış. Adam bir gün pazara gidecekmış. Kızları babalarından her biri farklı bir şey istemiş. Üçüncü kız babasından sedef elbise istemiş. Babasına

— Sedef elbiseyi unutursan yollarına boz duman çöksün, demiş. Adam her şeyi almış. Sedef elbiseyi almayı unutmuş. Adamın yoluna boz duman çökmüş. Adam evini bulamamış. Yolda bir adama rastlamış. Adam dev imiş, her kılığa giriyormuş. Bu sefer de dilenci kılığına girmiş. Kızının babası derdini deve anlatmış.

— Kızıma sedef elbise alamadım, demiş. Dev de

— Ben sana sedef elbiseyi veririm ama sonra gelir senden bir şey isterim, demiş.

— Sen de bana onu vereceksin, demiş. Adam almış sedef elbiseyi kızına götürmüş. Aradan zaman geçmiş. Dev tekrar dilenci kılığında adamın evine gelmiş. Adamdan büyük kızını istemiş. Adam da çaresiz büyük kızını vermiş.

Dev kızı alıp evine götürmüş. Eve gidince deve dönüşmüş. Dev kızın dizine yatar, kıza saçını sakalını kaşıtırmış.

Kız devin sakalının arasındaki anahtarları bulmuş. Kaçmaya çalışırken kızı dev öldürmüş. Saçlarından tavana asmış.

Dev tekrar gidip kızın babasından ortanca kızı da istemiş. Adam ortanca kızını da vermiş. O kız da devden kaçmaya çalışırken dev onu da öldürmüş.

Sora üçüncü kıza gelmiş. Küçük kız kurnazmış. Hem de sedef elbisesi varmış. Sedef elbise her şeyi kıza anlatmış. Kız sabah olunca devden saklanmış. Kapılarının arasında büyük bir kütük varmış. Sedef elbise kıza:

— Açıl kütüğüm açıl de, kütüğün içine gir, demiş. Kız:

— Açıl kütüğüm açıl, demiş. Kütüğün içine girmiş. Dev kızı bulamamış. Kütüğü kıramamış, alıp suya atmış. Kız tekrar suda giderken:

— Açıl kütüğüm açıl, demiş kütük açılmış. İçinden çıkmış. Kız ağaçta

otururken padişahın oğlu atına su içirmeye gelmiş. Kız çok güzelmiş. Suya şavkı vurdukça at ürküp su içmiyormuş.

Padişahın oğlu da ata sinirleniyormuş. Bir gün kız padişahın oğluna seslenmiş. Padişahın oğlu kızını görünce âşık olmuş. Alıp evine götürmüş. Evlenmişler. Çocukları olmuş.

Dev kızını unutmamış. Kızının peşindeymiş. Keçi kılığına girip kızın evine gelmiş. Kız keçilerin çoğaldığını fark etmiş. Kocasına söylemiş:

— Bu dev, demiş. Kocasını inanmamış. Gece kocası ve çocuğu uyurken dev kızını götürmeye gelmiş. Dev kocasının uykusunu kovaya bağlamış. Kapının arkasına takmış. Sedef elbise, kıza:

— Kovayı al yere vur, kocanı uyanır, demiş. Kovayı almış yere vurmuş, kızın kocasını uyanmış. Devi yakalamış. Aslanlara, kaplanlara atmış. Dev ölmüş. Daha sonra kız ile kocası mutluluk içinde yaşamışlar.

Sedef Elbise Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 77 (1930) yaşındaki ev hanımı S. Yaman'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

TEMBEL KELOĞLAN

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir Keloğlan varmış. Keloğlan tembel mi tembelmiş. Bu Keloğlan'ın iyi huylu yaşlı bir annesi varmış. Keloğlan, annesinin yaşlı olmasına aldırış etmiyormuş. Evde hiçbir işte yardımcı olmuyormuş. Yaşlı kadın hem evin işlerini yapıyormuş hem de sabah erkenden kalkıp tarlaya gidip tarlada çalışıyormuş. Annesi Keloğlan'a durmadan:

— Oğlum biraz çalış. Bak ben tek başıma işleri yetiştiremiyorum. Bana yardım et, diyormuş.

Ama bir türlü Keloğlan'ı ikna edemiyormuş. Keloğlan, çalışmadığı gibi karnı acıkınca annesini hiç rahat bırakmıyormuş. Annesine yemekleri hazırlatıp bir güzel yiyormuş. Karnı doyduğunda da bir ağacın gölgesine geçip uykuya dalıyormuş. Keloğlan'ın bu durumuna annesi çok üzülüyormuş.

Bir gün Keloğlan'ın annesi tarlada çalışırken komşusu yanına gelmiş:

— Hayırdır, hep sen çalışıyorsun. Oğlun niye hiç yardım etmiyor, diye sormuş. Yaşlı kadın yana yakına durumu anlatmış. Komşusu yaşlı kadının durumuna çok üzülmüş. Yaşlı kadına:

— Bizim oğlan da senin oğlan gibi çok tembeldi. Biz ona kitaplar aldık. Onları okuya okuya düzeldi. Şimdi her işe koşuyor. Sen de oğluna okuması için kitaplar al. Ama dikkat et kitaplar oğluna bir şeyler öğretsin, demiş.

Yaşlı kadın akşama kadar tarlada çalışmaya devam etmiş. Akşam yorgun argın eve gelmiş. Keloğlan evin önünde yatmış uyuyormuş. Akşam keloğlanın annesi:

— Acaba ne tür bir kitap alsam da keloğlan okusa, diye kendine soruyormuş.

Bu sırada keloğlan kalkmış. Evde köpekle güreşmeye başlamış. Annesinin aklına Keloğlan'ın güreşmeyi sevdiği gelmiş. Yaşlı kadın keloğlana pehlivanlık öğreten bir kitap almış.

Gerçekten de Keloğlan bu kitabı çok beğenmiş. Her sayfasını okudukça aynanın karşısına geçip kitapta yazılanları bir bir uyguluyormuş. Yaşlı kadının komşusunun söylediği gibi Keloğlan uyumuyormuş. Ama Keloğlan kendini iyiden iyiye pehlivan sanmaya başlamış. Annesinin söylediği bütün işleri kibirlene kibirlene yapıyormuş. Ama annesi Keloğlan'a kıyamadığından ağır işleri yaptırmıyormuş.

Bir gün annesi eve alışveriş yapması için Keloğlan'ı pazara göndermiş. Keloğlan ilk başta gitmek istememiş. Annesinin istediğinin pehlivanlığa sığmadığını düşünmüş. Ama sonra ikna olmuş ve gitmiş.

Yolda bir kalabalık görüp durmuş. Birkaç kişi bir at arabasının önünde toplanmış. Arabanın tekerleği kırılmış. Onu çıkarmak için uğraşıyorlarmış. Ama sıkıştığı için çıkaramıyorlarmış. Keloğlan:

— İşte pehlivan olduğumu herkese gösterecek bir fırsat, diye düşünmüş ve herkesi kenara yitmiş.

Omuzlarını kaldıra kaldıra at arabasına yaklaşmış. Kırık tekerliği sıkıca tutmuş. Oflaya puflaya tekerleği çekmeye çalışmış; ama yerinden bile oynatamamış.

Herkes ona gülmeye başlamış. Herkes yalancı pehlivan diye bağırmaya başlamış. Keloğlan kızara bozara oradan uzaklaşmış. Eve dönmüş. Çalışmadan hiçbir şeyin olmadığını anlamış.

O günden sonra evin bütün işlerini tek başına yapmaya başlamış. Annesini artık tarlada hiç çalıştırmıyormuş. Annesi Keloğlan'ın bu durumuna çok mutlu olmuş.

Tembel Keloğlan Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 77 (1930) yaşındaki ev hanımı S. Yaman'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

FAHFİRİ FİNCAN BACI

Bir anne, bir baba ve iki çocuktan oluşan bir aile vardı. Bunlar mutlu mesut yaşarlarken anne vefat eder. Komşuların kızı, çocukların babalarıyla evlenmek istediğini söyler. Babaları da der ki:

— Annenizin elbiseleri eskimeden kimse ile evlenmem, der. Kız, o zaman çocuklara:

— Annenizin elbiselerini tokmakla dövelim, babanıza gösterelim, der ve yaparlar. Nihayet komşunun kızı, babalarıyla evlenir. Analık:

— Bugün oturma odasında yatın, ertesi gün mutfakta, ertesi gün de sokak önünde yatın, derken babalarından bunların ormana bırakılmalarını ister.

Babaları bunları ormana götürür. Çocuklar oyun oynar, eğlenirler ve yorulup uyurlar. Babaları onları bırakıp eve gelir.

Çocuklar uyandığında gece olmuştur. Korktuklarından oradaki kabak ağacına çıkarlar. Kabaklar sallanırlar, kuru olduğundan tıkırdar. Çocuklar ağlarlar:

— Tık tık eden kabak, bizi kandıran babacık, demişler.

Bunlar ormana yerleşmiş. Günler böyle geçmiş. Kız büyümüş genç kız olmuş. Bir gün bir yerden geçerken orada bir çeşme varmış. Çeşmede: “Bu suyu içen ceylan olur.” diye yazıyormuş, ama okuma yazma bilmediklerinden erkek kardeş sudan içmiş ve ceylan olmuş. Her gün gezer, dolaşır, ablasının yanına gelirmiş.

Kız bir gün bir ağaca çıkmış. Oradan geçen padişahın oğlu suya yansıyan kızın görüntüsüne âşık olmuş. Ona:

— İns misin, cin misin, diye sormuş. Kız da:

— Ne insim ne de cinim. Bir insanoğluyum, demiş. Padişahın oğlu kızı almış, saraya götürmüş ve evlenmişler.

Bir gün yemeklerini bir ırmağın kenarında yemek istemişler. Ailecek

gitmişler. Tuzu getirmeyi unutmuşlar. Padişahın oğlu tuzu getirmeye gider. Kız, orada otururken hizmetçi gelmiş, su dolduruyormuş. Kızdan kendisiyle elbise değiştirmesini ister. Elbiselerini değiştirirler. Hizmetçi, kızı suya atar. Kendi oraya oturup padişahın oğlunu bekler. Padişahın oğlu gelmiş. Bakmış hanımı kararmış, çirkinleşmiş:

— Ne oldu sana, diye sormuş.

— Gün vurdu, seni bekleye bekleye böyle oldum, demiş. Sonra saraya gitmişler.

Erkek kardeş, kardeşine olanları fark eder. Gidip gelip suyun başında ağlar:

— Bacı bacı can bacı, fahfiri fincan bacı. Seni suya attılar, beni yalnız koydular, der. Kız da:

— Kardeş kardeş, can kardeş, fahfiri fincan kardeş. Beni bir balık yuttu, der.

Hizmetçi kız bunu fark eder. Kendisinin canının ceylan yüreği istediğini söyler. Getirirler, ama beğenmez. Suyun başındaki ceylanın yüreğini ister. Padişahın oğlu bu merakı anlamaz. Ceylanı takip eder, bakar ki ceylan suyun başında konuşuyor.

— Bacı bacı can bacı, fahfiri fincan bacı. Kalpler kalaya gitti, bıçaklar keskin gitti, der. Kız da:

— Kardeş kardeş, can kardeş, fahfiri fincan kardeş. Beni bir balık yuttu, iki yavrum oldu, der. Padişahın oğlu durumu fark eder, hizmetçiye:

— Kırk katır mı, kırk satır mı, der. Hizmetçi de:

— Kırk katır, der.

Bunu kırk katıra bağlamışlar, göndermişler. Kızı sudan çıkarmışlar. Kızın balığın karnında ikiz çocuğu doğmuş. Ceylan da bir ilaç içerek insan hâline gelmiş. Mutlu, mesut yaşarlar.

Fahfiri Fincan Bacı Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 73 (1934) yaşındaki ev hanımı A. Alanbay'dan 16 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

KÖTÜ HUYLU DEV İLE YİĞİT DELİKANLI

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde kötü huylu bir dev varmış. Bu dev suların bol olduğu yerde yaşıyormuş. Bu dev yaşadığı yerdeki sulardan kimseye vermiyormuş.

Havalar çok sıcak olmaya başlamış. Yağmurun, karın yağması kesilmiş. Çevredeki bütün sular kurumuş. Köylüler toplanmış devin yanına gitmeye karar vermişler. Köyün en ihtiyarını, en bilgelisini devin yanına göndermişler. İhtiyar bilge köylünün durumunu deve anlatmış. Dev, ihtiyara:

- Eğer bana güzel bir kız verirseniz size su veririm, demiş. İhtiyar:
- Güzel kızı ne yapacaksın, diye sormuş deve. Dev:
- Güzel kızların etleri çok lezzetli, demiş.

İhtiyar köye geri dönmüş. Durumu anlatmış. Köylüler deve güzel kızı vermeyi kabul etmişler. Kızı alıp deve götürmüşler. Dev kızı aldıktan sonra köylüye suyu vermiş. Köylüler suyu köye götürmüşler.

Köylü bu suyu kullanmaya başlamış. Ama su yavaş yavaş bitmeye başlamış. Köylü yine kara kara düşünmeye başlamış. Çaresizce köyden güzel bir kızı daha deve götürmek için yola çıkmışlar.

Dev, köylüyü görünce sevinmiş. Köylü deve kızı vermiş ve suyu götürmüşler. Köylü bu duruma çok üzülüyormuş.

Günlerden bir gün köye güçlü, uzun boylu bir delikanlı gelmiş. Delikanlı çeşmelerin niye kuruduğunu sormuş. Köylü durumu anlatmış. Suyu devden almak için her su aldıklarında güzel bir kızı verdiklerini söylemişler.

Delikanlı devi görmek için devin yaşadığı yere gitmiş. Orda su içen bir kartal görmüş. Su içen kartalı dev tam yakalayacakken delikanlı kılıcıyla deve vurmuş. Dev yere düşmüş.

Delikanlı devi öldürmek için kılıcını deve bir daha vurmuş. Ama dev bu kılıç darbesinden sonra yeniden canlanmış. Dev sadece bir kere vurulunca

ölüyormuş. Delikanlı ve kartal hemen kaçmışlar. Delikanlı köye dönmüş. Delikanlı, köylüye:

— Sizi bu devden kurtarırım ama köyden seçtiğim bir kızla evlenirim, demiş. Köylü kabul etmiş. Delikanlı kılıcını kuşanmış ve devin yaşadığı yere gitmiş.

Dev, delikanlıyı görünce üzerine koşmaya başlamış. Delikanlı kılıcını çıkarıp devin kalbine saplamış. Dev oraya yıkılmış. Daha kalkamamış.

Köylü artık rahat rahat suyunu götürmeye başlamış. Delikanlı köyden güzeller güzeli bir kız seçmiş ve evine götürmüştür.

Delikanlı, kızını, ağabeyleriyle tanıştırmış. Ama ağabeyleri kızın güzelliğini görünce kardeşlerini kıskanmışlar gece kardeşlerini derin bir kuyunun içine atmışlar.

Delikanlı kendine geldiğinde, devin elinden kurtardığı kartalı görmüş. Kartala burada ne yaptığını sormuş. Kartal bu kuyuda yaşadığını söylemiş. Delikanlı da kendisinin başından geçenleri kartala anlatmış. Kartal:

— Sen benim hayatımı kurtardın. Ben de seni bu kuyudan kurtaracağım, demiş.

Kartal, delikanlıya ayaklarından tutmasını istemiş. Delikanlı kartalın dediği gibi ayaklarından tutmuş ve uçarak kuyudan çıkmışlar.

Hemen karısını ağabeylerinin elinden kurtarmaya gitmiş. Karısını ağabeylerinin elinden alarak gitmiş. Delikanlı karısıyla birlikte mutlu bir hayat sürmüşler.

Kötü Huylu Dev ile Yiğit Delikanlı Masalı; Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 73 (1934) yaşındaki ev hanımı A. Alanbay'dan 16 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.

PERİ KIZI VE PADİŞAHIN OĞLU

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde bir padişah varmış. Bu padişahın üç tane de oğlu varmış. Padişah bir gün amansız bir hastalığa tutulmuş. Yerinden kalkamaz olmuş. Ülkedeki bütün hekimler padişahı kontrol etse de çare bulamamışlar. Padişah günden güne ağırlaşmış. Artık yatakta güç bela hareket ediyormuş. Oğullarını yanına çağirtmiş:

— Ben öldükten sonra büyük oğlum padişah olsun, demiş. Diğer kardeşler bunu duyunca ağabeylerini kıskanmışlar. Padişah devam etmiş:

— Eğer ormana giderseniz, orada üç yol var. O yollardan soldakine gidin, sağdakine ya da ortadakine gitmeyin. Bu yolun sonunda sizi büyük bir sürpriz bekliyor. Ama bu yola önce padişah olacak abiniz gitsin, demiş.

Bunları söyledikten sonra da ecel yetişmiş, padişah ölmüş ve en büyük oğlu tahta çıkmış. Bu durumu padişahın diğer oğulları hiç kabul etmiyorlarmış. Ortanca kardeş diğer kardeşlerine duyurmadan babasının söylediği ormana gitmiş. Yana döne babasının söylediği yolları aramış durmuş. Ormanı didik didik etmiş. En sonunda yolu bulmuş. Ama babasının söylediği hangi yoldan gidileceğini unutmuş. Cesaret edemeden geri saraya dönmüş.

Küçük kardeşine babasının hangi yoldan bahsettiğini sormuş. Küçük kardeş kurnazlık ederek babamız sağdaki yoldan gitmemiz gerektiğini söyledi, demiş. Ortanca kardeş diğer kardeşlerine belli etmeden yeniden ormana gitmiş. Daha önceden geldiği yol ayırımına gelmiş. Kardeşinin dediği sağ yoldan girmiş. Uzun uzun yürümüş. Ama hiçbir şey bulamamış. Ama dönmek de istememiş. Yoluna devam etmiş. Sonunda bir mağara çıkmış karşısına. Babasının bahsettiği sürpriz bu mağaradır diye mağaranın içine girmiş. Mağaraya girer girmez mağaranın kapısı kapanmış. Mağaradan çıkmak için çok uğraşmış ama orada kilitli kalmış.

Küçük kardeş, olanları padişah olan büyük abisine anlatmamış. Ondan gizlemiş. Ortanca abisinden kurtulan küçük kardeş babasının sürprizini merak etmiş. Ormanın içine dalmış. Küçük kardeş yanına abisinin vezirini de almış. İkisi de abisi gibi ormanı alt üst etmişler. En sonunda yolları bulmuşlar.

Küçük kardeş vezire babasının niye diğer yollara girmememiz gerektiğini sormuş. Bu vezirin gözü padişah olmuştum. Bu yüzden küçük kardeşten kurtulmak istiyordum.

— Soldaki yolun sonunda doğruluğu kazanıyorsun. Sağdaki yolun sonunda düşmanlığı kazanıyorsun. Ortadaki yolun sonunda sonsuz gücü kazanıyorsun, demiş.

Vezir, küçük kardeşin gücü sevdiğini biliyordum. Vezirin söylediklerini duyan küçük kardeş hemen ortanca yoldan girmiş. Uzun uzun yürümüş. En sonunda bir kuyu çıkmış önüne, kuyunun yanında duran ipe kuyunun dibine inmeye başlamış. Ama kuyu çok derinmiş. Ama küçük kardeş kuyunun dibine inmiş.

Kuyunun dibinde hiçbir şey yokmuş. Küçük kardeş şaşkınlıkla çevresine bakarken kuyunun kapağı kapanmış. İpte aşağı düşmüş. Küçük kardeş orda kalmış.

Padişah olan en büyük kardeş vezirine, kardeşlerine ne olduğunu sormuş. Veziri de ondan da kurtulmak için ormandaki yollara gittiklerini söylemiş.

Padişah ormana girmiş. Ormanın her yerini aramış. En sonunda o da babasının bahsettiği yolları bulmuş. Babasının dediği gibi sol yola hemen sarmış. Kardeşlerinin de o yola girdiğini düşünmüş. Uzun uzun yürümüş. Artık akşam olmak üzereymiş. Karşısına bir kaya çıkmış. Kayanın üstünde cam bir şişe varmış. Şişeyi eline alır almaz şişenin kapağı açılmış. Şişenin içinden güzel bir kız çıkmış. Kız, padişaha:

— Efendim beni babanız sizin eşiniz olmam için buraya koydu, demiş. Padişah bu kızı alıp saraya dönmüş, ömür boyu mutlu bir hayat sürmüşler.

Peri Kızı ve Padişahın Oğlu Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 73 (1934) yaşındaki ev hanımı A. Alanbay'dan 16 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

ÜÇ LİMON

Bir cadının üç tane limonu varmış. Herkes bu üç limonun peşindeymiş. Ülkenin şehzadesi de bu limonların peşine düşmüş ve cadıdan limonları almayı başarmış.

Birini hemen soymuş ve limon bir peri kızına dönüşmüş “su, su” demiş. Şehzade de su bulamamış ve peri kızı oracıkta ölmüş.

Yolda giderken şehzade dayanamamış, ikinciyi de soymuş, o da su istemiş. Şehzade yine su verememiş, ikinci güzeller güzeli peri kızı da ölmüş.

Şehzade üçüncü limonu bir çeşmenin yanında açmış. Ay parçası güzeller güzeli peri kızı su istemiş. Şehzade de vermiş. Şehzade peri kızına demiş ki:

— Sen burada bekle, ben ordumu alıp seni buradan davulla zurnayla götüreceğim, demiş.

Şehzade gitmiş. Kız hemen ağacın dalına oturmuş, ağaç doğrulmuş. Çeşmeden su doldurmaya bir göçmen kızı gelmiş. Ağaçtaki peri kızını görünce oraya nasıl çıktığını sormuş. Peri kızı ağaca yine “Eğil!” demiş ve ağaç eğilmiş, göçmen kızı da oturmuş. Sonra göçmen kızı ona niye burada oturduğunu sormuş. Peri kızı da olanı biteni anlatmış ve:

— Bak bu kolye sayesinde ağaç dediğimi yaptı, eğer kolyem olmazsa ölürüm, demiş. Göçmen kızı hemen kızın kolyesini çıkarıp kendine takmış, peri kızı da kuş olup uçup gitmiş.

Şehzade davulla zurnayla gelmiş. Bir de ne görsün, giderken bıraktığı ay parçası peri kızı, kara kuru çirkin bir kıza dönmüş. Soruvermiş:

— Ay parçam sana ne oldu böyle. Göçmen kızı da:

— Güneşin altında karardım, demiş. Şehzade inanmış, göçmen kızını saraya götürüp evlenmiş.

Derken bahçelerinde bir kuş hangi ağaca konsa ağaç kuruyormuş. Göçmen kızı derhal bu kuşun vurulmasını emretmiş. Kuşu vurmuşlar. Kanların aktığı yerde bir ağaç büyümeye başlamış.

Yıllar sonra göçmen kızının bir çocuğu olmuş. Çocuğuna beşik, kendine de kaşık yapılmak üzere bahçedeki ağacın kesilmesini emretmiş.

Dediğini yapmışlar. Beşik çocuğu boğup öldürmüş, kaşık da göçmen kızının ağzını yırtmış.

Beşiği ve kaşığı yakmalarını emretmiş. Yakmışlar, küllerinden bir iğne oluşmuş. Fakir bir kadın da o iğneyi alıp evine götürmüş, kadın yalnızmış. Gündüzleri de bir yerlere çalışmaya gidermiş. İğneyi eve aldıktan sonra, işten gelince evini pırıl pırıl temizlemiş ve ocakta da lezzetli yemekleri pişmiş olarak görmüş.

Bir gün merak edip gitmiş gibi yapıp saklanmış, iğnenin peri kızına dönüşüp etrafı düzenlediğini görmüş. Hemen saklandığı yerden çıkıp kızın kolunu tutmuş:

— İns misin, cin misin, demiş. Peri kızı en başından beri başına gelenleri anlatmış. Kadın da ertesi gün şehzadenin yanına gidip bütün olan biteni anlatmış.

Şehzade önce inanmamış, sonra peri kızını görmek istemiş. Peri kızını görünce, ağaca bıraktığı ay parçası olduğunu hemen anlamış.

Göçmen kızını yaka paça yanına getirtip kolyesini tekrar peri kızına vermiş. Göçmen kızına da sormuş:

— Kırk satır mı, kırk katır mı?, diye. Göçmen kızı satır diyeyim de beni param parça etsinler, olacak şey mi, diyerek kırk katır demiş.

Göçmen kızını kırk katıra bağlamışlar, katırlara da ucu iğneli sopalarla vurmuşlar, katırlar o acıyla bir o yana bir bu yana deli gibi koşmuşlar ormana doğru. Onlar ise kırk gün kırk gece düğün yapmışlar.

Üç Limon Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 77 (1930) yaşındaki ev hanımı S. Yaman'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

KURDA DERS VEREN AT

Bir keçi ile bir koyun arkadaş olmuşlar. Bir gün kırlara otlamaya çıkmışlar. O sırada yanlarına bir kurt gelmiş. Kurt, koyuna:

— Sevgili koyun kardeş! Ne kadar da besili görünüyorsun. Kim bilir etin ne kadar lezzetlidir. Ben seni yiyeceğim, demiş. Koyun çaresiz boynunu bükmüş ve şu karşılığı vermiş:

— Eline düşmüşüm bir kere. İstersen elbette beni yiyebilirsin. Ama beni yemeden önce sana bir pehlivanlık gösterisi yapayım. Ondan sonra istediğin zaman, istediğin şekilde beni yiyebilirsin, demiş.

Aç kurt koyunun bu isteğini kabul etmiş. Koyun başlamış hoplamaya zıplamaya, yerlerde yuvarlanmaya. Bu arada kurt uyuyakalmış. Koyun da kaçıp gitmiş.

Bir müddet sonra gözlerini açtığında koyunun olmadığını görmüş kurt. Beklemiş koyunu. Bir türlü gelmemiş koyun. Keçiye görmüş bir vakit sonra. Keçiye:

— Bana bak keçi kardeş! Arkadaşın kaçıp gitmiş. Ben de seni yiyeceğim, demiş. Keçi de:

— Aman kurt kardeş, yavrum var, onu emzirip geleyim, demiş. Hatta onu da getireyim, ikimizi birlikte ye, demiş. Kurt da bunu kabul etmiş. Keçi gitmiş fakat dönmemiş.

Kurt gene beklemiş beklemiş... Gelen yok. Sonra bir atı kestirmiş gözüne. Atın yanına gitmiş:

— At kardeş, seni yemek istiyorum, demiş. At ise ben padişahın atıyım, beni yersen çok büyük ceza alırsın, demiş. Kurt ise inanmamış buna. At ise nalımda padişaha ait olduğuma dair yazı var, okuma biliyorsan görebilirsin, demiş. Kurt:

— Nalını göster de görelim, demiş. Ata doğru yürümüş. At kendisini yemek isteyen kurdun alnına öyle bir tekme atmış ki kurt can çekişmeye başlamış. Bu arada kurdun ağzından şu sözler dökülmüş:

- Gittin, buldun bir koyun, neyine gerek senin oyun,
— Gittin, buldun, bir keçiyi, ne yapacaksın oğlağını,
— Gittin buldun bir at, neyine gerek naldaki yazı, padişaha vezir mi olacaksın?

Aç kurt bu sözlerini tamamladığında çoktan can vermiş. Böylece koyun, keçi ve at sırasıyla kurda iyi birer ders vermişler. Ama kurda en ağır dersi at vermiş. Aç kurdu canından etmiş.

Kurda Ders Veren At Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 77 (1930) yaşındaki ev hanımı S. Yaman'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

MERCAN KIZ

Bir varmış, bir yokmuş. Bir ailenin “Mercan” isimli güzel bir kızları varmış.

Aile mutluluk içinde yaşayıp giderken bir gün geziye çıkmak istemişler. Gezmeye çıkmışlar. Epeyce gezdikten sonra boş bir evin önüne gelmişler. Ev çok ilgi çekiciymiş. Aile evin içini görmek istemiş. Bir sürü odası olan büyük ve boş bir evmiş. İçini gezdikten sonra anne ile baba:

— Haydi çıkalım, evimize gidelim, demiş ve önden çıkmışlar. Onlar çıkar çıkmaz kapı kilitlenivermiş. Mercan içeride kalmış. Ne kadar uğraşıtlarsa kapıyı bir türlü açamamışlar, kırmaya çalışmışlar yine de boş. Mercan kız:

— Neyse siz gidin, bu benim kaderim. Ben burada kalayım, bakalım ne olacak, demiş. Onlar da ağlamışlar, sızlamışlar, sonunda bırakıp gitmişler.

Mercan kız evin içinde tekrar dolaşmaya, gezmeye başlamış. Evde kırk oda varmış. En son kırkinci odaya gelmiş ki bir de ne görsün, odada bir mezar varmış. Zaten o eve gelmeden önce rüyasında sık sık Mercan’a derlermiş ki:

— Sen mezar bekleyeceksin. Epey zaman geçmiş, Mercan kız mezarı beklemeye devam etmiş. Bir gün canı sıkılmış, camdan dışarıyı seyretmiş. Seyrederken oradan göçebeler geçiyormuş. Onlardan bir kız, Mercan’ı görmüş:

— Abla beni de alsana, demiş. Mercan da sıkıldığı için kızını yanına almış. Bir gün Mercan göçebe kıza demiş ki:

— Sen şu mezarda biraz bekle, ben hemen döneceğim. Tam o sırada göçebe kız beklerken mezar açılmış ve ayın on dördü gibi bir delikanlı çıkmış ve kıza sormuş:

— Beni günlerce bekleyen sen miydin? Kız da:

— Evet, demiş. Delikanlı da:

— Ben de seninle evleneceğim, demiş. Bunlar evlenmiş, Mercan kız

çok üzölmüş ve iyice anlayıp sormadığı için delikanlıya çok kızmış, gerçeği söylememiş.

Bu delikanlıyla göçebe kızın bir çocuğu olmuş. Mercan kızı hizmetli gibi kullanmaya başlamışlar. Bir gün delikanlı şehre gitmeye karar vermiş. Şehirden alacaklarını yazmış, Mercan kıza sormuş:

— Sen bir şey ister misin? Mercan'da:

— Bir bıçakla, bir oyuncak bebek istiyorum, demiş.

Delikanlı akşam eve döndüğünde Mercan'a istediklerini vermiş. Mercan ne yapacak diye meraklanmış, onu gözlemeye koyulmuş.

Mercan kız, bu bebeği karşısına alıp onunla konuşmuş. Başından geçen olayları, mezarı asıl bekleyenin kendisi olduğunu anlatmış, durmuş. En sonunda bebeğe:

— Bu bıçakla kendimi öldüreyim mi, demiş. Tam bıçağı kaldırıp saplayacakken delikanlı içeri girmiş, onu kurtarmış ve bütün gerçeği öğrenmiş. Delikanlı, göçebe kız olan karısına sormuş:

— Kırk katır mı, kırk satır mı? Kız da:

— Katır, demiş.

Delikanlı kızı katırın kuyruğuna bağlayıp, dağlara salmış. Mercan kız ile delikanlı evlenmişler. Mercan da göçebe kızın çocuğunu yanına almış, ona iyi bir anne olmuş.

Mercan Kız Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 77 (1930) yaşındaki ev hanımı S. Yaman'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

YILANBEY İLE GELENBEY

Uzak memleketlerden birinde İdi ile Bıdı adında bir çift yaşamış. Bunların yıllarca çocuğu olmamış. Bıdı bir gün Allah'a:

— Allah'ım bana nur topu gibi elma yanaklı bir çocuk nasip et, der.

Cenab-ı Allah duasını kabul eder, onlara nur topu gibi bir kız çocuğu nasip eder. Bu arada adını Aykız koyarlar. Aynı zamanda o ülkenin padişahının hanımı, yani sultan hanım da doğum yapar. Onun da nur topu gibi bir oğlu olur. Fakat kötü kalpli bir cadının yaptığı büyüyle çocuk yılanı döner. Geleni gideni sokup öldürür.

Padişah bu duruma çok üzülür. Bizim İdi ile Bıdı'nın kızı Aykız yavaş yavaş büyür. Bir gün Bıdı rahatsızlanır ve vefat eder. İdi, Bıdı'nın vefatına çok üzülür. Aykız'ın bakımını yapamadığı için iyi görünen, fakat kötü kalpli bir kadınla evlenir.

Aradan yıllar geçer, Aykız büyüdükçe güzelleşir, serpilir. Analığı Aykız'ın güzelliğini kıskanır. Aykız'a içten içe kin besler.

Padişah ülkenin dört bir yanına haber salar. Kim oğlunun üstündeki büyüü bozarsa onun her istediğini vereceğini söyler. Analık yılanın her geleni sokup öldürdüğünü bildiği için Aykız'ın aklına girer ve onu saraya gönderir.

Aykız, ağlaya sızlaya sarayın yolunu tutar. Aniden karşısına bir dede çıkar:

— Neden ağlıyorsun kızım, der. Aykız da başından geçenleri dedeye anlatır. Dede:

— Kızım sil gözyaşlarını. Sana iki çubuk vereceğim; biri al, biri yeşil. Odaya girdiğinde seksen kere al çubuğu, yeşil çubuğa vur. Böylece büyü bozulur, der.

Aykız sevinir. Saraya varır, odaya girer. Dedenin söylediklerini yapar büyü bozulur. Yılan, genç, yakışıklı bir delikanlı olur. Padişah, Aykız'ın gelini olmasını ister ve:

— Oğlumla evlenir misin kızım, diye sorar. Aykız sevinir fakat:

— Daha erken, der.

Padişahın emriyle Aykız'ın ailesi saraya alınır. Analık bu duruma çok fesatlanır. Aykız'a:

— Kızım bilirim, çok mutlusun. Fakat seni mutlu edecek bir şey daha var. Karşıdaki dağın ardında bir cümbüş var ki çok güzel müzik çalar, kocanla çalıp oynarsın, der.

Aykız'ın aklına girer. Aykız ayağına demir çarık giyer, eline demir halat alır, yola çıkar.

Az gider, uz gider, bir vadiye varır. Görür ki vadide taşlaşmış insanlar var. Çok şaşırır, oradan uzaklaşır ve dağın ardına varır. O cümbüşü alır. Geri dönerken daha önce gördüğü dedeyi görür. Dedeye gördüklerini söyler. Başından geçenleri anlatır.

Dede, Aykız'a bir şişe içerisinde su verir ve o taşlaşmış insanların üstüne dökmesini söyler. Oranın sessizlik vadisi olduğunu söyler. Konuşanların taşlaştığını, orada konuşmaması gerektiğini söyler.

Aykız vadiye varır. Suyu o insanların üstüne döker ve dua eder. Taşlaşmış insanlar cana gelir. İçlerinde çok yakışıklı bir delikanlı vardır. Adı Gelenbey'dir. Aykız'a gönül verir. Fakat Aykız'ın gönlü padişahın oğlu Yılanbey'dedir.

Döner gelirler, saraya varırlar. Aykız'a sorarlar:

— Neden gittin, derler. Aykız da analığının oyunlarını padişaha anlatır. Padişah analığı hemen saraydan uzaklaştırır. Aykız'a da:

— Kızım, gönül senin gönlün. Oğlum Yılanbey'i mı yoksa Gelenbey'i mı istersin, diye sorar. Aykız da Yılanbey'i seçer. Padişah da güzel bir düğün yapar.

Aykız ile Yılanbey mutlu bir hayat sürerler. Aykız'ın babası da sarayda yaşar, kızının mutluluğuna mutluluk katar.

Yılanbey ile Gelenbey Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 73 (1934) yaşındaki çiftçi M. Doğan'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilen kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

ARDIÇ DALI KIZ

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde. Mutsuz bir karı koca varmış. Bunların çocuğu olmuyormuş. Gece gündüz Allah'a ardıç dalından da olsa bir çocuğumuz olsun diye yalvarıyorlarmış.

Neyse bir süre sonra Yüce Allah onlara gerçekten de ardıç dalından bir kız vermiş. Tüm komşuları “Bu nasıl iştir, ardıç dalından kız mı olur” diye konuşuyorlarmış. Eee... Allah verince oluyormuş işte. Anne ile baba, onu alıp ormanın kenarındaki ardıç ağaçlarının arasına bırakmışlar.

Kız böyle gündüzleri ardıç dalı, geceleri insan şeklinde yaşamaya devam ederken ülkede neler oluyor bir bakalım.

Ülke padişahının oğlu artık evlenecek çağa gelmiş, ancak hiçbir kızı beğenmiyormuş. Babası, ona veziri ile ülkeyi gezmesi için izin vermiş.

Padişahın oğlu ve vezir gerekli hazırlıkları yapıp yola çıkmışlar. Geze geze ardıç dalı kızın yaşadığı ormanın kenarına gelmişler. Geceyi geçirmek için bir çadır kurmuşlar, ancak sabah uyandıklarında şamdanların ve mumun yer değiştirdiğini görmüşler. Bunun neden olduğunu anlayabilmek için bir gece daha burada kalmaya karar vermişler.

Şehzade, uyuyormuş gibi yapmış. Gece bir kızın gelip mum ve şamdanların yerinin değiştirdiğini görmüş ve tam kız onu öpmeye eğilirken kızın kolundan tutmuş. Kızdan neler olduğunu anlatmasını istemiş.

Kız ona âşık olduğunu söylemiş. Geceleri insan, gündüzleri ardıç dalı şeklinde yaşadığını, sabaha doğru gitmezse diğer ardıçların onu aralarına almayacağını söylemiş ve gitmiş.

Padişah oğlu da kıza âşık olduğu için her gün vezirine bir gün daha kalmak için yalvarıyormuş. Vezir de işin içinde bir kız olduğunu anlamış ve bir gece oğlanı uyandırarak her şeyi toplayıp ülkeye geri dönmüş.

Ardıç dalı kız olanları anlayınca çok üzülmüş. Vezir, oğlanı kendi kızıyla evlendirmek için hemen düğün hazırlıklarını başlatmış.

Onlar böyle devam ederken ardıç dalı kız, sevdiğini bırakmak istemediği için hemen terziye gidip bir hırka ve şapka diktirerek giymiş ve yola düşmüş.

Gide gide padişah oğlunun ülkesine gelmiş. Geldiğinde ülke halkından padişah oğlu ile vezirin kızının evlenmek için düğün hazırlıkları yaptığını öğrenmiş. Bu habere çok üzölmüş ancak hiçbir şey belli etmeyerek derviş kılığına girerek saraya gitmiş ve şehzadeyi düğünden önce görmek istediğini, ona söylemesi gereken şeyler olduğunu anlatmış.

Neyse padişah oğlu kırmayıp gelmiş. Şehzade, kızı önce tanımamış ancak kız kendini anlatınca oğlan o kadar sevinmiş ki hemen kızın boynuna sarılmış.

Şehzade, hemen gidip babasına olanları anlatmış. Düğünü hemen durdurup veziri ülkeden göndermişler. Daha sonra şehzade ile ardıç dalı kız, evlenip mutlu mesut yaşamışlar.

Ardıç Dalı Kız Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 73 (1934) yaşındaki çiftçi M. Doğan'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilen kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

ODUNCU VE ASLAN

Bir zamanlar bir oduncu bir de aslan varmış. Adamın biri odun kesmek için ormana gitmiş. Bir ağacın yanına gelmiş. Tam ağacı kesmiş, devirecekken yanına bir aslan gelmiş ve:

— Ademoğlu niye geldin buraya? Ne yapıyorsun, diye sormuş. Adam:

— İşte şu gördüğün ağacı kesiyorum, demiş. Aslan:

— Ben bu kuvvetimle bu ağacı deviremiyorum da sen nasıl devireceksin, demiş. Adam:

— Ben çok güçlüyüm, kuvvetliyim, demiş. Aslan:

— Eğer o kadar güçlüysen gel ikimiz dövüselim de hangimizin güçlü olduğunu görelim, demiş. Adam:

— Peki. Dövüselim, demiş. İkisi dövüşürken adam:

— Kuvvetim evde kalmış, gidip onu getireyim, demiş. Aslan:

— Peki. Git getir, yoksa eğer yenilirsen, kuvvetimin yarısı evdeydi, der yenilgiyi kabullenmezsin, demiş. Adam kuvvetinin yarısını getirmek için bir yere saklanmış ve tekrar geri gelmiş. Aslan:

— Gücünü alıp geldin mi, demiş. Adam:

— He alıp geldim, demiş. İkisi tekrar dövüşmeye başlar başlamaz adam:

— Aslan kardeş, şimdi de kuvvetimin birazı evde kalmış, alıp geleyim, demiş ve gitmiş biraz sonra yoldan geri dönüp gelerek:

— Sakın kaçıp gitme ha, demiş. Aslan:

— Yok. Ben kaçmam, özüm sözüm birdir, demiş. Adam:

— Yok. Ben sana inanmıyorum, en iyisi seni bağlayıp gideyim, demiş. Aslan:

— Peki. Bağla, demiş ve kendini bağlatmış. Adam onu sıkıca bağlamış, ağaçtan bir değnek koparıp, aslana vurmaya başlamış. Aslan:

— Sevgili insanoğlu bana vurma bundan böyle bir daha insanoğlu ile karşılaşmam, diyerek yalvarmaya başlamış.

Adam aslanın yalvarışına bakmadan vurmaya devam etmiş. O sırada bir kaplan çıkıp gelmiş. Bu durumu görünce de korkup ağaca çıkmış. demiş ki:

— Ey aslan! Bu insanın sana vurmasına neden izin veriyorsun? Aslan:

— Aklın varsa insanlarla karşılaşma! Seni de bağlayıp döverler, demiş.

Kaplan da kaçmaya başlamış. Adam da aslanı bırakmış ve ağacı kesmeye devam etmiş.

Oduncu ve Aslan Masalı: *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 73 (1934) yaşındaki çiftçi M. Doğan'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilen kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

KARGALAR PADİŞAHI

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde çimen gibi yeşil bir adam varmış. Kızlarıyla birlikte ormanda çok güzel bir yaşam sürüyormuş. Kızlarının en büyüğü güneş kadar güzelmiş. Ortanca kızı, büyük kızdan daha güzelmiş. En küçük kız ise iki ablasından da güzelmiş.

Bir kış günü Yeşil Adam odasında dinlenirken penceresinin önüne simsiyah bir karga konmuş:

— Gak, gak, gak. Ben kargalar padişahıyım, demiş.

— Ne istiyorsun, demiş Yeşil Adam.

— Gak, gak, gak. Kızlarından biriyle evlenmek istiyorum, demiş.

— Burada bekle, kızlarıma bir sorayım, demiş Yeşil Adam.

Adam hemen kızlarının yanına gitmiş. Kızlarına kargalar padişahının onlardan biriyle evlenmek istediğini söylemiş. Bunun üzerine büyük kız:

— Babacığım, ben aslanlar padişahının oğluyla nişanlıyım, imkânsız, demiş. Ortanca kız:

— Ben de babacığım kaplanlar padişahının oğluyla nişanlıyım, dün haber salıp yakında beni aldıracağını söylemedi mi, diye sormuş.

Yeşil Adam küçük kızına bakmış. Onun daha çok küçük olduğunu düşünmüş. Onu verirse hem yalnız kalacağını hem de iyi bir iş yapmış olmayacağını düşünmüş. Yeşil Adam odasına dönerek kargalar padişahına:

— Kızlarımdan hiçbiri seninle evlenmek istemiyor, demiş. Kargalar padişahı sinirlenip adamın alnının ortasındaki tek gözünü oymuş. Yeşil Adam öyle bir çılgık atmış ki kızları hemen koşup gelmişler, ne olduğunu sormuşlar. Babaları:

— Kargalar padişahı sizin onunla evlenmeyeceğinizi duyunca sinirlenip gözümü oydu, demiş. Bunun üzerine küçük kız:

— Babacığım, sözlerinizi yalanlamak istemem ama siz bana ne

düşündüğümü sormadınız, ben kargalar padişahıyla evlenmeye reddetmiş değilim, demiş. Yeşil Adam:

— Pekiyi, öyleyse beni yatağıma yatırın ve beni yalnız bırakın, demiş. Kargalar padişahı tekrar gelmiş:

— Gak, gak, gak. Ben kargalar padişahıyım. Kızlarından biriyle evlenmek istiyorum, demiş.

Yeşil Adam, ona küçük kızıyla evlenebileceğini söylemiş. Kargalar padişahı bir büyü yaparak adamın gözünü iyileştirmiş. Yeşil Adam'a:

— Nişanlıma söyle, yarın sabah beyaz gelinliğini giysin ve hazır olarak beni beklesin, demiş.

Sabah olmuş. Küçük kız gelinliğini giymiş, bahçeye çıkmış. Birden gökyüzü simsiyah olmuş. Kargalar gelmiş, padişahları ile küçük kızı evlendirmişler.

Kargalar küçük kızı günlerce üstlerinde gezdirmişler ve padişahlarının sarayına gelmişler.

Küçük kız kargalara teşekkür edip saraya girmiş. Sarayda padişah yokmuş, sadece küçük kız varmış. Önüne kurulmuş sofraya görmüş ve oturmuş. Ama babası ve kardeşlerini çok özliyormuş. Yandaki odaya gitmiş. Altından yapılmış yatağa uzanmış ve uyuyakalmış.

Sonra kargalar padişahı gelmiş. Kızı öpüp uyandırmış. Kız uyandıktan sonra karga üzerindeki elbiseleri atmış. Olmuş yakışıklı bir delikanlı. Sonra bunlar muradına ermiş, biz çıkalım kerevitine...

Kargalar Padişahı Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 73 (1934) yaşındaki çiftçi M. Doğan'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilen kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

AVCI KÖSE

Zaman evvel zaman iken, dünya hamam, karga imam iken, tilki çoban iken, ben büyümüş küçülmüş bir çocuktum. Anam eşikte, babam beşikte uyur idi. Biz üç kardeşlik. Birimiz İsa, birimiz Musa ben de Köse idim. Babam İsa ağabeyimi yoğurt öğütmeğe, Musa ağabeyimi rüzgâr tutmaya, beni de koca denizi kurutmaya gönderdi. Anam da bize, gelirken birer kız getirin, dedi. İki ağabeyim gitti, gelmedi. Ancak ben geri geldim. Bu sefer ben onları aramaya gittim. Annem, gelirken bir kız bul getir, dedi.

Neyse öyle böyle derken Avcı Köse, azığımlı alır ve yola çıkar. Ormanda ilerlerken bir tavşana rastlar. Tavşan dile gelir:

— Beni vurduğun gibi taşı, der. Al beni, evine götür, derimi yüz ve ye, der.

Köse evine geri dönmez, ilerlemeye devam eder ve karşıda bir ışık görür. Geceyi geçirmek için o ışığın olduğu yere doğru ilerler. Ancak bu evdeki insanlar çok tuhaftır. Onu içeriye alırlar ve oldukça sıcak karşılarlar.

Bu evdeki herkesin elleri ve kolları o kadar kıllıdır ve normal insanlarınkinden o kadar büyüktür ki Köse, biraz korkar ama belli etmez. Avcı Köse elindeki tavşanı evdekilere verir ve evin hanımına:

— Tavşanı pişir de hep beraber yiyelim, der. Evin hanımı da:

— Bu tavşan bizim dişimizin kovuğunu bile doldurmaz, diye söylenir ama tavşanı da pişirir ve pişen tavşanı yalnız başına Avcı Köse yer.

Neyse gece olur ve Avcı Köse'ye de bir yatak açarlar. Işıkları kapatıp herkes yatağa girer. Avcı Köse yatakta uyuyormuş gibi yapar ancak uyumamıştır. Köse'nin uyuduğunu sanan anne ile baba aralarında:

— Birazdan şu çocuğu kesip pişirelim de yiyelim, derler.

Bunu duyan Köse, evin büyük çocuğunu uyandırarak tuvalete gitmek istediğini, onun da kendisiyle gelmesi gerektiğini söyler. Geri dönüşte de büyük çocuğun yerine yatar. Çocuk da Köse'nin yerine yatmıştır.

Anne ile baba hiçbir şeyin farkında olmadan kendi çocuklarını kesip yerler. Köse de -fırsat bu fırsat- onlar yatar yatmaz kaçıp kurtulur. Evine geri döner. Geldiğinde herkesi uyur bulur. Hatta kardeşleri bile gelmiştir.

Kız bulmak şöyle dursun, canını zor kurtardığı için sevinçle gelip yatağına girer.

Sabah olduğunda annesinin sesiyle uyanır ve her şeyi anlatır. Annesine rüyasında devleri gördüğünü ve onu yemek istediklerini, canını zor kurtardığını anlatır.

Annesi de bir daha ava gitmemesi gerektiğini söyler. Mutlu mesut yaşarlar.

Avcı Köse Masalı: *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 73 (1934) yaşındaki çiftçi M. Doğan'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilen kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

ÜVEY ANNENİN ZALİMLİĞİ

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde bir adam varmış. Bu adam karısı ve iki çocuğuyla mutlu mesut yaşarken adamın karısı ölmüş. Adam yeniden evlenmiş. Üvey anne, çocukları hiç istemiyormuş. Bu çocuklardan kurtulmak için bir plan hazırlamış. Sonra buğdayları kaynatmış. Çocuklar da bunları götürüp, tarlaya ekmişler. Buğdaylar kaynamış olduğundan yeşermemiş. Kadın da kocasına:

— Buğdaylar bu yıl neden olmadı acaba, bir gidip türbeye sorsan, o sana söyler, demiş.

Kadın da kocası türbeye gelmeden, oraya saklanmış. Kocası:

— Türbe, türbe.

— Hımm

— Bu yıl buğdaylarım olmadı, neden acaba, diye sormuş.

— Sana ne yapmam gerektiğini söyleyeyim. Çocuklardan birini tarlanın aşağısına, diğerini de yukarısına bağla. Onlar tarlada yaşasınlar. Eve gitmesinler. O zaman buğdayın yeşerir, demiş. Adam da inanmış. Eve gelmiş. Karısı:

— Türbeye gittin mi, diye sormuş.

Bunun üzerine adam olanları anlatmış. Üvey anne ile baba konuşurken küçük kardeş duymuş. Koşarak ablasının yanına gitmiş. Duyduklarını ablasına birer birer anlatmış. Kardeşi de ablasına:

— Ne yapacağız şimdi, diye sormuş. Ablası da:

— Hemen kaçalım, bizi bulamayacakları bir yere gidelim, demiş.

Karar verip kaçmaya başlamışlar. Az gitmişler, uz gitmişler. Dere, tepe düz gitmişler. Derken çok susamışlar. Biraz daha gidince bir koyunun ayak izine rastlamışlar. İçinde de su varmış. Kardeşi içmek istemiş. Ama ablası izin vermemiş:

— O sudan içme. Eğer içersen, koç olursun, demiş. İçmeyip yollarına devam etmişler. Az gitmişler, uz gitmişler. Kardeş değneğini unuttuğunu anlamış. Ablası:

— Değneğini nerede unuttun, diye sormuş.

O da suyun orada unuttuğunu söylemiş. Küçük kardeş geri dönüp, değneği almaya gitmiş. Oraya varınca dayanamayıp sudan içmiş ve koç olmuş. Değneğini boynuzuna takıp ablasının arkasından yetişmiş:

— Abla, abla, demiş. Ablası tanımamış. Kardeşi olanları anlatmış. Beraberce yola devam etmişler.

Az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Bir çeşmenin başına gelmişler. Doya doya su içtikten sonra abla ağaca çıkmış. Kardeşi de ot yiyormuş. Günler böyle geçerken bir gün çeşmeye padişahın oğlu gelmiş. Atına su verecekmış. Ama at çeşmenin başına gelince su içmemiş. Padişahın oğlu çok şaşırılmış. Kendi de çeşmeye su içmeye inmiş. Bir de ne görsün. Ay parçası gibi güzel bir kız. Kız ağaçta, güzelliği suya yansımış.

Kıza âşık olmuş. Ama ne yaptıysa kızı aşağı indirememiş. Padişahın oğlunun çok sevdiği yaşlı büyücü bir nine varmış. Ninenin yanına gitmiş. Olanları anlatmış. Nine düşünmüş, taşınmış. Aklına bir fikir gelmiş. Hamurunu alıp o ağacın altına ekmek yapmaya gitmiş. Ekmek saçını ters çevirmiş. Tam hamuru saca atacakken kız:

— Nine, nine dur. Ne yapıyorsun öyle, sacı ters çevirmişsin, demiş. Nine de:

— A benim güzel kızım. Gözlerim ağır görür. Gel yardım et de şunu düzeltelim, demiş.

Kız da inmiş ve nineye yardım için sacı çevirmeye çalışırken padişahın oğlu kolundan yakalamış ve:

— Sizi çok seviyorum. Benimle evlenir misin, demiş. Kız çok şaşırılmış. O da padişahın oğlunu seviyormuş ama:

— Bir şartım var, demiş. Eğer kardeşimi düzeltip eski insan haline getirebilirsen evlenirim, demiş.

Padişahın oğlu da kabul etmiş. Büyücü nineye yalvarmış. O da sihirli bir ilaç yapmış. Kardeşi eski haline dönmüş.

Kız, padişahın oğlu ile evlenmiş. Kırk gün, kırk gece düğünleri olmuş. Kardeşini de yanına alıp beraberce mutlu bir şekilde yaşamışlar. Onlar ermiş muradına, biz çikalım kerevetine.

Üvey Annenin Zalimliği Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 77 (1930) yaşındaki ev hanımı S. A. Dedeoğlu'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

ÇOBAN İLE TILKI

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde... Deve tellallık ederken, eşek hamallık ederken ülkenin birinde fakir bir çoban varmış. Çoban davar yayladığı bağa üzüm ekermiş. Her yıl üzüm daha olgunlaşsın diye beklerken birileri yermiş. Yiyen de tilkiymiş. Çoban bir gün onu yerken yakalamış. Tilki de:

— Beni öldürme sana padişahın kızını alırım, demiş. Çoban da öldürmekten vazgeçmiş.

Biraz zaman geçmiş, Çoban tilkiyi sıkıştırmaya başlamış. Tilki kafasında bir tezgâh kurmuş. Padişahın üçlük ölçmek için ölçeği istemiş.

Hizmetçi vermiş. Tilki ölçeği götürürken altına üçlük yapııştırıp öyle vermiş. Birkaç gün sonra yine gitmiş. Bu defa beşlik ölçmek için ölçeği istemiş. Verirken altına beşlik yaptırmış.

Padişah bu işe çok şaşırılmış, tilkinin beyiyle tanışmak istemiş. Tilki de gidip dünür köşküne oturmuş. Padişah tilkinin beyinin çok zengin olduğunu düşünerek, kızını vermiş.

Bu defa da çoban yırtık elbiselerle nasıl güvey olacağını düşünürken tilki:

— Bundan kolay ne var. Denizin kenarına gidelim, sen soyunup suya girersin, ben kıyafetlerini atarım. Sonra beyim boğuluyor, diye bağırırım, demiş.

Çoban tilkinin dediğini yapmış. Tilki bağırılmış. Padişah en iyi terzilerine güzel elbiseler diktirmiş. Çoban hayatında ilk defa böyle elbiseler giymiş, o yüzden tuhaf tuhaf bakmış. Padişah da çobanın beğenmediğini düşünerek, daha iyi elbiseler diktirmiş.

Düğün hazırlıkları başlatmış. Kıyafet sorunu bitti derken, ev sorunu başlamış. Tilki yine:

— Ondan kolay ne var, demiş. Padişahın askerlerinin önüne geçmiş, kırk haramilerin sarayına doğru yola koyulmuş. Biraz önden gitmiş ve kırk

haramilere padişahın askerlerinin geleceğini söylemiş. Onlarda sarayı terk etmiş.

Tilki çobanı saraya koşmuş, kırk haramilerin eşyalarını askerlere dağıtmış. Askerler padişaha gidip çobanın çok zengin olduğunu söylemiş. Padişahın kızıyla çoban evlenmiş.

Aradan yıllar geçmiş. Tilki çobanın evine gitmiş. Padişahın kızından yiyecek bir şey istemiş. Kız korkmuş. Çoban da tilkiyi dövmüş.

Tilki hemen intikam almak için kırk haramilere ve padişaha olanları anlatmış. Padişah gidip kızını, kırk haramiler de sarayı almış.

Tilkiye nankörlük eden çoban cezasını çekmiş. Yiyip içip eğlenmişler.

Çoban ile Tilki Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 77 (1930) yaşındaki ev hanımı S.A. Dedeoğlu'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

BALTACI

Bir varmış, bir yokmuş. Memleketin birinde bir padişah varmış. Bu padişahın sarayında bir baltacı varmış. Baltacının karısı çok güzelmiş. Bir gün vezir, padişaha:

— Padişahım, bizim baltacının karısı çok güzel, bunun karısını size alalım. Bunun için baltacıya bir tuzak kuralım. Sen baltacıdan bir çadır iste de ki:

— Bu çadırın içinde bir tabur asker oturacak, çadırın bir kısmı da boş kalacak. Padişah baltacıya huzuruna çağırılmış. Demiş ki:

— Bana bir çadır bulacaksın. İçine bir tabur asker oturacak, çadırın bir kısmı da boş kalacak.

Baltacı şaşırılmış. Kara kara düşünerek eve gitmiş. Karısına olanları anlatmış. Bunun karısı da sihir yaparmış. Kadın yumruk kadar bir çadır vermiş kocasına. Baltacı bunu alıp padişahın huzuruna getirmiş. Çadırı bir açmış ki kocaman bir çadır olmuş.

Padişah ve veziri çok şaşırılmışlar. Vezir bir cinlik daha düşünmüş. Bu fikrini padişaha söylemiş. Padişah baltacıya demiş ki:

— Babam öleli kırk yıl oldu. Onun mezarına girip, benim kasamın anahtarını soracaksın.

Baltacı yine eve dönmüş. Olanları karısına anlatmış. Karısı:

— Üzülme, ben bunu da hallederim.

Karısı baltacıya bir yüzük vermiş. Baltacı saraya varmış. Buna bir kefen giydirip mezara indirmişler. Adam mezarın içinde yüzüğü yalamış. İki kapı açılmış, adam sağındakine girmiş. Baltacı oradaki zebaniye padişahı sormuş. Zebani:

— O cehennemde, oraya git, demiş.

Baltacı cehenneme varmış ki padişahın her tarafı simsiyah. Baltacı eski padişaha demiş ki:

— Sizin bir kasanız varmış, oğlunuz onun yerini soruyor. Eski padişah:

— Oğluma söyle, saraydaki hasırın altında anahtar ama oğluma söyleyecek bir sözüm daha var. Ona söyle halkına merhametsiz davranmasın, bak ben merhametsiz davrandım, ne hallere düştüm.

Baltacı mezardan çıkmış. Padişahın yanına varmış. Babasının söylediklerini padişaha iletmış. Padişah yaptıklarına pişman olmuş ve veziri cezalandırmış. Baltacıyı da vezir yapmış. Mutlu mesut yaşayıp gitmişler.

Baltacı Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 77 (1930) yaşındaki ev hanımı S.A. Dedeoğlu'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

GÜLÜNCE GÜLLER AÇAN KIZ

Bir varmış, bir yokmuş. Çok uzak diyarların birinde güzelliği dillere destan olmuş bir kız yaşamış. Bu kız, o kadar güzelmiş ki gülünce yüzünde güller açarmış. Kızın çok fakir ve hasta bir babası, üvey annesi ve üvey kız kardeşi varmış.

Ülkenin genç padişahı güzelliği türkülere konu olan bu kızla evlenmek istemiş ve annesini hemen kıza dünür göndermiş. Sultan, çeşit çeşit hediyelerle birlikte kızını oğluna istemiş. Güzel kızın babası bu duruma çok sevinmiş. Çünkü kendisi öldükten sonra kızının durumu için endişeleniyormuş.

Üvey annesi ise gelen hediyelere seviniyor ama bir yandan da üvey kızının padişahın oğluyla evlenmesini kışkırtıyordu. Evlenmeyi kız da kabul edince sultan, kırk gün sonra bir araba gönderip kızını ve ailesini düğün için saraya alacağını söylemiş. Zaten çok hasta olan güzel kızın babası, kızın düğününü göremeden ölmüş.

Gel zaman git zaman düğün günü gelip çatmış. Araba gelince güzel kız, üvey annesi ve kız kardeşi binip yola koyulmuşlar. Güzel kız çok kışkırtıcı üvey annesi, önceden yol için tuzlu çörekler hazırlamış. Çörekleri kıza yedirmiş. Tuzlu çörekleri yiyen güzel kız, susamaya başlamış. Bunu tahmin eden üvey annesi önceden arabadaki bütün suyu boşaltmış. Kıza, orada kendisini beklemelerini, gidip su getireceğini söylemiş.

Biraz sonra dönüp suyun başında bir dev olduğunu, suya karşılık kızın gözünü istediğini söylemiş.

Kız da ne yapsın, gözünü vermezse susuzluktan ölecek. Mecburen gözünü verip suyu almış, yola devam etmişler. Ama kızın susuzluğu geçmemiş. Annesi yine:

— Siz burada bekleyin, ben gider getiririm, demiş. Kız yine mecburen kabul etmiş. Üvey annesi güzel kızın iki gözünü de bu yalanlarla almış. Yola devam etmişler.

Kötü kalpli kadın bu sefer de kör olan kızını arabadan atıp onun yerine kendi kızını geçirmiş. Araba saraya varınca, sultan kızını tam olarak göremediğinden

yerine başkasının geçirildiğini anlamamış. Ama çok şaşırılmış. Çünkü bu kız anlatıldığı kadar güzel değilmiş. Bunlara rağmen düğün yapılmış ve kızı oğluyla evlendirmiş.

Bu arada güzel kız, üvey annesi arabadan itince bayılmış. Uzun süre öylece kaldıktan sonra, yaşlı bir adam bulup eve götürmüş kızı. Güzel kız kendine gelince bütün yaşadıklarını anlatmış. Adam da kendisinin de güzel kız gibi yalnız olduğunu, beraber baba kız gibi yaşayabileceklerini söylemiş.

Kız buna çok sevinmiş. Sevinince yüzünde güller açmış. Böylece günler geçip gitmiş. Kız yaşadıklarını düşününce çok üzülüyormuş. Yaşlı adam, güzel kızın yüzünden çıkan gülleri satıp eve yiyecek almış.

Bir gün yine elinde çiçeklerle sarayın önünden geçerken padişahın çirkin karısı, yaşlı adamı durdurmuş. Adam, güzel kızın anlattıklarından padişahın karısını tanıyormuş. Çirkin kadın güllerin fiyatını sorunca hemen aklına güzel kızın gözlerinin onlarda olduğu gelmiş. Çirkin kızın başka çaresi yokmuş, çünkü padişah gülünce yanaklarında güller açan karısının güllerini görmek istiyormuş.

Kız, üvey kardeşinin gözlerini verip gülleri almış. Yaşlı adam, gözleri kızıya getirmiş. Kız hemen gözleri takmış. Artık eskisi gibi görebiliyormuş ama yaşadıklarını düşünüp ağlamaya başlamış. O kadar çok ağlamış ki hastalanıp bayılmış.

Yaşlı adam kızı öyle yatarken görünce öldü sanıp ağlayarak kızına bir mezar hazırlamış ve kızı gömmüş.

Bu arada padişah da atıyla şehri ziyarete çıkmış. Bir tümseğin önüne gelmişler. Atı tümseği kazmaya başlamış. Padişah buranın altında bir şey olduğunu anlayıp yanındakilere orayı açmalarını emretmiş. Açılınca içinden çok güzel bir kız çıkmış.

Kız, karşısındakinin evleneceği padişah olduğunu bilemeden bütün olanları anlatmış.

Padişah, karısının yalan söylediğini anlayınca, güzel kızı da yanına alıp saraya dönmüş. Karısını ve karısının annesini kırk katırın kuyruğuna bağlayıp memleketlerine yollamış. Güzel kızla kırk gün kırk gece düğün yapıp muratlarına ermişler.

Gülünce Güller Açan Kız Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 77 (1930) yaşındaki ev hanımı S.A. Dedeoğlu'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

ÖKÜZ

Zamanın birinde tüm varlıkları iki tane öküzden ibaret olan bir anne bir de oğlu yaşarmış.

Öküzün birini verip, oğlana bir kız almışlar. Ancak durumları iyice kötülemiş, geçinemez olmuşlar. Oğul karar vermiş:

— Ben gidip yabancı ellerde çalıştım, öküze bir çift alıp geleyim, demiş.

Oğlanı uğurlamışlar. Aradan zaman geçmiş. Kaynana eve geldiğinde gelinin hüngür hüngür ağladığını görmüş.

— Ne oldu gelinim, diye sormuş. Gelin:

— Sorma ana öküzün yanında bir kabahat işledim, ona tüm değerli eşyalarımı yükledim ama ‘Seni herkese söyleyeceğim’ diye tutturdu. Hâlim nice olur benim, demiş.

Bu sefer kaynana ağlamaya başlamış. “Ne yapalım ne edelim?” diye düşünmüşler. Sonunda bu işi halletse halletse muhtar halleder demişler, muhtarın evine gitmişler. Kaynana muhtara olayı anlatmış:

— Gelinim öküzün yanında bir kabahat işlemiş, o da herkese söyleyeceğim diye tutturmuş, vazgeçiremiyoruz. Bize bir çare bul, muhtar bey, demiş. Muhtar:

— Bundan kolay ne var? Öküzü keseriz etini de herkese dağıtırız. Bu et neyin nesi diyene de gelin öküzün yanında bir kabahat işlemiş, öküz de herkese söyleyeceğim diye tutturmuş o yüzden öküzü kestik, etini de dağıtıyoruz deriz, demiş.

Öküzü kesmiş dağıtmışlar, sorana da böyle böyle oldu demişler. Bu arada oğul da geri dönmüş. İleriden evlerinin önündeki kalabalığı görünce korkmuş; aklından anam mı öldü acaba diye geçirmiş. Eve gelince olayı anlatmışlar. Adam:

— Çok öfkelenmiş. Ben evi terk ediyorum. Sizden daha delisini bulursam geriye o zaman döneceğim, diyerek yola koyulmuş.

Az gitmiş uz gitmiş, köye varmış. Orada bir evde misafir olmuş. Yemek yemişler, yemekten sonra adam su istemiş. Evin biricik kızı güzeller güzeli Fatma suya gitmiş. Çeşmenin başında hayale dalmış.

— Ya ben evdeki adamla evlenirsem, ondan bir oğlum olursa, adını Mahmut koyarsak, Mahmut’um şu ağaca çıkıp oradan düşüp ölürse anasının hâli ne olur, diye ağlamaya başlamış.

Aradan zaman geçmiş, annesi kızı merak etmeye başlamış. Ona bakmak için çeşmeye gitmiş. Bakmış ki kızı ağlıyor. Neden ağladığını sormuş. Kız olayı anlatmış, kadın da “ya anneannesi hâli nice olur?” diye ağlamaya başlamış.

Adam kızına ve karısına bakmak için o da çeşmeye gitmiş, olayı ona da anlatmışlar. O da oturup ağlamaya başlamış. Adam iyice şüphelenmiş,

— Giden gelmiyor, gideyim bir de ben bakayım, demiş. Çeşmenin başına gelmiş, bakmış hepsi ağlıyor.

— Ne oluyor, diye sormuş. Olayı ona da anlatmışlar. Akıllı genç o da oturmuş:

— Babasının hâli nice olur o zaman, diye ağlamaya başlamış.

Akşam olmuş, hepsi yorgun eve dönmüşler. Bu evin bir küp altını varmış. Kadın:

— Benim Mahmut’um olmadıkça ben altını ne edeyim, benim payımı Mahmut’umun babasına verin, demiş. Kızın anne ve babası da aynı şeyleri söyleyerek bir küp altını gence vermişler.

Genç o anda bir küp altını alıp gitmesi halinde onların bir şeylerden şüpheleneceğini düşünerek onların uyumasını beklemiş. Onalar uyuduktan sonra bir küp altını alıp, yola düşmüş.

Sabah genci bulamayan aile fertleri olaya uyanmış ve gencin peşine atlı bir fedai göndermişler. Fedai gitmiş aradığı adamı, aradığı adama sormuş adam:

— Evet. Gördüm onu, demiş, kendi gittiği yönün tersini göstermiş. Adam tam gidecekken:

— Ama onu atla yakalayamazsın, demiş. Adam:

— Neden o yaya kaçmıyor mu?”

— Öyle ama o bir iki bir iki gidiyor, sen bir iki üç dört gidiyorsun, sen yolu uzatıyorsun, sen atı bana ver. Bir iki, bir iki adama yetiş, demiş. Fedainin aklına yatmış bu. Atı adama vermiş.

Genç artık kendi evindekilerin diğerlerinden daha akıllı olduklarına kanaat getirerek köyüne geri dönmüş.

Öküz Masalı: *Çorum merkez ilçede oturan 80 (1927) yaşındaki ev hanımı M. Durukan'dan 17 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

ALTIN KAZ

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğinde tıngır mıngır sallanırken ülkenin birinde bir adam ve kadın üç tane de oğulları varmış. Aile, odun keserek geçimini sağlarmış. Adam iyi yürekli biriymiş. Kadın ise paraya düşkün kötü kalpliymiş. Yıllar geçmiş, oğulları büyümüşler.

Baba bir gün yine odun kesmek için ormana gitmiş. Ormanda bir kaza geçirmiş ve sakatlanmış. Zor zor eve gelmiş. Artık iş yapamaz hâle gelmiş.

Kadın kocasına bu durumdan dolayı hep kötü davranmış. Bu yaşa kadar hep baba çalışmış ve bundan sonra çalışmayacağı için oğulları onun yerine çalışmaya karar vermişler.

Büyük oğlan bir sabah odun kesmeye gidecekti. Büyük oğlan annesi gibi huysuz, kötü kalpliymiş. Annesi oğluna akşamdan börek yapmış, buz gibi su koymuş, azığını eline vermiş, oğlu yola düşmüş. Ormana gelmiş. Kesmek için ağaç aramış. İş yapmaya da pek gönlü yokmuş. Bir ağacın gölgesine oturmuş. Azığını yemeye başlamış.

Dilenci kılıklı bir ihtiyar gelmiş yanına. Bir parça ekmek ve biraz su istemiş. Delikanlı adamı azarlamış ve ekmeğinden vermemiş. Yemeğini yedikten sonra ağaç kesmeye kalkmış. Bir ağaca yaklaşmış. Baltasını vurmuş. Direk ayağına isabet etmiş. Kanlar içinde topallayarak eve gitmiş. Endişelenmişler. Ayağını annesi sarmış, artık o da iş göremez hâle gelmiş.

Ailenin geçinmeleri için birinin çalışması gerekmiş. Büyük oğlan da yatağa düşünce ortanca oğlan ormana gitmeye karar vermiş.

Ortanca oğlan da aynı abisi ve annesi gibiydi. Annesi ortanca oğlunun azığına da börek ve buz gibi su koymuş. Oğlan ormanın yolunu tutmuş. Önce dolaşmış, sonra dinlenmek için bir ağacın altına oturmuş. Yemeğini yemek için sofrasını kurmuş.

Dilenci kılıklı bir ihtiyar gelmiş yanına. Bir parça ekmek ve biraz su istediğini çok aç olduğunu söylemiş. Oğlan ihtiyara kızıp oradan kovmuş. Yemeğini yedikten sonra bir ağaca yönelmiş. Baltayı ağaca vurmuş, direk ayağına gelmiş. Kanlan içinde topallayarak eve gitmiş.

Onu gören ailesi çok şaşırmışlar. Artık ailede çalışacak sadece küçük oğlan kalmış. Küçük oğlan aynı babası gibi iyi yürekli biriymiş. Annesi bu oğlunu hiç sevmezmiş. Küçük oğlan çalışmak için ormana gitmeye karar vermiş. Annesi ona biraz kuru ekmek ve ılık su koymuş.

Oğlan orman yoluna koyulmuş. Ormana gitmiş, hiçbir ağaca kıyamamış, acıkmış oturmuş ekmeğini yerken dilenci kılıklı ihtiyar gelmiş. Bir parça ekmek ve biraz su istemiş. Oğlan:

— Amca, sana verecek çok bir şeyim yok ama buyur gel olanları birlikte yiyelim, demiş gülererek. İhtiyar çok mutlu olmuş. Yemeklerini yiyince ihtiyar gence kesmesi için bir ağaç göstermiş.

Genç o ağaca bir kez balta vurmuş. Ağaç hemen kesilmiş. İhtiyar ortalıktan kaybolmuş. Ağacın içinden bir altın kaz çıkmış. O ağaç ağabeylerinin kesmeye çalıştıkları ağaçmış.

Genç çok zengin olmuş. Ailesini yanına almış. Zengin mutlu bir hayat sürmüşler. Annesi ve ağabeyleri hatalarını anlayıp iyi birer insan olmuşlar.

“O da yalan bu da yalan, dinlettim sana koca bir yalanı!”

Altın Kaz Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 75 (1932) yaşındaki ev hanımı M. Özçetin'den 16 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

İYİLİĞE KÖTÜLÜK

Bir varmış bir yokmuş, bir köylü varmış. Bir gün ırmak kıyısında ot biçiyormuş. “Vallahi, şimdi öğle de olmuştur,” diye ırmak kenarında oturup elini yüzünü yıkamaya başlamış. Birden bakmış ki, ırmağın ortasında akıp gelen bir küçük el sandığı varmış.

Köylü koşup ırmağa girmiş, çabucak sandığı kıyıya çıkarmış. “Vay, hey, yok yerden bu ne kadir günüdür,” diye söylenip, büyük bir bileği taşıyla vurup kilidini kırarak sandığı açmış. Sandığı açınca içinden bir büyük yılan çıkıp köylünün gövdesine sarılıp onu boğmaya başlamış:

— Hey, hey! Ya ne edersin beni boğup? Ben ki seni sandıktan çıkardım, demiş köylü. Yılan:

— Öldüreceğim seni, demiş yılan. Beni şu sandığa senin gibi bir insan koymuş idi. Ben şu sandığın içine gireli çok zaman geçti; aç kaldım, zayıfladım. Şimdi beni sandığa koyan adamdan dolayı öcümü senden alacağım, diyerek birden köylüyü tekrar boğmaya çalışmış.

Köylü bir yardım olmaz mı diye iki yana bakmış. Baksa, çalılarının arasında koşup giden bir tilki var:

— Hey tilki, bana bir yardım, diye haykırmış köylü.

— Ne olmuş, diye sorar tilki.

— Görmüyor musun, yılan boğup öldürüyor beni. Allah rızasına, bir çare bul, şu beladan kurtar, demiş.

— Ben seni şu beladan kurtarırsam, sen bana ne vereceksin, demiş tilki.

— Vallahi bizim hatunun iki tane semiz tavuğu var. Şunları alıp sana veririm, demiş köylü. O zaman tilki yılanı söylemiş:

— Yılan ne edersin bu adamı boynundan boğup, ona bu kadar eziyet edip?

— Öldürüyorum! Şunun gibi bir adam koymuştu beni şu sandığa. Şunun içinde karanlıkta, dünyanın ışığını görmeyip eziyet çekip durdum. Aç kaldım, zayıflayıp bittim. Bu sebepten ben şu adamı öldürüp oç alacağım, demiş yılan.

— Tamam budala, ne konuşuyorsun? Şu kadar büyük gövdenle şu küçük el sandığına sığabilir misin? Yalan söylüyorsun, demiş tilki.

— Vallahi söylemiyorum, demiş yılan.

— Bir gariplik var, ben inanmıyorum senin şu sandıktan çıktığına. Bakayım gir şimdi, demiş tilki. Yılan köylünün boynundan çözülüp sandığa girmiş.

— İşte girdim sığıyorum ya demiş yılan sandıktan başını çıkarıp.

— İşte çıktı yılanın, başın dışarıda kaldı ya, demiş tilki.

Yılan başını da sandığın içine koyup durmuş. Tilki çabucak sandığın kapağını kapatıp, deliğini de tıkayıp bırakmış. Sonra sandığın üstüne de oturup:

— Yılan sana iyilik gerekmiyor, diye bağırmış tilki. Sonra köylüye:

— Ben seni yılandan kurtardım, şimdi bana semiz tavuklarımı alıp gel, demiş.

— O dediğin de ne oluyor, benim sözümde yalan olur mu ki? Sen ki beni ölümden kurtardın. Sen şu çalının dibinde yatadur. Ben varıp gidip tavukları alıp geleyim, deyip köylü köyüne gitmiş. Köylü evine girip olan biteni karısına anlatmış. Köylünün karısı:

— Hey budala, tilkiye iki tavuk götürüp vereceğine çifte tüfeğini alıp giderek onu öldür. Benim kürküme yakalık için derisini alıp gelsene, demiş.

— Vallahi, doğru söylersin kadın. Ver şu içerideki çiftiyi, demiş kadına. Alıp tüfeği o tilkinin olduğu yere gitmiş.

Tilki ise köylüye inanmamış. O gidince başka bir çalının dibine uzanıp yatmış. Baksa omzuna tüfeğini de asan köylü, daha önce tilkinin yattığı çalıya doğru gidiyormuş. Onu görüp, tilki:

— Hey namert! Bilirdim, sana inanılmayacağını, diye bağırmış. Kuyruğunu da sallamış, kaçıp tepeden aşmış.

İyiliğe Kötülük Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 87 (1920) yaşındaki ev hanımı S.N. Erkek'ten 16 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

NASİBİNİ ARAMAYA ÇIKAN ADAM

Bir varmış bir yokmuş. Köyün birinde bir adam yaşarmış. O adam çok yoksul imiş, her ne iş yapsa da işi iyi gitmiyormuş. O adam düşünmüş:

— Nasipsiz bir şey olmuyor. Ben nasibimin sahibini arayıp bulayım, ondan dileyeyim, kendi nasibimi alayım, demiş. Çıkıp gitmiş. Yolda giderken bir ayıya rastlamış. Ayı:

— Hey adam, nereye gidiyorsun, diye sormuş.

— Nereye gideyim? Benim hiç nasibim açılmıyor; nasibimin sahibinden nasibimi dilemeye gidiyorum, demiş. Ayı:

— Yahu, nasibin sahibini bulursan benim de geçmeyen bir baş ağrım var, şuna derman sorsana, demiş.

— İyi, sorarım, deyip gitmiş adam.

Biraz gidince tırpanla buğday işleyen çiftçiye rastlayıp selam vermiş. Çiftçi selamını alıp:

— Nereyedir, diye sormuş. O kişi:

— Nereye olsun, nasibimin sahibinden nasibimi dilemeye gidiyorum, demiş. Çiftçi:

— Yahu nasibin sahibini bulursan; şu yere her yıl buğday ekiyorum, sapına gelişiyor, ama tanesi olmuyor, bu neden olur, sorar mısın, demiş.

— Bulursam sorarım, deyip o kişi gitmiş. Oradan biraz daha gidince patates tarlasındaki otları temizleyen bir kişiye rastlayıp selam vermiş. Patatesçi, selamını alıp:

— İyi yolculuklar, nereye böyle, diye sormuş. Adam:

— Nereye olsun, nasibin sahibinden nasibimi almaya giderim, demiş. Patatesçi:

— Yahu nasibin sahibini bulursan sor bakalım, şu yere her yıl patates ekiyorum, patates ufak oluyor, otlar gelişiyor, şu neden olur acaba, demiş.

— Bulursam sorarım, deyip o kişi gitmiş.

Adam ay yürüyüp, yıl yürüyüp, bir büyük dağın başına çıkmış. Bakmış beline kadar uzayan aksakalıyla bir kişi oturuyor. Yanına varıp selam vermiş. İhtiyar, selamını alıp hâl hatır sorduktan sonra:

— Buraya nasıl çıktın, diye sormuş. O kişi:

— Nasıl çıkayım, benim hiç nasibim açılmıyor; nasibin sahibini bulup, ondan nasibimi dilemeye geldim, demiş. İhtiyar:

— Öyleyse, nasibin sahibi benim, demiş. Adam:

— Yahu, benim gözümün önünde nasibimi aç lütfen, diye dilemiş. İhtiyar yerden bir avuç kum alıp dökmüş:

— Senin nasibin şu kum gibi döküldü, artık sen becerebilirsen, demiş. Adam ayının şikâyetini söylemiş. İhtiyar:

— Ayının başı, akılsız adamın beynini yerse iyileşecek, demiş. Sonra çiftçinin şikâyetini söylemiş.

— Çiftçinin tarlasının altında altın hazinesi var, onu çıkarmazsa buğdayı taneli olmayacak, demiş ihtiyar. Sonra patatesçinin şikâyetini söylemiş. İhtiyar:

— Patatesçinin tarlasının altında altın madeni var, onu çıkarmazsa patatesi büyük olmayacak, demiş. Adam ihtiyara teşekkür edip vedalaşarak geri dönmüş. Patatesçi çok sevinip:

— Ben bir yalnız adamım, ikimiz birlikte kazalım, çıkan altının yarısını sana veririm, demiş. O kişi ise:

— Vallahi kazmam; ben nasibimin açıldığını gözlerimle gördüm, bana çalışmak ne gerek, demiş ve oradan gitmiş.

Çiftçiye gelip, ihtiyarın dediklerini söyler. Çiftçi:

— Oh, Allah razı olsun senden, şunu öğrenip gelmişsin! Ben yardımcı olmayan biriyim, güzel bir kızım da var, onu da vereyim sana. İkimiz birlikte kazalım, çıkan altının yarısı da sana, demiş. O kişi:

— Vallahi kardeş, kızını da almam, tarlanı da zahmete girip kazmam. Kendi gözümün önünde nasibim açıldıktan sonra, ne gerektir bana yer kazmak, deyip gitmiş.

Ayının yanına gelip, ihtiyarın dediğini söylemiş. Ayı:

— Çok sağ ol! Yolda başka işittiğin gördüğün varsa, onları da söylesene, demiş. Adam yolda çiftçi ve patatesçi ile aralarında geçenleri anlatmış. Ayı:

— O dediğin de ne oluyor? O kadar çok hazineye ortak edildiğin yerde niye durmadın, demiş. Adam:

— Niye durayım ki? Nasibimin açıldığını kendi gözlerimle gördüm; toprak kazmasam bana rızık düşmez mi, demiş. Ayı:

— Öyleyse sana gökten dökülüp gönderilmesi gerek! Bana zahmete girip aramak da niye gereksin; ne kadar arasam da senden akılsız adamı bulamam, demiş ve adamı yemiş. Sonra da iyileşmiş.

Onmayıp büyümeyip şunlar kalsın, onup büyüyüp biz kalalım!

Nasibini Aramaya Çıkan Adam Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 87 (1920) yaşındaki ev hanımı S.N. Erkek'ten 16 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

ALLAH'IN TAKDİRİ

Bir varmış, bir yokmuş; evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, anam düştü eşikten, babam düştü beşikten; ben dedemin beşiğini tıngır mıngır sallarken, anam kaptı saçmayı, babam kaptı dolmayı; derken, çok uzun zaman önce bir çocuk, ırmağın kıyısına gidiyor. Yaşlı bir adamla karşılaşıyor. Adam bir şey yazmakta imiş. Çocuk:

— Ne yazıyorsun, diyor.

— Filanı filana yazıyorum, filanı falana yazıyorum; bir şeyler ediyorum.

— Beni kime yazdın?

— Seni de uzak bir diyarda, şu şehirde bir Külün Ahmet var, onun kızına, diyor.

— Lan Külün Ahmet kimmiş, gider o kızı öldürür gelirim, diyor.

Hemen ata biniyor, adresi de biliyor ya söylemiş, O filanca şehre gidiyor. Falanca yer, diyorlar gidiyor kapıyı dövüyor. Atıyla gelmiş diyorlar:

— Atını ahıra koy, kendin de aha bu odada dur, diyorlar.

Misafirleri varmış. Misafirleri yolcu edip geleceklerini söylüyorlar. Gidiyor ki bir inleme sesi geliyor, kızın sesiymiş. Hemen kıza gidiyor. Onlar gittikten sonra bıçağı çıkarıp göğsüne vuruyor. Ondan sonra oğlan atına biniyor, gidiyor. Anası babası geliyor, diyorlar ki:

— Aman kızın sesi yok, ne oldu kızıma öldü mü, ne etti, diyorlar.

Geliyorlar, ondan sonra bakıyorlar ki göğsünde bıçak saplı. Hekim getiriyorlar, bunun bıçağını oradan çekiyor, doktor diyor. Sonra kız dipdiri oluyor. Neyse bunlar diyor ki:

— Bir daha burada durmayız, diğerleri öyle böyle bir laf çıkarttı, diyorlar.

Bir başka memlekete göç etmişler. O memleket de o oğlanın

memleketiymiş. Oradan o oğlanın memleketine göçüyor, o oğlana komşu oluyorlar. Oraya ev yaptırıyorlar.

Oğlan gidip gelip kızını görüyor, gözü düşüyor. Diyor ki:

— Beni götürün de bu kızını bana alın, diyor anasına.

— Oğlum olur mu? Yeni ev yaptılar, birkaç gün duralım da öyle, diyor.

Sonra gidiyorlar, dünür oluyorlar, kızını veriyorlar, buna düğün ediyorlar.

Bu sefer de düğün ettikten sonra bir hafta kayını oğlanı eve çağırıyorlar.

— Kıza altını verelim, oğlana ne vereceğiz, diyor.

— Oğlana da bir misafir geldi, kızın burasına bıçak saplamıştı ya o bıçağı da oğlana verelim, diyorlar.

Bunları eve çağırıyorlar, oğlana onu veriyorlar. Kıza da altını veriyorlar. Evlerine geliyor, kıza diyor ki oğlan:

— Sana bir şey diyeceğim. Çıkartıyor kendi bıçağını, sonra devam ediyor:

— Bunu nerden aldınız? Diyor ki:

— Ben filanca şehirde imişim, hastaymışım, bize bir misafir gelmiş, benim burama saplamış, aha da izi, diyor. Oğlan da:

— Allah'ım sen beni bağışla, ne dersen o olurmuş, ben bir hata ettim, deyip dua ediyor.

Allah'ın Takdiri Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 61 (1940) yaşındaki ev hanımı M. Kılıç'tan 14.05.2001'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

YILAN DOĞURAN KIZ

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, pireler berber, bitler süvari iken, develer tellal iken; ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken ülkenin birinde yedi kardeşin bir bacısı varmış. Bu yedi kardeş bacılarına çok düşkünmüş. Ama yengesinin biri bunu hiç sevmezmiş.

Bir gün evdeki su testisinin içine bir yılan girmiş. Bunu yengesi görmüş ama kıza söylememiş. Kız da gelmiş, bu suyu içmiş. Yılan da suyla birlikte kızın karnına gitmiş.

Aradan bir vakit geçince kızın karnı şişmeye başlamış. Çünkü yılan kızın karnında yavrulamış. Kız rahatsızlanmaya başlamış. Bu arada yengesi de kızın kardeşlerine gidip:

— Selçuk Hatun hamile, demiş.

Kız hamile olmadığını biliyormuş ama kendisindeki bu hallerin ne olduğunu anlamıyormuş. Yengesi kıza böyle iftira atmış. Kardeşleri kızı alıp götürmüşler, bir ormana bırakmışlar. Kız, kardeşlerine:

— Yok böyle bir şey, iftira bunlar, demiş.

Yine de kardeşlerini inandıramamış. Kardeşleri kızı ormana bırakıp dönmüşler.

Aradan biraz vakit geçince bu kızı bir çoban bulmuş, alıp evine getirmiş. Kız başından geçenleri anlatınca kızın hamile olmadığını anlamış ve onunla evlenmiş.

Çoban, kıza her gün kara koyunun sütünü içirmeye başlamış. Kız kara koyunun sütünü içtikçe ağzından yılanın yavruları dökülmüş.

Bu arada kız gerçekten hamile kalmış. Kızın günü yaklaşıyormuş ama büyük yılanda hala karnında duruyormuş.

Neyse doğum anında bu yılan oğlanla birlikte doğmuş. Yılan çocuğa hiç zarar vermemiş, kardeş olmuşlar. Çocuk büyüyormuş yılan hiç çocuğun yanından ayrılmıyormuş. Gelip omzuna sarılırmış. Bu yüzden çocuğun hiç

arkadaşı olmamış, herkes ondan kaçıyormuş. O sadece yılanla arkadaşlık yapmış.

Gel zaman git zaman annesi kardeşlerini çok özlemeye başlamış. Oğlana hep yol kenarında oyna, oynarken de:

— Çık aşığım, çık; yedi kardeşin yeğeniyim, Selçuk Hatun'un oğluyum de, demiş.

Kardeşleri yoldan geçerlerken görsünler istemiş. Çocuk da yılanla birlikte yol kenarında hep bu şarkıyı söyleyerek oynuyormuş. Bir gün:

— Çık, aşığım çık; yedi kardeşin yeğeniyim, Selçuk Hatun'un oğluyum, demiş.

Derken yoldan geçen dayıları bunu duymuşlar. Hemen oğlanın yanına gidip oğlana:

— Bizi evine götür, demişler.

Onlar da bacılarını çok özlemişler, yaptıklarına pişman olmuşlar. Eve gelince bacılarını sarılıp ağlamışlar, hasret gidermişler.

Kız başından geçen her şeyi anlatmış. Kendi evlerine dönüp yengeyi atın kuyruğuna bağlamışlar, ata kamçıyı vurmuşlar.

Kendileri de bundan sonra mutlu mesut bir hayat yaşamışlar.

Yılan Doğuran Kız Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 61 (1940) yaşındaki ev hanımı M. Kılıç'tan 14.05.2001'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

ÇOCUKLARIN SABRI

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, var varanın, sür sürenin, destursuz başa girenin çok olduğu zamanlarda bir orman köyünde bir anne babanın bir oğlu, bir kızı varmış. Bir gün anne ağır bir hastalığa yakalanıp ölmüş. Adam da başka bir kadınla evlenmiş.

Üvey anneleri çocukları evde hiç istemiyormuş, onları sürekli rahatsız edermiş. Bir gün kocasına:

— Çocukları götür ormana bırak, demiş. Babaları da çaresiz kalınca çocuklara:

— Sabahleyin erkenden ormana odun getirmeye gideceğiz, demiş.

Beraber ormana gitmişler. Adam iki tane kabağı bir ağacın dalına bağlamış. Çocuklara:

— Siz burada oynayın, ben gidip odun getireceğim, demiş.

Çocuklar oynamaya dalmışlar. Rüzgâr estikçe ağacın dalındaki kabaklar ağaca vuruyormuş. Çıkan sesi çocukları babaları odun kesiyor sanmışlar.

Sonra bir ağacın dibinde uyuyup kalmışlar. Uyandıklarında bir bakmışlar ki hava kararmış. Arıyorlar, bakıyorlar ki babaları yok. Sarılıp birbirlerine ağlamaya başlamışlar:

— Top top topacık, bizi azdıran babacık, diye diye ağlıyorlar.

Sabah olunca yola çıkmışlar, yürüye yürüye bir avcıyla karşılaşıyorlar. Avcı:

— Sizin burada ne işiniz var. Burada bir dev var, sizi yer, demiş. Sonra çocuklara bir sabun, bir tarak bir de bıçak vermiş.

— Dev sizin kokunuzu alır, peşinize düşer. Size her yaklaştığında bunların birini arkanıza atın, demiş.

Bunlar yola çıkmışlar, dev bunların kokularını alıp peşlerine düşmüş. Devlin yaklaştığını anlayınca arkaya doğru tarağı atmışlar.

Dağlar taşlar hep tarak olmuş. Tarak devin ayaklarına batmış, onu biraz oyalamış. Bu arada çocuklar bayağı yol almışlar.

Dev tekrar yaklaşınca bu sefer çocuklar arkaya sabunu atmışlar. Dağlar taşlar her yer sabun olmuş. Bu sefer dev kayıp kayıp düşmüş.

Dev tekrar yaklaşınca bu sefer bıçağı atmışlar. Dev in her tarafı kesilince bir daha koşacak hâli kalmamış.

Çocuklar az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler, bir kulübeye varmışlar.

Burada yaşlı bir nineyle dede yaşıyormuş. Çocukları yokmuş. Dede ile nene bu çocukları alıp büyütmişler.

Çocuklar sabırları sonunda o ülkede çok önemli görevlere gelmişler. Bundan sonra mutlu mesut bir hayat yaşamışlar.

Çocukların Sabrı Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 61 (1940) yaşındaki ev hanımı M. Kılıç'tan 14.05.2001'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

BEY OĞLU İLE KARA GELİN

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; pireler berber iken, develer tellal iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken; tıngır elek, tıngır felek, demişler, bu masalı şöyle anlatmışlar:

Bir bey oğlu, bir de kara gelin varmış. Evlenmişler. Bunların hiç çocukları olmuyormuş. Beyoğlu yeniden evlenmeye karar vermiş. Ama kara gelin buna bir türlü izin vermiyormuş.

Bey oğlu bir gün atına su içirmek için çeşme başında durduğunda suya bir kızın aksinin düştüğünü görür. Kafasını kaldırmış ve ağacın üzerinde duran kızı görmüştür. Fakat ne yaptıysa bu kızı aşağıya indirememiş.

Kızı aşağı indirmesi için bir cadı kadın getiriyor. Cadı kadın hamur yapıyor ve bir ocak yakıyor. Başlıyor ekmek yapmaya. Cadı kadın sacı ters koyuyor. Kız sesleniyor:

— Ebe sacı ters koydun. Cadı kadın:

— Yavrum insen yardım etsen de düzeltsen, diyor. Ama kız inmiyor. Bu kez ekmeği kalın yapıyor. Kız yine sesleniyor:

— Ebe ekmeği kalın yaptın, diyor. Cadı kadın:

— Yavrum gelsen de yardım etsen, deyince

Kız dayanamıyor ve iniyor. İnince bey oğlu, kızı yakalıyor ve eve götürmeye karar veriyor.

Eve giderken kızın bir geyik kardeşi varmış yanlarına onu da alıyorlar. Eve gidince Kara Gelin, bey oğluna kızıyor. Akşam olunca hepsi aynı yatağa yatıyorlar. Yatınca geyik saymaya başlıyor:

— Şu eniştenin ayağı, şu ablanın ayağı. Sabah olunca kara gelin düşünmeye başlıyor:

— Ne yapsam da bunları başımdan atsam, diyor.

— Bey, bunlar usandı, ben bunları deniz kenarına gezmeye götüreyim, diyor. Oraya gidince kara gelin kızı denize itiyor. Eve gelince:

— Yürümeyi bilmedi, denize düştü, diyor. Akşam olup yatınca geyik yeniden saymaya başlıyor:

— Şu eniştenin ayağı, şu kara gelinin ayağı, hani ablanın ayağı?

Kara Gelin bakıyor ki geyik de başına dert olacak. Kara gelin yatağın altına kuru ekmekleri döşer ve kımıldadıkça ‘ay kemiklerim kırılıyor’ der. Bir komşusunu da tembihliyor:

— Bu hastalığa geyik eti iyi gelir de, diye. Bunun üzerine geyiği kesmeye karar veriyorlar. Ama geyik diyor ki:

— Tamam beni kesin ama deniz kenarında kesin, diyor. Deniz kenarına gittiklerinde bir ses duyuyorlar:

— Kara gelin attı beni, Yunus balık yuttu beni, diyen kızı duyan bey oğlu geyiği kesmekten vazgeçiyor. Kızı kurtarıyor.

Kara gelini de katırın arkasına bağlayıp sürüklüyorlar ve eve gidiyorlar. Bey oğlu ve kız evleniyorlar ve bir sürü çocukları oluyor. Onlar ermiş muradına biz çikalım kerevetine.

Bey Oğlu ile Kara Gelin Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 71 (1936) yaşındaki çiftçi H. İ. Cambaz’dan 15 Şubat 2007’de derlenmiştir. Okuma yazma bilen kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

KARGA İLE BÜLBÜL

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde. Develer tellal, pireler berber iken, ben annemin beşiğini tıngır mıngır salları iken, uzak diyarların birinde bir bülbül ile karga varmış. Bülbül'ün sesi dört bir yana nam salmış. O kadar güzelmış ki ötüşü.

Ancak karga da bu yetenek yokmuş. Zamanla bu durum kara kargayı üzmeğe başlamış. Karganın bu durumunu anlayan annesi ona nasihatlerde bulunmuş:

— Oğlum, ne gerek var bu kadar üzölmene. Sen sahip olduklarınla daha güzelsin. Sana lütfedilenden başkasını elde edemezsin, demiş.

Karga kafasına koymuş ve diyar diyar gezerek sesini düzeltecek iksiri bulmaya karar vermiş. Annesi ne kadar kızsada da dinlemeyip yola koyulmuş.

Az gitmiş, uz gitmiş. Dere, tepe düz gitmiş. Yolda bir baykuşa rastlamış, derdini anlatmış. Ancak baykuş kargaları sevmediğı gibi diğerk kuşları da sevmez, kıskanırmiş. Baykuş bu durumdan istifade kargaya demiş ki:

— Karga kardeşim, bunun çaresi şu dağın arkasındaki sihirli derede saklı. Gidip o deredeki sudan içersen dileğine kavuşursun, demiş.

Baykuş'un söylediğı bu sözlerin aslı yokmuş, zira o derede öyle bir tesir varmış ki suyunu içen konuşursa susar, konuşan dili mühürlenirmiş.

Karga da bu durumdan habersiz az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, sihirli dereye varmış. Heyecanla gagasını daldırmış, doya doya içmiş.

Karga sudan içmiş ama ne fayda. Sonuç istediğı gibi olmamış, aksine o beğenmediğı sesini de kaybetmiş. Çaresizlikler içinde annesinin yanına varmış. Annesi karganın bu durumuna:

— Oğlum, ben sana demedim mi? Elindeki ile yetinmeyi bil, bilmez isen onları da kaybedersin. Her şeyin değerini kaybetmeden önce bil. Sen kargasın, sesin karga gibi olmalı. Sana en çok senin olan yakışır, demiş.

Karga da bu durumdan çok pişman olsa da bundan sonraki hayatına elindekilerin değerini bilerek devam etmiş.

Karga ile Bülbül Masalı; *Çorum İskilip Başmakçı köyünde oturan 46 (1961) yaşındaki ev hanımı H. Bodur'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

KURNAZ HOROZ

Evvel zaman içinde, kalbur zaman içinde, deve tellal iken, pire berber iken, ben ninemin beşiğini tıngır mıngır salları iken, bir horoz varmış. Kurnaz mı kurnaz olan bu horoz, bir gün çöplükte eşinirken ayağına bir diken batmış. Uzun zaman uğraşmış ama dikenini çıkaramamış. Sonra aklına, o yakınlarda oturan bir nine gelmiş. Gidip o yoksul ihtiyarın kapısını çalarak:

— Nine ayağıma bir diken battı. Canım çok yanıyor. Ne olur şunu bir çıkarıver, diye yalvarmış.

Onun hâline acıyan ihtiyar kadın da çıkardığı dikenini ekmek pişirmek üzere yaktığı ocağa atmış.

Aradan birkaç gün geçince horoz gelip ninenin kulübesinin kapısını çalmış ve dikenini istemiş. Nine de:

— Ben onu ekmek pişirdiğim ocağa attım, yandı gitti, kül oldu, demiş. Bunu duyan horoz, büyük bir arsızlıkla:

— Ben onu bunu bilmem, ya dikenimi geri verirsin ya ekmeği, diyerek nineye ısrar etmiş.

Onunla başa çıkamayacağını anlayan nine de ekmeği verip kurtulmuş. Ekmeği alan horoz, büyük bir keyif içinde yola koyulmuş. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş ve önüne çıkan bir evin kapısını çalıp içeriye girmiş. Elindeki ekmeği ev sahibi kadına verip daha sonra gelip alacağını söyleyerek oradan uzaklaşmış. Bir zaman sonra da geri dönüp ekmeğini istemiş. Kadın da ona:

— Ekmeğini koyun yedi, deyince:

— Ben anlamam ya ekmeğimi verirsin ya da koyununu alırım, demiş.

Çaresiz kalan kadın koyunu vermek zorunda kalmış. Koyunu alan horoz yine yollara düşmüş. Gide gide bir derenin kenarında bulunan sevimli bir eve varmış. Kapıyı çalıp beklemiş ve çıkan ev sahibine koyununu verip:

— Daha sonra gelir alırım, diyerek oradan uzaklaşmış.

Aradan günler aylar geçmiş. Bir gün geri dönen horoz, gelip koyununu istemiş. İstemiş istemesine de evdekiler:

— Sen artık gelmezsin diye, koyununu kesip yedik, demişler. Bunun üzerine tepinmeye başlayan horoz:

— Ya koyunumu geri verirsiniz ya da ineğinizi alırım, demiş.

Ev sahipleri önce vermek istemeseler de horoz o kadar çok söylenmiş ki sonunda vermek zorunda kalmışlar. İneği alan horoz, gide gide bir köye varmış. O sırada köyde bir düğün yapılmış. Hemen düğün evine gidip ineğini oraya bırakmış ve akşama da dönüp ineğini geri istemiş. Düğün sahibi:

— Yemeğimiz yetmedi de. Senin ineği kesip konuklara yemek yaptık, deyince öfkeden ter ter tepinen horoz:

— Ya ineğimi verirsiniz ya da gelini alırım, demiş.

Düğün sahipleri, her ne kadar yalvarıp yakarmışlarsa da horozu söz dinletememişler ve gelini ona vermek zorunda kalmışlar. Gelini alan horoz, keyifli türküler söyleyerek yoluna devam ederken çok güzel kaval çalan bir çobana rastlamış. Bir zaman hayran hayran onu dinledikten sonra da:

— Aman çoban kardeş, ben bu gelini sana vereyim, sen de kavalını bana ver, demiş.

Bu alışverişten çok memnun olan çoban da hemen kabul edip gelini alarak uzaklaşmış. Kavalı alan horoz sevincinden hemen oradaki bir ağaca çıkmış. Bir yandan kaval çalıp bir yandan da şu şarkıyı söylemeye başlamış:

*Bir dikene bir ekmek aldım,
Düttürü düüt, düttürü düüt.
Bir ekmeğe bir koyun aldım,
Düttürü düüt, düttürü düüt.
Bir koyuna bir inek aldım,
Düttürü düüt, düttürü düüt.
Bir ineğe bir gelin aldım,
Düttürü düüt, düttürü düüt.
Bir geline bir kaval aldım,
Düttürü düüt, düttürü düüt.*

Horoz ermiş muradına biz çıkalım kerevetine. Gökten üç elma düşmüş. Biri horozu, biri çobanla geline, biri de bu masalı dinleyenlerin başına. İşte böyle:

*Eğer arsızsa bir kişi
Kurnazlığa vurup işi,
Başkalarına zarar verse bile,
Kılıfına uydurur her işi.*

Kurnaz Horoz Masalı; Çorum İskilip Başmakçı köyünde oturan 46 (1961) yaşındaki ev hanımı H. Bodur'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.

SEVGİNİN GÜCÜ

Bir varmış, bir yokmuş; evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, anam düştü eşikten, babam düştü beşikten; ben dedemin beşiğini tıngır mıngır sallarken, anam kaptı saçmayı, babam kaptı dolmayı; derken, çok uzun zaman önce küçük bir köyde Mahmut ve Kamber isminde iki kardeş yaşarlarmış. Mahmut çok yakışıklı, cesaretli, yürekli, gözü pek bir delikanlıymış. Kamber ise içine kapalı, karamsar, çekingen bir çocukmuş.

Bir gün Kamber gezmek için köyün dışına çıkmış. Fakat zamanın nasıl geçtiğinin farkında olmadan epeyce uzun bir yol almış, köyden oldukça uzaklaşmış. Birdenbire hiç bilmediği köye gelmiş. Bu köy kendi köyünden oldukça uzakmış. Etrafı ormanlarla kaplı bir köye gelmiş. Derken hava kararmış, geldiği yolu bulamamış.

Mahmut kardeşini günlerce aramış bir türlü bulamamış. Bir zaman sonra Mahmut rüyasında bir kız görmüş. Upuzun sapsarı saçları, masmavi gözleri varmış. Yatağından bir anda fırlamış. Aceleyle üstünü başını giymiş. Yanına da birkaç erzak alıp yola koyulmuş. Köye nasıl varacağını bilemeden öylece yürümüş. En sonunda rüyasında gördüğü köye gelmiş. İçinde biraz korku biraz da heyecanla etrafta dolaşmaya başlamış. Bir evin penceresinden kendisine bakan bir kız görmüş. Gördüklerine bir türlü inanamamış. Rüyasında gördüğü güzeller güzeli kız karşısında öylece duruyormuş.

Geceyi kızın evinin bahçesinde geçirmiş. Sabah olduğunda kız yanına gelmiş. Mahmut o kadar yorgunmuş ki kızın yanına geldiğinin bile farkında olmamış. Derken uyanmış. Gözlerine inanamamış. Kızın adı Nigâr imiş. Köyde yaşayan zengin bir beyin kızıymış.

Mahmut, kıza kardeşi Kamber'in kaybolduğunu uzun bir zamandır onu arayıp bulamadığını, birkaç gün önce de kendisini rüyasında gördüğünü anlatmış.

O anda kız, Mahmut'a âşık olmuş. O gün akşama kadar konuşup sohbet etmişler. Akşam olunca Mahmut köylerinin yolunu tutmuş.

Eve geldiğinde yatağın içinde birinin yattığını görmüş. Açmış bakmış ki çok şaşırılmış. Kardeşi Kamber yatakta uyuyormuş. Öyle ağır uyuyormuş ki uyandırmak istememiş. Kamber uyanınca olanları ağabeyine anlatmış. Gezerken yolunu kaybettiğini, küçük bir köye düştüğünü, bir süre sonra da kendisini köylülerin bulduğunu, kendisine yardım edip köye getirdiklerini söylemiş. Mahmut çok sevinmiş. Bu sırada Mahmut olanları kardeşine anlatmış.

Bir süre sonra iki kardeş kızın köyüne doğru yola çıkmışlar, köye gelmişler. O gün Nigâr yanında birkaç arkadaşıyla bahçelerinde meyve ağaçlarının altında geziniyorlarmış. Nigâr Mahmut ile kardeşini görmüş. Yanındaki kızlara:

— İşte sevdiğim geldi, demiş. Kızlar, Nigâr'ın sevdiğinin diğeri olduğunu söylemişler. O sırada Nigâr ağaçtan bir elma almış, dişleyip iki kardeşin önüne atmış. Elma kardeşlerin arasına düşmüş, küçük kardeş elmayı hiç ellememiş. Mahmut elmayı almış, derken ağzından şu dizeler dökülmüş;

*Elma dalda işlenir,
Etrafı nakışlanır,
Nigar hanım bağışladı,*

Bu elmayı yar yolladı, der. Aradan uzun bir zaman geçtikten sonra beyin kızının durumundan haberi olur. Fakat kızının Mahmut ile evlenmesine izin vermez. Ancak kızını bu sevdadan bir türlü vazgeçiremez.

Kızın babası bir gün birine büyük sandık yaptırmış. Kızıyla Mahmut'u bu sandığın içine koyup göle bırakmış. O sırada Kamber olanları öğrenmiş, göle girip sandığı almış, Mahmut ve Nigâr'ı sandıktan çıkarmış. Üçü birlikte köylerinin yolunu tutmuşlar. Mahmut ve Nigâr köyde güzel bir düğün yapmışlar ve mutlu bir hayat yaşamışlar.

Sevginin Gücü Masalı; *Çorum İskilip Başmakçı köyünde oturan 46 (1961) yaşındaki ev hanımı H. Bodur'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

ÜÇ NASİHAT

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken, vaktiyle bir adam yaşamış. Nice bir diyar memleketlere gitmiş. Orada on sene çalışmış. Burada üç lira kazanmış. Neyse demiş ki adam:

— Ben artık memleketime gideyim, aileme ne oldu ne olmadı, demiş. Yola düşmüş. Bir yere kadar gelmiş. Önüne bir adam çıkmış. Demiş ki:

— Akıl satıyorum alan var mı? Adam da ben nice memlekette çalıştım üç lira kazandım, bunda bir keramet var, demiş ve kazandığı bir lirayı adama vermiş. Adam:

— Dibi görülmedik suya girme, demiş ve oradan uzaklaşmış. Adam biraz yol aldıktan sonra yine aynı adam karşısına çıkmış, yine aynı şeyleri söylemiş. Adam yine bu işte bir keramet olduğunu düşünerek kalan iki lirasından birini ona vermiş. Adam yine bir nasihatte bulunmuş:

— Gönül kimi severse, güzel odur, diyerek uzaklaşmış. Biraz gittikten sonra aynı adam karşısına çıkmış ve adam kalan son parasını ona verip bir nasihat daha almış. Adam:

— Azıcık sabırda çok keramet vardır, demiş ve oradan uzaklaşmış. Adamın hiç parası kalmamış.

Adam bir süre gittikten sonra yağmur yağmaya başlamış. Yağmur dindikten sonra bir derenin yanına gelmiş, fakat dere taşmış. Ama bulanık olduğu için akıl veren adamın sözünü hatırlamış. “Dibi görülmedik suya girme.” Bu yüzden suya girmemiş.

Orada biraz beklemiş. Öteden atlı bir adam gelmiş. Atıyla birlikte suya girmiş. Adamı su alıp götürmüş. Atı yüzerek karaya çıkmış. Adam atı almış ve atın heybesinin birinde altınlar varmış. Adam, ben o iyi kimsenin sözünü tuttum, bana bunu kazandırdı, demiş ve yoluna devam etmiş.

Adam susayıp bir kuyunun başına gelmiş. Orada birkaç adam varmış. Adamlar:

— Buraya gel hele kardeş, buraya gel hele, demişler. Onlar, biz bu kuyuya adam indiriyoruz, inen adam bir daha geri çıkmıyor demişler. Adam, bir de ben deniyeyim, ineyim şu kuyuya, demiş.

İnmiş kuyuya, inince kuyunun dibinde bir kapı açılmış, o kapının arkasında bir Zenci varmış, bir tane de dünyalar güzeli bir kız varmış. Bu kız dizinin üstünde oturuyormuş. Zenci gelene gidene ben mi güzelim, kız mı, diye soruyormuş. Adama da sormuş. Adam da akıl dağıtan adamın ona verdiği nasihati hatırlamış ve:

— Gönül kimi severse güzel odur, demiş. Zenci bu sözü çok beğenmiş. Birazcık su ve birazcık altın verip adamı göndermiş. Adam oradan çıkınca dışarıdakiler çok şaşırılmış. Olanları onlara anlatmış. Eğer kız güzel deseysdim beni öldürecekti. Ben de:

— Gönül kimi severse, güzel odur, dedim. Beni altın ve birazcık suyla salıverdi, demiş.

Adam yoluna devam etmiş. Sabah namazına doğru evine gelmiş. Evine geldiğinde karısının yanında bir adamı yatarken görmüş. Çok sinirlenmiş ve demiş ki:

— Bana o ihtiyar dediydi ki azıcık sabırda çok keramet vardır, demiş ve bu sözü hatırlayıp beklemeye başlamış.

Sabah olunca karısı yanındaki adamı oğlum diye kaldırmış. Adam bunu duyunca küçük bıraktığı oğlunun şimdi büyüdüğünü anlamış ve içeriye girip onlarla hasret gidermiş.

Üç Nasihat Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelesi beldesinde oturan 77 (1924) yaşındaki ev hanımı F. Çolak'tan 14.05.2001'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı babaannesinden dinlemiştir.*

TILKI İLE KARI ANA

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal, pireler berber iken; anam düştü eşikten, babam düştü beşikten; ben dedemin beşiğini tıngır mıngır salları iken, anam kaptı saçmayı, babam kaptı dolmayı, derken zamanın birinde bir karı ile bir koca varmış. Karı demiş ki:

— Koca, demiş. Koca:

— Ne var karı, demiş.

— Ne ola, herkes bulgurunu kaynattı, git bir odun getir de bulgur kaynatalım, demiş.

Kocacağız sabah kalkmış. Eşeğini palanlamış. Karı da çökelek dürümü sıkılmış, çantasına koymuş. Adam çıkmış yola... Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Ormana varmış. Odunu ettikten sonra bir bakmış ki bir mağara, mağaradan bir ayı çıkmış geliyor.

Kocacağız korkmuş. Ayı gelmiş, böğürerek bir şeyler anlatmış kocaya. Kocacağız bir bakmış ayı ayağını gösteriyor kocaya, koca bir bakmış ki ayının ayağında bir yara var. Ayağında iltihap olmuş.

Ayı, çömgürü* göstermiş kocaya, adamın başındaki keçesindeki iğneyi çıkarmış, ayının ayağındaki çömgürü çıkarmış. Ayı kocaya sen burada otur, bekle, der gibi bir ifadeyle bakmış.

Ayı bir petek bal getirip adama uzatmış. Adam odunların ortasına koymuş balı, düşmüş yola evine gelmiş. Adam, karı karı, diye eve seslenmiş. Kadın:

— Ne var koca demiş. Koca:

— Ne ola hele gel gel, demiş. Gelmiş. Balı çıkarmışlar, yemişler komşulara dağıtmışlar.

Kadın sabah kazanları kurmuş, bulgurları kaynatmış; karı, kocaya demiş ki:

— Sen bugün bulgurun üstüne yat.

Kocacağız yatmış. Gece uyanmış ki tilki gelmiş, bulguru yemiş. Fukara kocanın da saçına sakalına çiş etmiş. Koca kalkmış:

— Karı karı! Hele gel, diye ünlemiş*. Kadın ne oldu, demiş.

— Gece tilki gelip üstüme başıma pisledi, bulguru da yedi, demiş. Kadın ben ona, ne yapacağımı biliyorum, demiş.

Ertesi gece karasakızı bulgurun yanına yapıştırmış. Gece gelen tilki bulguru yerken o vakit kuyruğu karasakıza yapışmış. Koca:

— Karı karı kavuş, tilki gene geldi, derken, tilki kaçmış, kuyruk orada kalmış.

Tilki ormana gittiğinde onu gören herkes alay etmiş onunla. Ormanda duramaz olmuş. Terk etmiş ormanı. Bir ağacın altında ağlarken ayı görmüş onu:

— Ne ağlıyorsun kardeş, demiş.

— Hele bak hâlime kuyruğum koptu, demiş. Kuyruğumu karı aldı, demiş. Ayı:

— Gel gidelim bir yalvaralım, demiş. Gelmişler.

— Karı ana! karı ana!.. demişler. Karı:

— Ne var, demiş. Tilki:

— Karı ana! Kuyruğumu ver, demiş. Karı:

— Git bir çökelek getirirsen veririm, demiş. Tilki, ayıya:

— Seninle kardeş olduk hadi gidelim, demiş.

Gitmişler, bir yörük çadırına girmişler. Ayının sırtına bir deri çökelek yüklemişler. Tilki bir bakmış ki bir kara it koparak geliyor. Ürüyerek bir bağırtı kopmuş çadırda. Ayı kaçmış, ama sırtında çökelek gele gele gelmiş. Ayı, iti görmüş. Bir taş atmış, it kaçmış.

Bunlar gelmişler, derisiyle çökeleği vermişler karıya, kuyruğu almışlar yapıştırmışlar. Tilki ormana gelmiş. Tilkiye demişler:

— Kardeş nereden aldın bu boncukla kuyruğu. Tilki:

— Ne ola demiş. Şuradaki göle atıldım, çıktım böyle oldu demiş. Ormanda daha önce tilki ile dalga geçen ne kadar tilki, kurt varsa gelmişler, göle atlamışlar. Atlayan suyun içinde çırpınıp sesler çıkarmış.

Bizim uyanık tilki seni de çağırıyor demiş. Hepsi atlamışlar suya. Derken hepsi kaybolmuş suda akmışlar. Orman tilkiye kalmış, yemiş, içmiş muradına ermiş...

çömgür: Çögür, dikenli ağaç.

ünle-: Çağırarak

Tilki ile Karı Ana Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 77 (1924) yaşındaki ev hanımı F. Çolak'tan 14.05.2001'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı babaannesinden dinlemiştir.*

ODUNCU VE ÇOCUKLARI

Bir varmış, bir yokmuş. Odunculukla geçimini sağlayan bir adam varmış. Bu adamın iki çocuğu varmış. Adamın karısı hastalanıp ölmüş. Oduncu biriyle evlenmiş. Evlendiği kadın çocukları istemiyormuş. Oduncu bir gün oduna giderken çocukları da yanında götürmüş. Çocukları uzak bir yere bırakmış.

— Siz şu tepenin düzlüğünde bekleyin, balta sesi kesilmeden de yanıma gelmeyin, demiş. Adam bir ağacın altına taş dolu bir şişeyle bir kabak asmış, bunlar çarptıkça balta gibi ses çıkarıyormuş.

Akşam olmuş, çocuklar beklemekten sıkılmış ama balta sesi kesilmediği için babalarının yanına gitmemişler. Biraz zaman geçmiş, artık o kadar sıkılmışlar ki; babalarının olduğu yere inmişler.

Oradan gelen sesin balta sesi olmadığını, babalarının kendilerini kandırdığını düşündükleri için ağlamışlar. Karanlık çükünce korkmaya başlamışlar. Birbirlerine:

— Köpek havlayan yere mi duman tüten yere mi gidelim, demişler. Kardeşi, abisine:

— Köpek havlayan yere gidersek köpek ısıtır, o yüzden duman tüten yere gidelim, demiş.

Duman tüten yere gitmişler. Duman tüten yer devlerin eviymiş. Evin kapısını çalmışlar, dev görünce korkmuşlar ama gidecek yerleri olmadığı için içeri girmişler.

Devin karısı nereden geldiklerini sormuş. Çocuklar başlarına gelenleri anlatmışlar. O gece orada kalmışlar.

Kız, devin karısıyla oğlan da devle yatmış. Dev o anda oğlanı yiyecekmiş ama dişleri iyi kesmediği için yiyememiş, sabahı beklemiş.

Dev sabah dişlerini keskinleştirmeye başlamış. Devin karısı dev evden çıkınca hemen çocukları uyandırmış ve oradan uzaklaşmalarını söylemiş. Gitmezlerse devin onları yiyeceğini söylemiş.

Bunları söyledikten sonra çocuklara tarak, kül ve sabun vermiş. Çocuklar oradan hemen kaçmışlar.

Dev çocukların kaçtığıını görünce peşlerine düşmüş. Dev yaklaştığında çocuklar külü savurmuşlar ve ortalık toz duman olmuş. Dev bir şey görememiş.

Toz geçene kadar çocuklar uzaklaşmışlar ama dev tekrar yaklaşmış. Önlere bir akarsu çıkmış. Ellerindeki tarak yardımıyla akarsudan karşıya geçmişler.

Geçtikten sonra sabunu suya atmışlar. Dev karşıya nasıl geçtiklerini sormuş. Onlarda sabunu göstererek bu taşa basarak geçtiklerini söylemişler.

Dev karşıya geçmek için sabuna basmış ve suya düşmüş. Dev orada suya kapılıp gitmiş.

Çocuklar devden kurtuldukları için çok sevinmişler. Bundan sonra çocuklar devin karısıyla birlikte yaşamışlar.

Oduncu ve Çocukları Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 77 (1924) yaşındaki ev hanımı F. Çolak'tan 14.05.2001'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı babaannesinden dinlemiştir.*

İLİMSİZ ALİM

Bir memleketin kenar mahallelerinin birinde fakir bir adam ve karısı yaşarmış. Bunların yiyecekleri tükenmiş.

Tam o anda tellal, padişahımız bir rüya gördü, bunu yorumlayacak varsa saraya gitsin, diye bağıryormuş.

Hanım beyinden ne yapıp edip bu rüyayı yorumlamasını istemiş. Bey ne kadar uğraşmışsa da hanımı ikna edememiş.

Düşmüş yollara. Kara kara düşünürken sarayın yanına varmış. İçeri girmeden kenarda kırık bir duvar varmış. Adam oraya oturup ne diyeceğini düşünmeye başlamış. Tam o sırada duvarın kırığından çıkan bir yılan adama seslenmiş:

— Yaklaş da sana padişahın rüyasını yorumlayayım, demiş. Adam şaşırarak yaklaşmış. Yılan bir şartının olduğunu söylemiş. Aldığı altınların yarısını istemiş ve adam da bunu kabul etmiş. Yılan adama rüya tabirini yapmış:

— Padişahın yanına vardığında doğrudan konuşmaya başlayacaksın. Rüya da bir kadın gördüğünü söyleyip yorumlayacaksın, demiş.

Adam varmış padişahın yanına. İçeri girer girmez yılanın dediklerini yapmış. Padişah hayret içinde dinlemiş. Adama iki kese altın verip yollamış.

Adam hemen yılanın yanına gelmiş. Yılanı ininde bulamasa da kesenin birini atıp gitmiş. Hanımıyla beraber altınları epey zaman harcamışlar ve altınlar bitmiş.

Tekrardan padişah bir rüya görmüş. Bu sefer rüyasında bir tilki görmüş. Adam yine yılanın bulunduğu yere gelmiş. Biraz bekledikten sonra yılan yine ininden çıkmış ve adama rüyanın tabirini yapmış.

Adam da padişaha rüyanın tabirini yapıp bu sefer dört kese altın almış. Adam altınların yarısını yılanı vermeyip doğruca eve gitmiş. Ama altınlar günün birinde yeniden bitmiş.

Padişah yine bir rüya görmüş. Bu sefer rüyasında ağzı kanlı kurtlar görmüş. Adam yaptığı işten dolayı pişman olmuş ancak iş işten geçmişti. Fakat yine de bir umut yılanın bulunduğu yere gelip yalvarmaya başlamış. Yılan yalvarışlara dayanamayıp yine dışarı çıkmış. Adam yaptığından dolayı çok üzgünmüş. Yılan:

— Padişahın adamları tilki olduğundan senin de bunu yapman normaldir, demiş ve rüyayı tabir edip adamı yollamış. Adam padişahın huzuruna varmış, rüyayı tabir edip bu sefer sekiz kese altın almış. Adam doğruca yılanın bulunduğu yere gelmiş. Yılan dışarıda bekliyormuş.

Adama bu işin böyle devam etmeyeceğini söylemiş. Adamdan önceden aldığı keseyi de geri verip başka bir iş kurmasını istemiş. Taşıma suyla değirmen dönmeyeceğini söylemiş.

Adam da yılanın dediğini yapıp mutlu bir hayat sürmeye başlamış.

İlimsiz Alim Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 77 (1924) yaşındaki ev hanımı F. Çolak'tan 14.05.2001'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı babaannesinden dinlemiştir.*

DÜRÜST ÇOCUK

Eski bir zamanda eski bir köyde çok mutlu bir aile yaşamış. Bu ailede bir baba, bir anne ve üç de erkek çocuk varmış. Bu aile köyün en varlıklı ailesinden biriymiş.

Babaları zamanında çok çalışmış ve bu kadar mal mülk sahibi olmuş. Babalarının da en büyük dileği bu malını mülkünü ölmeden evvel çocuklarının birine bırakmakmış. Ancak bu kadar malı bırakmadan önce çocuklarının hangisinin bu malın değerini daha iyi bileceğini öğrenmek için bir oyun oynamaya karar vermiş.

Günler geçtikçe baba artık kendini iyi hissetmemeye başlamış. Bunun için çocuklarını bir gün toplamış. Onlara artık bir gün öleceğini ve çocuklarından birine mallarını bırakacağını söylemiş. İlk olarak çocuklarına birer tane tohum vermiş. Ve demiş ki:

— Bunları alın dikin. Kim daha iyi ve çabuk yetiştirirse o gözüme girecek. Bunun üzerine çocuklar tohumları almışlar ve bunları dikmeye gitmişler.

Büyük olanı çok kurnazmış. Hemen o tohumu atmış ve hazır bir çiçek alıp sadece onu saksıya dikmiş.

Ortanca olan da aynı kurnazlığı yapmış. Küçük olan ise o tohumu saksıya dikmiş. Babaları bir hafta sonra onları çağırmış ve tohumların durumunu sormuş.

Büyük ve ortanca çocuklar içinde güzel çiçekler olan, saksıları göstermişler. Küçük olan ise boş bir saksıyı göstermiş. Babası büyük ve ortanca kardeşe sormuş:

— Bunları siz mi yetiştirdiniz? Çocuklar:

— Evet, diye cevap vermişler. Bunun üzerine babası küçük olana dönmüş ve ona sormuş. Küçük kardeş de ne yaptıysa tohumu yetiştiremediğini söylemiş. Bunun üzerine baba içeri gitmiş ve oradan üç tane güvercin getirmiş. Bu güvercinleri üç tane kardeşe dağıtmış. Demiş ki:

— Bu güvercinleri kimsenin görmediği bir yerde keseceksiniz. Bunun üzerine kardeşler hemen dağılmışlar. Ve ertesi gün geri gelmişler. Baba büyük kardeşe sormuş, kestiğini göstermiş. Ortancaya kardeşe sormuş. O da kestiğini göstermiş. Küçük kardeşe sormuş o ise şu cevabı vermiş:

— Sen kimsenin görmediği yer dedin ama Allah her yerde bizi görüyor, ben bunun için kesemedim. Bunun üzerine baba şu cevabı verir:

— Ben size tohum verdim, siz bana çiçek getirdiniz, kurnazlık yaptınız, yalan söylediniz. O tohumlar çürüktü, kardeşiniz ise dürüstlük yaptı ve o tohumu dikti. Ben size kimsenin görmediği bir yer dedim ama Allah'ın bizi sürekli gördüğünü unuttunuz. Kardeşiniz yine sizden üstün çıktı, der ve malını mülkünü küçük oğluna bağışlar.

Küçük kardeş, tüm malını kardeşleriyle paylaşmak istediğini ancak onların da bundan sonra dürüst olması gerektiğini söyler. Tüm malını kardeşleriyle paylaşır.

Tüm kardeşleri artık mutlu ve mesut bir hayata başlarlar. Evlenirler, çocukları olur. Ve onlara da dürüstlüğün ne kadar önemli olduğunu anlatırlar. Dürüst ve mutlu bir hayat içerisinde güzel bir yaşam sürerler.

Dürüst Çocuk Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 71 (1936) yaşındaki ev hanımı S. Önel'dan 15 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilen kaynak şahıs masalı halasından dinlemiştir.*

İNSAN ASLINA BENZER

Bir varmış, bir yokmuş, çok eski zamanlarda bir padişah varmış. Bu padişahın hiç oğlu olmamış. Padişahın yaşı gittikçe ilerliyormuş, tahtını bırakacak bir oğlunun olamayışı onu çok üzüyormuş.

Hanım Sultan bir gün padişahın yanına gidip hamile olduğunu söylemiş. Padişah bunu duyunca çok mutlu olmuş ve hanım sultana:

— Eğer oğlum olmazsa seni bu sarayda istemem, demiş. Hanım sultan bunu duyunca çok korkmuş, çünkü o kızı olacağını anlamış.

Hanım sultanı doğum için hastaneye götürmüşler. Hanım sultan ile beraber hastanede toplam altı tane hamile kadın varmış. Bu kadınlardan dört tanesinin doğuma alınma günü hanım sultan ile aynıymış. Hanım sultan bu dört kadınla konuşmuş, erkek çocukları olanlardan biriyle çocuğunu değiştirmek istediğini ve o kişiye çok para vereceğini söylemiş.

Kadınlar bunu kabul etmiş. Hanım sultan ve bu dört kadın doğuma alınmış. Sadece birinin erkek çocuğu olmuş. Erkek çocuğun annesi göçmen imiş. Hanım sultan bu göçmen ile anlaşmış ve onun erkek çocuğunu alıp saraya gitmiş.

Padişah, hanım sultanın saraya erkek çocuk ile geldiğini görünce çok mutlu olmuş. Padişah oğlunu çok güzel ortamlarda büyötmeye başlamış.

Padişahın oğlu on altı yaşına gelmiş. Bir gün padişah, oğlu ve vezir ava gitmişler. Oğul bir ağaç görmüş ve padişaha:

— Baba bu ağacı keselim, bundan çok iyi kasnak olur, demiş. Padişah çok şaşırılmış. Çünkü kasnak yapımı ile genellikle göçmenler uğraşmış. Vezir, padişaha:

— Bu sizin oğlunuz olamaz, demiş. Padişah hemen hanım sultanın yanına gidip gerçeği öğrenmiş ve onu saraydan kovmuş.

Öz kızınının bir göçmende olduğunu öğrenince onu nasıl bulacağını düşünmeye başlamış. Vezir kızı bulabileceğini söylemiş. Vezir şehrin meydanına bir altın ibrik koyup on altı yaşındaki kızların meydana

toplanmasını istemiş. Üç dört saat sonra tüm kızlar orada toplanmış. Vezir, kızlara:

— Bu ibriğin değerini bilene ödül vereceğiz, demiş. Kızlar teker teker tahminde bulunmuşlar. “100 akçe, 40 akçe, 15 akçe...” demişler. Bir tane kız:

— Altının değerini sarraf bilir, demiş.

Vezir bir kızın cevabını beğenmiş ve “Buldum” diye bağırıp kızı padişaha götürmüş. Padişah araştırmış ve bu kızın kendi öz kızı olduğunu öğrenmiş.

Padişah kızını alıp sarayına götürmüş orada uzun yıllar mutlu olarak yaşamışlar. Buradan da, çocuklar nerede olurlarsa olsunlar ailelerinin özelliklerini taşıdığı ve aslına benzediği ortaya çıkmış.

İnsan Aslına Benzer Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 71 (1936) yaşındaki ev hanımı S. Önel'dan 15 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilen kaynak şahıs masalı halasından dinlemiştir.*

YUSUFÇUKLA FATMACIK

Bir varmış, bir yokmuş. Çok söylemesi pek günahmış. Köyün birinde Yusufçuk ve Fatmacık adında iki kardeş varmış. Bunların anneleri ölmüş, üvey anneleriyle yaşıyorlarmış.

Üvey anneleri kardeşlere çok eziyet edermiş. Zaman geçtikçe çocuklar bu eziyete dayanamaz olmuşlar ve en sonunda evden kaçmaya karar vermişler.

Bir sabah kimse uyanmadan erkenden evden çıkıp yola koyulmuşlar. Az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler bir ormana varmışlar. Hava da iyice kararmış. Çocuklar hem çok yorulmuş hem de çok acıkmışlar.

Ormanın koyu karanlığında ne yapacaklarını bilmeden dolaşırken tepenin ardında bir köy olduğunu anlamışlar. Tepenin başına dikilmişler. Fatmacık sormuş:

— Yusufçuk, köpek havlayan yere mi gidelim, tütün tüten yere mi gidelim demiş? Yusufçuk cevap vermiş:

— Fatmacık biz tütün tüten yere gidelim. Hem ev sıcaktır ısınırız hem de ocakta bir şeyler kaynatmışlardır, yer karnımızı doyururuz, demiş.

Yola düşmüş evin önüne gelmişler. Bacadan toprak dökmüşler. Toprağı görünce evdeki kocakarı biri olduğunu anlamış:

— Kimsiniz, diye bağırmış. Çocuklar:

— Biz garip iki kardeşiz ebe bizi misafir eder misin, demişler. Kadın çocukları eve almış. Almış ama bu kadın aslında kötü cadıymış. Bunların karınlarını doyurduktan sonra:

— Hadi artık yatıp uyuyalım, yarın ne yapacağımıza karar veririz. Yusufçuk sen şu yatakta yat, Fatmacık da benimle yatsın, demiş.

Çocuklar yatıp uyumuşlar. Gece uyurken Fatmacık'ı bir şey ısırmış. Fatmacık can havliyle bağırmış:

— Yusufçuk beni bir şey ısırdı. Kocakarı hemen araya girmiş:

— At karıncasıdır kızım, at karıncası, demiş. Fatmacık neyse diyerek uykuya dalmış yine bir şey ısırmış:

— Yusufçuk beni yine bir şey ısırıldı, demiş.

Kocakarı hemen yine kızı susturmuş. Uyumaya çalışırlarken sabah olmuş. Kahvaltı yaptıktan sonra yaşlı kadın:

— Benim biraz işim var diyerek dışarı çıkmış. Çocuklara da:

— Sakın bir yere gitmeyin, diye sıkı sıkı tembih etmiş. Çocuklar kocakarının cadı olduğunu anlamışlar. Zaten cadı da dişlerini bilettirmeye gitmiş, dönüşte çocukları yiyecekmiş.

Çocuklar kendi aralarında konuşup yola koyulmuşlar. Evden çıkarken de yanlarına iğne ve tarak almışlar. Az gitmişler uz gitmişler tarağı yere atmışlar. Tarak toprağa değince arkalarındaki yol taraklı taraklı olmuş, cadı gelirse geçemez diye düşünerek devam etmişler.

Biraz daha yürümüşler iğneyi atmışlar bu defa da iğne toprağa değince yol iğneli iğneli olmuş. Çocuklar çok rahatlamışlar.

Cadı eve bir gelmiş, bakmış ki çocuklar ortada yok. Hemen kokularını takip etmeye başlamış. Az gitmiş uz gitmiş taraklı yola gelmiş. Ayakları kanamış ama cadı bu durur mu? Yalamış yalamış geçmiş yolları. Biraz daha gitmiş bu defa da iğneli yola gelmiş. Burayı da güç bela geçmiş. Çocukların kokusunu takip etmeye devam etmiş.

Çocuklar da yürüye yürüye bir ırmağın kenarına gelmiş. Cambul cambul karşıya geçmişler. Gele gele cadı bunları bulmuş. Çocuklara seslenmiş:

— Yavrularım siz nasıl geçtiniz karşıya, bana da söyleyin ben de geçeyim yanınıza, demiş. Çocuklar su köpüklerini göstererek:

— Şu ak taşta bastık, geçtik ebe, demişler. Cadı köpüğün üstüne atlamış, suya kapılmış boğulmuş gitmiş. Çocuklar da bu beladan kurtulmuş.

Yusufçukla Fatmacık Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 71 (1936) yaşındaki ev hanımı S. Önel'dan 15 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilen kaynak şahıs masalı halasından dinlemiştir.*

SIHİRLİ GÖL

Diyarın birinde bir padişah ve üç oğlu varmış. Padişah oğullarının evlilik vakti geldiğini anlayınca oğullarının ellerine üçer tane ok vermiş.

— Bu okları rastgele atın, demiş.

— Herkesin oku nereye rast gelirse oraya en yakın yerde oturan kızla evlenecek, demiş.

Büyük oğlan okunu atmış ve ok bir kasabın evinin önüne düşmüş. Ortanca oğlan atmış ve ok bir marangozun evinin önüne düşmüş.

Sıra küçük oğlanın okunu atmasına gelmiş. Küçük oğlan okum iyi yere düşsün diye tepenin üstüne çıkmış. Küçük oğlanın oku da bir gölün kenarına düşmüş.

Büyük oğlan kasabın kızıyla, ortanca oğlan marangozun kızıyla evlenmiş. Küçük oğlanın okunun düştüğü yere hiçbir kızın evi yakın değilmiş.

Padişah düşünmüş, taşınmış bu işin altından kalkabilmek için gölün kenarında bir kurbağa bulmuş. Küçük oğlunu kurbağayla evlendirmiş.

Küçük oğlan ben bir kurbağayla nasıl evlenirim, ne yapacağım kurbağayla diye kara kara düşünürken rahatlamak için bir süre evden ayrılmayı düşünmüş. Dağ tepe gezmiş durmuş.

Eve geldiğinde gözlerine inanamamış. Ev tertemiz, yemekler mis gibi. Bu işe çok sevinmiş ama kimin yaptığını anlamamış.

Ertesi sabah evden ayrılıp akşam eve tekrar döndüğünde ise yine aynı durumla karşılaşmış.

Bunun nedenini araştırmaya karar vermiş. Sabah kalktığında dışarı çıkar gibi yapmış ama bir yere saklanmış. Bir de ne görsün kurbağa dünyalar güzeli bir kıza dönüşmüş. Bütün işleri görüp tekrar kurbağaya dönüşmüş.

Ertesi sabah kalkıp kızı yakalamış, kendisinden korkmaması gerektiğini söylemiş. Kızla anlaşmışlar.

Bir gün padişah gelinlerini ziyaret etmeye karar vermiş. Büyük gelinin evine gitmiş. Ev çok pis ve dağınıkmış. Ortanca gelinin evine gitmiş onun evi düzenliymiş ama gelini çok kötü huylumuş.

Küçük gelinin evine gittiğinde ise şaşırılmış, ev çok temizmiş ve evde bir kurbağa yerine çok güzel bir gelin varmış.

Padişah gelinine âşık olmuş. Küçük oğlanın yanına gidip bir kurbağayla evli olmayacağını söylemiş. Oğlan bunu kabul etmemiş. Padişah ise üç koşul söylemiş. Küçük oğlan bu üç koşulu yerine getiremezse kurbağayı bırakacaktı. Birinci koşul bir tencere pilav getirilecek ve bu pilav bütün orduya yetecekti.

Oğlan gelmiş, durumu eşine anlatmış. Eşi onun göl kenarına gidip büyük baldız, büyük baldız diye seslenmesini istemiş. Büyük baldız çıkınca ona pilav verecekti. Büyük baldız çıktığında ise pilavı alıp gelmiş. Ordu pilavı yedikçe pilav bitmemiş.

İkinci isteği ise bir elma getirecek ve bu elma bütün halka yetecekti. Oğlan gelmiş, durumu eşine anlatmış. Eşi onun göl kenarına gidip ortanca baldız, ortanca baldız diye seslenmesini istemiş. Ortanca baldız çıkınca ona elma verecekti. Ortanca baldız çıkmış, oğlan elmayı alıp gelmiş. Halk elmayı yemiş yemiş elma bitmemiş.

Padişah bu işe sinirlenmiş ve demiş ki senden öyle bir şey isteyeceğim ki asla bulamayacaksın. Küçük oğlana demiş ki:

— Bana bir adam bulacaksın boyu bir karış, sakalı iki karış olacak demiş. Oğlan gelmiş, durumu eşine anlatmış.

Eşi onun göl kenarına gidip küçük baldız, küçük baldız diye seslenmesini istemiş.

Küçük baldız çıkınca ona boyu bir karış, sakalı iki karış bir adam verecekti. Küçük baldız çıkmış oğlan boyu bir karış sakalı iki karış olan adamı alıp gelmiş.

Adamın elinde bir ip varmış. Adam ipi padişahın kafasına vurmuş, sonra da onu sınıksız bağlayarak hapse göndermiş. Yerine de küçük oğlu geçmiş.

Küçük oğlan ve eşi de mutlu bir hayat yaşamışlar. Bu masal da burada bitmiş. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine. Gökten üç elma düştü, biri senin, biri benim, biri de bu masalı dinleyenlerin başına.

Sihirli Göl Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvañcelebi beldesinde oturan 77 (1930) yaşındaki F. Coşkun'dan 15 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

KELOĞLAN VE ARKADAŞLARI

Varmış yokmuş, üç arkadaş varmış. Bunlardan biri Keloğlan imiş. Bunlar çalışmaya giderlermiş. Bir gün yine yola koyulmuşlar. Az gitmiş uz gitmişler, yorulmuşlar. Karşılarna bir değirmen çıkmış. Değirmende otururlarken acıkmışlar. O demiş senin azığını yiyelim, o demiş seninkini yiyelim, anlaşmamışlar. En son Keloğlan'ın azığını yemişler sonra da:

— Sen bizim peşimize gelme, demişler.

Keloğlan değirmende beklerken sesler işitmeye başlamış. Çalarak, çığırarak cinler gelmişler. Keloğlan teknenin arkasına saklanmış. Cinler söyleyip oynamışlar, yemiş içmişler. Aralarında konuşmaya başlamışlar. Biri:

— Şu ülkede bir padişah var. Padişahın da bir oğlu var. Bir görseniz yaradan dökülüyor. Filanca dağda falanca ot var. O otun kökünü kaynatıp içirseler oğlan iyileşecek, demiş. Başka biri:

— Falan ülkenin başkenti var, susuzluktan kırılıyorlar. Filanca dağda bir su var. O suyu çıkarsalar o şehri çimdirir, demiş. Yine biri de:

— Falan şehirde dağın dibinde, bir taşın altına altın gömdüler. Herkes yanından geçer kimse bilmez, demiş. Cinler gün ağarırken değirmenden çıkmışlar.

Keloğlan yola koyulmuş. Önce oğlu hasta olan padişahın ülkesine gitmiş. Cinlerin anlattığı dağdaki otu bulmuş, kaynatmış, padişahın oğluna içirmiş ve oğlan iyileşmiş. Padişah, Keloğlan'a:

— Dile benden ne dilersen, demiş. Keloğlan hiçbir şey istememiş ve sonra görüşürüz diyerek oradan ayrılmış. Susuz yere doğru yola koyulmuş. oraya varmış, o tepedeki suyu bulmuş, şehri susuzluktan kurtarmış. ülkenin padişahı:

— Dile bizden ne dilersen, demişler. Keloğlan:

— Hiçbir şey istemem, hayrına suyunuzu için, demiş ve altın gömülü olan yere doğru yola koyulmuş. Oraya varan Keloğlan çeyilin dibindeki taşın altından altınları bulmuş, doğru ilk gittiği ülkeye yol almış. Padişaha

altınlarını bozduran Keloğlan evler, dükkânlar almış, çok zengin olmuş. Aynı zamanda padişahın kızıyla da evlenmiş.

Gel zaman git zaman o iki arkadaşı Keloğlan'a rastlamışlar. Keloğlan'ın durumunu görünce şaşırmış kalmışlar. Keloğlan durumu anlatmış. Bu iki arkadaş o değirmene gitmişler. Aradan biraz zaman geçmiş cinler gelmişler. Çalıp söyleyip, yemiş içmişler. Yine konuşmaya başlamışlar:

— Filanca yerde şu var, falanca yerde bu var, derken aralarından biri:

— Burada insanoğlu olur da, demiş. Öbürleri:

— Bizim korkumuzdan insanoğlu gelir mi hiç, demişler. Yine aynı cin:

— Niye, neden olmasın? Keloğlan bizi dinleyip böyle böyle yapmadı mı, demiş. Aralarından biri:

— Bura insanoğlu insan kokuyor, demiş. Bu iki arkadaşı bulmuşlar. Bir güzel sopalamışlar. Sonra çekip gitmişler.

Onlar yemiş, içmiş yer altına geçmiş; siz de yiyin, için muradınıza geçin.

Keloğlan ve Arkadaşları Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 77 (1930) yaşındaki F. Coşkun'dan 15 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

HACCA GİDEN KURT

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; pireler berber iken, develer tellal iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken zamanın birinde bir kurt varmış. Bu kurt:

— Ben hacca gideceğim, bir fakirin bir eşiğini yedim, hacca gidersem Allah günahımı belki affeder, demiş.

Az gitmiş uz gitmiş bir keçiye rastlamış. Keçi kurdu görünce zangır zangır titremeye başlamış. Kurt, keçiye:

— Selamünaleyküm kardeşlik, demiş. Geçmiş. Keçi; şaşırılmış, kurda:

— Nereye gidiyorsun kardeşlik, demiş. Kurt:

— Hacca gidiyorum, demiş. Keçi:

— Ben de senin ile geliyorum, demiş. Kurdu arkasına takılmış. İki de birden yola düşmüşler. İleri gitmişler ki bir koyun, keçi ile kurdu bir arada görünce çok şaşırılmış.

— Nereye gidiyorsunuz kardeşlikler, demiş. Keçi ile Kurt:

— Hacca gidiyoruz, demişler. Koyun:

— Ben de sizle hacca giderim, demiş. Üçü yola düşmüşler. Az ileriye gitmişler bir at ile karşılaşmışlar. At:

— Nereye gidiyoruz, demiş. Onlar da:

— Hacca gidiyoruz, demişler. At:

— Ben de siz ile gelirim, demiş. Olmuşlar dört arkadaş.

Gece gündüz giderken bir dağın ortasında bir fırtınaya tutulmuşlar. Başlarını sokacak delik bulamamışlar. Zor bela bir mağara bulmuşlar. Mağaranın içine girmişler. Artık ne kadar kalmışlarsa orada kalmışlar. Kurdu karnı açılmış. Kurt, keçiye demiş ki:

— Keçi kardeş benim karnım acıktı. Ben hacca gitmekten vazgeçtim, ben seni yiyeceğim, demiş. Keçi demiş ki:

— Sen niye bana daha önceden söylemedin. Benim küçük bir oğlağım vardı. Eti de çok taze, onu yesen olmaz mıydı, demiş. Kurt, keçiye:

— Git getir, demiş. Keçi kaçmış daha durmamış. Kurt beklemiş, beklemiş keçinin geleceği yok. Koyuna:

— Sıra sende, seni yiyeceğim, demiş. Koyun, kurda:

— Tamam! Ama sen önce şu mağaranın önünü bir aydınlık et, ben bir oyun oynayayım, seyret. Beni ondan sonra yersin, demiş. Kurt:

— Tamam, demiş. Koyun mağaranın önünde zıp zıp zıplarken kaçmış gitmiş. Kurt koyunun arkasına gitse at kalacak diye düşünmüş. Ata:

— Sıra sende, demiş. At:

— Peki... Yalnız benim arka ayağımın altında bir ayet yazılı, onu oku da dünyada ne var ne yok bak, ondan sonra beni yersin, demiş.

At, ayağını kaldırmış ki ayağına baksın. At kurdun iki alnının ortasına bir vurmuş. Kurt yere düşmüş, bayılmış. At çıkmış, kaçmış. Kurt ne kadar uyumuşsa uyumuş. Uyanmış. Gözünü açmış ki ne keçi var ne koyun ne de at ...

Kendi kendine:

— Ulan eşek oğlu eşek! İleri gittin ki bir keçi ye, kalsın iki yanı, ne edeceksin sen ikiyi üçü; bir koyun ye, yanına doyun, ne edeceksin sen oyunu, öğrenip köçek mi olacaktın; bir at ye yanına yat, ne edeceksin sen ayeti okuyup da hoca mı olacaktın, demiş. Bu masal da burada bitmiş.

Hacca Giden Kurt Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 77 (1930) yaşındaki F. Coşkun'dan 15 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

PADIŞAH VE İHTİYAR

Padişahın biri veziriyle gezmeye giderken bir ihtiyar dağın eteğinde çift sürüyormuş. Bunlar da derviş elbisesinde olduğu için ihtiyar, padişah olduğunu bilmiyor.

— Selâmünaleyküm, ihtiyar!

— Aleykümselâm, derviş baba, diyor. Padişah şöyle bir ihtiyara bakıyor:

— İhtiyar, er kalkamadın mı, diyor.

— Er kalktım da derviş baba el aldı, diyor.

— Irakla nasılsın, diyor.

— Yaklaştırdım, diyor.

— İki ile nasılsın, diyor.

— Üç ettim, diyor.

— Bir kaz yollasam yolar mısın, diyor.

— Pek ustasıyım, diyor.

İkisi de muammalı konuşuyor, vezir bir şey anlamıyor. Dönüp geliyorlar. Padişahın sarayında birkaç gün durduktan sonra padişah, vezire:

— Ben o ihtiyara ne dedim, o ihtiyar bana ne cevap verdi, diyor.

— Ben ne bileyim padişahım, ikiniz de muammalı konuştunuz, diyor.

— Sen çok altın al, git o ihtiyardan onların cevabını getir. Yoksa boynunu vururum, diyor. Vezir:

— Çattık işe. Ben ne bileyim bu muammalar nedir, diyor. Geliyor ki ihtiyar yine orada çift sürüyor.

— Selâmünaleyküm!

— Aleykümselâm!

- İhtiyar, filan zaman bir buraya geldiydik. Yanımdaki padişahıtı, diyor.
- Ne olursa olsun. Bana ne padişahısa, diyor.
- O sana dedi ki “Er kalkamadın mı,; sen dedin ki “Er kalktım da el aldı.
- On altın ver söyleyeyim, diyor. Vezir on altını veriyor.
- O bana dedi ki “Oğlun olmadı mı?” Ben de dedim ki “Kızım oldu da el aldı”.
- O sana dedi ki “İrakla nasılsın”; sen dedin ki “Yaklaştırdım”.
- Yirmi Altın ver söyleyeyim, diyor. Yirmi altını aldıktan sonra:
- Bana gözlerin ırağı görüyor mu, dedi. Ben de yakını görüyor, dedim, diyor.
- O sana dedi ki “İki ile nasılsın” Sen dedin ki “üç ettim”.
- Otuz altın ver söyleyeyim, diyor. Kelime çoğaldıkça para da çoğalıyor. Vezirden otuz altını aldıktan sonra:
- O bana dedi ki “Bastonsuz gezebiliyor musun”. Ben de dedim ki “Yok, bir de bastonum var, üç ettim”.
- O sana dedi ki “Bir kaz yollasam yolar mısınız?” Sen dedin ki “Pek ustasıyım, bu ne?
- Kırk altın ver söyleyeyim, diyor. Kırk altını da aldıktan sonra:
- Kaz da sensin. Yoldum, şimdi git, diyor.

Padişah ve İhtiyar Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 40 (1967) yaşındaki K. Akgedik'ten 15 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babaannesinden dinlemiştir.*

DELİ ZOR MUSTAFA BEY

Zamanın birinde bir karı koca varmış. Kadının kocası çok tembelmiş. Tilkiden çok korkar, bu yüzden dışarı çıkmak istemezmiş.

— Ben dışarı çıkarsam tilki beni yer, dermiş. Dışarı işlerini hep karısı yapıyormuş.

Bir gün karısı kocasına tuzak kurmuş. Çörekleri pişirip kapıya koymuş. Kocasına gelip:

— Dışarda çörek yağıyor, herkes kapışıyor, ben bir tane alırsam sen de iki tane al, hiç olmazsa yeriz, demiş. Adamı kapı dışarı eder, çaresiz eline bir değnek alıp düşer yollara.

Az gidiyor uz gidiyor dere tepe düz gidiyor. Bir altı ay yol gidiyor, arkasına dönüp bakıyor ki bir iğne boyu yol gitmiş. Yorulur, bir suyun başına gider suyunu içip orada uyuya kalır. Sineğin biri kalkar biri iner. Kalkıp sineklere vurur. Sineğin kanını oradan bir çöple alır ‘Deli Zor Mustafa Bey, bir vuruşta kırkını birden öldürür’ diye yazar, geri yatar.

O orda yatadursun. Ülkenin birinde çocuklara maymun dadanır. Çocukları yanına alıp götürür. Ülkenin padişahı sağa sola fermanlar gönderir:

— Maymunu yakalayıp getireceksiniz, der. Askerlerin biri de Deli Zor Mustafa’nın yanına gider. Tesadüf bu ya. Gelip bakar ki adam yatıyor. Yazmış ki Deli Zor Mustafa Bey bir vuruşta kırkını öldürür. Adam korkar:

— Bu kırkını birden öldürürse ben bir taneyim, ben nasıl uyandırayım, der. Ağaçtan bir tane dal koparır iki metre uzaktan Deli Zor Mustafa’yı dürter, uyandırır. Ona ülkenin durumunu anlatır. Yoktur, amandır, yamandır dese de Padişah a götürür. Padişaha müjde götürürler:

— Maymunu öldürecek adamı bulduk, derler. Deli Zor Mustafa’yı padişahın huzuruna çıkarırlar. Kirli pasaklı bir hâldedir. Maymunu öldürecek adamı bulduk deyince Deli Zor Mustafa:

— Benim haddime mi düşmüş, der. Asker de gördüklerini anlatır. Deli Zor Mustafa’nın yalan söylediğini söyler. Padişah:

— Tamam, bunu götürün, yıkayın, elbiseler giydirin, yedirip içirin, sabah erkenden kaldırıp filanca dağa götürün, der.

Aynı işlemleri yaparlar. Bu arada Deli Zor Mustafa onların kendisine tuzak kurduğunu düşünür. Ben kim, maymun öldürmek kim? Ben tilkiden korkan adamım, diye düşünür.

Sabah erkenden çıkar. Bilmez ya maymunun dağı olduğunu:

— Çıkayım da kendimi atayım, param parça olayım, der.

Padişahın adamları bakarlar ki Deli Zor Mustafa yok. Onlar padişaha haber veredursun Deli Zor Mustafa dağa çıkar, kendini atar. Allah işini rast getirir. Tesadüf bu ya maymunun kucağına düşer. Maymunun kulaklarından tutar, ülkeye gider. Bunu görenler ahenkler, bağırmalar, çağırmalar...

Padişaha nasıl müjdelere gider. Artık bunu yer yok ki yere oturtalar, gök yok ki göğe oturtalar. Deli Zor Mustafa Bey ne idi, ülkeyi kurtardı. Toylar, yemekler, çalgılar...

Padişah düşünür, ben böyle adam bulamam, üç kızım var, küçük kızımı ona vereyim. Sarayımda, tahtımda, tarabamda olsun; kızımın da kocası olsun. Bu muradı da padişah ona verir. Ülkede yaşar ve bir süre sonra da vezir olur. Muratlarına ererler...

Deli Zor Mustafa Bey Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 40 (1967) yaşındaki K. Akgedik'ten 15 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babaannesinden dinlemiştir.*

KÖSE İLE KÖYLÜLERİ

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde develer tellal iken eski hamam içinde bir köyde bir Köse varmış.

Kösenin yaşadığı köyde odun, yiyecek, içecek az olduğu için köylüler aralarında bir anlaşma yapmışlar. Bu anlaşma gereği kış bitene kadar her gün birinin evinde kalıp yiyip içip eğleneceklermiş.

Önce Köse'nin evinde kalmaya karar vermişler. Tüm yiyeceklerini o gece köylülere yedirmiş. Herkes yiyip içip eğlenmiş. İkinci gün kimse Köse'yi evine davet etmemiş. Çok üzülen Köse hiç olmazsa bu kestiğim hayvan derilerini şehre götürüp satayım, diye yola çıkmış.

Bir zaman yürüdüktan sonra çok yorulmuş ve bir ağacın gölgesine yatıp uyumuş. Kalktığına başında gördüğü bir kuşu yakalamış ve yoluna devam etmiş.

Bir süre daha gittikten sonra bir konağa rastlamış. Bu konağa misafir olmuş. Otururken kuşunu avucuna alıp sıkmış. Kuşun bağırtısına konağın sahibi:

— Bu ne istiyor, diye sormuş, Köse de acıktığını söylemiş. Köse bir daha kuşunu sıkmış. Kuş yine bağırmış, adam:

— Yine ne istiyor, demiş. Köse de:

— Dolapta tatlı var diyor, demiş. Adam hayret etmiş ve kuşu kendisine satmasını istemiş. Köse de bir teneke altın karşılığında kuşu satmış.

Köse köye döndüğünde önüne gelene altınları gösterip hayvan derilerinin bir teneke altın ettiğini söylemiş. Bu söylenti bütün köye yayılmış, herkes hayvanlarını kesmiş, derilerini alıp şehre gitmiş.

Derilerin hiç para etmediğini gören köylüler hem üzülmüş hem de Köse'ye çok sinirlenmişler. Köse'ye çok kızdıklarından aralarında karar almışlar. O günden sonra bütün köylü çöplerini Köse'nin evinin bahçesine atmaya başlamış.

Bunun üzerine Köse çöpleri pisliklerini çuvallara doldurup bir eşeğe yükleyerek yola çıkmış. Yolda altın götüren iki adam görmüş, tanışmış, ahbap olmuş. Altın sahipleri:

— Gece bizimle yatarsın sabah yoluna gidersin, demişler. Köse de:

— Hayır sizinle yatamam, yoluma gitmem lazım, benim malım çok kıymetli, gece yazıda yabanda kalamam, demiş.

Malının çok değerli bir şey olduğunu sananlar Köse'yi kalması için ikna etmişler. Gece Köse'nin uyduğunu sanan altın sahipleri, Köse'nin eşeğini çalmışlar, kendi hayvanlarını bırakıp kaçmışlar.

O an Köse hiç sesini çıkarmamış. Sonra da onlar ayrılır ayrılmaz hemen kalkıp hayvanları ile birlikte altınlarını alıp köye gitmiş. Köyde her rastladığına:

— Her çuval başı çöplerinizi bir çuval altınla değiştim, diye söylemiş. Altınları görünce çileden çıkan köylüler Köse'yi tekrar cezalandırmaya karar vermişler. Cezalandırılacağını anlayan Köse dağa kaçmış. Orada bir çobanla karşılaşmış. Çobana:

— Padişahın kızını bana zorla verecekler, bütün köylü ne olur al padişahın kızını diye peşimde, demiş. Çoban:

— Ben alırım, deyince elbiselerini değiştirmişler. Köylüler çobanı Köse zannederek suya atmışlar. Yüzme bilmeyen çoban suda sürüklenip gitmiş. Köse ise çobanın koyunlarını alıp köye gelmiş. Köylülere:

— Denizde binlerce koyun vardı, ancak bir kısmını getirebildim, deyince köylülerin hepsi suya atlamışlar. Sonra da su bunları alıp götürmüş. Sonunda bütün köy Köse'ye kalmış, zengin olup muradıma ermiş.

Köse ile Köylüleri Masalı; *Çorum Osmancık ilçe merkezinde oturan 44 (1963) yaşındaki memur F. Çıplak'tan 12 Şubat 2007'de derlenmiştir. Yüksekökol mezunu olan kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

ALÇAKGÖNÜLLÜLÜK

Bir varmış, bir yokmuş, develer tellal iken, pireler berber iken, ben dedemin beşiğini tıngır mıngır sallar iken ülkenin birinde bir padişah ile üç kızı yaşarmış. Padişahın karısı, kızlar küçükken ölmüş. Padişah da yeniden evlenmemiş. Kızlar birbirlerini çok sever, çok iyi anlaşmış.

Bir gün padişah gezintiye çıkar. Ormanın içinde bir tane saray görür. Ancak bu sarayı önceden görmediğine çok emindir. Merak eder ve sarayın içine girer. İçinde kimsecikler yoktur.

Saray çok güzeldir. İçinde de kimse olmayınca sarayı kendi sahiplenir. Kendi sarayına döner. Büyük kızını bu saraya sultan diye gönderir. Kız oraya gider. Tahta geçip oturur. Gelen giden kimse yoktur. Belli bir zaman sonra bir Arap gelir. Kızı görür, şaşırır. Kıza kim olduğunu sorar. Kız da:

— Ben bu ülkenin padişahının kızıyım. Babam beni bu saraya sultan olarak gönderdi. Artık burada yaşayacağım, der.

Arap, kızı dinledikten sonra bir şey demez, çekip gider kendi yerine. Bir süre sonra bir komşu ülkenin şehzadesi buraya misafir gelir. Sarayın bir bölümüne geçici olarak yerleşir. Arap'ı çağırır. Arap olup bitenleri ona anlatır.

Komşu ülkenin şehzadesi dinledikten sonra Arap'a dönüp yiyecek bir şeyler hazırla, der ve gider. Arap'a da yerleştiği bölümde yer alan bir odanın anahtarını verir. Kız bunların hepsini görür, seslenmez, izler sadece. Komşu ülkenin şehzadesi gelir, bakar sofraya kurulmuş. Sofrada bir kuş sütü eksik. Arap'a döner:

— Kimle hazırladın bu sofrayı, der. Arap da tek başına hazırladığını söyler. Haydi, buyur yiyelim, der. Ancak padişahın büyük kızını çağırılmaz. Onu görmemiş gibi davranır.

Öte taraftan padişah, kızının ne hâlde olduğunu öğrenmek için vezirini gönderir. Vezir gelir, kıza sorar. Kız da:

— Babam beni ne diye buraya gönderdi, diye yakını. Vezir gidip bunu padişaha söyler. Padişah da büyük kızını getirir. Ortanca kızını gönderir saraya.

Büyük kızın başına gelenler ortanca kızın da başına gelir. O da dert yakınır. “Babacım neden beni buraya gönderdi” diye.

Babası onu da getirttirir. Küçük kızı gönderir. Küçük kız orada Arap ile beraber yemek yapar. Yardım eder. İşlere koyulur.

Komşu ülkenin şehzadesi gelip Arap’a:

— Kimle hazırladın bunları, deyince Arap, kız ile hazırladığını söyler. Komşu ülkenin şehzadesi de kızı yemeğe buyur eder. Beraber yerler içerler.

Padişah yine vezirini gönderir. Hele git kızımın hâli vakti yerinde mi, mutlu mu diye. Vezir gider kıza sorar. Kız da:

— Babam iyi ki beni buraya göndermiş. Ben burada çok mutluyum. Ne güzel yermiş, der.

Vezir kızın söylediklerini gelip padişaha nakleder. Padişah da kızları da şaşırır. Kızlar nasıl olur böyle şey. Biz orada yapamadık. Kardeşimiz nasıl yapar diye merak ederler. Babalarından izin alıp kardeşlerinin yanına giderler.

Orda kardeşlerinin her işe koyulduğunu, her işi yaptığını görürler. Kardeşlerini kıskanırlar. Dönüp saraya gelirler.

Günler günleri kovalar. Epey zaman geçer. Kızlar babalarından izin alır kardeşlerinin yanına tekrar giderler. Kardeşlerinin bu hayatını kıskanırlar. Onu öldürmeye kalkarlar.

Ortanca kızın yüzüğünün içinde zehir vardır. Kıza bizi odanı göster diye odaya çıkarırlar. Orada zehirleyip öldürmek isterler.

Ancak komşu ülkenin şehzadesi peri padişahının oğludur. Kızı zehirleyeceklerini bilir. Kızın babasına haber verir. Babası yetişir. Kızı son anda kurtarır. Diğer kızlarına cezasını verir. Küçük kızını da komşu ülkenin şehzadesi ile evlendirir. Herkes mutlu mesut yaşayıp gider.

Alçakgönüllülük Masalı; *Çorum Osmancık ilçe merkezinde oturan 44 (1963) yaşındaki memur F. Çıplak’tan 12 Şubat 2007’de derlenmiştir. Yüksekökol mezunu olan kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

İYİLİK İLE KÖTÜLÜK

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir “İyilik” ile bir de “Kötülük” varmış. Bunlar fakirlikten ve çaresizlikten bıkıyor, ikisi de bir olup: “Haydi, dünya yolculuğuna çıkalım, yeni bir iş bulalım” diyorlar.

İkisi de azıklarını alıyorlar, çıkılarını bağlıyorlar, yola çıkıyorlar. Az gidiyorlar, uz gidiyorlar, dere tepe düz gidiyorlar, bunlar acıkıyor. Kötülük diyor ki:

— İyilik, önce senin azığınızı yiyip içelim. Ondan sonra da benim azığı yiyelim. İyilik de:

— Olur, tamam, diyor. İyiliğin azığınızı yiyorlar, suyunu içiyorlar, yola koyuluyorlar. Gidiyorlar, gidiyorlar, iyilik susuyor:

— Kötülük bana bir bardak su ver, diyor. Kötülük:

— Vermem, diyor. Bunlar biraz daha gidiyorlar. İyilik yine su istiyor:

— Ulan Kötülük! Bana bir bardak su ver, diyor. Kötülük:

— Vermem, gözünün birini oyup verirsen veririm, diyor. Susuzluktan ölümden kurtuluyor tabii İyilik. Gözünün birini oyuyor, veriyor. Kötülük ona bir bardak su içiriyor. Yine gidiyorlar, İyilik yine susuyor:

— Kötülük bana bir bardak su ver, diyor. Kötülük:

— Öbür gözünü de verirsen veririm, diyor. İyilik öbür gözünü de çıkarıp veriyor, bir bardak su içiyor. Şimdi bunların yolu ayrılıyor.

İyilik’in gözü görmüyor, her yer karanlık. Bir yere varıyor, bir maya ağacının dibine oturuyor. O da “Cinli Maya” imiş. Orda da cinler varmış. Cinler akşam olunca ortaya çıkıyor, kendi aralarında konuşuyorlarmış. İyilik de ağacın dibinde ama cinler onu görmüyormuş. Cinler kendi aralarında şöyle konuşuyorlar:

— Yahu, bu körlerin de hiç akılları yok. Şu Cinli Maya’nın yaprağını

ıslayıp gözlerine çalsalar, hemen gözleri açılır. Şu dağın altını da kaldırsalar bütün dünyaya yetecek su çıkar.

Az ilerde de “körler ülkesi” varmış. Bu ülkede ne su varmış ne de başka bir şey. Neyse iyilik bu konuşmaların hepsini duyuyor. Hemen maya yaprağını koparıyor, tükürüğüyle ıslıyor, gözüne çalıyor. İki gözü de açılıyor. Çantasına maya yaprağından dolduruyor ve körler ülkesine gidiyor.

— Göz doktoru! göz doktoru, diye bağıyor. İyilik’i köy halkı çağırıyor. İyilik:

— Bir bardak su getirin, diyor.

— Suyumuz yok, diyorlar.

— Su olmazsa gözünüzü açamam, diyor. Köy halkı buna inanmıyor, tabi. İyilik padişahın evine varıyor. Padişahın kızı da körmüş. Neyse padişah:

— Kızımın gözünü iyi edebilir misin, diyor.

— İyi ederim, diyor İyilik de. Padişah:

— İyi edemezsen seni idam ederim, astırırım, seni öldürürüm, diyor. İyilik:

— Tamam, diyor. Neyse İyilik içeri varıyor:

— Bir bardak su verin bana, diyor. İyilik’e bir bardak su veriyorlar. İyilik maya yaprağını ıslıyor, kızın gözüne çalıyor. Kızın gözleri ayna gibi parlıyor. Öbür gözüne de çalıyor, o da öyle oluyor. Padişah, İyilik’e diyor ki:

— Dile benden ne dilersem. İyilik:

— Bana, kırk kazma, kırk kürek, seksen de insan ver, çalışacak, diyor. Padişah:

— Bunları ne yapacaksın, diyor. İyilik:

— İlerde bir taş var, onu kaldırdın mı, bu ülkeye yetecek kadar su var, diyor.

Neyse, padişah bunun isteğini veriyor, gidiyorlar. Oradaki taşı işçilerle kaldırıyor. Kaldırır kaldırmaz su ülkeye doğru akıyor. Su gelince de İyilik bütün körlerin gözünü iyileştiriyor.

Sonra İyilik, Kötülük’ü arattırıyor, buluyor. Yaptıklarından dolayı Kötülük’ü ceza veriyor. İyilik de padişahın kızıyla evleniyor, muradına eriyor.

İyilik ile Kötülük Masalı; *Çorum Osmancık ilçe merkezinde oturan 44 (1963) yaşındaki memur F. Çıplak'tan 12 Şubat 2007'de derlenmiştir. Yüksekokul mezunu olan kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

KAYBOLAN HAZİNELER

Ülkenin birinde padişah veziriyle birlikte gezintiyeye çıkmış. Halkının durumunu daha iyi öğrenmek istemiş. Gezerken bir demircinin önünden geçmişler. Demirci işlerini yapıyormuş ama örsün başına geçince ağlamaya başlıyormuş.

Padişah bu duruma bir anlam verememiş. Vezirine demircinin neden ağladığını öğrenmesi için emir vermiş.

Gezintiyeye devam ederken bu defa da bir bahçıvanla karşılaşmışlar. Bahçesi çok güzelmiş. Bahçede güzel meyve ağaçları ve çiçekleri varmış. Bahçıvan ağaçtan elmaları güzelce topluyormuş, ama ağaçtan inerken ağlamaya başlıyormuş.

Padişah şaşırılmış. Halkım neden mutsuz diye merak etmiş. Vezire yine emretmiş. Biraz daha gezmişler.

Artık saraya dönüyorlarmış. Yolda bir dilenci dikkatini çekmiş. Dilenci para verenlerden ensesine vurmalarını istiyormuş. Sonra da ağlamaya başlıyormuş.

Padişah hayretler içinde kalmış. Vezirden ağlayan bu üç kişiyi yanına getirmesini istemiş. Aradan günler geçmiş. Vezir bu üç adamı bulmuş. Padişahın huzuruna getirmiş. Padişah önce demirciye sormuş neden ağladığını. Demirci de başlamış anlatmaya:

— Yıllar önce karnım acıkmıştı, tavuk yiyordum. Yemeğimi yedim, artık sonuna gelmişim. Bir kedi belirdi. Elimde but vardı. Ona bakarak bana o budu verirsen sana yüz altın veririm, dedi. Ben inanmadım. Kedi böyle bir şey yapamaz, dedim. Kedi tekrar seslendi. Bu sefer tavuğun kanadına bakarak bu parçayı verirsen iki yüz altın veririm, dedi. Yine inanmadım. Kedi kayboldu. Gittiği yerden bir ışık parladı. Bir baktım ki hazine görünüyor. Elimini attım ki boşluk. İşte o günden beri o kediye inanmadığım için üzülürüm. Ökse her vuruşumda aklıma gelir.

Padişah bu sefer de bahçıvana sordu. O da şöyle anlattı:

— Çok seneler önce elma toplarken dala bir kuş konmuş. En güzel elmayı bana verirsen mücevher veririm sana, dedi. Ben inanmadım. Yaşlı bir adam ortaya çıktı o anda. Beni bir yere götüreceğini söyledi. Ben de tamam dedim. Beni mücevherlerin içine götürdü. Beni ortak edecekti. Ama ben inanmadım. Adam başka bir odaya gidince içinden bir yüzük aldım. O görmeden cebime attım. Odadan gelen adam benim hazineye layık olmadığımı düşündü ve bahçeme geri getirdi. İşte bu nedenle ağlıyorum. Kötülük yapmasaydım şimdi zengindim.

Padişah kaçırılan fırsatlar için üzülmüş. Dilenciye dönerek onu dinlemeye başlamış.

— Benim kırk tane devem vardı. Onlarla yük taşırdım. Çok mutluydum. Bana yükünü taşıtan adamla bir gün yola çıktım. Adamın yüklerinin hepsi altındı. Ben de adamı öldürüp altınları ele geçirmeyi planladım. Tam adamı öldürüyordum ki adam, beni öldürme sana tüm hazinelerin yerini göstereyim, dedi. Merak ettim. Nasıl olacağını sordum. Elinde bir sürmenin olduğunu, onu sürünce bütün hazinelerin görüldüğünü söyledi. Bir gözüme sürdü. Bütün hazineleri gördüm. Diğer gözüme de sürmesini istedim. Olmaz, dedi. Diğer gözüne de sürersem kör olursun, dedi. İnanmadım, zorla sürdürdüm. Gerçekten kör oldum. Dünyam karardı. Tüccar da her şeyimi alıp gitti. İşte enseme vurdurarak bunun bedelini ödemeye çalışıyorum. Yaptığım hatanın pişmanlığını yaşıyorum.

Padişah kaybolan bu hazinelere üzülmüş. Bu üç kişiye sarayda görev vermiş. Bu hataları herkese anlatmışlar. Diğer insanlar da açgözlülüğün kötü olduğunu anlasınlar diye...

Kaybolan Hazineler Masalı; *Çorum Osmancık ilçe merkezinde oturan 44 (1963) yaşındaki memur F. Çıplak'tan 12 Şubat 2007'de derlenmiştir. Yüksekokul mezunu olan kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

AVCI İLE KUŞ

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; pireler berber iken, develer tellal iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken bir avcı varmış. Bu avcu avladığı hayvanları satarak geçimini sağlarmış. Bir gün ava çıkmış yine. Birkaç hayvan avladıktan sonra yorulmuş, oturmuş bir taşta.

Birden yanındaki ağacın dalına bir kuş konmuş. Kuşun tüyleri renkli, gözleri maviymiş. Başında taç gibi tüyler varmış. Avcı aklından “Bu kuşu yakalayıp satarsam çok zengin olurum, diye geçirmiş. Bir ara kuşu avuçlarının arasına almış. Kuş önce çırpınmış. Bakmış ki faydası yok. Avcıya seslenmiş:

— Ey avcı bırak beni yoluma gideyim. Eğer beni bırakırsan sana vereceğim şey ile zengin olursun., demiş.

Avcı iyi kalpliymiş. Dayanamamış kuşun yalvarmalarına. Onu bırakmaya karar vermiş. Kuş da uçarken avcının avuçlarına altın bir yumurta bırakmış. Avcı altın yumurtayı görünce çok sevinmiş.

Avcı altın yumurta sayesinde zengin olmuş. Kendine güzel bir ev almış. Bu arada yoksulları da unutmamış. Fakirlere hep yardım etmiş.

Kuş ara sıra gelir, avcının evinin üzerinde uçar, sonra geri gidermiş. Aradan birkaç yıl geçmiş. Ülkenin padişahı çok yaşlandığı için yerine geçecek birini arıyormuş. Hiç çocuğu yokmuş padişahın. Bu yüzden yerine halktan birinin geçmesine karar vermiş. Bunu nasıl belirleyeceğini de bilmiyormuş. Veziri bir fikir vermiş. Bir kuşu varmış padişahın. Vezir demiş ki:

— Tahta aday olan yiğitleri toplayalım meydana. Bırakalım kuşu da. Üç kez kimin başına konarsa o padişah olsun, Kabul edilmiş bu fikir. Toplamışlar meydana halkı. O sırada avcı da oradan geçmekteymiş. Merak edip olanları, karışmış kalabalığa.

Kuşu salmışlar kafesinden. Kuş başlamış havada dönmeye. O sırada avcı kuşu tanımış. Bu onu zengin eden kuşmuş.

Kuş havada dönüp üç kez gidip avcının başına konmuş. Halk şaşırılmış.

Ama sonra alkışlamışlar yeni padişahı. Akıllı kuş konmuş avcının omzuna, seslenmiş ona:

— Sen merhametlisin, yakarışlarıma dayanamayarak bıraktın beni. Zengin olunca unutmadın yoksulları, fakirleri. Gönlün yüce, kibrin yok. Padişahlık senin gibi adil, merhametli birine yakıştırdı, demiş.

Gerçekten de avcı ölünceye dek ülkeyi adaletle, merhametle yönetmiş. “Başına devlet kuşu konmak” deyiminin de buradan geldiği söylenmektedir.

Avcı ile Kuş Masalı; *Çorum Osmancık ilçe merkezinde oturan 44 (1963) yaşındaki memur F. Çıplak'tan 12 Şubat 2007'de derlenmiştir. Yüksekokul mezunu olan kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

TÖREMAN

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; pireler berber iken, develer tellal iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken üç erkek kardeş bir de onların kız kardeşleri varmış. Gel zaman git zaman bunlar büyümüş, anne ve babaları ölmüş, kız kardeşlerini de bunlara emanet etmiş.

Kızın ağabeyleri ava çok düşkünlermiş. Bir gün en büyük ağabey:

— Ava çıkacağım, demiş. Tüfeğini kuşanmış, dağlara gitmiş. Güzel mi güzel, alımlı mı alımlı bir geyik görmüş. Peşine düşmüş geyiğin, ama bir türlü yakalayamamış. Geyik sonunda görkemli bir sarayın içine girmiş. Ağabey de kapıyı çalmış. Kapıyı bir dev açmış:

— Benim avım buraya girdi, avımı ver de gideyim, demiş. Dev kapıdaki konuğunu önden buyur edince, önceden kurduğu tuzağa düşmüş ve ağabey kuyuya düşmüş. Sonra kaybolmuş.

Bu arada evde ağabeyini merak eden, ortanca ağabey, atına binmiş, dağlarda ağabeyini aramaya çıkmış. Geyiği görmüş ve peşinden saraya kadar gitmiş ve onun da kaderi ağabeyi ile aynı olmuş.

Küçük ağabey bu işte bir bit yeniği olduğunu anlayıp düşmüş yollara. Geyiği görmüş ve takip etmiş. Geyik yine sarayın içine kaçmış. Kapıyı çalan küçük kardeş devi görmüş ve demiş ki:

— Bu kapıdaki atlar ağabeylerimin, onları almaya geldim. İçeri buyur edilince bir kurnazlık edip:

— Ben büyüklerimin önünden yürüyecek kadar saygısız değilim, demiş. Dev kendi kazdığı kuyuya düşmüş ve orada kalmış. Ağabeylerinin de aynı kuyuda öldüğünü anlayan küçük ağabey kuyunun başında ağlamış günlerce.

Küçük kardeş kız kardeşini de getirmiş, ağabeylerinin öldüğü yere. Kız günlerce ağlamış, ağıtlar yakmış. Dev meğer ölmemişmiş, aşağıdan seslenmiş kıza:

— Ben senin ağabeyimim, ip sarkıt da yukarıya çıkayım, diye. Kız da Devi ağabeyi sanıp ip sarkıtmış kuyuya. Dev yukarı çıkınca, kızını zorla zapt

etmiş ve evlenmişler. Küçük ağabey de mecburen bu durumu kabullenmiş ve aynı sarayda yaşamaya başlamışlar.

Gel zaman, git zaman dev ile bacının bir çocukları olmuş. Adını “Töreman” koymuşlar. Töreman dayısına çok düşkünmüş. Aradan yıllar geçmiş Töreman büyümüş.

Bir gün dev ile karısı yatak odalarında konuşurken Töreman bunlara kulak misafiri olmuş. Dev demiş ki karısına:

— Biz senin ağabeyine bakmak zorunda değiliz, ağabeyin çok yaşlandı. Bunu ava gönderelim, dağda yatarken ben bir alıcı kuş olayım, onu öldüreyim,

Ertesi gün dayısını ava gönderirler. Dayısı yaşlılığını bahane ederek gitmek istemez. Ama sonunda kabul eder. Töreman dayısıyla gitmek için ısrar eder, dayısı da onu kıramaz, yanında ava götürür.

Az giderler, uz giderler, dere tepe düz giderler. Av bulamazlar, dağda yatmak zorunda kalırlar. Ateş yakıp uyumaya karar verirler.

Töreman olayı önceden bildiğinden, dayısı uyuyunca elini keser, yaraya tuz basar acısından uyumamak için.

Gecenin geç saatlerinde dev, bir kuş şeklinde gelir. Töreman bunun babası olduğunu bilir. Tüfeği doğrultur ve ateşler. Babası tüfeğin sesine kaybolup gider. Sese uyanan dayısı:

— Bunu niye vurdun ki, eti yenmez bile, der. Töreman olayı anlatır. Eve dönerler, devden kurtulduğunu öğrenen anne çok sevinir. Sonsuza kadar mutlu ve beraber yaşarlar.

Töreman Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 89 (1330-1912) yaşındaki ev hanımı H. Alagöz'den 14.05.2001'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dayısından dinlemiştir.*

TUZCUNUN KIZI

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal pireler berber iken, ben annemin beşiğini tıngır mıngır sallar iken, diyarın birinde bir kadın varmış. Bu kadının üç tane kızı varmış. Bu kızların birini yağcıya, birini balcıya, birini tuzcuya vermiş.

Onlarla evlendikten sonra üçünün de çocuğu olmuş. O diyarda da daha fakirler için doğum evi varmış. Yağcı da balcı da zengin oldukları hâlde bu doğum evine gidip doğum yapmışlar. Bunlar öyle yapınca peri kızları gelmiş. Doğan kızları katran kuyusuna batırıp çıkarmış ve annelerine kapkara kızları verip savmışlar.

Tuzcu da doğum evine gelmiş, doğum yapmış. Üç tane peri kızı yine gelmiş. Çocuğa güzelce kuntu* kumaş, bir sürü öteberi getirmişler. Onu da böylece donatıp anasının kucağına verip savmışlar.

Bu kızlar birbirini yoklamaya karar vermişler. Balcı da yağcıya gitmiş, yağcıda bakmış aynı durum:

— Hadi gidelim tuzcuya, demişler. Bakmışlar ki tuzcuda çok güzel parlak bir kız, onu çekememişler.

O tuzcu ölünce anasıyla kız yalnız yaşamaya başlamışlar. Padişahın oğlu bu kızı görmüş, çok beğenmiş ve anasını dünür göndermiş. Annesi varmış, kızıyla beraber bahçelerini gezmişler. Kapının önünde bir elmas ağacının dibine oturmuşlar. Kız, elmas ağacına:

— Ağacım, ağacım seni kim dikti, demiş. Ağaç seslenmiş:

— Pamuk ellerin dikti. Kız, ağaca:

— Ağacım, ağacım seni kim suladı, demiş. Ağaç seslenmiş:

— Ela gözlerin suladı. Kız, ağaca:

— Bir ırgalan da teyze görsün, demiş.

Ağaç ırgalanmış ve dünür gelen kadının kafasına bir elmas düşmüş, kadının kafasını yarmış. Kız, kadının kafasını temizlemiş, sarmış ve kadın dünürlük lafını açmadan geri gitmiş.

Kadın eve gelince oğlu merakla ne yaptığını sormuş. Kadın üzüntüyle:

— O kız seni almaz, çok zengin, demiş. Kadın üç kere böyle gidip gidip dönmüş. Kızı istemeye cesaret edememiş. Padişahın oğlu kendi gidip kapıdan girer girmez:

— Kız ben sana dünürüm, demiş. Kız da:

— Sen bana dünürsen ben de sana dünürüm, demiş.

Bunlar çok güzel bir düğünle evlenmişler. Ondan sonra bu kızın yağcıdaki ve balcıdaki halalarının kızları gelmiş. Onun durumunu çekemeyip öldürmeyi düşünmüşler. Enişterinden müsaade alıp kızını hamama götürmüşler.

Bunlar hamamda kızın kafasına bir şiş batırmışlar. Kız güvercin olup uçup gitmiş. Ondan sonra akşam olmuş, enişterine gidip karın kayboldu, bulamadık, demişler.

Kız güvercin olunca kocasının odasına gelmiş. Oğlan uyuyormuş, annesi de odadaymış. Kız, kocasını görünce:

— Padişahın oğlu uyuyor musun? Üstünü güller bürsün, demiş, gitmiş.

Kız birkaç gün kocasının odasına gelip gitmiş. Annesi oğluna durumu anlatmış. Padişahın oğlu da pencerenin önüne zift dökmüş. Güvercin gelip oraya konunca kalkıp gidememiş. Oğlan yakalayıp:

— Sen ne güzel güvercinsin, deyip başını okşamış. Okşarken eline hamamda batırılan şiş batmış. Oğlan şişi tutup oradan çıkarmış. Güvercin de eski hâlini alıp kız olmuş Hamamdaki durum, teyze kızlarının yaptıkları oraya çıkmış.

Teyze kızlarını çağırmışlar ve kırk katıra mı kırk satıra mı razısınız, diye sormuşlar. Sonra onları katıra bindirip ormana sürmüşler. Her biri cezasını çekmiş.

Yemiş, içmiş, yere göçmüş; bu masal da burada bitmiş.

*kutnu: Pamuk veya ipekle karışık pamuktan dokunmuş kalın, ensiz kumaş türü

Tuzcunun Kızı Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 89 (1330-1912) yaşındaki ev hanımı H. Alagöz'den 14.05.2001'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dayısından dinlemiştir.*

GÖZÜM YAŞ DOLU, SEPET TAŞ DOLU

Bir cimri kadın varmış. Bu kadın üç oğluyla birlikte yaşarmış. Kocaman bir evi, uşakları, hizmetçileri erzaklar la dolu kilerleri varmış. Ama kadın çok cimri biriymiş. Fakirin biri uzaktan eve gelse kovarmış. Hemen başından savarmış.

Bu kadının evinin yanındaki viranede perişan bir aile yaşarmış. Çok fakirlermiş, çok üşüyorlarmış, bir tas çorbaya muhtaçlarmış. Annesi ve bir çocuğu bir gün hava çok soğuk, dışarıda diz boyu kar varken ve rüzgâr eserken zengin kadının kapsına varmışlar:

— Ah ne olur efendim, bir dilim ekme verip şu fakiri sevindirir, evde aç ve hasta küçüklerim sizden bir yardım bekler, demiş.

Cimri kadın bu hâle hiç aldırmayıp yüzünü ekşiterek son sözünü söylemiş. Cimri kadın:

— Hiç ekmeğim yok inan, olsa vermez miyim? Ekmeğim varsa taş olsun, gözlerime yağ dolsun, demiş.

Fakir kadın bu duruma çok üzölmüş, gözlerinden yağ süzölerek çamurlu yoldan ümitsiz bir biçimde yıkık evine dönmüş. Zengin kadın çocuklarını çağırmış, demiş ki:

— Size ziyafetim var, kızarmış yağlı ekme çok hoşunuza gidecek, demiş. Hizmetçilere:

— Kesip tepsiye koyun, çocuklar yesin, demiş. Biraz sonra hizmetçilerden biri mutfağa gitmiş. Hizmetçi:

— Aman ya Rabbi!, Mutfaktaki ekmeğler taş olmuş, bütün bıçakları denedim, bir dilim ekme kesemedim, demiş. Zengin cimri kadın, hizmetçiye:

— Bunda ne var, akılsız, ekmeğler bayattır, hemen fırına koş, taze üç ekmeğ al gel, demiş.

Hizmetçi fırına koşmuş, üç tane ekmek almış, sepete koymuş. Hizmetçi sepete koyduğu ekmekleri taşıyamamış, zor bela eve varmış. Hizmetçi:

— Hanımım, kolum kanadım kırıldı, ne ağır ekmeklermiş, demiş. Hizmetçi sepetin kapağını açmış. Kadın ne görsün üç tane taş. Cimri kadın bağırarak Allah'a yönelmiş, kalbi endişe dolu olarak Allah'a yalvarmış:

— Allah'ım beni bağışla, kimseye acımadım yardım etmedim, adım cimriye çıktı, maskaraya döndüm, paraya köle oldum, sabah gelen fakire yok yere yalan söyledim. Ekmek varken şimdi “gözüm yaş dolu, sepet taş dolu”, demiş.

— Allah'ım artık doğruyu bildim, önünde eğildim, demiş. Secdeye varmış neyi varsa yoksa fukaraya vereceğine söz vermiş. Bu masal da burada bitmiş.

Gözüm Yaş Dolu, Sepet Taş Dolu Masalı; Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 71 (1936) yaşındaki çiftçi H. İ. Cambaz'dan 15 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilen kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.

HOROZ İLE TILKI

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; pireler berber iken, develer tellal iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken zamanın birinde bir köyde bir horoz varmış. Bu horozun adı Hoca Efendi imiş. Yani bu, tavukların imamı imiş.

Tilki, bu horozu uzaktan takip ediyor, yemek istiyor ama bir türlü başaramıyormuş. Bir cuma günü tilki:

— Ben bu horozu kandırıp yiyebileceğim tek gün bugün, demiş. Tilki o yandan dolanmış, bu yandan dolanmış, Hoca Efendi'nin yanına gelip:

— Selamünaleyküm, demiş. Hoca Efendi:

— Aleykümselâm tilki gardaş. Hayırdır, sen buralara uğramazdın, demiş. Tilki:

— Hiç sorma Hoca Efendi. Yolum buralardan geçiyordu, bir uğrayayım, hocanın hatırını sorayım, bir de hocanın o güzel sesiyle cumayı eda edeyim, dedim, demiş.

Bunlar oturuyorlar yiyorlar, içiyorlar. Öğle vakti geliyor, Hoca Efendi:

— Tilki gardaş, sen burada otur, ben varayım bir abdest alayım. Salayı da verip geleyim, diyor. Tilki:

— Hay hay Hoca Efendi. Sen git, o güzel sesinle salayı verip gel, diyor. Horoz çöplüğün başına gidiyor. O yanı bu yanı eşeleniyor:

— Gıygıligu, yukarıdan geliyor. İki atlı diyor, yanlarında gıcıldaklı gıcıldaklı tazılar. Bunu içeride duyan tilkinin ödü yüreği kopuyor. Tilki koşarak Hoca Efendi'nin yanına geliyor:

— Hoca Efendi, hani neredeler, diyor. Hoca Efendi:

— Vallahi tilki gardaş, kimi aşağıdan geliyor, kimi yukarıdan geliyor. Hangi birini göstereyim, diyor. Bunları duyan tilki nefes nefese dağın tepesine doğru koşuyor. Amma gel gör ki tilkinin karnı aç. Tilki o yana bu yana doluyor:

— Ben akşam ezanıyla birlikte Hoca Efendi'nin yanına gider, akşam namazını eda ederek ancak bu şekilde Hoca Efendi'yi yiyebilirim, diyor kendi kendine. Akşam Hoca Efendi'nin yanına tekrar gidiyor:

— Selamünaleyküm Hoca Efendi, kusura bakma cuma namazına kalamadık. O güzel sesinden faydalanamadık. Şimdi inşallah akşam namazını beraber eda ederiz, diyor. Hoca Efendi:

— Hay hay tilki gardaş. Sen şöyle otur, ben akşam namazını okuyayım, geleyim. Beraber namazımızı eda edelim, diyor. Tilki:

— Tamam, hay hay Hoca Efendi, diyor. Hoca Efendi yine çöplüğün başına gidiyor. O yana bu yana eşeleniyor:

— Gıygılıguuuu, aşağı mahallenin köpekleri buyana doğru geliyor. Gıygılıguuuu, yukarı mahallenin köpekleri bu yana doğru geliyor, diyor. Tilki koşarak:

— Aman Hoca Efendi, hani neredeler, diyor. Hoca Efendi:

— Aman tilki gardaş, seni burada görmesinler. Yoksa seni yerler, sen kaç, diyor. Tilki, yine dağlara doğru koşuyor. Dağda nefesini topluyor. Hoca Efendi de tilkinin kurbanı olmaktan kurtuluyor. Hikâyemiz de burada bitiyor.

Horoz ile Tilki Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 71 (1936) yaşındaki çiftçi H. İ. Cambaz'dan 15 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilen kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

NERGİZ EFENDİ

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; pireler berber iken, develer tellal iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken bir ülkede bir tilki varmış. Bu tilki bir gün demiş ki:

— Ben bu dünyada bir nam alamadım. Bir nam alayım, demiş. Kalkmış, dünyada ne tür boya varsa sürmüş. Kırmızı, yeşil, mavi, turuncu... Kendine aynada bakmış ve çok beğenmiş.

Günlerden bir gün dağa çıkmış, büyük bir kaya görmüş. Kayanın altındaki deliğin içine girmiş. Deliğin içine girince bakmış ki her yer kuş tüyüyle bezenmiş.

— Burası tam benim gibi yiğide mahsusmuş, demiş. Kafasını koyar koymaz uyumuş. Oysaki orası bir aslanın yatağıymış.

Aslan avlanmaya çıkmış. Aslan gezmiş tozmuş, yatağına gelmiş: bir de ne görsün yatağında topak bir şey yatıyor.

Aslan tilkiyi bir hamlede yutsa yutacak ama üzerindeki değişik renklerden korkmuş. Yatakta uyuyan tilki ses duyunca uyanmış, bakmış ki her yer karanlık Aslan deliğin önünü kapatmış. Tilki ya bu, aslana demiş ki:

— Ulan! Ne gezersin sen bu Nergiz Efendi'nin yatağında, demiş. Aslan:

— Nergiz Efendi kusura bakma, ben misafir geldim, demiş. Tilki Aslan'ı buyur etmiş. Oysaki yatak aslanın yatağıymış. Dışarı çıkmışlar aslan ile tilki. Aslan bakmış ki tilki bir topak. Aslan, tilkiye:

— Kardeşlik hele bir nara atalım, kimin narası daha kuvvetli, demiş. Tilki, Aslana:

— Tamam, hele sen bir nara at, demiş.

Aslan bir nara atmış, tilkinin gözleri kıpkırmızı olmuş, kuyruğu taş kesilmiş korkudan. Aslan nara atınca dağlar titremiş, dereler birbirine kapanıp tekrar açılmış. Aslan, tilkiye:

— Bir de sen nara at, demiş. Tilki:

— Ben şu an nara atamam, eğer nara atarsam dağda canlı kalmaz, hepsi korkudan ölür, demiş. Aslan bu duruma çok sinirlenmiş, eskisinden daha kuvvetli bir nara atmış. Tilki, Aslana:

— Benim naramın ancak dörtte birine ulaştı, demiş. Aslan bir zaman sonra ilerde bir at sürüsü görmüş. Tilkiye:

— Bana bak şimdi, demiş. Atın yanına gitmesiyle atın ciğerini çıkarması bir olmuş. Ciğerini tilkiye getirmiş.

Aslan gelmiş bakmış ki tilki yerinde yok. Tilki fırsatını bulunca kaçmış, daha oralarda durmamış. Aslan ormandaki ağaçları birbirine katmış, yine de tilkiyi bulamamış. Kendi kendine:

— Ah... Ah... Ben senin tilki olduğunu bildim ama boyan beni yanılttı, demiş.

Tilki memleketine gitmiş, tilkinin bir de karısı varmış. Karşıda iki tane at varmış. Aslanın yaptığı gibi eşinmiş. Atın yanına gitmiş. At tilkinin alnının ortasına vurunca tilki yere düşmüş. Tilkinin karısı yanına gitmiş. Tilkiye demiş ki:

— Sen şimdi bunu niçin yaptın, demiş. Gözleri kan çanağına dönen tilki:

— Ben bu tarzı aslanda görmüştüm. Ama bu tarz, tilkiler için demek ki doğru değilmiş, demiş. Bu masal da burada bitmiş.

Nergiz Efendi Masalı; *Çorum'da Büyük Palabıyık köyünde oturan 58 (1952) yaşındaki ev hanımı N. Benli'den 26.04.2010 tarihinde derlenmiştir. Okur-yazar olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

ASLAN İLE ADAM

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal, pireler berber iken; anam düştü eşikten, babam düştü beşikten ... Ben dedemin beşiğini tıngır mıngır salları iken, anam kaptı saçmayı, babam kaptı dolmayı, derken zamanın birinde bir adam varmış. Bu adamın borçtan kurtulacak hâli kalmamış. İşleri hiç de düzgün gitmiyormuş:

— Ben gideyim, şu talihimi bulayım, neden borçtan kurtulamıyorum, neden işlerim hep ters gidiyor, bir sorayım, demiş.

Yola çıkmış. Yolu bir dağa uğramış. Bu dağda bir inilti varmış. Gitmiş bakmış ki aslan inliyor, hasta olmuş. Aslan sormuş:

— Kardeş nereye gidiyorsun, demiş. Adam anlatmış:

— Benim borçtan kurtulacak halim kalmadı, talihimi aramaya gidiyorum, demiş. Aslan, adama:

— Şu benim talihime de bak, ben bu derdi çok çekecek miyim, ölecek miyim, demiş. Adam:

— Peki, demiş. Az gitmiş uz gitmiş bir köye varmış. Köyde bir adama rastlamış. Adam sormuş:

— Nereye gidiyorsun, demiş. O da anlatmış. Köylü adam demiş ki:

— Şu benim talihime de bak, on dönüm bir tarlam var, ekiyorum ürün büyümüyor, demiş. Adam, köylü adama:

— Peki, demiş. Az gitmiş uz gitmiş bir şehre varmış. Bir ev görmüş. Bu eve giren çıkan belirsizmiş. Bu ev padişahın sarayıymış. Adam içeri girmiş. Oturmuşlar, eğlenmişler. Herkes dağılınca da padişahla yalnız kalmışlar. Padişah adama sormuş:

— Kardeşim, sen fakir bir adama benziyorsun, senin buralarda ne işin var, nereden geliyorsun, nereye gidiyorsun, demiş. Adam:

— Padişahım benim borçtan kurtulacağım kalmadı, ben de talihimi aramaya gidiyorum, demiş. Padişah adama bir işaret vermiş:

— İleri gittin mi önüne bir deniz gelir. Bu işareti yap, karşına bir aygır çıkar, aygıra bin gözünü yum, denizi geç. Denizi geçince karşına bir bina çıkacak, işte talihler orada, orada talihlerimize bakarsın. Yalnız gitmişken benim durumumu da sor. Bu ülkede kimse benim sözümü dinlemiyor, demiş.

Adam denizin kenarına gelince padişahın dediği işareti yapmış. Aygır gelmiş, binmiş üstüne denizi geçmiş. Binayı görmüş, içeri gelmiş, bakmış talihlerin hepsi orada. Kendi talihini görmüş. Talihi yıkıkmış. Talihini düzeltmiş. Etrafına taş falan koymuş. Diğer köylü adamın talihini düzeltmiş, etrafına taş falan koymuş. Diğer köylünün talihini bulmuş, o adamın talihi:

— Tarlayı ekmeğe gerek yok, tarlanın bir köşesinde altın var, demiş. Yerini göstermiş.

— Orayı eşsin, çıkarsın ekmeye biçmeye gerek yok, demiş. Sıra padişaha gelmiş; padişah, kız padişahmış:

— Padişah bir kocaya varmazsa akıbeti iyi olmaz, demiş. Aslanın talihi de demiş ki:

— Dünyada manyak, kafadan kontak bir adam bulup yerse o derdi geçer, demiş.

Adam geri gelmiş. Aygırın yanına gelmiş. Aygırın ağzından bir mücevher düşmüş. Adam:

— Ne yapacağım ben mücevheri ben talihimi düzelttim nasıl olsa, demiş. Aygır mücevheri tekrar ağzına almış denizin içine gitmiş. Padişaha durumu anlatmış. Padişah, adama:

— Gel seninle evlenelim, çoluğunu çocuğunu da buraya getir, beraber yaşarız, demiş. Adam, padişaha:

— Yok, padişahım ben nasıl olsa talihimi doğrulttum, demiş. Padişahla evlenmemiş. Sonra köye varmış. Tarla sahibine de durumu anlatmış. Beraber gitmişler, tarlada altını bulmuşlar. Tarla sahibi altının yarısını adama vermiş. Adam:

— Yok, kardeşim ben nasıl olsa talihimi düzelttim, deyip altınları almamış. Sonra aslanın yanına gitmiş. Ona durumu anlatmış. Aslana nasıl iyileşeceğini söylemiş. Aslana başından geçenleri de anlatmış. Aslan adama demiş ki:

— Gel kardeş, benim kulağım duymuyor, sen yanıma yaklaş da

söyle, demiş. Adam yaklaşınca aslan adamın kafasını ağzına almış, dişlerini geçirmiş. Aslan, adama demiş ki:

— Kardeşim dünyada senden manyak adam var mıdır? Ben nereden bulacağım? Mücevheri almamışsın, padişahla evlenmemişsin, bir kazan altını da almamışsın, demiş. Bu masal da burada bitmiş.

Aslan ile Adam Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 89 (1330-1912) yaşındaki ev hanımı H. Alagöz'den 14.05.2001'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dayısından dinlemiştir.*

GEÇİMSİZ KARGA

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur zaman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, uzak ülkelerin birinde bir karga yaşamış. Bu karganın ayağına bir gün bir diken batmış.

Karga etmiş, etmemiş bu dikenin çıkaramamış. Daha sonra bir de bakmış ki bir tane nine ekme yapmak için tandırın yakmaya çalışıyormuş. Ama bir türlü yakamıyormuş. Karga ninenin yanına yaklaşarak:

— Nineciğim, benim ayağımdaki dikenin çıkarıp tandıra atarsan tandır hemencecik yanar, demiş.

Nine inanmamakla birlikte kargaya acıdığı için onun ayağındaki dikenin alıp tandıra atmış. Bakmış, bir de ne görsün? Tandırın içindeki çırpılar alev almış. Neyse bizim nine ekmeğini bir güzel pişirmiş. Karga başlamış ağlamaya, illa da dikenimi isterim diye. Nine demiş ki:

— Amannnn! Zaamaan! Dikenin nereden bulayım, yandı o. Karga da demiş ki:

— Ya dikenimi verirsin ya da yedi tane ekme verirsin, demiş. Zavallı nine ne yapmış? Mecburen yedi ekmeği vermiş.

Karga yedi ekmele başlamış uçmaya. Uçmuş, uçmuş, uçmuş. Bir de ne görsün? Bir tane çoban açlıktan sütle ekme yerine sütle ot yiyor. Karga gitmiş yaklaşmış yanına. Demiş ki:

— Çoban kardeş, al bu ekmeği ye, niçin ot yiyorsun?

Çoban da çok sevinerek bütün ekmeği yemiş. Karga yine başlamış ağlamaya. İlle de ekmeğimi istiyorum diye. Çoban:

— Aamaannn! Zaamaan! Ben sana nereden bulayım ekmeği? Karga demiş ki:

— Ben ekmeğimi isterim ya da yedi koyun, bir koç isterim.

Uzun sürtüşmelerden sonra karga, koyunları ve koçu alıp tekrar uçmaya

başlamış. Uçmuş, uçmuş, uçmuş. Bakmış bir de ne görsün? Bir tane düğün, düğünde misafirlere etli pilav yapılıyor ama etleri olmadığı için böcekleri, kurbağaları kesip kesip atıyorlarmış içine. Karga yaklaşmış düğün sahiplerine ve demiş ki:

— Niye bu iğrenç etleri yapıyorsunuz? Alın şu koç ile koyunları kesin yapın, demiş. Düğün sahipleri de çok sevinerek dediğini yapmışlar ve eti afiyetle yemişler.

Karga yine başlamış ağlamaya. Düğün sahipleri sormuşlar niye ağlıyorsun diye. O da illa koyunlarımı isterim demiş. Düğün sahipleri:

— Aamannn! Zaamaan! Biz nereden bulalım sana koyunu. Karga da demiş ki:

— Öyleyse gelini verin bana. Düğün sahipleri:

— Ama evladım düğün gelinsiz olur mu hiç, demişler. Etmiş, edememişler, kargayı bir türlü ikna edememişler. Artık mecburen vermişler gelini. Bizim karga gelini alıp başlamış tekrar uçmaya. Uçmuş, uçmuş, uçmuş. Bir de ne duysun? Bir adam elinde kaval,

— Kavalı bir gelin ile değiştirim diye bağırıyormuş. Karga geçmiş inişe. Karga vermiş gelini bir kavala. Kaval ile başlamış bağırmaya:

— Bir dikenin yedi ekmeğe, yedi ekmeği yedi koyun bir koça, yedi koyun bir koçu bir geline, bir gelini bir megafona değiştirdim demiş. Kavalı kırıp uçmuş gökyüzüne...

Geçimsiz Karga Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 77 (1924) yaşındaki ev hanımı F. Çolak'tan 14.05.2001'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı babaannesinden dinlemiştir.*

SARI SU İLE SİYAH SU

Bir varmış, bir yokmuş; evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, kasabanın birinde yaşayan iki kız kardeş varmış.

Bu kardeşlerden biri çok iyi kalpli, yardımsever, saygılı; diğeri ise kötü kalpli, büyüklerine karşı çok saygısız, diğerkardeşini kıskanan huysuz bir kızmış.

Bir gün iyi kalpli kız yakacak odun toplamak için ormana gitmiş. Odunlarını toplamak için evden oldukça uzaklaşan kız ormanda kaybolmuş. Dönüş yolunu bulmak için ormanda dolaşan kız bir kulübeye rastlamış, hemen kapıyı çalmış.

Kapıyı açan yaşlı kadın kızını hemen içeri almış ve ona aç olup olmadığını sormuş. Küçük kız utanarak:

— Açım, saatlerdir ormandayım. Yolumu kaybettim, yardımcı olur musunuz, demiş. Yaşlı kadın ise:

— Öncelikle karnını doyuralım, ben yemeği hazırlarken sen de ortalığı toparla, demiş kıza. Kız da:

— Elbette, demiş ve toplamaya başlamış. İyi kalpli kız yaşlı kadının her söylediğini yerine getirmiş, ona yardım etmiş. Yaşlı kadının yaptığı iyiliklerini değerini bilmiş.

Yaşlı kadın bir gün iyi kalpli kıza evine tekrar dönmek isteyip istemediğini sormuş. İyi kalpli kız istediğini söyleyince yaşlı kadın onu bir yere götüreceğini söylemiş, kıza.

Birlikte bir dere kenarına gitmişler. Yaşlı kadın, kıza, şimdi bir uykuya dalacağını ve kendisini siyah su gelince uyandırmayacağını, mavi su gelince uyandırmayacağını, sarı su gelince uyandırması gerektiğini söylemiş.

İyi kalpli kız; siyah su gelmiş uyandırmamış, mavi su gelmiş uyandırmamış, sarı su gelince:

— Haydi nineciğim, sarı su akıyor, uyan, diyerek uyandırmış yaşlı kadını. Uyanan yaşlı kadın kızını sarı suyun içine atmış:

— Köyüne gelince bitecek bu su diye seslenmiş arkasından. Kasabaya gelince akan dere kurumuş ve kız çıkmış dereden.

İyi kalpli kız dereden çıkarken o kadar güzel kokuyormuş ki tüm kokusu kasabaya yayılmış. Üzerinde yakutlar, altınlar, inciler olmuş kızın ve onu gören herkes ona sarılmak istiyormuş.

Evine dönen kız çok mutluymuş. Bu mutluluğunu kız kardeşi kıskanmış ve bu olanların nasıl olduğunu sormuş kardeşine.

Kardeşi de ormanda kaybolduğunu, bir kulübeye rastladığını ve yaşlı kadının onu buraya yolladığını anlatmış.

Kardeşini kıskanan kız hemen ormana gitmiş ve kayboldum bahanesiyle kulübenin kapısını çalıp ona yardım etmesini istemiş yaşlı kadından. Aç olup olmadığını soran yaşlı kadına, kız:

— Tabii ki açım, yemek hazırla bana, diye bağırılmış kadına. Yaşlı kadın kendisi yemek hazırlarken ortalığı toplamasını istemiş kötü kalpli kızdan. Kendisinin hizmetçi olmadığını ve toplamayacağını yüksek sesle söylemiş yaşlı kadına, kız. Yaşlı kadın:

— Evine yollayacağım seni, bir yere gideceğiz, demiş, kıza. Ve birlikte derenin yanına gitmişler. Yaşlı kadın:

— Ben şimdi uyuyacağım, sarı ve mavi su gelince beni uyandırma, siyah su gelince uyandır. Ben seni o suya atacağım, demiş, kıza.

Kız sarı ve mavi su gelince uyandırmamış, siyah su akarken yaşlı kadına:

— Kalk kocakarı, siyah su geldi, demiş. Yaşlı kadın kötü kalpli kızını siyah suya atmış. Kasabaya gelince derenin suyu bitip kız dereden çıkmış.

Kötü kalpli kız o kadar kötü kokuyormuş ki onu gören herkes ondan kaçıyor, yanına yaklaşamıyormuş. Üstünden balçıklar, çamurlar akıyormuş.

Anlaşılmış ki iyi kalpli insan olursan karşılığını güzel şeylerle alırsın, kötü kalpli insan olursan karşılığını hoş olmayan bir şekilde alırsın. O yaşlı kadın iyilik perisi olarak bundan sonra da herkese hak ettiğini vermiş.

Sarı Su ile Siyah Su Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan 68 (1939) yaşındaki esnaf M. Çayır'dan 18 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

DEĞİRMENCİ VE TILKI

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken, iyi kalpli bir değirmenci varmış.

O yıl ülkede çok çetin bir kış yaşanmaktaymış. Bir gün değirmenci kapısında donmak üzere olan bir tilki bulmuş. Tilkiyi hemen evine almış, ısıtmış ve kış boyu ona çok iyi bakmış. Yaz gelmiş, ama tilkinin içi rahat değilmiş, borcunu ödemek istiyormuş.

O diyarda yaşayan çok zengin adam varmış, zengin adama gitmiş.

— Rublenizi ödünç verebilir misiniz, demiş. Zengin adam rublenin altına sakız yapıştırıp vermiş.

Tilki birkaç gün sonra rublenin altına gümüş yapıştırıp götürmüş. Üstünden zaman geçmiş, tilki yeniden gidip rubleyi istemiş. Zengin adam yine altına sakız yapıştırıp vermiş rubleyi. Bu sefer altına bir altın yapıştırıp götürmüş tilki.

Zengin adam çok şaşırılmış bu duruma. Ne kadar zenginmiş diye düşünüp tilkinin efendisine hayran kalmış.

Bir gün zengin adam otururken dışarıdan sesler geliyormuş. Zengin adam merak edip dışarı çıkmış. Tilki dünür taşına oturmuş. Efendisi için çok zengin adamın kızına dünür oluyor. Zengin adam da:

— Getir efendini bir göreyim, demiş. Tilki gitmiş ormandan bir sürü çiçek toplamış. Değirmenciyi de almış, bir köprü başına gelmişler. Değirmenciyi soyup suya atmış, ardından da çiçekleri suya boşatmış, hemen feryat figan içinde zengin adama koşmuş.

— Gelirken efendim size getirdiği hediyelerle suya düştü, yetişin kurtaralım, demiş.

Zengin adam hemen adamlarıyla gitmiş, değirmenciyi sudan çıkarıp giydirmiş, yedirmiş, içirmiş. Sonra da düğün dernek kurdurup kızını bu zengin beye vermiş. Ama değirmenci kara kara düşünmeye başlamış, ben

karımı nereye götüreceğim, ne giydireceğim diye.

Hazırlanmışlar, hep beraber gelinle damadı evlerine bırakmak için yola koyulmuşlar. Tilki hemen önden çıkmış yola. Yolda büyük bir hayvan sürüsü görmüş. Çobana para verip iyice öğütlemiş, kimin diye sorarlarsa efendimin olduğunu söyle diye. Biraz daha gitmiş, o tarlanın, sürülerin ve çok güzel bir köşkün sahibi olan dev ve karısını görmüş.

— Aman, padişah sizi öldürmeye geliyor askerleriyle, hemen saklanın şu samanların içine kurtarayım, demiş. Dev ile karısı samanların arasına girince üzerlerine kilidi vurmuş. Samanların içinde kalmış ikisi. Böylece köşk sahipsiz kalmış.

Gelin alayının yanına dönmüş. Yolda zengin adam sürüyü görmüş:

— Kimin diye sormuş.

— Efendimizin deyip değirmenciye göstermişler. Tarlaları görmüşler:

— Kimin diye sorunca yine değirmenciye göstermişler.

Sonra köşke varmışlar, tilki hemen önden gidip kapıyı açmış, değirmenciyle karısını buyur etmiş.

Böylelikle değirmenci, karısı, tilki köşke yerleşmiş. Devler samanların içinde kalınca onca mal değirmenciye kalmış. Daha sonra hep birlikte yaşamışlar, mutlu bir hayat sürmüşler.

Değirmenci ile Tilki Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan 68 (1939) yaşındaki esnaf M. Çayır'dan 18 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

DİZİL İNCİM DİZİL

Bir varmış, bir yokmuş, zamanın birinde bir kız varmış. Kız her gün abdest alır, namaz kılarmış. Kız namaz kılariken yanına bir kuş gelmiş. Kıza:

— Ah kız, vah kız, diyormuş. Kız, kuşa niye öyle dediğini sormuş. Kuş:

— Sen kırk gün mevta başı bekleyeceksin, demiş. Kız olanları anasına, babasına anlatmış. Anası ile babası bunları duyunca kızını alıp oralardan kaçmışlar. Dağ başında bir yerde susamışlar. Su içmek için oralarda bir eve varmışlar.

Kızın anası ile babası kapıyı çalmışlar. Kapıyı kimse açmamış. Kız kapıya dokunur dokunmaz kapı açılmış. Kız içeri girince kapı açılmamış. Kız orada ölü yatan adamı görmüş. Başlamış anasına, babasına yakınmaya:

— Beni kendi elinizle buraya getirdiniz. Bu ölüyle yalnız bıraktınız. Ben ne yapayım, demiş.

Kız, o ölünün başında kırk gün beklemiş. Tam kırkıncı günde kızın yanına paşa kızı gelmiş. Zaman dolduğunda kapı açılmış, içeri girmiş. Mevta başında bekleyen kızdan ekmek istemiş. Mevta başında duran kız:

— Aha sele, git oradan al, demiş. Paşa kızı:

— Ben almam, sen ver, demiş. Kız, mevtanın başından kalkmış ki paşa kızına ekmek verecek. O sırada paşa kızı, kızın yerine oturmuş. O anda da ölen adam dirilmiş.

Dirilen adam başında duran paşa kızını evlenmek için yanına almış. Diğer kızı da kapı dışarı etmiş. Yaşlı bir teyze bu kıza sahip çıkmış. Dirilen adam, paşa kızıyla evlenmek için düğün dernek kurmuş. Paşa kızının incisi varmış.

— Bu inci dizilmezse, ben evlenmem, demiş. İnciyi dizmek için elden ele gezdirmişler. Kimse inciyi dizememiş. Yaşlı bir adam:

— Şurada yaşlı teyzenin yanında bir kız var, ona verelim, belki o dizer, demiş. Paşa kızı:

— Hadi oradan, o ne bilsin, demiş. Yine de inciye kıza vermişler. Kız inciye dizerken de başından geçenleri anlatmaya başlamış:

“Dizil incim dizil; ben bir ananın bir babanın kızıydım. Dizil incim dizil; namaz kılarken kuş yanıma geldi, “kırk gün mevta başında bekleyeceksin” dedi. Dizil incim dizil; anam babam beni kaçırdı. Susayınca bir eve vardık. Anam babam kapıyı çalınca açılmadı. Ben kapıyı çalınca kapı açıldı. İçeri girdim, kapı ardımdan kapandı. Ben orada kaldım. Dizil incim dizil; kırk gün mevta başında bekledim. Kırkıncı gün kapı açıldı. Paşa kızı geldi. Benden ekmek istedi. Ben ekmek verirken yerime oturdu. Mevta dirildi. Beni kapı dışarı etti. Paşa kızına düğün eyledi,

Dirilen adam bunları duyunca hakikati öğrendi. Paşa kızını kapı dışarı etti. Diğer kızla evlendi. Kırk gün, kırk gece düğün eyledi. Onlar erdi muradına. Biz çıkalım kerevetine...

Dizil İncim Dizil Masalı; *Çorum, Osmancık Kumbaba köyünde oturan Ev hanımı 82 (1925) yaşındaki Ü. Topçu'dan 8 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

FARENİN SÜSLÜ KUYRUĞU

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde develer tellal iken, pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken bir gün şehirlerden birinde yaşayan bir nine bulgurunu kurutmak için güneşe koymuş. Bakmış bir de ne görsün? Günbegün bulgurunda azalma oluyor.

Bizim nine almış baltayı eline, başlamış nöbet tutmaya. Beklerken bir fare gelmiş. tam bulguru yiyecekken nine baltayı indirip farenin kuyruğunu kesmiş. Fare de hemen kaçıp arkadaşlarının yanına gitmiş. Arkadaşları da onunla dalga geçmeye başlamışlar.

Fare bu duruma çok üzölmüş. Gelmiş nineye yalvarmaya başlamış, şu kuyruğumu yerine tak diye. Nine de:

— Bir şartla! Bana üç tane yumurta getireceksin, demiş. Fare de tavuğa gitmiş ve yumurta istemiş. Tavuk da:

— Bana mısır getirirsen yumurtayı veririm, demiş. Bizim fare de mısırcıya gidip mısır istemiş. Mısırcı da:

— Baltacıdan baltayı getirirsen veririm, demiş. Fare baltacıdan baltayı almaya istemiş. Baltacı da:

— Kayanın yanına gidip bana toprak getirirsen veririm, demiş. Sonra fare kayanın yanına gitmiş. Kaya demiş ki:

— Üç tane genç kız getirip bu kızlar üzerimde dans ederlerse veririm, demiş.

Fare genç kızlara gitmiş. Onlara hediyeler alıp getirip kayaya vermiş. Kaya da toprağı vermiş fareye. Fare gitmiş baltacıya toprağı götürmüş. Baltacı da ona baltayı vermiş. Baltayı alıp mısırcıya götürmüş. Mısırcı mısırları vermiş. Onları tavuğa götürmüş. Tavuk da yumurtaları vermiş. Fare de nineye götürmüş.

Nine; farenin kuyruğunu süslemiş püslemiş, bir de balon bağlamış, fareye dikmiş. Fare de göğsünü gere gere arkadaşlarının yanına gitmiş. Arkadaşları çok şaşırılmışlar ve demişler ki:

— Lütfen fare bize de söyle nasıl yaptın bunu, demişler. Fare:

— Kendimi göle attım, sabaha kadar kalınca çıktığımda böyleydi, demiş.

Sabah olmuş. Bütün fareler göle atlamış. Hepsinin de kuyruğu donmuş ama nenenin süslediği gibi olmamış. Böylece kendisi ile dalga geçen arkadaşlarına gerekli dersi vermiş. Masal da burada bitmiş.

Farenin Süslü Kuyruğu; *Çorum Osmancık Avlağı köyünde oturan 87 (1920) yaşındaki ev hanımı Ş. Yedekçi'den 12 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okula gidememiş olan kaynak şahıs masalı annesi Ayşe Yedekçi'den dinlemiştir.*

TANRI'NIN YAZISI

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde. Develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğinin tıngır mıngır salları iken, ben delikanlı bir kız idim. Babam hikâye verdi, annem bizi dinlendirdi.

Bir padişah varmış. Padişah bir gün su kenarında gezerken bir sakallı adama rast gelmiş:

— Amca, sen ne yapıyorsun sabahtan beri, kâğıtlara bir şeyler yazıp suya atıyorsun, demiş.

— Sen ne yapacaksın padişah efendi, senin aklın buna ermez, demiş. Padişah:

— Yok, ben bunu öğrenmeden gitmem, demiş. İhtiyar:

— Ben oğlanlar ile kızların kaderini kâğıda yazıp suya atıyorum, demiş. Bunun üzerine padişah:

— Benim iki yaşında bir kızım var, söyle bakalım, benim kızımı kime yazdın, demiş. İhtiyarda bakmış:

— Senin kızını bir danacının oğluna yazdım, demiş. Padişah da:

— Yok, öyle iş olur mu? Ben koskoca bir padişahım. Kızımı bir danacının oğluna vermem, demiş. İhtiyar da:

— Vallahi bana öyle emir geldi, ben de yazdım, demiş. Padişah savuşup gitmiş, eve gelince de olanları böyle böyle diye karısına anlatmış:

— Ben ölürüm de danacının oğluna kız vermem, demiş. Karısı da:

— Efendi! Allah'ın yazısı öyleyse, yok vermem demek olur mu, demiş. Padişah da:

— Ben yazı mazı bilmem, demiş. Hemen adamlarını çağırılmış ve danacıyı buldurmuş. Padişahın kızının doğduğu gün danacının da bir oğlu olmuş. Danacıya haber bıraktırmış:

— Eğer oğlunuzu getirip bana bırakırsanız, size oğlunuzun ağırlığınızca

altın veririm, demiş. Danacı da karısına, maddi durumlarının kötü olduğunu, Allah verdikten sonra kendilerinin bir çocuklarının daha olabileceğini söylemiş. Kadın her ne kadar ağlayıp sızlasa da danacı karısını ikna etmeyi başarmış. Çocuğu kat kat bezlere sarmışlar. Bezlerin arasına taşlar koymuşlar ki çocuk ağır gelsin. Sonra çocuğu padişaha götürmüşler.

Padişah çocuğu tarttırmış ve çocuğun ağırlığının iki katı altın vermiş, danacı ve karısına. Emretmiş:

— Bu çocuğu ortadan kaybedin, demiş.

Padişahın adamları çocuğu bir dağın yamacına atmışlar. Sonra tesadüfen danacının sürüsündeki danalardan biri kaybolmuş. İki gün iki gece danayı aramışlar. Bir dağın yamacında danayı görmüşler. Dananın yanına geldiklerinde, bir kayanın dibinde kendi çocuklarını terkedilmiş biçimde görmüşler.

Çocuğu ve danayı da alarak köye gelmişler ve çocuğu tabibe göndermişler. Oğlan iyileşmiş, büyümüş, bir delikanlı olmuş ve bir gün padişahın sarayına giderek Allah'ın emriyle kızını istemeye geldiğini söylemiş. Padişah da ona:

— Ben danacının oğluna kız vermem. Yıllar önce kızıma yazılmış bir danacının oğlunu da ortadan kaldırttım, demiş.

Padişah sorup soruşturmuş. Sonunda bu çocuğun ölmediğini, şimdi karşısındaki çocuk olduğunu öğreniyor. Oğlana kızı vereceğini söyleyerek tekrar çağırttırmış. Daha sonra oğlanı adamlarına emir vererek o adamı görülmez kuş uçmaz “karanlık dere” adı verilen bir dereye attirmiş. O dereye inen bir daha çıkamazmış. Derenin içinde aç kurtlar ve vahşi ayılar varmış.

Oğlan besmele çekerek aç kurtların ve vahşi ayıların arasından geçmiş ve dereden çıkmış. Onu gören, kimsesi olamayan zengin bir adam da onu evlatlık edinmiş. Çocuk bir müddet sonra çok zengin olmuş. Annesini babasını da kaldığı yere getirtirmiş. Hizmetçilerine, padişahın kızını istemeleri için emir vermiş.

Bu sırada padişah tahttan düşmüş ve kızı oğlana vermişler. Aradan zaman geçmiş babası kızını görmeye gelmiş. Evde danacı ve karısını görmüş. Kızın babası, danacı ve karısına kızmış:

— Siz benim başımın belası mısınız, demiş. Onlar da:

— Biz senin kızının kayınvalidesi ile kayınbabasıyız, demişler. Kızın babası:

— Olur mu öyle iş! Ben sizin oğlunuzu kaybettirdim, dereye attırdım, demiş. Oğlan ortaya çıkmış ve:

— Ben ölmedim, demiş. Padişah o zaman anlamış ki, Tanrı'nın yazısı ne ise onun dışına çıkılmazmış. Oğlandan af dilemiş. Durumu iyi olmadığı için de onların yanında kalmış. Böylece kız ve oğlan muratlarına ermişler.

Tanrının Yazısı Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan 68 (1939) yaşındaki esnaf M. Çayır'dan 18 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

SABIRLI ADAM

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal, pireler berber iken; anam düştü eşikten, babam düştü beşikten ... Ben dedemin beşiğini tıngır mıngır salları iken, anam kaptı saçmayı, babam kaptı dolmayı, derken zamanın birinde köyün birinde genç bir delikanlı yaşamış. Bu delikanlı sabahleyin tarlaya gider, akşama kadar tarlada çalışmış. Sonra döner evine gelirmiş.

Bu delikanlı bir gün tarlaya giderken çeşmenin başında oturan bir kız görmüş. Bu kız da o kadar güzelmiş ki; delikanlı kıza ilk görüşte âşık olmuş, sonra da günden güne erimeye başlamış.

Bu durumu gören annesi oğlunun neden böyle olduğunu merak eder durmuş.

Annesi oğlunun bu şekilde eriyip gitmesine gönlü razı gelmemiş. Bir gün oğluna neden böyle düşünceli olduğunu sormuş. Onun bu durumda olmasının kendisine de eziyet olduğunu söylemiş.

Oğlu ise annesine bir kızı gördüğünü, ona âşık olduğunu ve onun aşkı yüzünden bu hâle geldiğini anlatmış çekinmeden, açık açık. Bunun üzerine annesi:

— Oğlum, dert ettiğin şeye bak; gider, annesinden isteriz, demiş. Oğlan ise bu sözler sonrasında heyecanlanmış:

— Hemen yarın gidelim, isteyelim, demiş. Yarını ipe çekiyorlarmış. Sabah olduğunda kızın evinin yolunu tutmuşlar. Kapıyı çalmışlar ve içeri buyur edilmişler. Konuşmalar ve ikramdan sonra konu kızı istemeye gelmiş. Annesi söze girmiş. Demiş ki:

— Allah'ın emri peygamberin kavli ile kızınızı istiyoruz, demiş. Bunun üstüne kızın babası bir odaya girmiş ve elinde üç tane buğday tanesiyle geri dönmüş. Delikanlının yanına gelmiş ve üç buğdayı delikanlının avucuna bırakmış. Sonra da şöyle demiş:

— Bu üç buğday ile öyle güzel şeyler yapmalısın ki herkes şaşırınsın. Bu üç buğday ile yüz fakiri doyuracaksın, ondan sonra kızımı alacaksın, demiş.

Bu sözler üzerine annesi de oğlu da kara kara düşünmeye başlamış. Bu üç buğday ile yüz fakir nasıl doyurulur. Altın değil ki satıp parasını kullanasın. Buğday un alıp dağıtasın. Çocuk günlerce düşünmüş ve en sonunda bir şey bulmuş. Annesine demiş ki:

— Anne, ben buğdayları ekeceğim, güzelce düzenli bir şekilde sulayacağım, bunlar yeşerecekler, büyüyecekler, güneşte sararacaklar, sonra ben bu buğdayları biçeceğim ve o buğdayları da bir sonraki sene ekeceğim. Ve bu böyle böyle çoğalacak ve en sonunda yüz fakire yetecek kadar buğdayımız olacak, demiş.

Hiç vakit kaybetmeden işe başlamış. O üç buğdayı ekmiş, sulamış büyütmüş ve tanelerini toplayıp yeniden ekmiş. Bu böyle bir vakit daha devam etmiş ve sonunda çuval çuval buğday olmuş.

Hemen buğdayları öğütmüş. Bir kısmını da satmış. Buğdayların unuyla annesi ekmekler yapmış, o da sattığı buğdayların parasıyla yiyecek satın almış. Kızın babasını da çağırdığı bir ziyafet düzenlemiş.

O buğdayların ekmeğini yüz fakir yemiş. Buğdayların parasıyla alınan yiyecekleri yüz fakir yemiş. Bunu gören baba delikanlının yanına gelip bunları nasıl yaptığını anlatmasını istemiş. Delikanlı da bütün emeğini anlatmış. Bunun üzerine kızın babası delikanlının kulağına eğilip şunları söylemiş:

— Bu üç buğdayı sevginiz olarak gör, o sevgiye emek, sabır, sevgi vermezsen o çürür gider, ama değerini bilersen o sevgi günden güne çoğalır. Aynı bu buğday taneleri gibi, demiş.

Bunun üzerine kızını da o delikanlıya vermiş. Güzel bir düğün yapmışlar. Evliliklerinden sonra da sevgileri artarak devam etmiş. Tıpkı buğday taneleri gibi...

Sabırlı Adam Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan 69 (1938) yaşındaki esnaf A. Balık'tan 18 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

ODUNCUNUN KIZI

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, ülkenin birinde bir oduncu yaşarmış. Oduncu evliymiş. İki tane de kızı varmış. Adamın tek istediği bir oğlu olmasımış.

Adam bir gün karısının hamile olduğunu öğrenmiş. Oğlu olacağı umuduyla sevinmiş. Çocuğunun doğacağı günü heyecanla beklemeye başlamış. Aradan aylar geçmiş ve nihayet çocuk doğmuş. Ama çocuk kız imiş. Adam çok üzülmüş. Zamanla kızlarından uzaklaşmış. Bu duruma hem eşi hem kızları çok üzüyorlarmış.

Küçük kız gün geçtikçe büyüyor, güzelleşiyor bir yandan da tıpkı bir delikanlı gibi ata biniyor, ok atıyor, kılıç tutuyormuş.

Ülkenin padişahı bir gün çok hastalanmış. Yerine geçecek oğlunun kendini kanıtlamasını istiyormuş. Ne de olsa ülkeyi ona emanet edecekmiş. Oğlunun akıllı, zeki olduğunu bilirmiş. Ama onu asıl cenk meydanında görmek istermiş. Ülkenin bütün delikanlılarına çağrı yapılmış. Şehzade ile cenkte vuruşup kazananın sarayda göreve getirileceği duyurulmuş.

Bu haber köyden köye yayılmış. Oduncu haberi konuşan adamlardan duymuş. Herkes kendi oğlunun yiğitliğinden bahsedip dururmuş. Oduncu bir oğlu olmadığı için üzgün eve gelmiş. Haberi evdekiler de işitmişmiş. Anlamışlar adamın neden üzgün olduğunu.

Küçük kız dayanamamış babasının üzülmesine. Ertesi gün kılık değiştirip o da gitmiş cengâverliğe.

Bütün yiğitleri yenmiş şehzade. Sıra oduncunun kızına gelmiş. Kız olduğunu kimse bilmiyor ama. Kıyafet değiştirmiş. Kız çıkmış meydana. Kılıçta yenmiş şehzadeyi, okta da kazanmış.

Sıra güreşe gelmiş. Çıkmışlar meydana. O sırada kızın şapkası düşmüş başından. Dökülmüş altın saçları omzuna. Padişahın oğlu vurulmuş kıza, bakınca gözlerine. Halk şaşkına dönmüş. Kız hemen kaçmış oradan. Padişahın oğlu koşmuş, yetişememiş arkasından. Kız da beğenmişmiş delikanlıyı ama ne çare hemen uzaklaşmış, gitmiş köyüne.

Kızın hikâyesi de yayılmış dilden dile. Herkes bu yiğit kızı konuşur olmuş. Kızın güzelliğini herkes merak ediyormuş. Padişahın oğlu da babasına anlatmış aşkını. İzin istemiş babasından, kızı aramaya çıkmış. Köy köy dolaşmış.

Günlerden bir gün kızın olduğu köye gelmiş. Ama bilmiyormuş kızın burada olduğunu. Üzüntülü hâliyle oturmuş derenin kenarına. Kızdan umudunu kesmeye başlamış artık. O sırada nal sesi duymuş uzaktan. Bakmış ki bir delikanlı uzakta at sürüyor. O sırada delikanlının şapkası düşmüş. Sarı saçlar güneşte altın gibi parlamış.

Delikanlı hemen tanımış kızı. Atını almış, sürmüş o tarafa. Kızın arkasından yetişmiş. Kız da şehzadeyi görünce kalbi hızla atmaya başlamış. Oturup konuşmuşlar. Olanları gidip oduncuya anlatmışlar.

Oduncu o yiğit kızın kendi kızı olduğunu öğrenince utanmış yaptıklarından. Bağına başlamış kızlarını, af dilemiş.

Padişah kıza dünür olmuş. Hemen düğün yapmışlar. Kız, şehzade ile saraya gitmiş. Padişah onları görünce çok mutlu olmuş. Padişah kısa bir süre sonra ölmüş. Yerine şehzade geçmiş. Oduncunun kızı ile sonsuza dek mutlu yaşamışlar.

Oduncunun Kızı Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan 69 (1938) yaşındaki esnaf A. Balık'tan 18 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

TAVUK KIZ

Bir köyde, bir çoban varmış. Bu çobanın hiç çocuğu olmuyormuş. Çobanın karısı komşularına:

— Ben ne yapayım ki benim çocuğum olsun, diye sormuş. Komşusu, kadına; bir yumurtayı alıp bir bebek gibi bezle giydirmesini söylemiş. Kadın da bunu denemiş, yumurtayı alıp giydirmiş, beşiğe koyup sallamış.

Bu arada da çoban o gün eve erken döner. Hiç o saatte eve gelmediği için kadını telaşlanıp bu gelen kimdir diye merak ederken kapıyı açmayı geciktirir.

Kapıyı açtığı anda, kocası kadına neden kapıyı geç açtığını sorar. Sonra beşikteki yumurta bebeği görünce alıp onu yere atar ve yumurtanın içinden civciv çıkar.

Bunlar o civcivi alıp büyütürler. Zamanla civciv tavuk olur. Bu tavuk tüylerini çıkardığında güzel bir kız, tüylerini taktığında ise yine tavuk olurmuş. Fakat bu durumun böyle olduğundan çobanın haberi yokmuş.

Bir gün tavuk, dışarı çıkıp bahçeye gider. Bahçede ağaca çıktığında tüylerini çıkarıp yere atar ve yine güzel bir kız olur. Ülkenin şehzadesi kızı görür görmez âşık olur ve kızı evine kadar takip eder.

Çobanın evine girdiğini görünce hemen sarayına gider ve babasına çobanın kızıyla evlenmek istediğini söyler. Fakat babası, oğluna:

— Oğlum biz kimiz, o kim? Biz ülkenin en zengin ailesi, onlar ise en fakiri. Olur mu öyle şey, demiş. Oğlu babasını ikna eder ve çobanın evine gidip kızı isterler. Çoban ise:

— Benim kızım yok, sadece bir tane tavuğum var, demiş. Oğlan ise:

— Madem senin kızın yok, o zaman bana tavuğunu ver, demiş. Çoban tavuğu vermiş.

Tavuğu alıp saraya götürmüşler. Tavuk saraya gittiğinde kocasına kendini göstermiş. Onun yanında her zaman tüylerini çıkarıp insan oluyormuş. Fakat kaynanasına ve kayınbabasına bunu anlatmamış. Hatta bir gün, tavuk kız ekmeğe gagasını vurarak yediği için kaynanası onu değnek ile dövmüş.

Bir akşam kaynanası ve görümcəsi düğüne gitmişler. Gelinleri de tavuk olduğu için onu götürmemişler. Ev halkı, düğüne gittiğinde tavuk tüylerini döküp düğüne gitmiş. Düğünde herkes yerinden kalkıp o güzel kıza yer veriyormuş. Kaynanası da görümcesine:

— Bak kızım, ne güzel kızlar var, senin abin de gidip bir tavuk aldı. Bu güzellikleri kaçırdı, demiş.

Düğünün sonlarına kız hemen eve gider. Fakat kocası tüylerini yaktığı için tavuk olamaz. Kaynanaları da eve geldiğinde hemen oğluna:

— Oğlum düğünde öyle güzel bir kız vardı ki, sen o kızı görseydin hemen bu tavuğu bırakırdın, demiş. Oğlan da camdan dışarıyı gösterip:

— Bak ana, o güzel dediğin kız benim karım, demiş.

Hiçbir şey dinlemeden oradan ayrılıp gitmişler. Aradan birkaç ay geçtikten sonra kız kaynanasına bir tane ekmek gönderir ve ekmeğin içine nişan yüzüğünü koyar. Kızın asıl amacı tavukken ağzını ekmeğe batırduğunda kaynanasının onu nasıl değnekle dövdüğünü hatırlatmaktır.

Kız amacına ulaşmış. Hiç kimseyi hor görmemek gerektiğini kaynanasına hatırlatmıştır. Daha sonra kaynanası kızdan özür dilemiş.

Tavuk Kız Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan 69 (1938) yaşındaki esnaf A. Balık'tan 18 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

AKILSIZIN DA AKILSIZI

Bir varmış, bir yokmuş. Ülkenin birinde Hakkı adında biri yaşarmış. Hakkı'nın iki tane öküzü varmış. Günlerden bir gün öküzün biri ölmüş. Hakkı öküze eş getirmek için para kazanmaya gitmiş. Üç gün yol gitmiş. Çalışmaya başlamış.

Hakkı'nın iki kızı bir oğlu bir de hanımı varmış. Büyük kızı çeşmeye su doldurmaya gitmiş. Kız ağlama başlamış. Büyük kız uzun süre gelmeyince annesi diğer kızına:

— Git, ablana bir bak, niçin gelmiyor, demiş. Küçük kız ablasının yanına gitmiş. Gittiğinde ablası ağlıyormuş. Niye ağlıyorsun diye sorduğunda, şöyle cevap vermiş:

— Teyzesi, bir oğlum olsa, şu kavak ağacından düşüp ölse ağlar mısın ağlamaz mısın, diye sormuş.

— Ağlamam mı, deyip oturup ağlamaya başlamışlar. Bu sefer de annesi merak edip oğlunu göndermiş. Büyük kız erkek kardeşine de:

— Bir oğlum olsa, şu kavak ağacından düşüp ölse, ağlar mısın ağlamaz mısın, diye sormuş. O da:

— Ağlamam mı, deyip oturup üçü de ağlamaya başlamışlar. Sonra annesi de dayanamayıp çocuklarına bakmaya gelmiş. Büyük kız aynı şey annesine de söylemiş. Anne:

— Bir oğlum olsa, şu kavak ağacından düşüp ölse ağlar mısın ağlamaz mısın, diye sormuş. Annesi de:

— Elbette ki ağlarım, diye çocuklarının ağlamalarına katılmış. Oradan köylülerden biri geçiyormuş. Anne komşusuna şöyle demiş:

— Komşum komşum, benim bir torunum olsa, şu kavak ağacından düşüp ölse, ağlar mısın ağlamaz mısın, diye sormuş. Niye ağlamayım ağlarım tabii ki, diyerek hep birlikte ağlarlar. Çocukların annesi der ki:

— Gelin yavrularım, ahırdaki şu tek öküzü de keselim. Yas turalım.

Öküzü kesip millete yemek yedirmişler. Hakkı çalışmadan gelmiş. Ahıra bakmış ki öküz yok. Sonra hanımın yanına gidip öküze ne olduğunu sormuş ve şu cevabı almış:

— Dedesi, bir torunun olsa, ağaca çıkıp düşüp ölse, ağlar mısın ağlamaz mısın, diye Hakkı'ya hanımı sorar. Hakkı sinirlenir:

— Ne torunu? Ben evden gidiyorum. Sizin gibi akılsız bulursam buldum, bulamazsam sizi kapı dışarı ederim, demiş. Sonra öküz parasını kazanmak için çalışmaya gitmiş. Eline değnek almış, ayağına demir çarık giymiş, düşmüş yola.

Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, bir yere varmış. Uzaklarda bir ışık görmüş. Işığa doğru gitmiş ve orada bir nine görmüş. Nineye, nine ne iş görüyorsun diye sormuş. Nine de:

— Sen ahiretten oğlumun yanından mı geliyorsun yavrum, demiş. Adam:

— Evet, anne ben ahiretten senin oğlunun yanından geliyorum, demiş. Nene:

— Yavrum eve gel, yemek ye, su iç, demiş. Hakkı eve girmiş. Nine:

— Ahiretteki oğlum benden ne istiyor, diye sormuş. Hakkı da:

— Bol bol para istiyorlar, demiş. Hakkı heybenin iki gözünü de parayla doldurmuş. Nine Hakkı'yı ata bindirip yolcu eder. Nine:

Ahirettekilere ve oğluma selam söyle, der. Hakkı da:

— Tamam, der. Oradan Hakkı evine gider ve eşine çocuklarına:

— Sizden daha akılsız birini buldum, der. Köyünde bir konak alır. Gidip neneyi de yanına getirir. Ailesiyle birlikte mutlu bir şekilde yaşar.

Gökten üç elma düşer. Biri Hakkı ve ailesine, biri bana, biri de siz okuyuculara olsun. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.

Akılsızın da Akılsızı Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan 69 (1938) yaşındaki esnaf A. Balık'tan 18 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

ŞEHZADE İLE SÜPÜRGE HOCA'NIN KIZI

Bir varmış, bir yokmuş eski zamanlarda uzak diyarlarda bir padişah yaşamış. Padişahın çocuğu olmadığı için çok üzülürmüş. Bir gün rüyasında erkek bir evladının olacağını ama çocuk doğduktan sonra kendisinin kısa bir süre sonra öleceğini görmüş.

Bu ülkede, dağlarda geçimini süpürge otu toplayarak sağladığı için Süpürge Hoca diye anılan fakir biri yaşamış. Padişahın oğlu dünyaya geldikten kısa bir süre sonra padişah ölmüş. Süpürge Hoca'nın da kızları olmuş.

Uzun yıllar sonra padişahın oğlu büyümüş ve Süpürge Hoca'nın kızlarının bulunduğu yere avlanmak için gitmiş. Süpürge Hoca'nın kızları çok güzelmiş. Şehzade kızları görünce birine âşık olmuş ve hemen annesine gelip durumu anlatmış. Annesi o kızları oğluna yakıştıramadığı için karşı çıkmış ama oğlunu ikna edememiş.

Kadın gitmiş kimin nesidir diye araştırmış ve Süpürge Hoca'nın kızları olduğunu öğrenmiş. Evlerine gitmiş, kapıyı çalmış, açan olmamış; ikinci gün yine gitmiş, kimse yokmuş. Üçüncü gün gittiğinde kapıyı bir kız açmış. Ona:

— Üç gündür geliyorum, yoksunuz, demiş. Kız da:

— Kapının kulağı yok da, o yüzden duymadık, demiş. Bunun üzerine gelip oğluna kızmış:

— Benimle dalga geçtiler, kapının kulağı yok diyorlar. Hiç kapının kulağı olur mu, demiş. Oğlu:

— Demek ki onların köpeği yok, demiş. Padişahın oğlu tekrar annesini göndermiş. Kadın yine gitmiş ve kızlara:

— Sizin anneniz yok mu, diye sormuş. Bunun üzerine kızlar:

— Annemiz var, biri iki etmeye gitti, demişler. Kadın yine sinirlenmiş eve gelip oğluna verdikleri cevabı söylemiş. Oğlu, annesine:

— Bunda ne var anneleri ebeliğe gitmiş, demiş. Derken kadın kızların annesini bulmuş ve içlerinden oğlunun istediği kıza talip olmuş. Kızın annesi kızını şehzadeye vermiş.

Kız düğünden sonra birkaç gün şehzade ile kalmış. Daha sonra şehzadenin annesi oğluna o kızı yakıştıramadığı için onu hile ile saraydan uzaklaştırmış. Bir ormana bıraktırmış. Sonra da kızın öldüğü dedikodusunu yaymış ve oğlunun mutlu bir şekilde yaşamasına engel olmuş.

Şehzade kızın öldüğüne inanmış ve yemez içmez olmuş. Annesi sürekli oğluna evlenmesi için kız bulurken şehzade asla evlenmeyeceğini söylemiş. Bu arada dağdaki kızın bir oğlu olmuş. Saraydan ayrıldığında meğer hamile imiş.

Yedi yıl sonra şehzade evlenmeye karar vermiş. Dağdaki Süpürge Hoca'nın kızı şehzadenin evleneceğini duyunca oğlunu düğün günü saraya getirmiş. Kız, oğluna;

*Yâ çimbala çimbala,
Dep babamın atını,
Bey babam buyurdu,
Biz de seyre geldik, demesini söylemiş.*

Çocuk düğün yerine gitmiş. Ancak görevliler kovmuş. Bunu üzerine çocuk bağırarak annesinin dediklerini söylemiş.

Bu arada padişah çocuğu duymuş ve düğünü durdurup onu yanına çağırılmış. Bakmış ki kendisinin mendili ve kösteği çocukta. Hemen olup biteni anlamış.

Şehzade annesinin oyununa geldiğini, sevdiği kızın yaşadığını ve bir oğlunun olduğunu öğrenmiş. Şehzade sevdiği kızla tekrar evlenmiş, kırk gün kırk gece düğün yapmış. Sonsuza dek mutlu yaşamışlar.

Şehzade ile Süpürge Hoca'nın Kızı; *Çorum merkez ilçede oturan 42 (1965) yaşındaki ev hanımı N. Çakan'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

SOLMAYAN GÜL

Bir varmış, bir yokmuş zamanın birinde memlekette bir ağa varmış bu ağanın malı çokmuş. Gel zaman git zaman ağa ve karısı ölmüş. Geriye bir oğlu kalmış.

Komşular oğlanı yalnız kalmasın diye evlendirmek istemişler. Oğlan da kabul edince komşular gidip kızı istemişler. Kızın babası dünürçülere şart koşmuş:

— Eğer kızımın ağırlığı kadar altın verirseniz veririm, demiş. Oğlan kızın güzelliğini görünce bütün malı mülkü satıp kızla evlenmiş.

Gelin eve gelince oğlan daha çalışmaz olmuş. Devamlı kızın yüzüne bakarmış. Bu yüzden çok fukara düşmüşler, bir gün kadın:

— Adam, böyle birbirimize bakmakla iş olmaz. Sen git şehirde çalış da para kazan, demiş. Biraz düşünen adam:

— Peki seni ne yapacağım, demiş. Karısı da:

— Sana bir gül vereceğim. Bunu her zaman yanında taşıyacaksın. Eğer bu gül solarsa bil ki bana yabancı el değmiş. İşte o zaman koşar gelirsin, demiş. Adam karısının bu teklifini kabul edip yollara düşmüş.

Şehir de bir paşanın konağında iş bulmuş. Paşanın işlerini yapıyor, bir hayli de para artırıyor. Bir gün paşa adamın elindeki gülün hiç solmadığını fark etmiş. Adama sormuş gülün neden solmadığını, adam da her şeyi anlatmış.

Paşa anlattığı bu güzel kadını çok merak etmiş. Bunun üzerine vezir olan kardeşi ile, zabıt olan kardeşini görüp durumu anlattıktan sora gizlice yola çıkmış. Kadının evine gitmiş. Kadına:

— Ben paşayım, işte heybelerce altınım var, madem senin kocan yok, seni alayım, demiş. Kadın:

— Şimdi bu adama yok desem bana kötülük eder, diye düşünüp, paşaya:

— Şimdi kardeşim işten gelir. Sen şu bodruma saklan, seni görmesin. Sabah seninle görüşürüz, deyip adamı bodruma sokmuş.

Aradan epey zaman geçmiş paşa dönmeyince zabıt olan kardeşi onu aramaya gitmiş. Sonunda kadını bulup kapıya dayanmış. Kadına onunla evlenmek istediğini söylemiş. Kadın bu işte bir oyun olduğunu sezmiş. Adama:

— Şimdi kardeşim gelecek, sen hemen bodruma gir, sonra seninle görüşürüm, demiş. Zabıt bodrumda dolaşırken kardeşini görmüş. Başlarından geçenleri birbirine anlatmışlar. Kız her gün onlara ekmek atarken:

— Sana şu kadar altın verelim çıkar bizi buradan, diye yalvarırlarmış.

Paşanın vezir olan ağabeyi giden iki kardeşinin de geriye dönmemesi üzerine kadının kocasını da alıp kadının yanına gelmiş. Kapıyı açan kadın kocasını görünce ağlamaya başlamış ve başından geçenleri anlatmış. Sonra da bodrumdakileri çıkarmış. Paşa, adama:

— Hakikaten çok namuslu bir eşin varmış. Ben bunu denedim. Al bu altınları, deyip bir teneke altın bırakıp gitmiş. Adam karısı ile mutlu olmuş.

Solmayan Gül Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinden 53 (1954) yaşındaki H. Duran'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

GARİP OĞLAN

Evvel zaman içinde ülkelerin birinde hiç kimsesi olmayan bir çocuk varmış. Herkes ona garip oğlan demiş. Bir gün garip oğlan yüksek bir taşın üstünde çıkmış:

— Boyum ne kadar uzun oldu. Gökyüzüne elimi uzatsam güneşi tutabilirim, demiş. Demiş demesine ya! Birden yuvarlanıvermiş. Kendini yerde bulmuş. Bakmış önünde iki tüy uçuşuyor. Yakalamaya çalışmış. Tüy çümüş garip oğlan koşmuş. Tüyün birini yakalamış.

Aman ne kadar güzel pırıl pırıl parlıyor. Diğerini de yakalayayım diyerek cebine koymuş. Diğer tüyün arkasından koşmuş birden dereye düşmüş. Fakat tüyü yakalamış. Onu da cebine koymuş. O sırada bir şimşek çakmış. Küçük bir ördek, garip oğlanın ensesinden yakalamış, kıyıya çıkarmış.

— Ne işin vardı derede? Ben olmasam boğulacaktın, diyen ördek kaybolmuş.

Kıyıda güneşlenerek elbiselerini kurutmuş. Karnı acıkmış, çarşıya inmiş. Vitrindeki yiyecekleri görünce karnından zil sesleri yükselmiş. Garip oğlan hemen göbeğine eliyle basmış, sesi susturmuş. Cebinde hiç parası olmadığından: “Çalışıp para kazanmalıyım” diyerek bir oduncunun yanına gelmiş.

— Amca iş arıyorum, ekmek alacağım da, demiş. Oduncu:

— Peki sen ne iş yaparsın? Bu odunları dizi dizi şuraya yığarsan sana para veririm, demiş. Garip oğlan:

— Hemen dizerim amca sen merak etme, demiş ve işe başlamış. Durmadan çalışmış. Arada sırada midesinden gelen zil seslerini kimse duymasın diye göbeğine basıyor, sesi kesiyormuş. Çok terlemiş. Cebinden mendilini çıkarmış, bu sırada tüyler birbirine çarpmış ortada yüz kadar sincap konuşmaya başlamış. Bütün odunları sıra sıra dizmişler.

Garip oğlan ağız açık onları seyretmiş. Oduncuya:

— Odunlar dizildi, usta başka isteğin var mı, deyince oduncu garip oğlanın şaka yaptığını sanmış.

— Hayret bitirmişsin, birkaç günde yapılacak işi bu kadar kısa sürede yaptın. Sana çok para veriyorum, deyince garip oğlan:

— Hayır, ben bunu alamam amca, demiş.

— Oğlum, seni çok sevdim. Ayrıca bu senin hakkın, diyerek saçlarını okşamış. Garip oğlan doğruca bakkala gitmiş. Oradan bir ekmek, bir kalıp da peynir almış. Bir lokma ekmek, bir lokma peynir yiyormuş. Yiyormuş ya ağzı köpük içinde kalmış. Cebinden mendilini çıkarmış. O sırada tüyler birbirine çarpmış. Bir cüce çıkmış ortaya hemen peyniri alıp kaçmış.

Garip oğlan, Garip oğlan bu peynir değil sabundur. İnan sana layıktır. Pirzola ayran. Yanında domatesle pilav, diyerek bir tepsi getirmiş.

— Buyur Garip oğlan, afiyet olsun. Yavaş ye, iyi çiğne sağlıklı ol, demiş.

Yemek bitince tepsi kendi kendine kapanmış bir kutu olmuş. Garip oğlan bakmış kutunun üstünde yazı var. Okumak istemiş. Yakında bulunan bir okula gitmiş. Hoca sormuş:

— Ne istiyorsun yavrum. Garip oğlan:

— Okumak istiyorum, diyerek cevap vermiş.

— Annen, baban veya bir büyüğünle gel, deyince Garip oğlan:

— Benim annem babam, hiç kimsem yok. Onun için herkes bana Garip oğlan, der. Şimdi ben okuyamayacak mıyım, diye sormuş. Hoca:

— Hayır yavrum, okuyacaksın, seni okula kaydedeceğim. Hemen bugün dersliğe girebilirsin, demiş. Garip oğlan çok sevinmiş ve böylece okula başlamış.

Garip Oğlan Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan 42 (1965) yaşındaki ev hanımı N. Çakan'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

MUMDAN HANIM

Zamanın birinde bir padişah varmış. Padişahın da tek oğlu, veziri de yanına alarak kendisi için kız aramaya çıkmış. Padişahın oğlu kız ararken herkesin evine gidip bacasına bakarmış.

Bir de kimsesi olmayan bir karı koca varmış. Adam, bütün padişahların, camilerin, sarayların mumlarını yapan bir mumcu imiş. Mumcunun hanımı, kocasına:

— Bize bir tane mumdan kız yap, Allah belki can verir, demiş. Kocası da:

— Başımızı belaya mı sokacaksın, demiş. Daha sonra karısının ısrarına dayanamayan adam mumdan güzel bir kız yapmış. Doğan Ay'a sen doğma ben doğayım, dermiş. Yani kız o kadar güzelmiş.

Mumcu kızın eline bir kasnak yapmış ve ona nakış işliyormuş edası vermiş. Akşama kızı eve götürmüş ve karısı da çok şaşırılmış. Hem de mutlu olmuş.

Ertesi gün kadın bahçeye bir sandalye koymuş, eline de kasnağı verip mumdan kızını oturtmuş.

Bir gün padişahın oğlu veziri de yanına alıp yine kız aramaya koyulmuş. Kısa bir süre sonra mumcunun bahçesine gelmişler. Bir de ne görsünler, bahçede güzel mi güzel bir kız nakış işliyor. Padişahın oğlu kızını görür görmez:

— İşte bu benim aradığım kız, diyerek bayılmış. Olanları duyan padişah hemen mumcuyu çağırtmış. Mumcu da mumları eksik verdiğini, padişahın da kendisini o yüzden çağırttığını düşünüp korkmuş. Korktuğu gibi olmamış, hatta ikramla karşılanmış. Padişah:

— Mumcu Efendi, Allah'ın emriyle kızına talibim, demiş. Mumcunun rengi atmış ve düşüneceğini söylemiş. Eve giden mumcu karısına:

— Sen benim başımı belaya mı sokacaksın, deyip olanları anlatmış. Karısı da:

— Korkma Allah büyüktür, sen padişaha gidip kırk gün mühlet iste, demiş.

Mumcu padişaha gidip mühleti istemiş, padişah da kabul etmiş. Kırk günlük erzak alan mumcu evine gelmiş. Hanımı ile birlikte mumdan kızı bahçeden içeriye alan mumcu, kızı kibleye doğru koymuş. Daha sonra kendileri de abdest alarak kibleye dönmüş ve Allah'a yalvarmaya başlamışlar:

— Allah'ım, sen bizim mumdan kızımıza can ver, diye dua etmişler. Kırkinci gün bakmışlar ki kız yürümeye başlamış ama konuşamıyormuş. Onlar da:

— Bu kadarı oldu ya Allah büyüktür, demişler. Mumcu padişaha haber göndermiş ve düğün başlamış. Kırk gün kırk gece düğün olmuş ve padişahın oğlunun mumdan bir hanımı olmuş.

Padişahın oğlu çok mutludur ama mumdan hanımın konuşmamasına üzülmemektedir. Bir gün padişahın oğlu mumdan hanıma:

— Benimle konuşmazsan üzerine kuma getireceğim, demiş. Mumdan hanım da başını sallamış. Padişahın oğlu olanları arkadaşlarına anlatmış. Arkadaşları da:

— Mumdan hanım, öyle bir yemek yapacaksın ki ordum yiyecek, sivilim yiyecek ama kimse yardım etmeyecek, dersin o zaman daralır ve konuşur, demişler.

Padişahın oğlu da olanları mumdan hanıma söyler, o da başını sallar. Sabah olunca mumdan hanım kimseden yardım almadan yemekleri hazırlamaya başlar.

Bu arada padişahın oğlu onu izlemektedir. Mumdan hanım yemekleri masanın üzerine dizmiş, sıra ile tuzlarına bakmaktadır. Bütün yemeklerin tuzuna bakmış sıra dolmaya gelmiştir. Dolmadan ağzına alır:

— Eyvah! yemeklerin hepsi güzel olmuş ama dolmanın tuzu biraz eksik olmuş, der.

Padişahın oğlu saklandığı yerden çıkıp mumdan hanıma sarılır. Müjde hemen mumcuya ve hanımına da verilir. Yeniden kırk gün kırk gece düğün olur. Mutlu bir şekilde yaşarlar.

Mumdan Hanım Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan 42 (1965) yaşındaki ev hanımı N. Çakan'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

UYANIK TILKI

Bir köyde Çiftçi baba adlı bir adam yaşarmış. Bir gün çift sürerken bir de bakmış ki bir ayı bir tilkiyi kovalıyor. Tilki hemen dağın eteğindeki bir mağaraya girmiş. Tabii ayı durur mu, o da hemen mağaraya girmiş.

Bu arada Çiftçi baba da mağaraya doğru gitmiş. O anda uyanık tilki mağaranın arka kapısından çıkmış, ayının arkasından usulca yaklaşmış. Ayıya öyle bir vurmuş ki, ayı tepe taklak düşmüş. Ayı, bu durumdan çok utanmış. Hemen Çiftçi babanın yanına gelmiş. Çiftçi babaya:

— Eğer bu olayı birine anlattırsan seni gebertirim, demiş. Ayı ayrıca Çiftçi babaya her gün otuz, kırk kilo et getirmeye söz vermiş. Günler böyle geçip gitmiş. Bir gün karısı, Çiftçi babaya:

— Her gün her gün bu et nerden geliyor, demiş. Çiftçi baba bunu söylemeye yanaşmamış. Kadın, eğer söylemezse köye çıkıp:

— Böyle böyle biri her gün bize et getiriyor, diyecekmiş. Çiftçi baba sonunda olayı karısına anlatır. Kadın duruma çok şaşırır. Çiftçi babanın olayı anlattığı ayının kulağına ilişir. Ayı çok sinirlenir. Çiftçi baba çok korkar.

Çiftçi baba bir sabah tarlaya giderken tilkiyle karşılaşır. Ona olayı anlatır, çok korktuğunu söyler. Tilki, Çiftçi babaya korkmamasını söyler:

— Ayıya öyle bir oyun yapacağım ki, sen bile şaşıracaksın, der. Tilki anlatmaya başlar:

— Bak Çiftçi baba, sen gidip ayıyı bulacaksın. Ondan özür dileyeceksin. Ne yapıp ne edip onu kandırıp sizin eve getireceksin. Sorarsa sana, “Ben tilkiyi kandırırım, sen gel taşın altına gizlen, de.

Çiftçi baba buna razı olur. Ayının yanına gider. Ayı ona tam saldıracakken ondan özür diler. Özü için de ona tilkiyi getireceğini söyler.

Ayı buna inanır. Çiftçi baba ayıyı getirip taşın altına gizler. Sonra gidip tilkiyi getirir. Tilki ayının taşın altında olduğunu bilir. Taşın üzerine basar. Çiftçi babaya:

— Bunun altında ne var çiftçi baba, der. Çiftçi baba:

— Bir şey yok, o taşın sesidir, der.

Ayı tam çıkmak üzereyken tilki baltayla kafasına vurup ayıyı öldürür. Tabii çiftçi baba bu duruma çok seviniyor.

Bu arada tilki, çiftçi babanın ineklerinden birinin memelerine saldırıyor. Tilki, çiftçi babaya:

— Ben seni kurtardım, şimdi bu memeleri ben yiyeceğim, diyor. çiftçi baba bu arada karnını guruldatıyor. Tilki birden korkuyor Çiftçi babaya:

— O ses de ne çiftçi baba, diyor. Çiftçi baba:

— Seferberlikte aç kalınca it eniği yemiştim. Şimdi senin sesini duyunca onlar hırıldıyor, diyor.

Tilki oradan son sürat uzaklaşıyor. Adam böylece bir beladan kurtuluyor.

Uyanık Tilki Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinden 43 yaşındaki H. Kabasakal'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı amcasından dinlemiştir.*

KIRAÇ AHMET

Bir padişahın üç oğlu varmış. Bunlar demişler ki bir yere çalışmaya gidelim.

Az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Önerine bir ekin çıkmış:

— Gel burayı biçelim, ne de olsa sahibi biçtirecekmiş, demişler. Dev, evinden bakar ki tarlası biçiliyor. Gidip yanlarına ekini neden biçtiklerini sorar. Onlar da:

— Ekin kızarmış, zaten biçtirecekmişsiniz, derler. Dev de biçmelerine izin verir. Birkaç saat sonra deve acıktıklarını söylerler. Dev, padişahın küçük oğlu Kıraç Ahmet'in eline kâğıt yazıp verir. Bu kâğıdı karısına götürmesini söyler. Eve giderken Kıraç Ahmet kâğıdı okur, kâğıtta:

— Karım, sen benim karımsan eğer bu adamı kesip pişir, alıp bana getir, diye yazar. Kıraç Ahmet yazıyı değiştirir. Kâğıda:

— Karım, sen benim karımsan eğer kara kuzuyu pişirip gönder. Karısı da pişirip gönderir. Dev şaşırır. Neyse kuzuyu da yiyip ekini de yarırlar.

Akşam olur. Dev bunları alıp evine götürür. Herkes yatar. Dev bunların yanına gelir:

— Kim uyur kim uyumaz, der. Kıraç Ahmet uyumayacağını söyler. Dev neden uyumadığını sorar.

— Annem biz uyumadan pınardan su getirirdi, der. Dev de biraz ahmakmış, gitmiş pınara, gecedен şafak sökene kadar kalburla su taşımaya çalışır ama başaramaz.

Padişahın üç çocuğu da ekinin kalan yarısını da bitirip ücretlerini alırlar. Memleketlerinin yolunu tutarlar.

Padişah çocuklarına nereye gittiklerini sorar. Onlar da falanca memlekete gittiklerini, devin ekini biçtiklerini söylerler.

Büyük oğlu devin bir leğeniyle, ibriğinin olduğunu ve onların ise sadece

padişaha yakışacağını söyler. Padişah da onu kendisine kimin getirebileceğini sorar.

— Getirse getirirse bunu Kıraç Ahmet getirir, derler. Kıraç Ahmet'e babası, getiremezse kellesinin kesileceğini söyler. Kıraç Ahmet de gidip leğenle ibriği almanın bir yolunu bulur. Getirip babasına verir.

Ortanca oğlu bu sefer de devin bir atının olduğunu, ancak padişahın kendisine yakışacağını söyler. Yine Kıraç Ahmet'e getirmesini söyler padişah. Kıraç Ahmet gider, ahıra girer. At kişner ve dev gelir.

Kıraç Ahmet saklanır. Dev bakar kimse yok, ata kamçı vurur.

— Dalga mı geçiyorsun benimle, der. Kıraç Ahmet atı alır, getirir. Bu sefer diğer kardeşler:

— Baba bir dev, bir dev ki görülmeye değer. Padişah kimin getirebileceğini sorar. Yine Kıraç Ahmet'i göndermişler. Kıraç Ahmet padişaha der:

— Bana bir kilitli sandık, bir zilli kağrı, iki yüz tane baş bıçağı, iki yüz tane sabun, bir keçi postu verin, der.

Kıraç Ahmet bunları alıp sandığa koyar, sabunları kağrının etrafına dizer, baş bıçaklarını sabunların üstüne oturtur. Keçi postunu da üste alır.

Kıraç Ahmet yanına gelir. Ziller çalına çalına dev ürker gider. Yolda kağrıya biner, sandığın içine girer. Sandık kilitlenir.

Kıraç Ahmet devi eve getirir. Kağrıyı ulu kavağın dibine çeker, açar sandığı ve dev dışarı çıkar. Dev kaçar.

Kıraç Ahmet bakar ki dev kavağın üstünde. Kıraç Ahmet kavağı hızla sallar. O sırada dev yere düşer. Dev, padişahın büyük oğlu ile ortanca oğlunun ardına düşer. Onlar devden kurtulmak için göle atlamak zorunda kalırlar ve gölde kaybolurlar. Böylece küçük kardeşlerine yaptıkları eziyetin cezasını çekerler.

Böylece Kıraç Ahmet kurtulur. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Kıraç Ahmet Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinden 43 yaşındaki H. Kabasakal'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı amcasından dinlemiştir.*

İNSAN EVLADI

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben dedemin beşiğini tıngır mıngır salları iken, bir ailenin tek bir kızı varmış. Bu kıza sabahleyin bir dünürçü gelmiş, onlara söz vermişler. Öğleyin bir dünürçü daha gelmiş, onlara da söz vermişler. İkinci vakti bir dünürçü daha gelmiş, onlara da söz vermişler.

Akşam vakti bir dünürçü daha gelmiş onlara da söz vermişler. Vakit ilerlediğinde evin erkeği eve gelmiş. Kadın kocasına demiş ki:

— Bey! Bugün bir şey oldu. Kocası:

— Ne oldu kız, Demiş.

— Ne olması yoktur bey, bizim kızımız yok mu?

— Hee...

— Dört tane dünürçü geldi, dördüne de söz verdik.

— Gözün kör olmaya kadın! Bizim bir kızımız var, sen dört kişiye söz veriyorsun. Kalk bari hocaya gidelim.

Hocaya gitmişler. Hoca efendi aha böyle böyle oldu demişler, konuyu anlatmışlar. Hoca da:

— Oo çok kolay. Köpeğiniz var mı?

— Var.

— Eşğiniz var mı?

— Var.

— Keçiniz var mı?

— Var.

— Aha bu duayı alın, köpeğinizi keçinizi, eşğinizi bir de kızınızı bir odaya kapatın. Üzerlerine bu duayı kırk kere okuyun. Sabah ola hayır ola. Mevla bize ne gösterecek deyin.

— Peki hocam.

Eve gidince anne baba kızını, eşeği, köpeği, keçiyi aynı odaya kapatır ve duayı okur. Sabah kapıyı açmış, bir de bakmış ki dört tane aynısından kız. Dördünü de telli duvaklı etmiş ve sonrasında hocaya gitmişler.

— Hocam, biz kızımızın hangisi olduğunu nasıl bulacağız? Hoca:

— Gidin damatlarınıza sorun kızınızdan memnunlar mı diye.

Adamla karısı damatlarının birinin yanına gitmiş ve kızlarından memnun olup olmadığını sormuşlar.

— Çok memnunum. Kendi işini gördüğü gibi komşuların da işini görüyor. Hiç canının da kıymetini bilmiyor. Adam karısının kulağına eğilmiş demiş ki:

— Aha bu bizim eşek!

İkinci damadın yanına gitmişler ve aynı soruyu ona da sormuşlar.

— Kuru veriyorum sesini çıkarmıyor, yaş veriyorum sesini çıkarmıyor çok iyi maşallah. Ben eve gelene kadar gece yarısı da olsa kapının eşliğinden ayrılmıyor, demiş. Adam, karısının kulağına eğilmiş:

— Bu da bizim köpek demiş.

Üçüncü damadın yanına gitmişler ve ona da aynı suali etmişler.

— Yahu ne suya ne de sabuna değişiyor. Tekesi teke kokuyor. Bir de inadı var ki sorma, demiş. Adam karısına:

— Bu da bizim keçi. Sonuncuya gitmişler:

— Damat memnun musun bizim kızımızdan?

— Doğurup yetiştirene Allah uzun ömür versin. İnsan evladı. Tuttuğu giyiliyor, pişirdiği yeniliyor. İnsan evladı insan, demiş.

Karı ve koca birbirilerine bakıp gülümsemişler. Bu masal da burada bitmiş.

İnsan Evladı Masalı; Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinden 53 (1954) yaşındaki H. Duran'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.

İKİ ÖKSÜZ KARDEŞ

Bir varmış, bir yokmuş; köyün birinde iki öksüz kardeş varmış. Bir gün bu kardeşler şehre inmek istemişler. Bu arada küçük kardeş çok acıkmış. Abisinden süt istemiş, o da kardeşine:

— Sen beni burada bekle, çobandan süt getireyim demiş. Süt getirmeye gidince bir kalabalığa rastlıyor. Meğer bu kalabalık bir şehir imiş. Onların padişahları ölmüş, padişah seçebilmek için toplanmışlar. Bu kalabalık kendilerine bir padişah seçmek için güvercin uçurmaya karar veriyorlar. Her uçurulan güvercin kardeşine süt almaya giden bu öksüzün başına konuyormuş.

Oradaki halk itiraz etmişler, bundan padişah mı oluyor diye? Fakat, her uçurulan güvercin bu öksüzün başına konunca mecburen bu öksüzü padişah yapmışlar. Bu padişah olunca, aç olan kardeşini unutmuş.

Gelelim küçük kardeşe. Abisinin süt getirmeye gitmesiyle acıkan, yalnız kalan, uykusuz kalan bu küçük kardeş bir mezar kavuğuna girerek orada uyumuş. Gözünü açtığı anda karşısında deve katarların kendine doğru geldiğini görmüş. Kafasını kaldırıp develere baktığında, fincanlarla yüklü olan fincan develeri ürkmüş, tüm fincanlar kırılmış. Fincanlar kırılınca develerin sahibi çocuğu dövmek için üzerine yürümüş. Bu arada çocuk iki elini kaldırıp yalvararak şu maniyi söylüyor:

*İki kardeş idik çıktık yabana,
Süt getireceğim diye çıktı çobana,
Misafir aldılar hak mezardan,
Söyleyin kardeşine durmasın gelsin,
İki eli kandaysa yumadan gelsin.*

Öksüz kardeşi, iki ellerini bağlayarak kırılan fincan sandıklarının içine koyuyorlar. Develer şehre girdiğinde, çocuk kendi sesini duyurabilmek için sandığın içinden türkü söylemeye başlıyor.

Çocuk türkü söyleyince sandığın başına toplanıyorlar. Bu katarcıyı padişaha şikâyet ediyorlar. Şikâyet edildiğini duyan katarcı, çocuğu köle olarak satıyor. Köle olarak gittiği yerde sahibi eziyet ediyorlarmış yine, aç bırakıyorlarmış.

Aradan zamanlar geçmiş, padişah olan kardeşi aklı başına gelmiş ve küçük kardeşini aramaya karar vermiş. Kendine bir vezir aradığını, vezirlik şartının da öksüz ve kimsesiz olmak olduğunu duyurmuş.

Şehirde ne kadar öksüz varsa padişah huzuruna çağırılmış. Bunu duyan küçük kardeş, kardeşinin padişah olduğunu, sarayda oturduğunu ve nişanlandığını öğrenmiş. Padişahın evinde onunla şahsen görüşmek istiyormuş. Aç olduğunu, eziyet gördüğünü iletcekmış. Kendisine vezirlik değil de yardım edilmesini istemiş.

Saray hizmetlisi, öksüz kardeşi bahçeye almış. Bu arada, padişahın nişanlısı, bu öksüz kardeşi padişaha çok benzetmiş, ona cilveler yapmış. Padişah sanmış. Kardeş ya benzer birbirine.

Sarayın camından bakan padişah, onların yanına gitmiş. Bu arada padişahın nişanlısı bakmış ki nişanlısı arkasından geliyor ve öksüze, niçin geldin diye, sormuş.

O da başından geçeni padişahın nişanlısına anlatmış. Padişah onları arkadan dinlemiş. “Kardeşim!” diye boynuna sarılmış.

O arada padişahın nişanlısı, yaptığı cilvelerden utandığı için şu maniyi okumuş:

*Altımızda yeşil halı,
Üstümüzde hurma dalı,
Safa geldin ağa kaynım,*

Güzel şahıma benzettim seni, demiş ve üçü birbirine sarılarak sarayda mutlu bir hayat sürmüşler.

İki Öksüz Kardeş Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinden 53 (1954) yaşındaki H. Duran'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

AKIL AKILDAN ÜSTÜNDÜR

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir ülkede bir padişah yaşarmış. Bu padişah çok zekiymiş. Halkın arasında dolaşır ve onlarla bir olurmuş. Haftanın belli günlerinde de kılık değiştirip halkın arasına dalarmış. Sorar soruşturmuş. Millet padişah hakkında ne diyor, ne düşünüyor, ne yapmalıym, dermiş.

Padişah yine bir gün kılık değiştirmiş, girmiş halkın arasına. Atına binmiş. Uzun bir yoldan sonra bir köye varmış. Köyün girişinde bir evin bahçesinde kızın biri eliyle türlü türlü nakışlar örüyormuş. Padişah buna tuhaf tuhaf birkaç soru sormuş ama hep iyi cevaplar almış. Sorularına devam etmiş:

— Baban neden evde değil? Kız cevap vermiş:

— Babam azı çok etmeye gitti. Padişah:

— E kızım annen neden evde yok? Kız:

— Annem biri iki etmeye gitti. Padişah:

— Eviniz güzelmiş ama bacası yamuk yani eğri. Kız:

— Olsun dumanı doğru çıkıyor. Padişah:

— Kızım sana besili bir kaz yollasam yolar mısın? Kız:

— Memnuniyetle efendim, demiş.

Padişah yardımcılarını toplamış. Bu olayı anlatmış:

— Üç gün içinde kim bana bunu açıklarsa terfi edecek, ödüllendirilecek, demiş.

İyice düşünmüşler ama bir şey de bulamamışlar. Akıllının biri gidip kıza sormuş. Kız:

— Anlatırım ama her soruya beş altın isterim, demiş. Adam aslında padişahın görevlendirdiği kişilerden değilmiş, bahçıvanmış. Adam bulmuş, etmiş. Altınları getirmiş ve:

— Söyle bakalım baban nereye gitti? Kız:

— Babam az olan tohumu ekip çoğaltmaya gitti, demiş.

— Annen nereye gitmişti peki?

— Annem biri iki etmeye yani komşu doğuracakmış onun yanına gitti, der kız. Akıllı adam evin bacasına bakar:

— Bacanız yamuk değilmiş, der. Kız da:

— Efendim benim bir gözüm hafiften şaşlı. Padişah iyisin, güzelsin fakat şaşısın demek isterdi. Ben de şaşayım ama iyi görüyorum, dedim. Bahçıvan:

— Kızım kaz olayına ne diyorsun? deyince Kız da efendim bahsedilen kaz sizsiniz. Padişah tahmin etmiş olmalı sizin geleceğinizi, demiş.

Akıllı bahçıvan soru başına beş altın verdiği mi yansın, yoksa kendinin kaz yerine koyulduğuna mı?

Bahçıvan üçüncü günün gecesi toplantıya katılır. Kimseden ses yokken durumu padişaha arz eder. Tabii biraz mahcup olur ama sonuçta terfi eder. Bahçıvan bu akıllı kızı oğluna alır. Bir ömür mutlu mesut yaşarlar.

Akıl Akıldan Üstündür Masalı; *Çorum Mecitözü ilçesi Elvançelebi beldesinde oturan 40 (1967) yaşındaki K. Akgedik'ten 15 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babaannesinden dinlemiştir.*

ÜVEY ANNE

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Çok söylemek günah, az söylemek sevapmış. Vaktin zamanında iki çocuk varmış. Bunların anneleri ölmüş. Babaları yeniden evlenmiş. Analıkları:

— Ya bu çocuklar gidecek ya ben gideceğim bu evden, demiş. Çocukları istememiş. Babaları çocukları alıp dağdan odun toplamaya gitmiş. Çocuklar odun toplarken babaları arkalarından kaçıp eve gelmiş.

Babaları gitmeden önce kurumuş bir kabağı ağacın dalına asmış. Rüzgâr estikçe çıkan seslerle çocuklar babalarının ağaç kestiğini sanmışlar. Sonra çocuklar sesin geldiği yere doğru gitmişler ki babaları yok. Oğlan demiş ki:

— Tık tık kabakçığım, bizi bırakan babacığım. Biz şimdi ne yapacağız? Ağlamışlar bir de bakmışlar ki karanlık çökmüş.

Bir ışık görmüşler. Işığa doğru yol almışlar. Yürüyüp gitmişler. Bir küçücük kulübe görmüşler. Pencereden içeri bakmışlar. Bir yaşlı nine görmüşler. Kadın bunları görmüş. İçeri almış. Bunların önüne bir post getirip sermiş.

— Açıl postum açıl, kırk iki meyveler saçıl! demiş. Bunların önüne çeşit çeşit yemekler, meyveler gelmiş. Çocuklar karınlarını doyurmuş. Uykuya dalmışlar.

Çocuklar uykuya dalınca kadın gelmiş, oğlanın bacağından ısırılmış. Isırınca oğlan uyanıyor. Kadının bunları yemeye gözü kesmiyor. Dişleri körelmiş. Ertesi gün kadın dişlerini iyelemiş:

— Bari bu gece bunları yiyeyim, demiş. Oğlan kapının arkasında kadını izlemiş. Kardeşine:

— Bu gece uyumayalım, bu bizi yer, demiş. Çocukları o gece de kadın yatırmış. Gelip sormuş:

— Kim uyur, kim uyanık? Oğlan da:

— Herkes uyur. Yarımca uyanıktır. Benim adım Yarımca'dır, demiş dev karısına. Kadın:

— Niye uyumuyorsun aç mısın, susuz musun, diye sormuş. Çocuk acıktım, demiş. Kadın yine postu serip sözlerini söyleyip çocuğun karnını doyurup tekrar yatırmış. Kadın tekrar gelip sormuş:

— Kim uyur, kim uyanık?

Çocuk yine uyumadığını söylemiş. Bu saatlerde annesinin kalburla su taşıdığını söylemiş. Nine kalburu alıp su taşımaya gidiyor. Kalburu dolduruyor, su dökülüyor. Kadın böylece sabaha kadar su taşımaya çalışıyor.

Sabah olunca çocuklar uyanıp kaçıyorlar. Kaçarken yolda bir dedeye rastlıyorlar. Dedeye başlarından geçeni anlatıyorlar. Dede bunlara bir diken, bir tas ve bir de taş veriyor. Dede:

— Dikeni atın her taraf diken olur. Sonra da taşı atın. Dev karısı taşa basıp suya düşer, demiş.

Dev karısı eve gelince bunları göremiyor. Koşup arkalarından yetişiyor onlara. Oğlan elindeki dikeni atıyor. Ortalık diken oluyor. Çocuklar yine kaçıyor.

Dev karısı dikenlere bata çıka onlara yine yetişiyor. Oğlan bu sefer de taşı atıyor. Her taraf deniz oluyor. Oğlan sonra taşı atıyor. Dev karısı taşa basınca tepesi üstüne dikiliyor.

Sonra çocuklar arayarak köylerini buluyorlar. Babalarını buluyorlar. Babalarına başlarından geçenleri anlatıyorlar. Böyle böyle oldu diyorlar. Çocuklar anlatınca babaları analıklarına:

— Ben senden vazgeçiyorum. Sen git, ben çocuklarımla yaşarım, diyor. Hep birlikte mutlu bir hayat sürüyorlar.

Üvey Anne Masalı; *Çorum Büyük Palabıyık köyünde oturan 47 (1960) yaşındaki ev hanımı E. Öztürk'ten 9 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babaannesinden dinlemiştir.*

ALİCİK İLE DEV

Köyün birinde bir oğlan varmış. Adı Alicik imiş. Alicik bir gün annesinden ayrı düşmüş. Bir dev adam Alicik'i tek başına dolaşırken görmüş. Anlamış kaybolduğunu Alicik'in. Almış yuvasına götürmüş dev adam küçük çocuğu.

Alicik dev adamın kötü niyetli olduğunu anlayınca kaçıp bir elma ağacına çıkmış. Dev adam aramış aramış en sonunda elma ağacının başındaki Alicik'i bulmuş. Ama dev çıkıp Alicik'i indirememiş ağaçtan.

Devden korkan Alicik de inmek istemiyormuş ağaçtan. Sonra dev adam Alicik'e yalvarmaya başlamış:

— Bana bir elma ver, diye söylemiş. Alicik bir tane elma atıyor dev adama. Ama dev elmayı tutmayınca yere düşüyor. Bir tane daha istiyor dev adam. Alicik bir tane daha elma atıyor. Dev adam onu da tutmayınca elma yine yere düşüyor. Bu kez dev adam:

— Alicik elinle uzat. Alicik elmayı eliyle uzatınca Dev tutup yakalıyor. Sırtına alıp yuvasına götürüyor.

Dev adam, Alicik'i kızartıp yemek istiyormuş. Bunun için yakacak toplamaya gitmiş. Dev adam yakacak toplarken iyice uzaklaşınca Alicik yine kaçıp bir armut ağacının başına çıkmış.

Yakacak toplayıp yuvasına dönen dev adam, yine Alicik'i görememiş. Aramaya başlamış. Armut ağacının başındaki Alicik'i bulup yine aynı numarayla Alicik'i kandırıp yakalamış.

Bu sefer dev adam, Alicik'i bir çuvala koyup götürmüş. Yolda giderken dev adamın tuvaleti gelmiş. Çuvalı yere bırakıp çalılıkların arasına gidince Alicik çuvaldan çıkıp çuvalın içine taş, odun, diken doldurup kaçmış.

Sonra dev adam gelip çuvalı sırtına alıp yoluna devam etmiş. Yolda giderken dikenler dev adamın sırtına batınca adam çuvalı açıp bakmış. Ama Alicik yokmuş çuvalda.

Çök sinirlenen dev adam, Alicik'i aramaya koyulmuş. Dev adam

Alicik'i değirmende bulmuş. Alicik değirmenin tavanına çıkmış oturuyormuş. Dev adam:

— Alicik oraya nasıl çıktın beni de çıkar, demiş. Alicik de:

— Yumurtayı yumurtanın üstüne koydum, bastım çıktım, demiş. Dev adam da Alicik'in söylediklerini yapmış ama basınca bütün yumurtalar kırılmış.

Dev adam yine yalvarmış Alicik'e, beni de çıkar, diye. Alicik, Dev adamı tahıl öğüten değirmenin sepetliğinin üstüne çıkartmaya çalışmış.

Dev adam güç bela buraya çıkmış. Dev adam oraya çıkınca Alicik değirmeni döndürmeye başlamış. Değirmenin taşı devı savurup atmış. Değirmenin duvarına vuran dev bayılmış. Alicik dev adama galip gelmiş.

Alicik dönüp evine, annesinin yanına gelmiş.

Alicik ile Dev Masalı; *Çorum merkez Bayat köyünde oturan 55 (1955) yaşındaki ev hanımı G. Toprakçı'dan 30.04.2010 tarihinde derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

YEDİ KARDEŞİN BİR BACISI

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Çok söylemesi çok günahmış. İşte bir kadının yedi oğlu varmış. Annesi de hamile imiş, fakirmiş. Yedi oğlan demişler ki:

— Anne burada ne kalalım, biz çalışmaya gidelim. Çalışmaya gitmişler dağın arkasına.

— Eğer kız olursa çatıya allı bayrak dik, gelelim; oğlan olursa karalı bayrak dik gelmeyelim, demişler. Oradan da cadı karı bunun ebesi oluyor. Kadın, ebesi olan cadı karıya diyor ki:

— Oğullarım böyle böyle dediydi, canım. O da tutuyor, kara bayrak dikiyor. Oğlanlar bakıyorlar ki bacanın başında kara bayrak dikilmiş.

— Eyvah! Anamın yine oğlu olmuş, bir daha gitmeyelim. Anneme o bakar, diyorlar. Orada çalışıyorlar. Bu kız büyüyor, yetişiyor.

— Ana, benim hiç mi bir erkek kardeşim yoktu, diyor.

— Yavrum senin yedi kardeşin vardı. Böyle böyle, cadı karı ebendi. Allı bayrak dik dediler, karalı bayrak dikmiş. Haberim var onun için baktılar, gelmediler, orada dağın arkasında çalışıyorlar, diye anlatıyor.

— Ana bana azık hazırla, ben gidip kardeşlerimi bulacağım, diyor.

— Bulamazsın yavrum, dediyse de dinlemiyor. Kız kardeşlerini aramak için yola düşüyor. Oraya varıyor. İşte evini barkını süpürüyor, siliyor. Bir pilav pişiriyor, kaşığı başına dikiyor. Büyük bir kap varmış, onun içine giriyor, saklanıyor.

Kardeşleri geliyor ki ev bark silinmiş, süpürülmüş, yemekler hazırlanmış. Birkaç kez böyle oluyor. Kardeşlerden biri diğerine diyor ki:

— Kardeş, bu neyin nesi. Sen saklan, bu evimizi kim temizliyor.

Kardeşlerden biri eve saklanıyor. Saklandıktan hemen sonra ev siliniyor, süpürülüyor; yine küpe gireceği vakit kardeşi kolundan tutuyor.

— İns misin cin misin, diyor.

— Ne insim ne cinim. Ben sizin Senem bacınızım. Böyle böyle cadı karı karalı bayrak dikmiş, anama da sordum, yedi kardeşin var, dedi. Oradan geldim ve sizi buldum, diyor.

— Tamam, diyorlar. Kardeşleri:

— Bacı, bak işte biz çalışmaya gidiyoruz, sen eve kimseyi koyma. Şu filan yerde dev karıları var, diye de tembih ediyorlar.

Cahil çocuk değil mi, bir gün böyle merak ediyor, gidiyor dev karılarının yanına, diyor ki:

— Böyle böyle. Ben kardeşlerimin yanına geldim. Onlar da ekmek yapıyorlar.

— Ben yedi kardeşin bacısıyım, diyor. Bu arada dev karıları:

— Dev geliyor, saklan seni yer, diyorlar, saklıyorlar kızını. Dev geliyor:

— İğğ bir adam eti kokuyor burada, diyor. Karının biri:

— Dişlerinin arasından geliyordur, diyor.

— Yok bu dişlerimin kokusu değil, diyor. Ama gidip yatıyor dev. Neyse dev yattıktan sonra kız çıkıyor:

— Bir susadım ki, diyor.

— Susadıysan bardağı başına dik, bizim tasımız yok, diyor. Kız başına dikiyor, lıkr lıkr içiyor. Devın sakalları kızın karnına gidiyor. Kızın karnı şişiyor, yılan oluyor. Ağabeyleri bakıyor ki bacılarının karnı şişmiş. Birisi:

— Bacımız kirlendi. Gardaş bu bacımız bize lazım değil. Dağın arkasına götür, öldür, diyor. En küçük oğlan alıp götürüyor:

— Bacım ben sana kıyamam, yalnız bir karga vurur, gömleğimi boyarım, diyor. Alıyım, götürüyüm, diyor. Orada bir kargayı vuruyor, gömleğini batırıyor.

— Aha vurdum, geldim, diyor. Kız oralarda gezerken bir çobana rast geliyor:

— Böyle böyle yedi kardeşin bacısıydım, dev karıları bana böyle yaptılar, diyor.

— Benimle gelir misin?

— Gelirim.

— Bana varır mısın?

— Varırım.

Orada evleniyorlar. Evleri barkları oluyor. Çoban da oğlana kara koyunun sütünü sağıp içiriyor. Sütün kokusundan dolayı kızın ağzından yılanlar çıkıyor. Yılanları kız öldürüyor.

Kızın, çobandan bir oğlu oluyor. Oğlan büyüyor. Oğluna bütün olup biteni, dev karılarının kendisine neler ettiğini tek tek anlatıyor. İşte şu yılanları dev karılarına yedir, şu pilavı da yapıyım, yedi dayına götür, diyor.

Çocuk çıkıp gidiyor. Dev karılarına yılan kavurmasını, dayılarına da annesinin hazırladığı pilavı götürüyor. İkisinin evi arasında aşık oynamaya başlıyor. Oğlan:

— Çift aşığım çift, yedi kardeşin yeğeniyim, Senem Hatun'un gözünün bebeğiyim, diyor. Dev karıları:

— Ney ney bir daha söyle diyorlar. Söylüyor, sonra da:

— Yiyin düşmanınızın düşmanını yani yılan kavurmalarını, diyor. Dev karıları yılan kavurmalarını yedikten sonra anlıyor.

Dayıları da duyuyor bunları. Dev karılarının yılan kavurmasını yediklerini de. Sonra yaptıkları hatanın farkına varıyorlar. Bacılarının yanına gelip özür diliyorlar. Orada yiyip içip hoş muratlarına eriyorlar.

Yedi Kardeşin Bir Bacısı; *Çorum Büyük Palabıyık köyünde oturan 47 (1960) yaşındaki ev hanımı E. Öztürk'ten 9 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babaannesinden dinlemiştir.*

TEMBEL AHMET

Bir tembel Ahmet varmış. İş yapmayı hiç sevmezmiş. Yaptığını da karısının zoruyla yaparmış. El, oduna gidermiş; Ahmet yatarmış. El ekin ekermiş; bu, evde yatarmış. El, harmana inermiş; bu, daha ekini biçecek olurmuş. El, kar yağmadan ekini ekmiş; Ahmet ekmemiş.

Gitmiş, karla anlaşmış. Kar:

Ben gelmeden sana haber veririm. Sen beni gözle, takip et, demiş. Ahmet de onun rahatlığıyla yatmaya devam etmiş. Bir gün karısı:

— Ahmet herkes ekin ekiyor. Sen daha burada yatıyorsun. Yarın kar yağar. Tembel Ahmet:

— Hanım, ben karla anlaştım. Sus sen! Kar, bana söyleyecek ne zaman yağacağını. Ben o zaman ekini ekeceğim. Karısı da çaresiz:

— Peki, öyleyse, demiş.

Yüksek dağların başına yağmış kar. Tembel Ahmet hiç aldirmamış. Karısı anlamış.

— Ahmet, kar yüksek yerlere yağdı, buraya gelecek, demiş. Ahmet:

— Yok, o bana söyleyecek. Birkaç gün sonra daha aşağılara, tepelere yağmış. Tembel Ahmet yine aldirmamış. Karısı:

— Ahmet, el ekin ekiyor. Tembel Ahmet:

— Kadın, sen acele etme. O gelip bana söyleyecek. Birkaç gün sonra kar, daha berideki ovalara yağmış. Karısı:

— Ahmet, kar yağacak, ekin ekemeyeceksin sen, deyince:

— Karının aklına bak! Ben ekeceğim... Konuştuk, arkadaş olduk, demiş Ahmet. Karısı:

— Peki, demiş yine çaresiz.

Sabahtan kalkmışlar ki kar kapıyı kilitlemiş. Dışarı çıkılacağı yok... Karısı:

— Hani gelip sana söyleyecekti, demiş. Tembel Ahmet kızmış. Küreği alıp kara girişmiş.

— Kalles arkadaş, hani sen bana söyleyecektin, demiş. Kar:

— Eee, arkadaş ben şu dağın başına yağdım. Gördün mü? Ahmet:

— Gördüm. Kar:

— Aşağıdaki tepelere yağdım. Gördün mü? Ahmet:

— Gördüm. Kar yine sormuş:

— Ovalara yağdım. Gördün mü?

— Gördüm, deyince Ahmet. Kar:

— Ben sana söyleyerek geldim. Sen anlamadın. Ben daha ne yapayım, demiş. Ahmet de o yıl açlık içinde bir yıl geçirmiş. Sonra da akıllanmış ve çalışkan olmuş.

Tembel Ahmet Masalı; *Çorum Osmancık Kumbaba köyünde oturan Ev hanımı 62 (1945) yaşındaki F. Karakuş'tan 8 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı komşusundan dinlemiştir.*

KAYNANA İLE GELİNLER

Bir varmış, bir yokmuş. Bir ananın bir oğlu varmış. Bu kadın yaşlandığından oğluna yeterince hizmet edememiş. Bu nedenle oğlunu evlendirmeye karar vermiş.

Oğlu anasının sözünü dinleyerek evlenmiş. Gelin kocasına hizmette kusur etmiyormuş. Gelin bakmış ki kaynanası akşama kadar evde oturuyor, bu böyle olmaz diyerek kaynanasını kocasından habersiz camiye göndermiş.

Yaşlı kadın düşe kalka camiye gitmiş, gelininin zoruyla Kuran öğrenmeye başlamış. Bu kadın dayanamamış oğluna durumu anlatmış. Bunun üzerine kadının oğlu karısını boşamış.

Aradan belli bir zaman geçtikten sonra kadın yine oğlunu evlendirmek istemiş. Oğlan evlenmek istemese de anası ısrar edince onu kıramamış.

Oğlan yine evlenmiş. Yeni gelen gelin bakmış ki kaynanası akşama kadar evde oturuyor, kaynanasının eline tığları vererek oya örmesini istemiş.

Kadın gelinin korkusundan oya örmek zorunda kalmış fakat kadının gözleri iyi görmediğinden tığı hep eline batırıyormuş. Her seferinde elleri kan çanağına dönüyormuş. Kadın buna da dayanamayarak oğluna söylemiş. Kadının oğlu bu karısını da boşamış.

Yine aradan belli bir zaman geçtikten sonra kadın oğlunu evlendirmek istemiş. Oğlan yine annesini kıramayarak evlenmiş. Bu gelin de kaynanasının akşama kadar boş oturduğunu görünce eline bir kazan bulmuş. Bu kazanı güzelce hazırlayarak içine yumurtaları koyup kaynanasını, civciv çıkartması için üzerine oturtturmuş. Bunu anlayan kadının oğlu bu karısını da boşamış.

Oğlan artık evlenmek istemiyormuş. Hacca gitmek istiyormuş. Bunun için hazırlıklarını yapmış fakat annesi oğluna:

— Sen gidince bana kim bakacak, demiş. Oğlunun yine evlenmesini istiyormuş. Bu gelinin belki iyi olacağını düşünüyormuş.

Oğlan anasını kıramamış yine evlenmiş. Hem de oğlan gözüm arkada kalmaz, anamı karıma bırakırım düşüncesiyle evlenmiş.

Kadının oğlu hacca gitmiş. Kaynana yeni gelinle baş başa kalmış. Bir zaman sonra gelin, kaynanasının hizmetini görmekten bıkmış. Öyle ki ondan kurtulma yolları aramaya başlamış.

Bir gün köye cambazlar gelmiş. Gelin, kaynanasını bu cambazlara satmış. Köydekilere de kaynanasının öldüğünü duyurmuş. Mezarının da evde olduğunu söylemiş.

Oğlan hac vazifesini yapmış. Eve dönerken kulağına tanıdık bir ses gelmiş. Bakmış ki bir kalabalık. Kalabalığa yaklaştıkça:

— Bir gelin aldım hocaya saldı, bir gelin aldım gergef işletti, bir gelin aldım cüçük çıkarttı, bir gelin aldım cambaza sattı, sözlerini duymaya başlamış. Sesin annesine ait olduğunu anlamış. Gelmiş ki ne görsün anası çırılçıplak, cambaz kamçıyı vurdukça bunları diyerek hopluyormuş.

Oğlan anasını cambazların ellerinden alarak hamama götürmüştü. Bir güzelce anasını yıkatmış. Daha sonra anasını bir sandığın içine koyarak evin yolunu tutmuş.

Eve gelince karısı anasının öldüğünü söylemiş. Mezarını göstermiş. Hacdan gelmesi nedeniyle misafirler gelmiş. Gelin sandıkta ne olduğunu merak etmeye başlamış.

Misafirler gittikten sonra oğlan karısına sandıkta hediyesinin olduğunu söylemiş. Gelin sandığı açınca bir de ne görsün kaynanası yaşıyor. Bunun üzerine oğlan karısını bu sandığa kilitleyip hapse attırmış. Annesine de:

— Beterin beteri var. Kuran okutmaya çalışan gelini beğenmeyince gerisi böyle oldu, demiş. Bundan sonra da oğlan anasıyla birlikte yaşamaya devam etmiş.

Kaynana ile Gelinler Masalı; *Çorum Osmancık Kumbaba köyünde oturan Ev hanımı 62 (1945) yaşındaki F. Karakuş'tan 8 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı komşusundan dinlemiştir.*

PADIŞAHIN ÇOCUĞU

Bir varmış, bir yokmuş. Deve tellal iken, pire berber iken, ben anamın beşiğinde tıngır mıngır sallanır iken ülkenin birinde bir padişah varmış. Bu kral yakışıklı mı yakışıklı, boylu poslu bir yiğitmiş. Padişah evlenmek istiyormuş. Ama bir türlü istediği kızı bulamıyormuş. Her gece değişik kıyafet ile ülkeyi dolaşır, kendine eş ararmış.

Bir gece dolaşırken üç kardeşin yaşadığı evin penceresinin altında durup onları dinlermiş. Büyük kız kardeş:

— Ah! Ah! Padişah beni kendine eş alsa bir halılar dokurum, bir halılar dokurum, sormayın gitsin.

Bunu duyan padişah, ertesi gün bu kızla evlenmiş. Fakat kız bir halıyı altı ayda bitirememiş. Padişah bunun üzerine, sözünde durmadı diye kızı boşamış. Ertesi gün yine evin penceresinin altında saklanmış. Ortanca kız kardeş:

— Ah! Ah! Padişah beni kendine eş alsa bir yemekler yaparım, bir yemekler yaparım, sormayın gitsin.

Bunu duyan padişah, ertesi gün bu kızla evlenmiş. Fakat kız yaptığı yemekler hiç güzel değilmiş. Aksine zehir gibiymiş. Padişah bunun üzerine bu kızı da boşamış. Ertesi gün yine evin penceresinin altına gitmiş.

Evde tek kalan küçük kız kardeş kendi kendine:

— Ah! Ah! Kral beni kendine eş alsa bir çocuk doğururdum, bir çocuk doğururdum, dünya tatlısı olurdu.

Bunu duyan padişah, ertesi gün bu kızla evlenmiş. Gerçekten de kız nur topu gibi bir erkek dünyaya getirmiş. Çocuk o kadar güzelmiş ki bir bakan bir daha bakamazmış.

Bunu duyan ülkenin yaşlı cadısı, padişahı kıskanmış ve çocuğu kaçırmış. Çocuğa da büyü yapmış. Büyüye göre çocuğun burnu sıkılınca ağlamaya başlamış.

Büyüyü yaptıktan sonra çocuğu sandığa kilitleyip nehre atmış. Padişah tüm ülkede çocuğu aratmış. Ama bulamamış. Cadıyı bulup konuşturmuş. Cadı büyü yapıp nehre attığını söylemiş.

Nehir kenarında evi bulunan çiftçi, sandığı görmüş ve hemen almış. Bakmış ki içinde nur topu gibi şirin bir çocuk var. Karısına haber vermiş. Çocuğu almış. Evlat edinmişler.

Aradan on yıl geçmiş. Padişah bir toy düzenlemiş. Toyda ülkenin bütün gençleri ve çocukları davet edilmiş. Çiftçi anne ve babada çocuklarını süsleyip göndermişler.

Çocuk o kadar güzelmiş ki üzerine giydiği yırtık elbise bile sanki altın işlemeli gibi duruyormuş.

Padişah toyda herkesi izlerken bu çocuğu görmüş. Gözleri kamaşmış. Birden kendi çocuğu aklına gelmiş. Padişah o çocuğa doğru çeken ilahi bir güç olmuş. Padişah:

— Neden olmasın diyerek çocuğun yanına gitmiş. Burnunu sıkmış. Çocuk orada ağlamaya başlamış. Padişah bunu görünce sevinmiş. Oğlunu tanımış. O günden sonra mutlu mesut yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine....

Padişahın Çocuğu Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 79 (1928) yaşındaki ev hanımı H. Biçer'den 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

İYİ ARKADAŞ

Yıllar önce bir köyde iki genç yaşamış. Bunlar birbirlerine aşıklanmış. Delikanlı ailesini gönderip kızı istemiş ama kızın ailesi kabul etmemiş. Bunun üzerine gençler kaçmaya karar vermişler. Delikanlı, kıza:

— Cuma günü herkes yatsı namazını kılarken gelip seni kaçıracağım, diye söz vermiş. Kız da kabul etmiş. Delikanlı evine dönerken karşısında yaşlı bir adam çıkmış. Adam, delikanlıya:

— Sana çok iyi bir haberim var. Babanı öldüren adam, cuma günü herkes yatsı namazını kılarken saklandığı yerden ayrılıp başka bir yere gidecek. Nereden geliyor nereye gidiyor bilmiyorum ama cuma günü yatsı namazı kılınırken köyün çıkışında olacak, demiş.

Delikanlı bu habere hiç sevinememiş; çünkü onun başka planları varmış. Sevdiği kıza bir söz vermiş ve o sözü de tutmak zorundaymış ama kanlısını da cezalandırması gerekirmiş. Eğer babasının katilini cezalandırmaz ise köyde itibarı kalmayacaktı. Kimsenin yüzüne bakamazmış. Bu şekilde düşününce eve gelmiş. Evde annesi bir sürpriz da patlatmış. Demiş ki:

— Bugün arkadaşın geldi ve seni sordu. Evde olmadığını söyleyince cuma günü herkes yatsı namazını kılarken onun yanında olman gerektiğini, çok önemli bir konu olduğunu söyledi. Arkadaşlığımızın hatırı varsa gelir dedi, demiş.

Delikanlı iyice çıkmaza girmiş. Ne yapacağını bilemiyormuş. Kara kara düşünmüş. En sonunda çareyi köyde yaşayan bir bilgeye danışmakta bulmuş. Bilgenin yanına gitmiş ve durumu anlatmış. Bilge de şöyle demiş:

— Durumun çok zor ama bir düşün. Sevdiğin kıza kaçırmazsan verdiğin sözü tutmamış olursun ama o kız olmasa da ilerde muhakkak bir kızla evlenirsin. Çok mutlu olmazsın belki ama yine de bir yuvan olur.

Kanlıyı cezalandırmaz isen başın eğilir, rezil olursun, itibarın kalmaz ama ilerde öyle bir şey yaparsın ki itibarını yeniden kazanırsın. Başka bir gün kanlının yerini yine bulur, cezalandırırsın. Ancak arkadaşını zor günde yalnız bırakırsan onu kaybedersin. Öyle bir arkadaş bulman çok zor. Sen var git arkadaşının yanına, demiş.

Yaşlı bilgenin söyledikleri delikanlıya mantıklı gelmiş. Genç giyinip kuşanmış cuma günü arkadaşının yanına gitmiş. Arkadaşına kendi durumundan hiç bahsetmemiş. Onun dertlerini dinlemiş. Gerçekten de arkadaşı zor durumdaymış. El birliği ile dertlerine çare bulmuşlar. Onu derdinden kurtarmışlar.

Genç arkadaşıyla işi bittikten sonra yorulmuş bir şekilde eve dönmüş. Evin kapısının önünde bir kalabalık ile karşılaşmış. Annesine bir şey oldu diye korkmuş. Hemen atından inip eve girmiş.

İlk odada yaşlı adamlar sessiz sessiz oturuyorlarmış, kimse delikanlıya bir şey söylemiyormuş. Odanın içine girdiği zaman yerde kanlısını elleri kolları bağlı görmüş.

Ne diyeceğini ne yapacağını şaşırılmış bir şekilde beklerken diğer odada genç kızların seslerini işitmiş. Odaya girdiği zaman odanın ortasında oturan bir gelin görmüş. Delikanlı gelinin örtüsünü kaldırmış, bakmış ki sevdiği kız. O an çok mutlu olmuş.

Meğer arkadaşı delikanlıyı çağırırken işi olup olmadığını da araştırmış. Delikanlının kendi yanına geleceğini bildiğinden bir arkadaşını katili yakalamak, diğer bir arkadaşını da sevdiği kızı karşılamak için görevlendirmiş.

Delikanlı ve sevdiği kız evlenip çok mutlu bir hayat sürmüşler.

İyi Arkadaş Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 79 (1928) yaşındaki ev hanımı H. Biçer'den 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

İNÇİ DİŞ SİÇAN İLE KARABÖCÜK

Bir varmış, bir yokmuş. Vakti zamanında bir Karaböcük ile kocası İnci Diş Siçan varmış. Siçan ile Karaböcük dillere destan bir düğünle evlenerek mutlu bir hayat sürüyorlarmış.

Bir sabah İnci Diş Siçan uyanmış, karısı Karaböcük'e:

— İnci dişlim, sırma saçlım. Köyde bir düğün varmış, ben bugün oraya gidiyorum, bakalım inci dişlerine göre bir şeyler bulabilecek miyim? Sen evimizde beni bekle, demiş.

Karaböcük yöresinde güzeller güzeli olarak bilinir, tanınmış. Günlerden bir bahar günü süslenmiş püslenmiş, elini eline vurmuş, eteğini beline vurmuş. Bir koluna bir su kabı, öbür koluna da diğer su kabını alıp düşmüş köy çeşmesinin yoluna.

Yolda salına salına yürüyor, bir o yana bir bu yana bakınıyormuş. Köyün bütün gençleri ağzı açık onu seyrediyorlarmış. Tam çeşmeye yaklaştığında köy çeşmesinin önü petekten taşan sudan balçık hâlinde olduğundan bir anda çamura batmış. Debeleniyor, debeleniyor bir türlü balçıktan çıkamıyor, debelendikçe daha çok batıyormuş.

Bu sırada padişahın yakışıklı güzeller güzeli oğlu, arkasında bir sürü atlı ile köye düğüne geliyormuş. Ancak Karaböcük'ü çamurun içinde göremediklerinden süratle geçip düğün evine doğru ilerlerken derinden bir sesle irkilmişler:

*Hey atlılar, atlılar
Gümbürtüsü tatlılar
Siçan beye varasınız
Ballı kaymak yiyesiniz
Sarı saçlı sümbül hatun
Çamura çöktü diyесiniz*

Atlılar durmuşlar, bir o yana bakıyorlar, bir bu yana bakıyorlar, sesin nereden geldiğini bir türlü bulamıyorlarmış. Sonunda:

— Bir ses duyar gibi olduk herhalde, yolumuza devam edelim, deyip tekrar sürmüşler atlarını düğün evine doğru. Düğün evine gelmişler, oturmuşlar. Hoş beşten sonra, padişahın oğlu düğün sahibine dönerek:

— Yahu gelirken çok ilginç bir şey oldu, tam köy çeşmesinin önünde derinden bir ses duyduk. Düğün sahibi merakla:

— Hayırdır beyim neydi ki ola, demiş. Padişahın oğlu valla bir ses:

*Hey atlular, atlular
Gümbürtüsü tatlular
Sıçan beye varasınız
Ballı kaymak yiyesiniz
Sarı saçlı sümbül hatun*

Çamura çöktü diyeesiniz ... diye bağıırıyordu. Ancak baktık baktık, bir türlü sesin kimden geldiğini bulamadık, demiş.

O sırada bizim İnci Diş Sıçan Bey düğün evinin mutfağında tam iş üstündeymiş. Bu konuşmayı duyar duymaz:

— Eyvah bu bizim Karaböcük, hemen yetişip onu kurtarmalıyım, diyerek ağzının bir tarafına biraz peynir, diğer tarafına biraz bal almış, kuyruğunu omuzladığı gibi düşmüş yola. Çeşmenin önüne gelmiş ki ne görsün? Karaböcük çamurun içinde, bir koluyla bir gözü dışarıda debelenip duruyor. Hemen ağzındakileri bir kenara koyup yetişmiş Karaböcük'ün yanına ve seslenmiş: Sıçan:

— Elini bana versene. Karaböcük:

— Git ben sana küstüm. Sıçan:

— Elini bana versene. Karaböcük:

— Git ben sana küstüm. Sıçan:

Diye cevap verince Sıçan iyice sinirlenmiş, başlamış Karaböcük'ün üstünde tepinerek:

— Ben de senin canına pırtı da pırtı da, ... demiş, Karaböcük'ü çamurun içine iyice gömmüş. Sıçan bakmış ki Karaböcük çamurun içinde kayboldu gitti, öldü:

— *Çelerdi** hanım, *çelerdi*,

İki gözleri birden belerdi, ... diyerek orayı terk etmiş.

* çelemek: Batarak ölmek.

*belermek: Göz akı iyice belirecek kadar açılmak.

İnci Diş Sıçan ile Karaböcük Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 76 (1931) yaşındaki ev hanımı K. Kiraz'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

KUŞLAR VE ALİ

Bir varmış, bir yokmuş. Köyün birinde yaşlı bir Ayşe nine varmış. Ayşe nine yedi yaşındaki torunu Ali ile yaşarmış.

Bir gün Ayşe nine torunuyla birlikte bulgur kaynatıp sergen sermişler. Ayşe nine, Ali'ye:

— Bulgura göz kulak ol, kuşlar yemesin. Ben pazara inip geleceğim, demiş.

Ayşe nine gittikten bir süre sonra Ali'nin arkadaşları gelip Ali'yi top oynamaya çağırılmışlar. Ali de koşa koşa gitmiş.

Ayşe nine pazardan döndüğünde Ali'nin evde olmadığını ve bulguru kuşların yediğini görmüş. Hemen Ali'yi çağırması ve azarlamaya başlamış. Ali ise:

— Merak etme nine, kuşlardan gidip hakkımı isteyeceğim, demiş. Ali kuşların yanına gitmiş ve:

— Siz bizim kışlık bulgurumuzu yediniz, hakkımızı verin, hakkımı isterim, demiş. Kuşlar Ali'ye bir ceviz vermişler:

— Açıl sofram açıl, dediğinde zengin bir sofraya kuruluveriyormuş. Çok mutlu olan Ali bunu hemen amcasına göstermiş. Amcası ise cevizi elinden alarak Ali'yi göndermiş. Ali tekrar kuşlara gitmiş, durumu anlatmış ve:

— Hakkımı isterim, hakkımı verin, demiş. Kuşlar ise altın yumurtlayan tavuk vermişler. Ali tekrar amcasının yanına gitmiş ve tavuğun marifetlerini göstermiş. Kurnaz amca tavuğu da Ali'nin elinden almış.

Çaresiz Ali tekrar kuşların yanına gitmiş ve bana bir çare bulun, yoksa ninem asla beni affetmez, demiş. Kuşlar düşünüp taşınmışlar ve Ali'ye bir balta vermişler.

Ali koşa koşa amcasının yanına gitmiş. Baltayı amcasına vermiş.

— Vur balta vur, demiş. Balta bir yere bir amcasına vurmaya başlamış. Akıllanan amcası cevizi ve tavuğu tekrar Ali'ye vermiş. Ali ninesinin yanına gitmiş ve olanları anlatmış. Ninesi, Ali'ye:

— Verdiğin sözü tutmalısın yoksa cezasını ağır ödersin, demiş. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.

Kuşlar ve Ali Masalı; *Çorum Mecitözü ilçe merkezinde oturan 76 (1931) yaşındaki ev hanımı K. Kiraz'dan 19 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

DELİ OĞLAN

Bir varmış, bir yokmuş; evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, anam düştü eşikten, babam düştü beşikten; ben dedemin beşiğini tıngır mıngır sallarken, anam kaptı saçmayı, babam kaptı dolmayı; derken, çok uzun zaman önce bir deli oğlan ve onun ağabeyleri varmış.

Deli oğlan ve ağabeyleri bir gün devin evinden izinsizce yiyecek almaya gitmişler. Dev evde yokmuş. Ağabeyleri de evde ne kadar yiyecek, altın, mücevher varsa almışlar.

Deli oğlan da sadece dış kapıyı sökmüş. Ağabeyleri de onunla o kadar değerli eşya varken kapıyı söktü diye alay etmişler.

Bunlar biraz gittikten sonra büyük bir gürültü ile sinirli bir şekilde dev gelmiş. Devin geldiğini görünce ağacın tepesine çıkmışlar, kapıyı da çıkarıp üzerine oturmuşlar.

Dev gelip ağacın altında bağırmaya başlamış. Günlerce orada beklemiş, bir şey yapamayacağını anlayınca gitmiş.

Dev gidince aşağı inmişler, evin yolunu tutmuşlar. Devin evi ile bunların evi birbirine çok uzakmış. Eve giderken birden kar bastırmış. Deli oğlan kapıyı bir yere dayayıp altına girmiş. Diğerleri de girmek isteyince:

— Siz benimle alay ettiniz. Siz aldığımız yiyeceklerin ve eşyaların altına girin, demiş ve onları kapının altına koymamış. Kardeşleri karda kalıp soğuktan çok üşümüşler. Hasta olmuş hepsi.

Deli oğlan kar durduktan sonra kapısını da alıp evin yoluna koyulmuş.

Deli Oğlan Masalı; *Çorum merkez Bayat köyünde oturan 55 (1955) yaşındaki ev hanımı G. Toprakçı'dan 30.04.2010 tarihinde derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

KIZ BABASI İLE OĞLAN BABASI

Bir varmış, bir yokmuş; evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallarken; çok uzun zaman önce bir köyde iki kardeş yaşarmış. Bu kardeşlerin birisinin bir oğlu, diğersinin de bir kızı varmış.

Oğul babası, sürekli olarak kız babasına hakaret edermiş. Ona her rastladığında

— Hoş geldin gancık* babası, demiş. Kız babası üzüntüsünden bir şey diyemeden eve gidermiş. Kız babasının kızı bir gün demiş ki:

— Baba sen niye her gün böyle üzülüyorsun? Babası da:

— Kızım, amcan bana böyle böyle diyor, demiş. Bunu duyan kız, babasına:

— Baba git amcama “Senin oğlun ile benim kızımı para kazanmaya, gönderelim. Bakalım oğlan mı iyi yoksa kız mı iyi, de” demiş. Kabul ederse biz çalışmaya gidelim, demiş.

Kız babası bunun üzerine her zaman yaptığı gibi yine namaza gitmiş. Camide kardeşi ile karşılaşmış. Kardeşi:

— Hoş geldin gancık babası, demiş. O da demiş ki:

— Hoş bulduk köpek babası, demiş. Ondandır sonra kardeşine kızının anlattıklarını söylemiş. Demiş ki:

— Senin oğlun ile benim kızı çalışmaya gönderelim. Bakalım oğlan mı iyi, yoksa kız mı iyi? Adam bunları söyledikten sonra onu küçük gören kardeşi, bu sözleri kabul etmiş.

Zamanı gelmiş artık. Kız bir eşeğe binmiş, çocuk da süslenmiş püslenmiş bir eşeğe binmiş. Bütün ahali onları göndermiş.

Erkek çocuk bayağı gittikten sonra bir külcüye gelmiş. Orada çalışmaya başlamış.

Kız da gitmiş, gitmiş bir konağa gelmiş sonunda. Konağın sahipleri çok zenginmiş. Ama kız kılık değiştirip öyle gitmiş. Erkek gibi görünmek için elinden geleni yapmış.

Konağın çok yakışıklı bir oğlu varmış. Bunun kız olduğunu anlamış, babasına anlatmış. Babası inanmamış.

Çocuk ne yaptıysa kız çok zeki olduğu için yakalanmamış. Yalnız çocuğu çok uğraştırmış. Çocuk bu arada kıza âşık olmuş ve kız olduğundan eminmiş onun.

Kız konakta çalışmış, bayağı zengin olmuş. Artık dönme vakti gelmiş. Bir kâğıt bırakıp kaçmış sokaktan.

Giderken yolda amcasının oğluna rastlamış. Amcasının oğlu küller içinde, elbiseleri eskimiş bir vaziyetteymiş. Küllerle ne kadar kazanılırsa o kadar kazanmış. Kız yeni elbiseler içinde zaten güzel de. Neyse gitmişler. Erkek babası düşünür olmuş artık. Bu defa kızların babası abisine:

— Ne oldu? Ne düşünüyorsun erkeklerin babası, demiş. Neyse kâğıtta nerede oturduğu falan yazıyormuş.

Kız önceden konakta yaşarken konağın oğlunun attığı sapanla kızın ön dişlerinden biri kırılmış. Çocuk da bunu bildiği için eline bir sepet inci boncuk almış, kızın oturduğu yere gitmiş. Bütün kızları toplamış başına.

— Kim gülerse ona boncuk vereceğim, demiş. Kızlar gülümseyince hemen tanımış. Daha sonra evlenmişler ve çok mutlu olmuşlar.

Kız Babası ile Oğlan Babası Masalı; *Çorum merkez Bayat köyünde oturan 55 (1955) yaşındaki ev hanımı G. Toprakçı'dan 30.04.2010 tarihinde derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

TILKI İLE LEYLEK

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber iken, cinler cirit atarken; var varanın, sür sürenin, destursuz bağa girenin çok olduğu zamanlarda yemyeşil bir ormanda, mavi göğün altında birbirini seven iki dost varmış. Bunlardan biri tilki diğeri de leylek imiş.

Bu iki dost birbirlerini ziyaret etmeyi de pek severmiş. Ziyaret sırasının tilkide olduğu bir günde, tilki kurnazlık yapıp leyleğe bir oyun hazırlamış. Leyleği evine davet etmiş.

Yemek zamanı gelince masaya iki tane düz tabak koymuş. Tabakların içinde çorba varmış. Tilki, leyleği buyur edip başlamış çorbayı içmeye. Lakin leyleğin gagası uzun olduğundan bir türlü çorbasını içememiş.

Bir süre sonra leylek yorulmuş ve aç aç beklemeye başlamış. Tilki bu durumu görünce kıkırdamaya başlamış. Leylek durumu anlamış ama tilkiye bir şey belli etmemiş.

Günün sonunda da leylek tilkiyi evine davet etmiş. Günler geçmiş ve tilki leyleğin evine gitmiş. Yemek zamanı gelmiş. Leylek, tilkiyi masaya davet etmiş. Ardından da masaya iki tane uzun kap getirmiş. Kapların içinde de çorba varmış.

Leylek başlamış çorbasından içmeye. Lakin tilki bir türlü çorbasından içemiyormuş. Çünkü kaba ağız sığmıyormuş. Bu sefer de leylek yemiş, tilki bakmış.

Yemek bitmiş. Tilki kulaklarını indirmiş, boynunu bükmüş. Leylek gülmeye başlayınca, kendisine bir oyun oynandığını anlamış. Anlamış anlamasına da hiçbir şey dememiş. Çünkü bunların başına neden geldiğini anlamış. Sonra da leyleğe yemek için teşekkür edip evine gitmiş. Bu masal da burada bitmiş.

Gökten üç elma düşmüş: Biri sabredip selamete ulaşanlara, biri iyi insanlara biri de bu masalı dinleyip büyüyen çocuklara...

Tilki ile Leylek Masalı; *Çorum Bayat ilçesinde oturan 63 (1944) yaşındaki çiftçi H. Çelebi'den 13 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

KURNAZ TILKI

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, cinler cirit oynarken, pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken, vaktiyle bir tilki ile kartal arkadaş olmuş.

Tilki, arkadaşı kartalı yemeğe davet eder. Tilki, yemeği kartala taşın kovuğundan verir ve kartal yemek yiyemez. Kartal da tilkiyi yemeğe davet ederek yemeği çalıkların arasına serper. Böylece tilki aç kalır.

Kartal, tilkiyi gezdirme bahanesi ile kanadına bindirerek havalanır ve onu tam da bir hocanın üzerine bırakır.

Tilki, hocanın üstüne düşünce hoca bayılır. Hocanın tespih ve seccadesini alarak yola koyulur. Tilki, bir kurtla karşılaşır.

Kurt tespih ile seccadeyi nereden aldığını sorunca tilki de buzun içine girerek aldığını söyler.

Kurt buzun içine girer ve donar. Tilkiden intikam almaya yemin eder. Buzlar eridikten sonra kurt, tilkinin peşine düşer. Takip edildiğini anlayan tilki, bir çiftçiden yardım ister. Bu çiftçi, tilkiyi bir çuvalın içine saklar. Kurt gizlenip bekler, iyice gözler.

Kurdun gittiğini sanan tilki, çiftçiye teşekkür edip yanından ayrılır. Kurt, tilkiyi buzlu suyun yanına getirir ve aynı yere atar. Tilki de o kışı buzlu suyun içinde geçirmek zorunda kalır. Kurt böylece öcünü alır.

Bu masal da burada bitmiş. Gökten üç elma düşmüş. Biri bana, biri sana, biri söyleyene...

Kurnaz Tilki Masalı; Çorum Osmancık ilçe merkezinde oturan 44 (1963) yaşındaki memur F. Çıplak'tan 12 Şubat 2007'de derlenmiştir. Yükseköğül mezunu olan kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.

TILKI İLE YILAN

İnsanlar hayvanlardan ders alırlar, hayvanlar da insanlara bakarak ders alırlar. Bir tarihte bir tilki ile yılan arkadaş olur. Tilki, yılanı:

— Benim ile arkadaş olduğun müddetçe sen bana doğruyu söyleyeceksin. Ben de sana doğruyu söyleyeceğim. Hiçbir zaman birbirimize hile yapmayacağız, yalan konuşmayacağız, demiş. Konuşup giderlerken bir ırmağın kenarına varmışlar. Bu arada yılanın içinde kurnazlık varmış. Arkadaşını eline düşürmek istemiş. Onun için:

— Ben yüzme bilmem, karşı tarafa geçemem, demiş. Tilki de kendini saflığa vurmuş, demiş ki:

— Arkadaş, biz arkadaşız, sen bana güveniyorsun, ben sana güveniyorum. Benim belime dolan da ben seni karşıya geçireyim.

Yılan tilkinin etrafını sarmış. O vaziyette ırmağı ortalayınca, tilki de çaba içerisinde karşıya geçmek için, ırmağın ortasında yılan kurnazlığını ortaya koymaya başlamış, tilkiyi öldürme taraftarı.

Sıkmaya başlamış tilkiyi. Tilki tabi can havli karşıya geçmek istemiş. Bir taraftan yılan sıkıyor, ölecek. Tilki kurnazlığını ortaya koymuş:

— Arkadaş, ya ben yoruldu. Karşı bölgeye ya geçerim ya geçemem. Ben ölmezden önce senin şu gözlerini merak ediyorum. Ne olur, şu kafanı uzat da şu gözlerini bir göreyim, demiş. Ama yılan kalleşliğiyle hala sıkıyormuş. O an için kafasını uzatmış:

— Aha gözlerim, demiş. Uzatmasıyla beraber tilki yılanın kafasından ısırmış, sıksa da tabi ki çaresiz bir şey yapamayacak. Suyun karşısına geçmişler. Bu eğri büğrü yılanı, dosdoğru öyle dosdoğru uzatmış ve karşısına geçmiş.

— Arkadaş! Bak, benimle arkadaşlık yapacaksan sözünde dur, dosdoğru ol. Yoksa böyle eğri büğrü arkadaş istemem, demiş ve bu macera da böylece bitmiş.

Tilki ile Yılan Masalı; Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinden 53 (1954) yaşındaki H. Duran'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.

İNATÇI KEÇİLER

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde sürünün birinde iki tane keçi varmış.

Bunlar kafa kafaya vermişler, sürüden kaçmışlar. Dağlara bayırlara çıkmışlar. Fidanları, yaprakları kemirmişler.

Bu keçiler karınlarını iyice doyurduktan sonra bir dere bulup susuzluklarını gidermişler. Dereden karşıya geçmeleri gerekiyormuş. Derenin üzerinde dar bir köprü varmış. İki inatçı keçi yan yana, o dar köprünün üzerinde yürümeye başlamışlar. İkisi de birbirinden inatmış. Kavga etmişler.

Önde gitmek için kavgaya tutuşmuşlar. Hâlbuki tek sıra hâlinde yürüseler, çok rahat geçecekler köprüyü. Fakat inatları yüzünden gittikçe biraz daha daralan köprüden aşağıya düşüp suya kapılıp gitmişler. İnatçılıklarının cezasını fazlasıyla ödemişler.

İnatçı Keçiler Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinden 53 (1954) yaşındaki H. Duran'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

KURT İLE KARA KOYUN

Bir zamanlar Kara Koyun isimli bir koyun varmış. Bir gün sürüyle birlikte otlarken sürüsünü ve çobanını kaybetmiş. Etrafına bakıyormuş ama ne sürüyü görebiliyormuş ne de çobanı.

Kara Koyun çok korkmuş. O sırada Kara Koyun'a doğru aç bir kurt geliyormuş. Kara koyun kurdu görünce daha çok korkmaya başlamış.

Kurt, Kara Koyun'u görünce çok sinirlenmiş ve Kara Koyun'a bağırması:

— Hey sen burada ne geziyorsun? Buraların benim olduğunu bilmiyor musun, demiş.

Kara Koyun ne kadar bilmediğini söylese de inandıramamış. Kara Koyun bir kurnazlık düşünmüş. Kurda:

— Burada bir yatır var, gel arayalım, der.

Bunun üzerine kurtla birlikte gezmeye başlarlar. Tam bu sırada Kara Koyun sürüsünün köpeğinin görür ve kurdu o tarafa çekmeyi başarır.

Kurdu tam köpeğin üzerine getirir. Köpek, hemen kurda saldırır ve kurdu oralardan uzaklaştırır. Kara Koyun da kurtulmuş olur.

Kurt ile Kara Koyun Masalı; *Çorum Bayat ilçesinde oturan 63 (1944) yaşındaki çiftçi H. Çelebi'den 13 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı babasından dinlemiştir.*

TEMBEL KIZ

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken bir karı koca varmış. Bu karı kocanın bir kızı olmuş. Kızlarını el bebek gül bebek büyütmişler. Hiç iş öğretmemişler.

Kız hiç iş yapmayı bilmez imiş. Bir de üşengeçmiş. Yerinden bile kalkmamış.

Gel zaman git zaman bu kız büyümüş, evlenecek çağa gelmiş. Anasıyla babası kızı bir avcıyla evermişler. Ama kız tembelmiş. Hiç iş yapmamış. Bir gün avcı kocası ava gitmiş. Bir tavşan vurmuş. Eve gelmiş tavşanı ateşe koymuş. Yeniden ava gidecekmış. Karısına:

— Tavşanı ateşe koydum, bak da arada köz olmasın, demiş. Demiş ama tembel kız hiç yerinden bile kalkmamış. Neyse aradan epeyce bir zaman geçmiş. Eve bir dilenci gelmiş ve:

— Abla Allah rızası için bir ekmek verir misin bana, demiş. Kız üşengeçliğinden yerinden bile kalkmadan:

— Mutfak te orada, git kendin al, demiş. Dilenci mutfağa girmiş ki kazanda tavşan kaynıyor. Alıp tavşanı heybesine koymuş. Kazanın içine de ayağındaki iki pis çarıklarını koymuş. Tembel kızın yanına varmış, demiş ki:

— Abla ekmeği aldım. Allah razı olsun. Gideceğim; ama sana bir şiir sokuyayım da öyle gideyim. Başlamış uzun hava çekmeye:

*Senin aşın benim torba içinde,
Benim çarık senin çorba içinde,
Sen yat kaba yorgan içinde,
Ben yiyeceğim aşu orman içinde.*

Sonra dilenci varmış gitmiş yoluna. Aradan zaman geçmiş. Kızın kocası eve gelmiş.

— Tavşanı pişirdin mi kız, demiş. Karısı olanı biteni anlatmış ve dilencinin bir türkü söylediğini de eklemiş. O zaman anlamış kocası durumu.

— Tüü! Gitti bizim yemek desene, demiş. Karısıyla bir müddet tartışmışlar. Aç kalmışlar o gece. Tembel kıza da ders olmuş. Tembelliği bırakmış, mutlu olmuşlar.

Tembel Kız Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinden 53 (1954) yaşındaki H. Duran'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

BALIKÇI İLE ZENGİN KARDEŞİ

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken, vaktiyle bir balıkçı, karısı ve çocukları yaşarmış. Bunların günleri yarı aç, yarı tok geçermiş. Balıkçının kardeşi çok zenginmiş. Ara sıra abisine yiyecek verirmiş.

Bir gün balıkçının karısı, küçük çocuğunu un alması için amcasının evine yollamış, ama amcası un vermemiş. Un vermediği gibi hakaret de etmiş.

Bu durumu öğrenen balıkçı çocuklarına söz verir. Gidip size bir kasa balık tutacağım diye. Gider; ama akşama kadar bir tane bile yakalayamaz. En sonunda oltasına bir taş takılır. Balıkçı sinirlenir. Birkaç defa daha takılınca balıkçı iyice sinirlenir ve taşı denizin ortasına atar. Sonunda yine oltasına takılır, o taşı alıp eve götürür.

Çocuklar bu taşla oynarken bu taş parlar. Adamın karısı bunun elmas olduğunu anlar. Balıkçı bu taşı götürüp hükümdara satar. Hükümdar buna üç çuval altın verir. Balıkçı artık zengin olur.

Kardeşi bunu kıskanır ve altınları nereden bulduğunu sorar. Balıkçı da:

— Padişahın sarayını fareler basmıştı. Ben de üç çuval kedi götürdüm. O da bana altın verdi, demiş.

Adam şehirde ne kadar kedi varsa hepsini yakalayıp saraya götürür. Ortalığa salıverir. Kediler saraydaki değerli eşyaları kırar. Padişah da adamı hapse attırır.

Balıkçı ve ailesi mutlu bir yaşam sürer. Kardeşiye aç gözlülüğünün kurbanı olur.

Balıkçı ile Zengin Kardeşi Masalı; *Çorum Osmaniye ilçe merkezinde oturan 44 (1963) yaşındaki memur F. Çıplak'tan 12 Şubat 2007'de derlenmiştir. Yükseköğretim mezunu olan kaynak şahıs masalı büyüklerinden dinlemiştir.*

HIRSIZ DEĞİRMENCI

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir değirmenci varmış. Bu değirmenciye buğday getiren herkes onu hırsızlığı ile tanımış. Ama gidecekleri başka değirmen olmadığı için mecburen bu değirmenciye gelirlermiş.

Yine bir gün iki adam buğdaylarını alarak bu değirmencinin yanına gitmişler. Değirmenci adamların buğdaylarını öğütmeye başlamış.

Gece olmuş daha buğday bitmemiş. Değirmencinin de adamların da uykusu gelmiş. Değirmenci adamların yatmasını bekliyormuş ki buğdayın bir kısmını çalsın. Adamlar da buğdaylarımızı çalmasını diye önce değirmencinin uyumasını bekliyormuş. Neyse birbirlerini beklerken adamlar uyuya kalmış.

Adamların uyuduğunu gören değirmenci, hemen adamların buğdayından bir ölçek çalmış. Sonra rahatça uykuya dalmış.

Sabah olunca adamlar değirmenciden daha önce kalkmışlar. Buğdaylarına bakınca eksik olduğunu anlamışlar. Onlar da değirmencinin buğdayından iki ölçek almışlar.

Değirmenci kalktığında buğdayını eksik görmüş. Adamların buğdayının da şimdiye kadar çoktan bitmiş olması gerektiğini düşünerek olanlara anlam verememiş.

Sonra adamlarla değirmenci sohbet etmeye başlamış. Adamlar değirmenciye düşünceli görünce adamlardan biri anlatmaya başlamış:

— Değirmenci kardeş rüyamda senin dedenle benim dedemi gördüm. Senin deden değirmenciymiş, benim dedem de senin dedenin değirmenine buğday götürmüş. Deden benim dedem uyuyunca buğdaydan bir ölçek çalmış. Tabii dedem anlamış. Dedem de deden uyuyunca onun ekininden iki ölçek çalmış, demiş.

Değirmenci adamın ne demek istediğini anlamış. Ama hiçbir şey diyememiş.

Hırsız Değirmenci Masalı; Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinden 43 yaşındaki H. Kabasakal'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı amcasından dinlemiştir.

HANE SAHİBİNİN İŞİNE KARIŞILMAZ

Bir padişahla veziri varmış. Bu padişahla vezir devamlı seyahat ederlermiş. Yine bir gün padişahla vezir seyahat için saraydan ayrılmışlar. Bir yayla çadırına misafir olmuşlar. Bu çadırda bir çoban yaşarmış ve yaylada da sürüsünü otlatırmış.

Bu çoban çok cömertmiş. Gelen misafirlerin padişahla vezir olduğunu bilmediği hâlde sürüsünün en büyük koyununu seçip misafirlerine ikram etmek için kesmiş. Koyun kızarıp sofraya geldiğinde padişah:

— Bu koyun üç kişiye çok fazla, demiş. Bunu duyan çoban:

— Hane sahibinin işine karışma, diyerek padişaha bir tokat patlatmış. Padişahla vezir hiçbir şey diyememişler. Saraya dönmüşler.

Çobanın padişaha tokat atması, padişahın da vezirin de çok zoruna gitmiş. Bu tokadın altında kalmamak için bir şeyler düşünmüşler. Vezirin aklına bir şey gelmiş. Padişaha:

— Padişahım, o çobanı saraya davet edelim, yedirip içirelim. Sonra siz altın tabakları camdan denize atmaya başlayın. Çoban:

— Durun, atmayın, dediğinde siz de ona “Hane sahibinin işine karışma!” diyerek tokat atarsınız. Böylece biz de öcümüzü almış oluruz, demiş.

Bunun üzerine çobana haber göndererek saraya davet etmişler. Çoban saraya gelmiş. Hep birlikte yiyip içmişler. Sonra padişah altın tabakları camdan denize atmaya başlamış. Ama çoban hiçbir şey dememiş. Bunu gören vezir, çobana:

— Söylesene padişaha altın tabakları atmasın, demiş. Çoban da:

— Hane sahibinin işine karışma, diyerek bir tokat da vezire patlatmış.

Hane Sahibinin İşine Karışılmaz Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinen 43 yaşındaki H. Kabasakal'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı amcasından dinlemiştir.*

BİLLUR KÖŞK

Bundan yüzlerce yıl önce bir hükümdar varmış. Bu hükümdarın evlatları yaşamıyormuş. Dünyaya geldikten sonra hemen ölüyormuş. Günün birinde bir kızı olmuş. Kızı yaşasın diye ona özel yeraltında bir yer yaptırmış.

Kızı on beş yaşına kadar burada yaşamış. Yukarının güzelliğini görünce babasına burada yaşamak istediğini söylemiş. Kızın isteği üzerine denizin ortasına altınlarla, elmaslarla kaplı billur bir köşk yapılmış. Kız burada yaşamaya başlamış.

Bu köşkün namını duyan Yemen şehzadesi, bir gemiyle buraya gelmiş ve köşkün karşısına gemisini demirlemiş. Köşkün balkonunda gördüğü kıza âşık olmuş. Tabii kız da ona. Ancak bir yabancı olarak şehirde daha fazla dikkat çekmemek adına kalbindeki aşkla Yemen'e geri dönmüş.

Kız şehzadeye o kadar âşık olmuştur ki babasında altın, elmas kaplı bir gemi yaptırmasını istemiş. Babası dünyadaki tek evladını kıramamış ve gemiyi yaptırmış. Şehzadenin arkasında Yemen'e gitmiş. Şehzade ne yaptıysa kız ona yüzünü göstermemiş. Hediyeler göndermiş, annesini araya elçi olarak koyduysa da kızı ikna edememiş.

En sonunda kız bir şartla yüzünü göstermeyi kabul etmiş. Kız altında bir köprü, yanlarında da gül ve lale bahçesi istemiş.

Şehzade hemen yerine getirmiş kızın isteklerini. Ancak kız tam geçmek üzereyken gülün dikenini batmış, diyerek arkasını dönüp kaçmış. Sonra kız tekrar haber yollamış:

— Köprünün başında, beni bir tabutta beklesin, demiş. Şehzade bu isteği de yerine getirmiş. Kız tabutun başına gelerek:

— Şehzadem! İşte geldim ve gidiyorum, gemimin yelkeni açık, ülkeme kaçıyorum, demiş.

Hızla gemisine binip gitmiş. Şehzade o kızın billur köşkte âşık olduğu kız olduğunu anlamış ve peşinden gitmiş. Kızla görüşmüş ve neden böyle yaptığını sormuş. Kız da:

— Sen beni kendi ÷lkemde kendine aşık ettin, bırakıp gittin. Ben de ders vermek istedim, demiş.

Genç kız tüm olanları babasına anlatmış, babası da onların evlenmesine razı olmuş, kırk gün, kırk gece düğün yapmış. Onlar ömürlerinin sonuna kadar mutlu mesut yaşamışlar, darısı tüm bekarların başına.

Billur Köşk Masalı; *Çorum merkez ilçede oturan ve çiftçilikle geçinen 53 (1954) yaşındaki H. Duran'dan 11 Şubat 2007'de derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı dedesinden dinlemiştir.*

BEYOĞLU İLE KARA GELİN

Bir Beyoğlu bir de Kara gelin varmış. Bunların hiç çocukları olmuyormuş. Beyoğlu evlenmeye karar vermiş. Ama Kara Gelin buna bir türlü izin vermiyormuş.

Beyoğlu bir gün atına su içirmek için çeşme başında durduğunda suya bir kızın aksinin düştüğünü görmüştür. Kafasını kaldırmış ve ağacın üzerinde duran kızı görmüş. Fakat ne yaptıysa bu kızı aşağıya indirememiştir. Kızı aşağı indirmesi için bir cadı kadın getirmiş.

Cadı kadın hamur yapar ve bir ocak yakar. Başlar ekmek yapmaya. Cadı kadın sacı ters koyar. Kız seslenir:

— Ebe! Sacı ters koydun. Cadı kadın:

— Yavrum! İnsan, yardım etsen de düzeltsen, der.

Ama kız inmez. Bu kez de ekmeği kalın yapar. Kız yine seslenir:

— Ebe! Ekmeği kalın yaptın, der. Cadı kadın:

— Yavrum! Gelsen de yardım etsen, deyince kız bu defa dayanamaz ve iner.

Kız inince Beyoğlu kızı yakalar ve eve götürmeye karar verir. Eve giderken kızın bir geyik kardeşi varmış. Yanlarına onu da alırlar. Eve gidince Kara Gelin, Beyoğlu'na kızar. Akşam olunca hepsi aynı yatağa yatarlar. Yatınca geyik saymaya başlar:

— Şu eniştenin ayağı, şu ablanın ayağı, şu Kara Gelin'in ayağı.

Sabah olunca Kara Gelin düşünmeye başlar:

— Ne yapsam da bunları başımdan atsam, der.

— Bey bunlar usandı. Ben bunları deniz kenarına gezmeye götüreyim, der. Oraya gidince Kara Gelin, kızı denize iter. Eve gelince:

— Yürümeği bilmedi, denize düştü, boğulup öldü, der.

Akşam olup yatınca geyik yeniden saymaya başlar:

— Şu eniştenin ayağı, şu Kara Gelin'in ayağı, hani ablanın ayağı?

Kara Gelin bakar ki geyik de başına dert olacak. Kara Gelin yatağın altına kuru ekmekleri döşer ve kımıldadıkça:

— Ay kemiklerim kırılıyor, der. Bir komşusunu da tembihler:

— Bu hastalığa geyik eti iyi gelir de, diye. Bunun üzerine geyiği kesmeye karar verirler. Ama geyik der ki:

—Tamam beni kesin ama deniz kenarında kesin, der. Deniz kenarına gittiklerinde bir ses duyarlar:

— Kara Gelin attı beni! Yunus balık yuttu beni, deyince Beyoğlu geyiği kesmekten vazgeçer. Kızı kurtarır ve Kara Gelin'i de katırın arkasına bağlayıp sürür. Eve giderler. Beyoğlu ve kız evlenirler ve çok sayıda çocukları olur. Onlar ermiş muradına biz çikalım kerevetine ...

Beyoğlu ile Kara Gelin Masalı; *Çorum'da Büyük Palabıyık köyünde oturan 58 (1952) yaşındaki ev hanımı N. Benli'den 26.04.2010 tarihinde derlenmiştir. Okur-yazar olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

NOHUT BEBEKLER

Köyde bir kadın varmış. Bu kadının da bir sürü çocuğu varmış. Bu çocuklar hem çok küçük hem de çoklarmış. Bundan dolayı bunlara nohut bebekler derlermiş. Anneleri bir gün tandırda ekmek yapıyormuş. Sacdan inen ekmeği bebekler anında yiyip bitiriyorlarmış. Anneleri yapıyor, onlar bitiriyorlarmış. Tarlaya ekmek yetiştirmeye çalışan kadın ekmeği bir türlü biriktiremiyormuş.

Anneleri en sonunda sinirlenmiş ve hepsini tandıra süpürmüş. Oturmuş ve tarla için ekmekleri yapmış bitirmiş. Ekmekleri yapmış ama tarlaya bunları götürecek hiç çocuk kalmamış. Oturmuş kara kara düşünürken paspasın altında kalan nohut bebeklerden biri:

Üzülme anne, ben götürürüm ‘ demiş. Annesi onu görünce çok sevinmiş:

Tamam, olur yavrum, demiş.

Çocuk tarlaya gitmiş. Babasına seslenmiş:

— Baba nereden geleyim? Babası:

— Kenardan gel oğlum.

Çocuk ekmeğin kenarını yemiş. Sonra yine sormuş:

— Baba nereden geleyim? Babası:

— Ortadan gel oğlum.

Çocuk bu sefer ekmeğin ortasını yemiş. Sonra yine sormuş:

— Baba nereden geleyim? Babası:

— Öbür kenardan gel oğlum.

Çocuk en son ekmeğin öbür kenarını da yemiş ve tarlada çalışanlara götürecek hiç ekmek kalmamış. Nohut bebeklerden sonuncusu da yine ekmeği bitirmiş. Ama yine de doymamış.

Nohut Bebekler Masalı; Çorum merkez Bayat köyünde oturan 55 (1955) yaşındaki ev hanımı G. Toprakçı'dan 30.04.2010 tarihinde derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.

CADI KADIN

Köyün birinde üç tane kız yaşarmış. Çeşme başında oturmuşlar, el işi yapıyorlarmış. Yanlarına bir cadı kadın gelmiş.

— Güzel kızlar ne yapıyorsunuz, demiş. Kızlar:

— Örgü örüyoruz, demişler. Cadı kadın:

— Burada ne var ki? Ben size daha güzellerini göstereyim, demiş.

En büyük kızı almış ve devin yanına götürmüş. Dev de her gün bir genç kızı yiyormuş. Cadı kadın ise genç kızların parmaklarını kesip kapının arkasına süpürüyormuş. Büyük kızı götürmüş, devin yemesi için hapsetmiş.

Cadı kadın ikinci gün yine o kızların yanına gitmiş. Ortanca kıza:

— Ne yapıyorsun güzel kızım, demiş. Ortanca kız:

— Ne yapayım tığ işi yapıyorum, demiş. Cadı kadın:

— Buradakiler ne ki ben sana daha güzellerini göstereyim. Ortanca kız:

— Kız kardeşimi ne yaptın? Götürdün getirmedi, demiş. Cadı kadın:

— Onları öyle bir yere götürdüm ki; güllük gülistanlık, çimlik çimenlik, cennet- i alada yaşıyor. Seni de oraya götüreyim, demiş.

Cadı kadın o kızı da götürmüş, parmaklarını kesip kapının arkasına atmış. Ortanca kızı götürmüş, devin yemesi için hapsetmiş. Üçüncü gün gitmiş küçük kızın yanına. Küçük kız biraz daha akıllıymış. Cadı kadın sormuş:

— Ne yapıyorsun güzel kızım, demiş. Küçük kız:

— Ne yapayım kız kardeşlerimi bekliyorum. Götürdün getirmedi, demiş. Cadı kadın:

— Onlar cennet-i ala da zevk- i sefa içinde yaşıyorlar. Seni de oraya götüreyim, demiş.

Küçük kızı da devin yanına götürmüş. Cadı kadının bir kedisi varmış. Cadı kadın:

— Parmaklarımı kessem yer misin, demiş? Kız:

— Yerim, demiş.

Cadı parmağını kesmiş küçük kıza vermiş. Kız da parmağı kediye vermiş. Kedi ise kaçıp gitmiş.

Cadı acılar içindeyken kız da kaçıp başka odaya gitmiş. Orada ablalarının hapis olduğunu görmüş. Kapının arkasına saklanmış. Cadı kadın gelince onu tutup bağlamış. Oradan kaçmış, gitmiş. Gelmiş, gördüklerini köyün erkeklerine anlatmış. Onlarda cadı kadını ve devi yok etmişler.

Cadı Kadın Masalı; *Çorum merkez Bayat köyünde oturan 55 (1955) yaşındaki ev hanımı G. Toprakçı'dan 30.04.2010 tarihinde derlenmiştir. İlkokul mezunu olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

TIN TIN KABACIK

Bir adamın dört beş tane çocuğu varmış. Adam bu çocuklarla artık baş edemeyince iki çocuğunu azaltmak için ormana odun kesmeye götürmüş. Ormana gidince çocuklara demiş ki:

— Ağaca bir kabak asacağım. Bu kabağa ben sürekli vuracağım. Kabak tın tın ettikçe benim burada olduğumu anlayacaksınız. Ben de biraz ötede odun kesiyor olacağım.

Oradan ayrılan baba biraz ötede kabağı bir ağaca asar. Bir süre sonra çocuklar acıkırlar ve babalarının yanına gitmeye karar verirler. Ses gelen yere doğru giderler. Giderler ama babaları orada değildir. Kabak bir ağaca asılmış rüzgâr vurdukça tın tın ses gelmektedir. Akşam olur ve çocuklar ne yapacaklarını bilemezler. Birbirlerine sorarlar:

— Horoz öten yere mi, tütün tüten yere mi, yoksa ışık yanan yere mi gidelim.

En sonunda ışık yanan yere gitmeye karar verirler. Orası da bir devin evidir. Dev avları görünce çok sevinir. Çocuklar devin kendilerini yemek istediğini anlarlar. Kazanda da etler kaynamaktadır. Deve derler ki:

— Sen ağzını iyice aç. Biz bacadan ağzına tek tek düşelim.

Dev bunu kabul eder. Dev ağzını iyice açınca çocuklar bacadan devin ağzına ateşin közlerini boşaltırlar ve dev ölür.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.

Tın Tın Kabacık Masalı; *Çorum'da Büyük Palabıyık köyünde oturan 58 (1952) yaşındaki ev hanımı N. Benli'den 26.04.2010 tarihinde derlenmiştir. Okur-yazar olan kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

ŞAH İSMAIL

Bir gün padişah hanımıyla otururken hanımı padişaha sorar:

—Bey bu dünyada neyiz var.

—Neyimiz yok ki Hanım.

—Erkek evladımız yok, bey.

—Ne yapalım Hanım.

—Arayan bulur Bey. Aramadan böyle sarayda oturarak evlat bulunur mu, der.

—Peki ne yapalım Hanım.

—Seninle seyahate çıkalım.

Padişah hanımını alıp çıkar. Bunlar epey bir yol gittikten sonra bir yerde konaklar. O sırada yanlarına bir pir gelir. Yanlarına oturur ve çıkınından bir elma çıkarır, padişaha:

—Sizin çocuğunuz yok. Bu elmanın yarısını sen ye, yarısını eşin yesin. Siz bu elmayı yedikten sonra Allah size erkek evlat verir.

Bunlar saraya döner. Aradan zaman geçtikten sonra bunların erkek evlatları olur ve adını Şah İsmail koyarlar.

Aradan yıllar geçer ve Şah İsmail büyür. Bir gün arkadaşları ava gitmek istediğini söyler. Babası buna izin vermez. Fakat Şah İsmail onu dinlemez ve ava gider. Av yapacakları yere geldiklerinde Şah İsmail arkadaşlarının farklı yerlere gitmelerini ve belli bir zamandan sonra bir yerde toplanmalarını ister.

Şah İsmail bir süre gittikten sonra bir tavşan görür. Onu takip etmeye başlar. Tavşan çalılara girer. Şah İsmail de onu takip eder. Orada Gülizar adında bir kız karşısına çıkar. İsmail kızı görünce oraya bayılır. Kızın ailesi vilayete inmiştir. Kızın yanında sadece babaannesini vardır. Kız babaannesini çağırır. Şah İsmail'i gösterir. Bu burada bayıldı. Ne yapacağız. Babaannesini:

—Kızım sen sineni aç, yüzüne sür.

Kız denileni yaptıktan sonra Şah İsmail oradan ayrılır ve arkadaşlarının yanına döner. Arkadaşları Şah İsmail'in hâlini görünce sorarlar sana ne oldu diye. Şah başından geçenleri anlatır ve saraya dönerler.

Şah saraya geldiğinde annesi, oğlunun hâlini görünce sorar fakat İsmail cevap vermez. Annesi durumu kocasına anlatır. Padişah hemen oğlunun moralini düzeltmesi için bir ozan getirtir. Bir iki türkü söyler. Sonra İsmail ozana dönerek:

—*Küçükten saldın beni ateşe,
Ya Hint'e gittin ya Habeş'e,
Bir daha sorayım çayır çimene,
Çimen sevdiceğim ne yana gitti.*

Bu olayı padişaha anlatırlar. Oğlunu bir bezirgân kızına âşık olduğunu söylerler. Padişah hemen saraydan ayrılır ve vilayete gidip bezirganı bulur. Olanları ona anlatır ve kızı oğluna ister. Bezirgân da:

—Sen bir padişah olarak benim kızımı istedikten sonra benim sözüme ne hacet. Bu olayı duyan kızın annesi, kocasına kızar.

—Sen pazardan mal mı satıyorsun ki kızını pazarda veriyorsun.

Karı koca oradan ayrılmışlar. Daha sonra bu olay sarayda duyulur. Bunun üzerine padişah:

—Oğlum bu diyardan ne kadar kız varsa hepsini sıraya dizeyim, sen hangisini istersen, sana onu alayım, der. Kızları sıraya dizerler. Bunun üzerine Şah İsmail:

—*Bölük bölük olmuş huri kızları,
Hiçbirisi Gülizar'a benzemez,
Sanki yere inmiş göğün yıldızı,
Hiçbiri de Gülizar'a benzemez.*

Şah İsmail babasından izin ister ve Gülizar'ı aramaya koyulur. Çadırların söküldüğü yere gelir ve orada bulunan bir kişiye ne tarafa gittiğini sorar. Adam da ona:

—Ya Hint'e ya Habeş'e.

Şah İsmail daha önce o diyardan başka yöne gitmediği için Hint tarafını bilmiyor. Atının başını kaldırıyor. At nereye giderse oraya gidiyor. Bir süre sonra Arap kızına rastlar. Arap kızı ona şöyle der:

—*Gel babayiğit benimle girme meydana*

*Nice yiğitler öldüren benim
Arap at izinde meydan tozunda
Nice yiğitleri öldüren benim.*

İsmail buna karşılık verir ve Arap kızıyla cenk ederler. İsmail Arap kızını yener. Bunun üzerine kız:

— Beni yenen tek kişi sensin, der. İsmail de başından geçenleri kıza anlatır:

— Eğer sevdiğimi kabul edersen alırım, der. Kız bunu kabul eder. Gülizar'ı bulmak için yola koyulurlar. Epey yol aldıktan sonra bir saraya gelirler. Sarayda bir peri kızı oturmuş işleme yapıyor. Yedi tane gül yapmış masaya koymuş. Fakat güllerden biri solukmuş. İsmail, kızın gülün birinin neden soluk olduğunu sormuş. Kız da güllerin ağabeyleri olduğunu ve ağabeylerinin devlerle savaştığını, soluk gülünse savaşta ölen ağabeyi olduğunu söylemiş.

Şah İsmail, kıza abilerinin nerede savaştığını sormuş. Kız da ağabeylerinin savaştığı yeri tarif etmiş.

Şah İsmail Arap kızını da alarak savaş alanına gelmiş. Arap kızıyla kızın ağabeylerine yardım eder ve savaşı kazanırlar. Saraya döndüklerinde kızın abileri kardeşini Şah İsmail'e vermek ister. Şah İsmail ona da aynı cevabı verir. Arap kızını da alır, Hint'e varır. Orada Gülizar'ı bulurlar. Gülizar'ı da alıp uzaklaşırlar. Bunu duyan halk peşine düşer. Epey yol gittikten sonra konaklarlar. Arap kızı nöbet tutar. Arap kızı nöbet tutarken askerler gelir ve Arap kızı ile cenge tutuşurlar. Arap kızı askerleri yener. İsmail uyandıığında:

—*Bir aslan ne yapar onca aslana,
Allah Allah deyip girdi meydana,
Boyadı meydana al kana,
Uyan ey sevdiğim gör neler oldu.*

Şah İsmail baktı ki her taraf ölü ile dolmuş. Oradan ayrılıp peri kızının olduğu saraya gelirler. Peri kızını da alarak vatanının yolunu tutar.

Yolda giderken peri kızı, Şah İsmail'i çok kötü günlerin beklediğini söyler. Saraya vardıklarında ailesine her şeyi anlatır. Sonra annesi, babasına:

— Oğlun üç eş almış, sana birini versin, der. Bunun üzerine Şah İsmail ile babasının arası açılır. Oğlunu öldürmek ister. Bunun üzerine babasına:

—*Gelin bakın Şah İsmail'in hâline,*

*Dağlar dayanmıyor ah u zarıma,
Hiç adam kıyar mı öz evladına,
Gel etme bey baba kıyma oğluna.*

Cellatlar ona kıyamaz. Onu İfrit dağına atarlar. İsmail orada yaşlı bir adama rastlar. Yaşlı adam, ona:

—Ey oğul bu dünya yalan burada bir padişah vardı, onun da bir oğlu. Oğlunu İfrit dağına attırdı, der. Şah İsmail çobandan postunu alıp kılık değiştirip saraya gider. Babasını, eşleriyle savaşırken bulur. Ne yapsa babasının askerleri Arap kızını yenemez. Şah İsmail, kıyafet değiştirip babasının yanına gider:

—Padişahım! İzin verin ben size onları getireyim, der. Bu arada gizlice eşlerinin yanına gider ve her şeyi anlatır. Arap kızına dönerek:

— Ben senin ellerini yalandan bağlayayım, demiş. Babamı buraya getireyim ve sen onu bağla, der. Arap kızı:

—Ben bağlayamam, ne de olsa atamdır, demiş. Neyse Şah İsmail, savaş meydanında Arap kızının ellerini yalandan bağlar ve babasını çağırır. Babası sevinçle gelir. Tam o sırada Arap kızı ellerini çözer. Padişah heyecanlanıp attan düşer ve ölür.

Sonunda Şah İsmail tahta geçer ve bir ömür hanımlarıyla mutlu yaşar.

Sah İsmail; *Çorum, Osmancık Kumbaba köyünde oturan ev hanımı 82 (1925) yaşındaki Ü. Topçu'dan 8 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

GENÇLİKTE Mİ? KOCALIKTA MI?

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, zamanın birinde; pireler berber iken, develer tellâl iken, ben dedemin beşiğini tıngır tıngır, tıngır mıngır salları iken bir ülkenin padişahı varmış. Bu padişah karısıyla ve iki bebeğiyle rahat rahat yaşıyorlarmış. Malı mülkü, atı, eşiği pek çokmuş. Padişah bir gün etrafı gezerken bir kayanın dibinden bir ses gelmiş:

— Ey insanoğlu, sana Allah bela verecek, belayı gençlikte mi istersin kocalıkta mı, demiş. Adam korkmuş. Hiç, söylemeden evine gelmiş, karısına da hiçbir şey söylememiş. Ertesi gün gene dolanırken, aynı kayanın arkasından yine ses gelmiş:

— Ey insanoğlu, sana Allah bela gelecek, belayı gençlikte mi istersin kocalıkta mı, demiş. Adam gene korkmuş bir şey demeden evine gitmiş. Ertesi gün gene gitmiş adam. Aynı yerden yine aynı şeyleri işitmiş. Bu sefer de bir şey söylemeden evine gitmiş. Bu olanları karısına anlatmış. Karısı da:

— Gençlikte de, kocalıkta sıkıntı çekemeyiz, demiş. Adam da sesi duyduğu dağın oraya gidip sese:

— Gençlikte, demiş. O zaman kar, fırtına, sel... adamın hiçbir şeyini koymadan alıp gitmiş. Davarı, malı sel toparlayıp götürmüş. Kendisi padişah hiçbir şeyi kalmamış. Bir kuru evi, bir karısıyla iki bebeği kalmış. Adam ile karısı ne yapalım diye düşünüyorlar. Kadın da:

— Bir yere sığırtmaç* duralım, demiş. Adam da:

— Memleketimizde durmayalım başka yerde duralım. Bizi kınarlar, demiş. Kadın da:

— İyi, olur, demiş. Bir kat yorgan almışlar. Bunlar ikisi gitmişiler. İki de oğulları varmış. Biri Mehmet, biri Hasan. Mehmet biraz küçükmüş, Hasan büyükmüş. Giderken bir ırmağa rastlamışlar. Adam:

— Oğlanı geçireyim de gelip sizi alayım, demiş. Oğlanı sırtına almış, eşyayı önüne katmış, gitmekte. Oğlanı ırmağın ötesine bırakmış. Öbür bebeği

kadın sırtına almış, adamın elinden tutmuş. Öbür bebek ırmağın kıyısında dururken bir kurt gelmiş, bebeği alıp gitmiş.

— Anam! Bebeğimi kurt aldı, diye çırpınırken kadının eli boşalmış. Öbür bebeği de ırmağa düşürmüş. Onu da ırmak almış. Irmak onu alırken, öbürünü kurt götürürken çırpınmışlar. Ağlarken, inlerken ırmaktan çıkmışlar.

Irmağın alt tarafında bir değirmen varmış, bebek değirmenin oluşuna tıkanmış. Değirmene gelen su kesilmiş. Değirmenci:

— Bu su niye kesildi acaba, demiş. Gitmiş bakmış ki olukta bir bebek yatıyor. Bebeği almış adam oluktan, su akmış. O bebeği de değirmenci büyütmüş. Ötekini de bebek kurdun ağzında giderken yamacın ardında çoban varmış. Kurdun ağzındaki bebeği görünce kurda şöyle böyle ederek ağzındaki bebeği bıraktırmış. Onu da o adam alıp büyütmüş.

Ana babaları da çocuklarından habersiz. Gidip bir köye çoban duruyorlar. Kadın da köydeki ekmeğe yardım ediyor, çamaşır yıkıyor. Kadın artık çoban karısı oluyor. Adam da sığır güdüyor. Dururken dururken köye bir yaymacı* geliyor. Yaymacı öteberi satan adamlara denir. Kervancı da denir bu adamlara. Kervancı köye gelince:

— On beş yirmi gündür evime varmadım, üstüm başım kirlendi, üstümü parasıyla yıkattırsam, diyor. Oradan kadınlardan birisi:

—Çobanın karısı yıkar, hem fakirler, iyi de yıkar, demiş.

— Olur, demiş adam. Adam eşyalarını bir bohçayla çocuk ile sığirtmacın karısına göndermiş. Çocuk:

— Teyze bunu yu, adam parasını verecekmiş, demiş. Kadın da padişah karısı olduğundan temiz yıkarmış. Yuyup yıkamış çamaşırları. Bohçaya dürüp çocuk ile yollamış. Adam bakmış çamaşırlara:

— İyice bir kadın olmasa bunu böyle yapmaz, demiş. Kadına yeşillenmiş adam. Bohçayı getiren oğlana:

— Ben bunun düğümünü açamadım, gelsin kendisi açsın, demiş. Adam oraya sandığı hazırlamış. Akşamüstü olmuş, herkes evine çekilmiş. Kadın gelmiş:

—Kardeş niye açamadın, ben açayım aha, demiş. Kadın açmaya eğilince kadını çataklamış, sandığın içine tıkmış. Sandığın içine kilitlemiş. Almış kadını, geçip gitmiş köyden.

Adam akşam sığırdan geliyor. Bakıyor ki karısı yok. Komşulara soruyor, yok, diyorlar. Birisi çıkıyor:

— Bugün bir kervancı geldi. Onun çamaşırlarını yuduydu, buralardadır, nereye gidecek, diyor. Adam beklemiş ki karısı gelsin. Fakat gelmiyor. Adam ne yapayım diye düşünüyor:

— Çıkayım, gideyim bir başıma, demiş.

Bir kasabaya gitmiş. Karın tokluğuna ona buna yardım ederim, demiş. O zamanlarda devletin başında padişah yokmuş. Padişah bulalım diye devlet kuşunu salarlarmış. Devlet kuşu kime konarsa o padişah olurmuş. Bir sürü adam sarayın önüne dolmuşlar. Bu adam gitmemiş saraya, çarşıda bir yere oturmuş.

— Gidip de ne yapayım, padişah olmam görmem, demiş. Kuşu salıyorlar, kuş döne döne gidiyor, o adamın başına konuyor. Adamlar:

— Olmadı, olmadı yanlış gitti, demişler. Kuşu gene salmışlar, kuş gene adamın başına konmuş.

— Gene olmadı, demişler. Kuşu gene adamın başına konmuş.

— Oldu. Üç kere oldu, üçünde de bu adama kondu, bu adam padişah olacak, demişler. Adamı götürmüşler hamama. Yumuşlar, yıkamışlar. Tertemiz yapmışlar adamı. Götürüyorlar tahta oturtmuşlar. Adam evvelden padişah olduğundan yollarını da biliyormuş.

Adam padişah oturadursun. Kadın da sandığın içinde geze geze kaç sene gezdiyse kervancı ile, bebekleri büyüyor, askere gidiyor. Askerdeyken padişah iki oğlanı da kapısına hizmetçi almış bilmeden. Padişahın emir eri oluyor ikisi de.

Kadını kaçıran bu kervancı döne dolaşa o memlekete geliyor. Padişahın sarayından az uzakta bir çayıra yükünü koyuyor.

— Çarşığı bir dolaşayım, demiş. Eşyalarına da bir şey olmasın diye:

— Padişahın emir bey isteyim de onlar benim eşyalarımı gözlesin, demiş. Padişaha gelip:

— Benim şu yamaçtaki çayırılıkta yüküm var, katırlarımı, sandıklarımı gözlemeye emir bey verir misin, demiş. Padişah:

— Hay hay! Kapıda iki emir bey var, akşama kadar duruyor. Gidip de orda dursunlar, demiş. Mehmet ile Hasan'a seslenmiş:

— Gidin de şu dayının katırları, sandıkları varmış, onları gözleyin, demiş.

— Tamam, demişler. Oraya varmışlar. Oynuyorlar, gülüşüyorlar, güreşiyorlar. Yorulup sırtlarını sandığa vermişler, konuşmaya başlamışlar:

— Kaç zamandır yan yanayız, birbirimizin nereli olduğunu bilmiyoruz, demiş birisi.

— Sen nerelisin, demiş.

— Öbürü ben memleketimi bilmiyorum, demiş. Ben ırmağa düşmüşüm de değirmenci beni oluktan çıkartmış. Ölmemişim, sağ olmuşum. Beni o büyütmüş, demiş.

— Öbürü ben de bilmiyorum. Ben yetişkindim. Babam beni ırmaktan geçirdikten sonra, anamı almaya gittiğinde, ırmak kıyısında beklerken kurt beni kapınca gitti. Ben haykırırken dağın yamacında bir çoban varmış, kurda haykırınca beni bıraktırdı. Aldı beni, evine götürüp büyüttü. Anam da yok babam da yok, diyor. O zamana kadar kadın sandığın içinde hepsini duymuş.

— Yavrum ben sizin ananızım, diye seslenmiş, kadın.

— Nee! demiş oğlanlar.

— Yavrum ben sizin ananızım, demiş yine. Hemen kalkmışlar, palas pandiras* sandığı devirip kilidi kırmışlar, kadını çıkartmışlar. Kadın ile oturup konuşmuşlar. O zamana kadar kervancı gelmiş.

— Ben sizi padişaha şikâyet ederim. Siz benim karımı nasıl çıkartırsınız, demiş.

— Yürü şikâyet et, demiş oğlanlar da. Adam padişaha gidip:

— Senin gönderdiğin askerler benim karımı sandıktan çıkartıp sohbet etmişler, demiş. Padişah:

— Ben onların cezasını veririm siz getirin onları, demiş. Üçünü alıp götürmüş adamlar padişahın huzuruna. Padişah bakmış ki karısı.

O zaman padişah kervancıyı hapse attirmiş. Oğlanlar da analarını babalarını öğrenmişler. Yemişler, içmişler muratlarına ermişler.

*sığırtmaç: Büyükbaş hayvan güden kimse, sığır çobanı, nahır

*yaymacı: Çerçi

*çataklamak: İterek düşürmek(?).

*palas pandıras: Gereği gibi derlenip toparlanmaya veya hazırlanmaya vakit bulamadan:

Gençlikte mi? Kocalıkta mı?; *Çorum, Osmancık Kumbaba köyünde oturan Ev hanımı 82 (1925) yaşındaki Ü. Topçu'dan 8 Şubat 2007'de derlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen kaynak şahıs masalı annesinden dinlemiştir.*

